Raport Roczny 2004

Warszawa, 2005 r.

Leszek Balcerowicz

Prezes Narodowego Banku Polskiego

W 2004 r. największy wpływ na działalność Narodowego Banku Polskiego miało przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. NBP stał się członkiem Europejskiego Systemu Banków Centralnych oraz europejskich systemów płatniczych, co było ukoronowaniem naszych wieloletnich przygotowań. Zawarliśmy porozumienia o współpracy z bankami centralnymi, które nadzorują systemy płatności, oraz instytucjami nadzoru bankowego z Unii Europejskiej. NBP uczestniczył też w tworzeniu przepisów prawnych, które zapewniły polskim bankom warunki działania porównywalne do istniejących w innych krajach członkowskich Unii.

Jako pierwszy bank centralny wśród nowych państw członkowskich UE, NBP włączył się, dzięki systemowi SORBNET-EURO, w unijny system rozliczeń płatności w euro. Oznacza to niższe koszty realizacji transakcji, skrócenie czasu rozliczeń i bardzo wysoki poziom bezpieczeństwa realizacji płatności. Z kolei przystąpienie do paneuropejskiego sytemu TARGET i wprowadzenie kredytu śróddziennego w euro, ułatwiło bankom krajowym utrzymywanie płynności w tej walucie.

Na początku 2004 r. upłynęła I kadencja Rady Polityki Pieniężnej, której zawdzięczamy osiągniętą w ostatnich latach stabilność cen. Obecna Rada potwierdziła priorytety w polityce pieniężnej, wyznaczone przez poprzedników. W 2004 r. Rada realizowała politykę pieniężną w warunkach ożywienia gospodarczego, któremu towarzyszył wzrost inflacji powyżej celu inflacyjnego. Sukces polskich przedsiębiorstw, głównie z branży spożywczej, na rynkach UE oraz wzrost cen ropy naftowej i innych surowców doprowadził do przyspieszenia tempa wzrostu cen, co mogło wywołać trwały wzrost oczekiwań inflacyjnych. Taka sytuacja rodziłaby ryzyko pojawienia się podwyższonych żądań płacowych i w konsekwencji utrwalenia inflacji na podwyższonym poziomie. Aby przeciwdziałać temu zagrożeniu Rada Polityki Pieniężnej dokonała podwyżek stóp procentowych NBP. Za taką decyzją przemawiał dodatkowo fakt, że niska inflacja w Polsce miała, i ma nadal, krótką historię i nie zdążyła wrosnąć w społeczną świadomość.

Do podstawowych obszarów działalności Narodowego Banku Polskiego należy zarządzanie oficjalnymi rezerwami dewizowymi państwa. Odpowiednio wysokie rezerw dewizowe zwiększają wiarygodność finansową kraju i zapewniają wymienialność jego waluty. Zwiększają również stabilność jej kursu wobec innych walut. Dochody z rezerw uzyskane w 2004 r. umożliwiły przekazanie do budżetu państwa kwoty 4,17 mld zł.

W 2004 r. Narodowy Bank Polski stał się instytucją jeszcze bardziej otwartą i przejrzystą. Przyjęliśmy nową formę *Raportu o Inflacji* i komunikatów po posiedzeniach RPP, zaczęliśmy publikować projekcję inflacji oraz organizować cykliczne spotkania z analitykami rynkowymi. *Sprawozdanie finansowe NBP za 2004 r.* zostało po raz pierwszy zbadane przez biegłego rewidenta, wybranego przez Radę Polityki Pieniężnej. W opinii rewidentów dokument ten rzetelnie i jasno przedstawił wszystkie informacje istotne dla oceny wyniku finansowego Banku.

Wzorem najlepszych banków centralnych – Narodowy Bank Polski kontynuował Program Edukacji Ekonomicznej, skierowany do młodzieży i nauczycieli, dziennikarzy, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. W ramach działalności informacyjnej zorganizowaliśmy pierwsze w historii Dni Otwarte i współuczestniczyliśmy w przygotowaniu przez Europejski Bank Centralny Dni Kultury Polskiej we Frankfurcie nad Menem.

Narodowy Bank Polski kontynuował w 2004 r. reformy, których celem jest zwiększenie efektywności i obniżenie kosztów działania. Zmniejszono koszty funkcjonowania banku, a jego strukturę organizacyjną dostosowano do nowych warunków.

Prezes Narodowego Banku Polskiego

Leszek Balcerowicz

SPIS TREŚCI

RADA POLITYKI PIENIĘŻNEJ 10
ZARZĄD NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO 11
SCHEMAT ORGANIZACYJNY NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO 12
SYNTEZA 13

1. FUNKCJONOWANIE ORGANÓW NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO ...19
1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego 20
1.2. Rada Polityki Pieniężnej 20
1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego 22

2. POLITYKA PIENIĘŻNA 25
2.1. Synteza 26
2.2. Realizacja celu inflacyjnego w 2004 r. 30
2.3. Stan koniunktury i przebieg procesów inflacyjnych 30
2.3.1. Czynniki zewnętrzne 33
2.3.2. Ceny żywności, ceny kontrolowane 34
2.3.3. Polityka fiskalna 35
2.4. Decyzje RPP 37
2.5. Uwarunkowania instytucjonalne wzrostu gospodarczego i inflacji w 2004 r. i w dłuższym okresie 39
2.6. Instrumenty polityki pieniężnej 41
2.6.1. Płynność sektora bankowego 41
2.6.2. Stopy procentowe 41
2.6.3. Operacje otwartego rynku 43
2.6.4. Rezerwa obowiązkowa 44
2.6.5. Operacje kredytowo-depozytowe i kredyt techniczny 46

3. NADZÓR BANKOWY 47
3.1. Zadania licencyjne 48
3.1.1. Tworzenie banków 49
3.1.2. Zmiany w strukturze akcjonariatu banków oraz fuzje banków 49
3.1.3. Zmiany składu zarządów banków 50
3.1.4. Zmiany statutów banków 50
3.1.5. Podejmowanie przez instytucje kredytowe działalności na terytorium Polski poprzez oddziały lub w ramach działalności transgranicznej 51
3.1.6. Otwieranie przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych 51
3.1.7. Inne zadania związane z działalnością licencyjną 51
3.2. Zadania regulacyjne 52
3.2.1. Ustawa o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw 52
3.2.2. Inne ustawy 52
3.2.3. Akty wykonawcze do ustaw 54
3.2.4. Inne obszary działalności regulacyjnej 55
3.3. Zadania analityczne 56
3.3.1. Bezpośredni nadzór analityczny nad bankami tzw. zza biurka 56
3.3.2. Nadzór nad bankami znajdującymi się w trudnej sytuacji finansowej 57
3.3.3. Kompleksowa analiza sytuacji sektora bankowego 58
3.4. Zadania inspekcyjne 58

3.4.1. Czynności kontrolne w bankach, oddziałach instytucji kredytowych oraz w przedstawicielstwach instytucji kredytowych i banków zagranicznych 59
3.4.2. Zakres przeprowadzonych czynności kontrolnych 59
3.4.3. Wsparcie procesu inspekcji i zapewnienie jednolitych standardów inspekcji 60
3.5. Porozumienia z zagranicznymi instytucjami nadzorczymi 60
3.6. Udział Narodowego Banku Polskiego w sanacji banków 61
3.7. Działania GINB przyczyniające się do kształtowania warunków niezbędnych do rozwoju systemu bankowego 61

4. DZIAŁALNOŚĆ EMISYJNA NBP 63
4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu 64
4.2. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne 65
4.3. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych 65
4.4. Inne zagadnienia związane z pieniądzem gotówkowym 65
4.4.1. Dostawy znaków pieniężnych 65
4.4.2. Emisja monet kolekcjonerskich 66
4.4.3. Wymiana znaków pieniężnych, które przestały być prawnym środkiem płatniczym 66
4.4.4. Fałszerstwa krajowych znaków pieniężnych 66
4.4.5. Przeciwdziałanie fałszerstwom euro 67

5. ZARZĄDZANIE REZERWAMI DEWIZOWYMI 69
5.1. Ogólne zasady zarządzania rezerwami dewizowymi 70
5.2. Zarządzanie ryzykiem w procesie zarządzania rezerwami 70
5.3. Uwarunkowania inwestycyjne 71
5.3.1. Sytuacja na rynkach finansowych 71
5.3.2. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych 73
5.3.3. Struktura walutowa rezerw 74
5.3.4. Działalność inwestycyjna 74
5.3.5. Dochód z działalności inwestycyjnej 75

6. DZIAŁALNOŚĆ DEWIZOWA 77
6.1. Działania w zakresie zadań dewizowych 78
6.1.1. Działania w zakresie organizacji obrotu dewizowego 78
6.1.2. Decyzje w sprawach dewizowych 78
6.1.3. Kontrola obrotu dewizowego 78
6.1.4. Działania pokontrolne 79
6.2. Obsługa kredytów zagranicznych zaciągniętych przez NBP 79

7. DZIAŁANIA NA RZECZ SYSTEMU PŁATNICZEGO 81
7.1. Przygotowania do uczestnictwa w systemie TARGET 82
7.2. Nadzór nad systemami płatności i systemami rozrachunku papierów wartościowych oraz systemami autoryzacji i rozliczeń 82
7.3. Działania regulacyjne w dziedzinie systemu płatniczego 84
7.4. Funkcjonowanie systemu SORBNET 85
7.5. Obsługa rachunków bieżących banków w Centrali NBP 85

7.5.1. Liczba rachunków bieżących banków prowadzonych przez NBP ... 85
7.5.2. Rodzaje i liczba operacji przeprowadzonych na rachunkach bieżących banków w NBP ... 86
7.6. Standaryzacja i normalizacja ... 86
7.7. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego ... 89
7.8. Współpraca z sektorem bankowym w zakresie pozostałych przedsięwzięć międzybankowych ... 90

8. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA I INFORMACYJNA ... 91
8.1. Działalność edukacyjna ... 92
8.1.1. Program edukacji ekonomicznej ... 92
8.1.2. Współpraca w zakresie szkolenia kadr dla sektora bankowego ... 93
8.2. Działalność informacyjna ... 93
8.2.1. Kontakty z mediami i analitykami rynkowymi ... 93
8.2.2. Działania informacyjne nt. euro ... 94
8.2.3. Seria monet Herby województw ... 94
8.2.4. Udział NBP w organizacji Dni Kultury Polskiej we Frankfurcie nad Menem ... 94
8.2.5. 80-lecie banku centralnego w Polsce ... 95
8.2.6. Wydawnictwa i strona internetowa NBP ... 95
8.3. Centralna Biblioteka NBP ... 96

9. OBSŁUGA SKARBU PAŃSTWA ... 99
9.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP ... 100
9.1.1. Obsługa rachunków bankowych ... 100
9.1.2. Rodzaje rachunków prowadzonych przez NBP ... 101
9.1.3. Tryb obsługi rachunków ... 101
9.2. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa ... 101
9.3. Obsługa obrotu skarbowymi papierami wartościowymi ... 102
9.3.1. Przetargi skarbowych papierów wartościowych ... 102
9.3.2. Prace nad systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych ... 103
9.4. Działania na rzecz zarządzania długiem publicznym ... 103
9.4.1. Usprawnienie obrotu skarbowymi papierami wartościowymi ... 103
9.4.2. Operacje zamiany obligacji ... 104
9.4.3. Działalność Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym ... 104

10. DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZA ... 105
10.1. Badania związane z uczestnictwem w ERM II i strefie euro ... 106
10.2. Badania przedsiębiorstw i gospodarstw domowych ... 107
10.3. Inne badania makroekonomiczne ... 108
10.4. Badania dotyczące rozwoju i stabilności systemu finansowego ... 110
10.5. Cykl seminariów wewnętrznych Współczesna polityka pieniężna w 2004 r. ... 111
10.6. Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez NBP ... 111

11. DZIAŁALNOŚĆ STATYSTYCZNA 113

11.1. Zadania w zakresie statystyki monetarnej, finansowej, bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej 114

11.2. Działania dostosowujące do wymogów EBC w zakresie statystyki 115

11.2.1. Dostosowanie statystyki pieniężnej i bankowej 116

11.2.2. Dostosowanie kwartalnych rachunków finansowych 117

11.2.3. Dostosowanie statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych 117

11.2.4. Dostosowanie statystyki bilansu płatniczego 117

12. DZIAŁALNOŚĆ LEGISLACYJNA 119

12.1. Działalność prawotwórcza organów NBP oraz Komisji Nadzoru Bankowego 120

12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych i nienormatywnych 120

12.3. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego 121

12.3.1. Projekty ustaw opracowanych w Narodowym Banku Polskim 121

12.3.2. Pozostałe projekty ustaw 122

12.4. Udział NBP w konsultowaniu projektów wspólnotowych aktów prawnych 125

13. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA 127

13.1. Działania związane z realizacją zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej 128

13.1.1. Działania zmierzające do dostosowania polskiego sektora bankowego do wymogów Unii Europejskiej 128

13.1.2. Współpraca z Europejskim Systemem Banków Centralnych 128

13.1.3. Uczestnictwo NBP w pracach organów wspólnotowych 129

13.1.4. Inne działania w NBP 130

13.2. Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz wprowadzenia euro w Polsce 131

13.2.1. Udział przedstawicieli NBP w pracach gremiów unijnych zajmujących się problematyką wprowadzenia euro 131

13.2.2. Porozumienie pomiędzy EBC a bankami centralnymi w zakresie polityki kursowej 131

13.2.3. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Międzyresortowej Grupy Roboczej ds. Integracji Polski z Unią Gospodarczą i Walutową 131

13.2.4. Inne działania 132

13.3. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi 132

13.3.1. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju 132

13.3.2. Współpraca z Bankiem Światowym 133

13.3.3. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym 133

13.3.4. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych 134

13.3.5. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju 134

13.3.6. Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej 135

13.3.7. Współpraca międzynarodowa w zakresie nadzoru bankowego 135

13.3.8. Pomoc szkoleniowa udzielona bankom centralnym i zagranicznym instytucjom nadzorczym 135

14. DZIAŁALNOŚĆ WEWNĘTRZNA 137
14.1. Zarządzanie zasobami ludzkimi 138
14.1.1. Zatrudnienie w NBP 138
14.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP 139
14.2. Zarządzanie zasobami majątkowymi 140
14.3. Obsługa informatyczna systemu bankowego oraz NBP 141
14.4. Ochrona i zabezpieczenia 141
14.5. Działalność audytu wewnętrznego 142
14.6. Zmiany organizacyjne 142

15. BILANS I RACHUNEK WYNIKÓW NBP 145
15.1. Zmiany w zasadach rachunkowości 146
15.2. Bilans NBP i korekty powstałe w wyniku zmian zasad rachunkowości 147
15.2.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości 148
15.2.2. Należności od nierezydentów w walutach obcych 148
15.2.3. Pozostałe aktywa finansowe 149
15.2.4. Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych 149
15.2.5. Inne aktywa 149
15.2.6. Pozostałe pasywa 150
15.2.7. Rezerwy na przyszłe zobowiązania 151
15.2.8. Różnice z wyceny 151
15.2.9. Fundusze i rezerwy 151
15.3. Rachunek zysków i strat NBP i korekty powstałe w wyniku zmian zasad rachunkowości 151
15.4. Bilans NBP na dzień 31 grudnia 2004 r. 153
15.5. Rachunek zysków i strat za 2004 r. 155
15.6. Zmiany w bilansie NBP w 2004 r. 156
15.7. Zmiany w strukturze aktywów i pasywów w 2004 r. 158
15.8. Zmiany w rachunku zysków i strat NBP w 2004 r. 160
15.9. Rachunek zysków i strat NBP za 2004 r. – informacja szczegółowa 161
15.9.1. Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii 161
15.9.2 Wynik z tytułu operacji finansowych 162
15.9.3. Wynik z tytułu opłat i prowizji 164
15.9.4. Przychody z tytułu akcji i udziałów 165
15.9.5. Pozostałe przychody 165
15.9.6. Koszty amortyzacji 165
15.9.7. Koszty działania banku 166
15.9.8. Koszty wynagrodzeń wraz z narzutami 166
15.9.9. Pozostałe koszty administracyjne 167
15.9.10. Koszty emisji znaków pieniężnych 168
15.9.11. Pozostałe koszty 168
15.9.12. Wynik finansowy NBP i jego podział 169

ZAŁĄCZNIKI 171
ZAŁĄCZNIK 1 WYBRANE INFORMACJE O SEKTORZE BANKOWYM 172
ZAŁĄCZNIK 2 CENY TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH 174
ZAŁĄCZNIK 3 CENY PRODUKCJI SPRZEDANEJ PRZEMYSŁU 180
ZAŁĄCZNIK 4 PKB I POPYT KRAJOWY 186
ZAŁĄCZNIK 5 NIERÓWNOWAGA ZEWNĘTRZNA 186
ZAŁĄCZNIK 6 PODAŻ PIENIĄDZA 189
ZAŁĄCZNIK 7 WYKAZ WYKONAWCZYCH AKTÓW PRAWNYCH WYDANYCH W 2004 R. PRZEZ ORGANY NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO I KOMISJĘ NADZORU BANKOWEGO (OGŁOSZONYCH) 194
Zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego 195
Uchwały Rady Polityki Pieniężnej 196
Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego 197
Uchwały Komisji Nadzoru Bankowego 198
ZAŁĄCZNIK 8 PUBLIKACJE I STRONA INTERNETOWA NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO W 2004 R. 199
ZAŁĄCZNIK 9 ZESTAWIENIE OTWARTYCH SEMINARIÓW PRZEPROWADZONYCH W NBP W 2004 R. 202
ZAŁĄCZNIK 10 WYNIKI GŁOSOWANIA CZŁONKÓW RADY POLITYKI PIENIĘŻNEJ NAD WNIOSKAMI I UCHWAŁAMI PODJĘTYMI W 2004 R. 203
ZAŁĄCZNIK 11 OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA 207

ANEKS STATYSTYCZNY 209

SKRÓTY 240

Rada Polityki Pieniężnej

Przewodniczący

Leszek Balcerowicz

Członkowie:

powołani przez Prezydenta RP z dniem 18.02.2004 r.:

Dariusz Filar

Andrzej Sławiński

Andrzej Wojtyna

powołani przez Sejm:

Jan Czekaj (nowa kadencja od 9.01.2004 r.)

Mirosław Pietrewicz (powołany z dniem 9.01.2004 r.)

Stanisław Nieckarz (powołany z dniem 7.02.2004 r.)

powołani przez Senat z dniem 23.01.2004 r.:

Marian Noga

Stanisław Owsiak

Halina Wasilewska-Trenkner

Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Przewodniczący

Leszek Balcerowicz

Członkowie:

Jerzy Pruski
I Zastępca Prezesa NBP (od 26 marca 2004 r.)

Krzysztof Rybiński
Wiceprezes NBP (od 26 marca 2004 r.)

Andrzej Jakubiak

Tomasz Pasikowski

Paweł Samecki (od 13 grudnia 2004 r.)

Józef Sobota

Jerzy Stopyra

W 2004 r. Prezydent RP - na wniosek Prezesa NBP - odwołał:

Andrzeja S. Bratkowskiego (25 marca 2004 r.)

Joannę Wielgórską–Leszczyńską (25 marca 2004 r.)

Jerzego Millera (30 września 2004 r.)

SCHEMAT ORGANIZACYJNY NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

Stan na dzień 31 XII 2004 r.

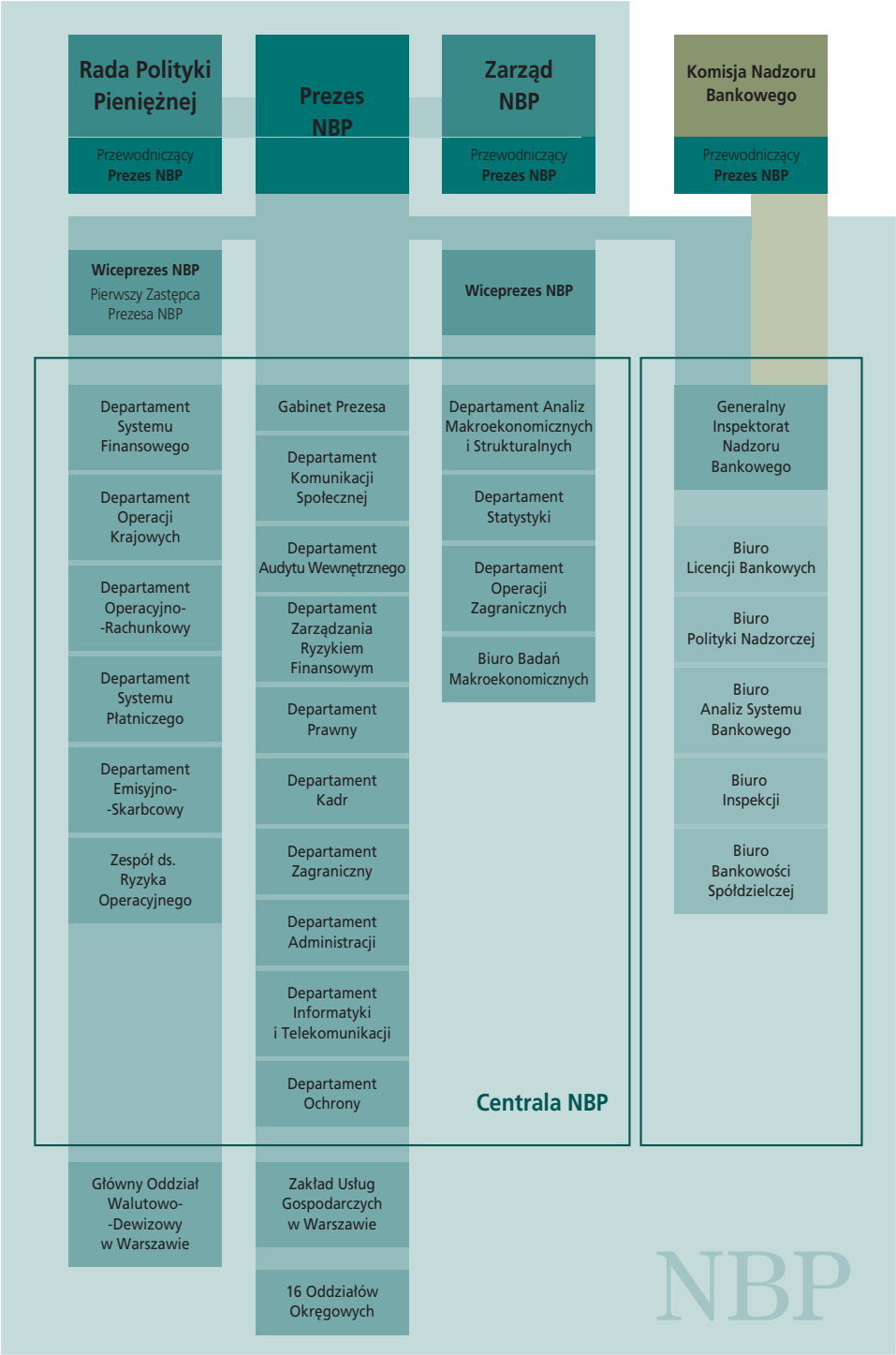

SYNTEZA

1. Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji RP „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza". Podstawowe zadania NBP określają ustawa o Narodowym Banku Polskim i ustawa Prawo bankowe. W 2004 r. NBP działał zgodnie ze *Strategią polityki pieniężnej po 2003 roku i Założeniami polityki pieniężnej na 2004 r.* oraz *Planem działalności na lata 2004-2006.*

2. Niniejszy *Raport* przedstawia realizację przez NBP ustawowych zadań w 2004 r. w podziale na następujące obszary: polityka pieniężna, nadzór bankowy, działalność emisyjna, zarządzanie rezerwami dewizowymi, działalność dewizowa, działania na rzecz systemu płatniczego, działalność edukacyjna i informacyjna, obsługa Skarbu Państwa, działalność badawcza, działalność statystyczna i współpraca międzynarodowa. W *Raporcie* przedstawiono również działalność legislacyjną, działalność wewnętrzną oraz bilans i rachunek wyników NBP.

3. Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego. W 2004 r. zakończyła się kadencja Rady Polityki Pieniężnej wybranej w 1998 r. i zostali powołani jej nowi członkowie. Struktura organizacyjna NBP obejmowała: Centralę NBP, 18 jednostek organizacyjnych oraz Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego – organ wykonawczy Komisji Nadzoru Bankowego wydzielony organizacyjnie w strukturze NBP.

4. Istotny wpływ na działalność NBP miało członkostwo Polski w Unii Europejskiej. Większość przygotowań w NBP zakończono w 2003 r. W ramach dostosowania polskiego ustawodawstwa dotyczącego systemu bankowego do regulacji wspólnotowych w kwietniu 2004 r. uchwalono obszerną nowelizację ustawy Prawo bankowe oraz ustawę o niektórych zabezpieczeniach finansowych. Nowe przepisy dostosowały funkcjonowanie polskiego systemu bankowego do rozwiązań przyjętych w UE. Od 1 maja 2004 r. NBP jest członkiem Europejskiego Systemu Banków Centralnych jako bank centralny państwa z derogacją, a zadania NBP są regulowane nie tylko przez polskie przepisy, lecz również europejskie. Należą do nich przede wszystkim Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską oraz protokół w sprawie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Narodowy Bank Polski rozpoczął realizację nowych zadań, przede wszystkim w zakresie działalności sprawozdawczej. Korzystając z uzyskanego uprawnienia, przystąpił do porozumień regulujących współpracę w ramach ESBC w dziedzinie polityki kursowej, nadzoru nad systemami płatniczymi i zarządzania kryzysowego. Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach komitetów i grup roboczych EBC i ESBC.

5. Polityka pieniężna w 2004 r. była realizowana w warunkach ożywienia gospodarczego (tempo wzrostu PKB wyniosło 5,3%), któremu towarzyszył wzrost inflacji powyżej celu inflacyjnego NBP. Przyspieszenie tempa wzrostu cen było przede wszystkim związane z przystąpieniem Polski do UE oraz wzrostem cen ropy naftowej i innych surowców na rynkach światowych. Obserwowane przyspieszenie inflacji w warunkach umacniania się ożywienia gospodarczego mogło wywołać trwały wzrost oczekiwań inflacyjnych. Taka sytuacja rodziłaby ryzyko pojawienia się podwyższonych żądań płacowych i – w konsekwencji – utrwalenia inflacji na podwyższonym poziomie. Aby przeciwdziałać temu zagrożeniu Rada Polityki Pieniężnej dokonała w 2004 r. trzech podwyżek stóp procentowych NBP – w czerwcu, lipcu i sierpniu. W czwartym kwartale 2004 r. perspektywy inflacji w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej istotnie się poprawiły. W grudniu 2004 r. roczna stopa inflacji w Polsce wyniosła 4,4%, a średnio w roku 3,5%. W 2004 r. MFW pozytywnie ocenił politykę pieniężną realizowaną przez NBP.

6. NBP prowadził politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez RPP w *Założeniach polityki pieniężnej na 2004 r.* Ich rentowność wyznaczał poziom oficjalnych stóp NBP: referencyjnej, depozytowej oraz lombardowej. Prowadząc operacje otwartego rynku, NBP zarządzał płynnością sektora bankowego oraz oddziaływał na poziom krótkoterminowych stawek rynkowych. W 2004 r. wykorzystywał do tego celu wyłącznie operacje podstawowe,

które polegały na regularnej emisji bonów pieniężnych z 14-dniowym terminem zapadalności. Prowadzone przez NBP operacje kredytowo-depozytowe pozwalały bankom uzupełniać niedobory i lokować nadwyżki środków w banku centralnym – z wykorzystaniem kredytu lombardowego i depozytu na koniec dnia. Od 1 maja 2004 r. wprowadzono oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej w wysokości 0,9 stopy redyskontowej NBP. Ponadto od 30 czerwca 2004 r. stopa rezerwy od transakcji repo została zmniejszona do 0%.

7. W 2004 r. utrzymywała się nadpłynność sektora bankowego. W ujęciu średniorocznym nadpłynność, mierzona skalą emisji bonów pieniężnych NBP, ukształtowała się na poziomie 5.275 mln zł w porównaniu z 6.251 mln zł w 2003 r. Spadek nadpłynności wynikał, przede wszystkim, ze zmiany struktury absorpcji środków z sektora bankowego – w 2004 r. wzrósł poziom środków, które były absorbowane przez MF i utrzymywane w postaci lokat terminowych w banku centralnym.

8. Jednym z celów prowadzonej polityki pieniężnej jest umacnianie wiarygodności NBP jako instytucji odpowiedzialnej za wartość polskiego pieniądza – osiągane między innymi dzięki skutecznemu obniżaniu inflacji, przejrzystości działania i komunikacji z rynkami finansowymi, przedsiębiorcami i społeczeństwem. W 2004 r. NBP przyjął nową formę *Raportu o inflacji* i komunikatów po posiedzeniach RPP, rozpoczął publikowanie projekcji inflacji oraz organizował cykliczne spotkania z analitykami rynkowymi poświęcone omówieniu raportów o inflacji.

9. Podobnie jak w latach ubiegłych, Narodowy Bank Polski działał na rzecz kształtowania warunków niezbędnych do rozwoju systemu finansowego, w tym bankowego, przede wszystkim poprzez utrzymywanie inflacji na niskim poziomie. Ponadto koncentrował się na zapewnieniu płynności i sprawności systemu płatniczego oraz bezpieczeństwa środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych. Poprzez przystąpienie do sytemu TARGET i wprowadzenie kredytu śróddziennego w euro, NBP ułatwił bankom krajowym utrzymanie płynności w tej walucie. Kontynuował współpracę ze środowiskiem bankowym, przede wszystkim w ramach Rady ds. Systemu Płatniczego oraz przedsięwzięć podejmowanych wspólnie ze Związkiem Banków Polskich. Rezultatem współpracy było m.in. wprowadzenie standardów NRB i IBAN oraz mechanizmów zapewniających terminowe zakończenie dziennych rozliczeń w systemie ELIXIR. W 2004 r. Narodowy Bank Polski uczestniczył w tworzeniu przepisów prawnych, które zapewniły polskim bankom warunki działania porównywalne do istniejących w innych krajach członkowskich. Ponadto brał udział w sprawowaniu nadzoru nad bankami, prowadził badania stabilności systemu finansowego, współpracował z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym i udzielał pomocy sektorowi bankowemu w formie dofinansowania BFG.

10. Działalność GINB, podobnie jak w latach ubiegłych, polegała na realizowaniu zadań licencyjnych, regulacyjnych, analitycznych i inspekcyjnych. Działaniami nadzorczymi było objętych 57 banków w formie spółki akcyjnej, 1 bank państwowy, 5 oddziałów instytucji kredytowych oraz 17 przedstawicielstw banków zagranicznych i 596 banków spółdzielczych. W 2004 r. polski nadzór bankowy zawarł porozumienia z instytucjami nadzorczymi z USA i Niemiec, regulujące zakres i tryb sprawowania nadzoru skonsolidowanego nad bankami działającymi w holdingach.

11. Głównym zadaniem działalności emisyjnej NBP było zapewnienie bezpieczeństwa i płynności obrotu gotówkowego. W 2004 r. nie zmieniły się zasady emisji i wprowadzania do obiegu krajowych znaków pieniężnych. Wzorem lat ubiegłych NBP emitował monety kolekcjonerskie. Stosując się do przepisów nakładających na Polskę obowiązek przeciwdziałania fałszerstwom euro, w Narodowym Banku Polskim utworzono Krajowe Centrum Analiz Banknotów oraz Krajowe Centrum Analiz Monet, a także – we współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym – Krajowe Centrum ds. Fałszerstw.

12. Zarządzając rezerwami dewizowymi, NBP kierował się dwiema zasadami: bezpieczeństwem inwestowanych środków i utrzymaniem odpowiedniej płynności rezerw. Ponadto dążył do uzyskania maksymalnych dochodów z inwestycji w granicach przyjętego poziomu ryzyka inwestycyjnego i zależnie od uwarunkowań rynkowych. Instrumentami inwestycyjnymi stosowanymi przez NBP w 2004 r. były papiery dyskontowe, papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu emitowane przez rządy, instytucje międzynarodowe i pozarządowe instytucje finansowe, a także transakcje lokacyjne. Dochód z działalności inwestycyjnej w 2004 r. wzrósł w porównaniu z 2003 r. i wyniósł 3,9 mld zł. Dochodowość rezerw walutowych wyniosła 2,6% (w 2003 r. – 2,3%).

13. Działalność dewizowa NBP prowadzona przez Centralę, oddziały okręgowe i GOWD polegała na wydawaniu zezwoleń w sprawach dewizowych oraz kontroli obrotu dewizowego. W 2004 r. nastąpiły zmiany w tym zakresie. W wyniku liberalizacji przepisów o działalności gospodarczej NBP zaprzestał wydawania zezwoleń na prowadzenie działalności kantorowej. Zgodnie z nowymi przepisami, od 21 sierpnia 2004 r. jest prowadzony jedynie rejestr kantorów.

14. Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz systemu płatniczego polegały przede wszystkim na organizowaniu rozliczeń pieniężnych, prowadzeniu nadzoru nad systemami płatności, systemami autoryzacji i rozliczeń i systemami rozrachunku papierów wartościowych oraz przygotowywaniu odpowiednich regulacji prawnych. W 2004 r. NBP koncentrował się na stworzeniu infrastruktury do rozliczeń w euro, niezbędnej do uczestnictwa w systemie TARGET. Narodowy Bank Polski, jako pierwszy bank centralny wśród nowych państw członkowskich UE, włączył się w unijny system rozliczeń płatności w euro – poprzez uruchomienie systemu SORBNET-EURO. Główne korzyści z jego uruchomienia to niższe koszty realizacji transakcji dla banków, co może skutkować obniżeniem opłat pobieranych od klientów, skrócenie czasu rozrachunku między bankami i bardzo wysoki poziom bezpieczeństwa realizacji płatności. W związku z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej, NBP przystąpił do porozumienia o współpracy pomiędzy bankami centralnymi, jako podmiotami nadzorującymi systemy płatności, oraz instytucjami nadzoru bankowego. Wykonując rekomendację Europejskiego Banku Centralnego, NBP i KPWiG zawarły porozumienie dotyczące zacieśnienia współpracy w zakresie nadzoru nad systemami rozrachunku papierów wartościowych.

15. W 2004 r. NBP realizował projekty edukacyjne, mające na celu podniesienie poziomu wiedzy w społeczeństwie na temat banku centralnego, systemu bankowego i całej gospodarki, w tym na temat pieniądza i inflacji. Do głównych przedsięwzięć w tym zakresie należały: Portal Edukacji Ekonomicznej, konkursy o tematyce ekonomicznej skierowane do młodzieży szkolnej, studentów i dziennikarzy oraz szkolenia dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych. W ramach działalności informacyjnej NBP zorganizował Dni Otwarte i współuczestniczył w przygotowaniu przez Europejski Bank Centralny Dni Kultury Polskiej we Frankfurcie nad Menem.

16. Prowadzona przez Narodowy Bank Polski obsługa rachunków bankowych przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków publicznych. W 2004 r. NBP obsługiwał 3.500 posiadaczy rachunków i prowadził 12.100 rachunków. Zwiększyła się liczba użytkowników systemu Bankowości Elektronicznej „enbepe" – do 95% ogółu klientów. Posiadaczom rachunków udostępniono nowe funkcje ułatwiające zarządzanie środkami finansowymi i usprawniające przeprowadzanie rozliczeń. Unowocześniono także obrót skarbowymi papierami wartościowymi. Nowe oprogramowanie pozwoliło na wyeliminowanie obsługi przetargów w formie papierowej, a tym samym skrócenie czasu rozstrzygania przetargów i ogłaszania ich wyników.

17. W 2004 r. w pracach badawczych NBP koncentrował się na bieżących badaniach, dotyczących skuteczności polityki pieniężnej, procesów inflacyjnych, kreacji pieniądza, finansów publicznych, koniunktury gospodarczej, popytu konsumpcyjnego, bilansu płatniczego i kursu walutowego oraz opracowywaniu prognoz gospodarczych i monetarnych. Efekty

prac służyły projektowaniu polityki monetarnej i kursowej. Mając na celu jak najlepsze przygotowanie Polski do przyjęcia wspólnej waluty prowadzono badania dotyczące integracji polskiej gospodarki z UE i Eurosystemem w porównaniu z innymi krajami oraz przygotowano raport zawierający ocenę korzyści i kosztów wprowadzenia euro. Ponadto prowadzono analizy dotyczące: wprowadzenia systemu badania wpływu struktury gospodarki na procesy inflacyjne, dostosowania prognozowania makroekonomicznego do praktyki EBC, koniunktury międzynarodowej, w tym sytuacji gospodarczej w krajach UE. Rozszerzono badania ankietowe przedsiębiorstw i przeprowadzono analizę instytucjonalnych uwarunkowań stabilności finansowej w Polsce i kilku wybranych krajach.

18. Dane statystyczne zbierane i opracowywane przez NBP są ważnym źródłem informacji o stanie gospodarki, zarówno dla Banku, jak i odbiorców zewnętrznych. W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej NBP wprowadził wymagania Europejskiego Banku Centralnego dotyczące statystyki pieniężnej i bankowej, w szczególności bilansu skonsolidowanego monetarnych instytucji finansowych i statystyki stóp procentowych. W 2004 r. rozszerzono zakres badań o nowe obszary, takie jak: kwartalne rachunki finansowe, statystyka pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, statystyka emisji papierów wartościowych. W niektórych dziedzinach, np. statystyce sektora instytucji rządowych i samorządowych, NBP współpracował z Głównym Urzędem Statystycznym i Ministerstwem Finansów.

19. Przedstawiciele NBP brali udział w posiedzeniach Komitetu Rady Ministrów, Komitetu Europejskiego Rady Ministrów oraz Rady Ministrów. W 2004 r. NBP współpracował z rządem m.in. w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym i Międzyresortowej Grupy Roboczej ds. Integracji Polski z UGW, a członkowie Rady Polityki Pieniężnej spotykali się z przedstawicielami Rady Ministrów. NBP współdziałał z organami państwa, opiniując projekty aktów normatywnychi i nienormatywnych z zakresu polityki gospodarczej i systemu bankowego. Od 1 maja 2004 r. NBP uczestniczył w opiniowaniu projektów wspólnotowych aktów prawnych.

20. Reprezentując bank centralny i Polskę na arenie międzynarodowej, w 2004 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach m.in. takich gremiów, jak: Rada Ogólna EBC, komitety i grupy robocze ESBC, Rada ECOFIN, komitety i grupy robocze Rady UE i Komisji Europejskiej. Współpracowali też z Bankiem Światowym, Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych i Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju. Realizując zadania wynikające z członkostwa w UE, NBP uczestniczył także w przygotowaniu przez Polskę *Programu konwergencji* – trzyletniego planu rozwoju gospodarczego, umożliwiającego konwergencję z gospodarką państw Unii.

21. W 2004 r. przeciętne zatrudnienie w NBP zmniejszyło się w stosunku do 2003 r. o 217 etatów, tj. 4,2%. Po raz kolejny nastąpił spadek kosztów wynagrodzeń, co jest konsekwencją rozpoczętej w 2002 r. racjonalizacji zatrudnienia oraz zamrożenia płac na poziomie 2001 r. W 2004 r. działalność audytu wewnętrznego w NBP dostosowywano do Międzynarodowych Standardów Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego. Usprawniano również system zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym. Ponadto opracowano i wprowadzono w życie *Zasady etyki pracowników NBP*. Główne kierunki działalności inwestycyjnej dotyczyły dostosowania infrastruktury teleinformatycznej NBP do wymagań UE, w szczególności ESBC, oraz osiągnięcia poziomu technologicznego zgodnego ze standardami przyjętymi w bankach centralnych UE, w tym w zakresie bezpieczeństwa systemów.

22. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim, *Sprawozdanie finansowe NBP za 2004 r.* zostało po raz pierwszy zbadane przez biegłego rewidenta, wybranego przez Radę Polityki Pieniężnej. Zdaniem biegłego rewidenta, sprawozdanie finansowe rzetelnie i jasno przedstawia wszystkie informacje istotne dla oceny wyniku finansowego za okres od dnia 1 stycznia 2004 r. do dnia 31 grudnia 2004 r., jak też sytuacji majątkowej i finansowej NBP na dzień 31 grudnia 2004 r. oraz jest zgodne z przepisami. Opinię niezależnego biegłego rewidenta zawiera załącznik 11 do *Raportu*.

23. W 2004 r. zysk Narodowego Banku Polskiego osiągnął wysokość 4.387.374,64 tys. zł, z tego wpłata do budżetu państwa wyniesie 4.168.005,91 tys. zł.

1

FUNKCJONOWANIE ORGANÓW NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim[1], obowiązującą od 1 stycznia 1998 r., organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego

Prezes Narodowego Banku Polskiego w ramach swoich obowiązków przewodniczył Radzie Polityki Pieniężnej, Zarządowi NBP oraz Komisji Nadzoru Bankowego. Od maja 2004 r., po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, Prezes NBP brał udział jako pełnoprawny członek w posiedzeniach Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego we Frankfurcie.

Reprezentując bank centralny i Polskę w kontaktach z instytucjami zagranicznymi, w 2004 r. Prezes NBP wziął udział m.in. w następujących spotkaniach:

- dorocznym posiedzeniu Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju w Londynie,
- dorocznym posiedzeniu oraz regularnych posiedzeniach Gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei,
- dorocznym posiedzeniu Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego w Waszyngtonie,
- posiedzeniach Rady ECOFIN w składzie rozszerzonym o prezesów banków centralnych.

W 2004 r. Prezes NBP wydał 20 zarządzeń dotyczących:

- ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet,
- sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych,
- zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym,
- upoważnienia do podejmowania decyzji dotyczących indywidualnych zezwoleń dewizowych oraz zezwoleń na prowadzenie działalności kantorowej,
- określenia sposobu prowadzenia rejestru działalności kantorowej, wzoru rejestru oraz trybu dokonywania wpisów do rejestru.

Prezes NBP, jako przełożony pracowników, brał udział w kształtowaniu i realizowaniu polityki kadrowej, a także sprawował nadzór nad przestrzeganiem standardów pracy w NBP.

1.2. Rada Polityki Pieniężnej

W 2004 r. zakończyła się kadencja Rady Polityki Pieniężnej wybranej w 1998 r.[2]

W 2004 r. Rada Polityki Pieniężnej odbyła 16 posiedzeń (w tym 12 dwudniowych), na których podjęła 15 uchwał, opublikowanych w Monitorze Polskim oraz w Dzienniku Urzędowym NBP. Członkowie RPP odbyli również 15 posiedzeń roboczych z zespołem analityczno-prognostycznym departamentów NBP oraz wiele spotkań wynikających z prac bieżących.

---

[1] Dz.U. z 1997 nr 140, poz. 938 z późn. zm.

[2] Podsumowanie prac Rady Polityki Pieniężnej powołanej w 1998 r. zawiera *Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2003 roku.*

RPP podjęła 3 uchwały w sprawie podwyższenia stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim. Wysokość stóp procentowych NBP na koniec 2003 i 2004 r. przedstawia tabela 1.

Tabela 1

Wysokość stóp procentowych Narodowego Banku Polskiego na koniec 2003 i 2004 r. (w pkt. proc.)

Stopa referencyjna		Kredyt lombardowy		Lokata w NBP		Redyskonto weksli	
31.12.2003 r.	31.12.2004 r.	31.12.2003 r.	31.12.2004 r.	31.12.2003 r.	31.12.2004 r.	31.12.2003 r.	31.12.2004 r.
5,25	6,5	6,75	8,0	3,75	5,0	5,75	7,0

Źródło: dane NBP.

RPP podjęła również uchwały w następujących sprawach:

- przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego NBP na dzień 31 grudnia 2003 r.,
- przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2003 r.,
- oceny działalności Zarządu NBP w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej w 2003 r.,
- zatwierdzenia sprawozdania z działalności NBP w 2003 r.,
- ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2005,
- stóp rezerwy obowiązkowej banków i wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej; na mocy tej uchwały stopa rezerwy obowiązkowej od środków uzyskanych ze sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu wynosi 0% (operacje repo), a wysokość oprocentowania środków rezerwy utrzymywanej przez banki na rachunkach rezerwy obowiązkowej stanowi 0,9% stopy redyskontowej weksli,
- określenia górnej granicy zobowiązań wynikających z zaciągania przez NBP pożyczek i kredytów w zagranicznych instytucjach bankowych i finansowych,
- zmiany uchwały w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat NBP,
- zatwierdzenia planu finansowego NBP na 2005 r.,
- zasad prowadzenia operacji otwartego rynku,
- regulaminu RPP.

Realizując obowiązek wynikający z art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim, RPP przyjęła następujące dokumenty:

- *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za 2003 r.* oraz bilanse płatnicze RP za I i II kwartał 2004 r.
- *Międzynarodową pozycję inwestycyjną Polski w 2003 r.*
- *Prognozę bilansu płatniczego Polski na 2005 r.*
- *Opinię do projektu ustawy budżetowej na 2005 r.*

Ponadto RPP przyjęła *Raport o inflacji za 2003 rok* oraz trzy kwartalne *Raporty o inflacji* (w maju, sierpniu i listopadzie 2004 r.), które zawierają ocenę perspektyw procesów inflacyjnych w kontekście polityki pieniężnej.

W 2004 r. członkowie Rady Polityki Pieniężnej spotykali się z przedstawicielami rządu w celu omówienia bieżącej sytuacji makroekonomicznej oraz perspektyw przystąpienia Polski do ERM II i strefy euro:

- 30 marca 2004 r. – z Wicepremierem Jerzym Hausnerem oraz Ministrem Finansów Andrzejem Raczko,
- 27 lipca 2004 r. – z Wicepremierem Jerzym Hausnerem oraz Ministrem Finansów Mirosławem Gronickim,
- 28 września 2004 r. – z Wicepremierem Jerzym Hausnerem oraz Ministrem Finansów Mirosławem Gronickim.

W dniu 26 października 2004 r. odbyło się doroczne spotkanie Rady Polityki Pieniężnej z przedstawicielami banków komercyjnych. Głównym tematem spotkania było przedstawienie *Założeń polityki pieniężnej na rok 2005*.

1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim, działalnością NBP kieruje Zarząd. Zarząd NBP podejmuje uchwały w sprawach niezastrzeżonych do wyłącznej kompetencji innych organów NBP oraz realizuje uchwały RPP. Podstawowe zadania Zarząd NBP realizował zgodnie z *Planem działalności NBP na lata 2004-2006* oraz *Planem finansowym*.

W 2004 r. Zarząd rozpatrywał, a następnie rekomendował Radzie Polityki Pieniężnej projekty uchwał i materiały kierowane na posiedzenia RPP.

Ponadto zajmował się zagadnieniami wynikającymi z procesu integracji europejskiej, zagadnieniami makroekonomicznymi, sytuacją sektora finansowego, w tym bankowego oraz bieżącymi sprawami związanymi z działalnością Banku. Na posiedzeniach omawiano między innymi:

- zagadnienia związane z integracją europejską, pozostałe do uregulowania przed 1 maja 2004 r.,
- ekonomiczne i formalne uwarunkowania przystąpienia Polski do ERM II i strefy euro,
- zagadnienia dotyczące stabilności sektora finansowego, w tym sytuacji i perspektyw rozwoju sektora bankowego[3],
- wprowadzenie nowego systemu do rozliczeń międzybankowych w euro – SORBNET-EURO[4], umożliwiającego uczestnictwo w unijnym systemie płatności TARGET1,
- zagadnienia dotyczące otwarcia i prowadzenia przez NBP rachunków do obsługi środków własnych UE oraz środków pomocowych otrzymywanych w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności,
- akcję informacyjną na temat wpływu wejścia do UE na poziom cen w Polsce, prowadzonej wspólnie z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- wprowadzanie standardów europejskich w zakresie monitorowania ryzyka i usprawnianie wewnętrznej działalności,
- wyniki projekcji inflacji.

W 2004 r. Zarząd NBP odbył 57 posiedzeń, na których podjął 64 uchwały normatywne, 10 uchwał nienormatywnych oraz 280 postanowień. Najważniejsze decyzje obejmowały:

- Podjęcie uchwał w następujących sprawach:
  - Zmiany uchwały w sprawie zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej. Uchwałę opracowano w związku ze zmianą ustawy o NBP,

[3] Szczegółowe działania w tym zakresie zostały opisane w poszczególnych rozdziałach.

[4] System uruchomiono 7 marca 2005 r.

wprowadzającą z dniem 1 maja 2004 r. obowiązek oprocentowania rezerwy obowiązkowej oraz umożliwiającą wprowadzenie innych zmian przybliżających system rezerwy obowiązkowej w Polsce do standardów Eurosystemu.

– Zmiany uchwały w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji poleceń wypłaty i operacji czekowych w obrocie zagranicznym oraz skupu i sprzedaży walut obcych dla posiadaczy rachunków bankowych w Narodowym Banku Polskim". Celem zmian było wprowadzenie koniecznych dostosowań związanych z wykonywaniem przelewów transgranicznych wynikających z przepisów Prawa bankowego i rozporządzeń.

– Zmiany uchwały w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego. Zmiany uchwały wynikały z wejścia w życie z dniem 1 maja 2004 r. ustaw zmieniających ustawę Prawo bankowe i zmiany ustawy o Narodowym Banku Polskim, a także służyły usprawnieniu przekazywania przez banki danych do NBP.

– Warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski. Uchwała ustanowiła ramy prawne systemu SORBNET-EURO.

– Zasad i warunków sprzedaży przez Narodowy Bank Polski monet, banknotów i numizmatów przeznaczonych na cele kolekcjonerskie oraz inne cele.

• Podjęcie postanowień dotyczących:

– uczestnictwa NBP w systemie STEP-2,

– przyjęcia dokumentu *Polityka NBP w dziedzinie nadzoru nad systemami płatności*,

– przejęcia przez NBP wszystkich funkcji wykonywanych przez spółkę CENTRAST w ramach świadczenia usług związanych z podpisem elektronicznym,

– podpisania „Memorandum o współpracy pomiędzy instytucjami nadzoru nad systemami płatniczymi a instytucjami nadzoru bankowego na trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej",

– zawarcia porozumienia pomiędzy NBP a Komisją Papierów Wartościowych i Giełd w sprawie zasad i trybu przekazywania na zasadzie wzajemności informacji, w tym opinii, w zakresie nadzoru nad systemami rozrachunku papierów wartościowych,

– racjonalizacji zatrudnienia w oddziałach okręgowych i GOWD,

– nieodpłatnego przekazania obiektów NBP na rzecz wyższych uczelni, sądów i policji.

2

POLITYKA PIENIĘŻNA

2.1. Synteza[5]

1. Zgodnie z art. 227 par. 1 Konstytucji RP „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza". Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. art. 3 określa, że „Podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP".

   W lutym 2003 r. Rada Polityki Pieniężnej pierwszej kadencji przyjęła *Strategię polityki pieniężnej po 2003 roku*, która stała się podstawą zatwierdzonych przez tę samą Radę *Założeń polityki pieniężnej na 2004 r.* Rada Polityki Pieniężnej drugiej kadencji, w lutym 2004 r. w komunikacie po posiedzeniu RPP, potwierdziła podstawowe ustalenia zawarte w Strategii, stwierdzając, że:

   - polityka pieniężna będzie prowadzona w ramach strategii bezpośredniego celu inflacyjnego (BCI); do momentu wejścia do ERM II powinien być utrzymany system płynnego kursu walutowego,

   - celem polityki pieniężnej jest stabilizowanie stopy inflacji na poziomie 2,5% z dopuszczalnym przedziałem wahań +/- 1 punkt procentowy,

   - najbardziej korzystne dla Polski jest przyjęcie strategii gospodarczej nastawionej na stworzenie warunków zapewniających wprowadzenie euro w najbliższym możliwym terminie.

   Realizacja ciągłego celu inflacyjnego oznacza, że odnosi się on do inflacji mierzonej w ujęciu miesiąc do analogicznego miesiąca poprzedniego roku, a nie jak w latach 1999-2003, wyłącznie w grudniu do grudnia poprzedniego roku. Strategia zakłada, że w przypadku wystąpienia nieoczekiwanych i silnych wstrząsów, przyczyniających się do wyjścia inflacji poza pasmo dopuszczalnych wahań, Rada będzie podejmować działania zapewniające powrót inflacji do przedziału wahań, a następnie w pobliże samego celu. Okres powrotu inflacji do celu zależy przede wszystkim od długości opóźnień cechujących mechanizm transmisji impulsów polityki pieniężnej w Polsce oraz siły i charakteru wstrząsów. Doświadczenia międzynarodowe oraz badania nad procesem transmisji w Polsce wskazują, że skutki dla inflacji większości wstrząsów można, bez doprowadzania do nadmiernych wahań produkcji, neutralizować w horyzoncie 1-3 lat od momentu zmiany stóp procentowych.

2. Ze względu na fakt, że od momentu podjęcia decyzji dotyczących stóp procentowych do najsilniejszego ich wpływu na inflację upływa około sześć kwartałów, procesy inflacyjne w 2004 r. kształtowały się pod wpływem polityki pieniężnej prowadzonej w latach 2002-2003. Wiosną 2004 r. w polskiej gospodarce wystąpiły nieoczekiwane silne wstrząsy w postaci wzrostu cen żywności i ropy naftowej, które znalazły odzwierciedlenie w znacznym wzroście inflacji CPI.

3. W 2004 r. obserwowano utrwalenie zapoczątkowanego w roku poprzednim ożywienia polskiej gospodarki, na które nałożył się silny impuls popytowy związany z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej (UE). Tempo wzrostu PKB w 2004 r. wyniosło 5,4%, co oznacza, że polska gospodarka rozwijała się ponad 2-krotnie szybciej niż kraje UE-25, gdzie wzrost PKB szacuje się na 2,5% rocznie. Wzrost gospodarczy w poszczególnych kwartałach 2004 r. był jednak zróżnicowany – znacznie szybszy w pierwszej niż w drugiej połowie roku. Tempo wzrostu PKB po osiągnięciu bardzo wysokiego poziomu w I kwartale 2004 r. (blisko 7%) stopniowo ulegało zmniejszeniu i w ostatnim kwartale tego samego roku wyniosło około 4%.

[5] Rozdział *Polityka pieniężna jest Sprawozdaniem z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2004 r.*, które Rada Polityki Pieniężnej przyjęła na posiedzeniu w dniach 24-25 maja 2005 r

Szybki wzrost PKB w pierwszej połowie roku wskazywał na możliwość, że bieżące PKB osiągnie i w dłuższej perspektywie przekroczy poziom potencjalnego PKB, co oznaczałoby domknięcie się ujemnej luki popytowej i mogłoby skutkować pojawieniem się presji inflacyjnej. W szczególności spodziewano się zwiększenia dynamiki nakładów inwestycyjnych, na co mogły wskazywać pozytywne tendencje w tym zakresie w sektorze przedsiębiorstw, a zwłaszcza w przemyśle. Równocześnie oczekiwano co najmniej utrzymania dynamiki spożycia indywidualnego, szczególnie w przypadku wzrostu płac nominalnych w następstwie rosnącej inflacji i podwyższonych oczekiwań inflacyjnych (efekty drugiej rundy). W drugiej połowie 2004 r., wraz z napływem nowych danych, okazało się, że szybki wzrost gospodarczy notowany w I i II kwartale był efektem działania czynników jednorazowych i wiązał się m.in. z przejściowym wzrostem popytu towarzyszącym przystąpieniu Polski do UE. Publikowane dane wskazywały na słabsze od prognozowanego ożywienie inwestycyjne, dynamika płac realnych obniżyła się, a ponadto wyhamowane zostało wyjątkowo silne w I połowie roku tempo wzrostu zapasów. W rezultacie znaczne przyspieszenie wzrostu PKB w pierwszej połowie 2004 r. nie miało charakteru trwałego i w konsekwencji perspektywa domknięcia ujemnej luki popytowej ponownie się oddaliła.

4. Wysoka dynamika wzrostu gospodarczego w 2004 r. wynikała z silnego ożywienia w przemyśle i usługach rynkowych, których udział we wzroście wartości dodanej ogółem wyniósł odpowiednio 2,4 pkt proc. oraz 2,3 pkt proc. Szczególnie silnie rozwijał się przemysł przetwórczy. Jego wysoka dynamika wiązała się z rosnącym eksportem i poprawą konkurencyjności na rynku wewnętrznym. Przyspieszenie dynamiki usług wynikało natomiast ze wzrostu obrotów w handlu (szczególnie w okresie boomu przedakcesyjnego) oraz korzystnej koniunktury w łączności i pośrednictwie finansowym, co wiązało się z ogólnym wzrostem aktywności gospodarczej.

   Analiza PKB od strony popytu wskazuje, że największy udział we wzroście PKB miało spożycie (2,84 pkt proc.). Po trzyletnim okresie spadku, wzrosły nakłady na środki trwałe, a ich udział we wzroście PKB wyniósł 1 pkt proc. Wzrostowi aktywności gospodarczej towarzyszył również proces odbudowy zapasów, w wyniku czego ich wkład do wzrostu PKB wyniósł 1,3 pkt proc. Silną dynamiką wzrostu charakteryzował się eksport, czemu sprzyjało polepszenie koniunktury wśród głównych partnerów handlowych, akcesja Polski do UE oraz korzystny dla eksporterów kurs złotego w pierwszej połowie roku. Natomiast import wzrósł wolniej i w rezultacie wkład eksportu netto do wzrostu PKB był dodatni i wyniósł 0,3 pkt proc. Deficyt obrotów bieżących zmniejszył się do ok. 1,5% PKB, co oznacza dalsze ograniczenie nierównowagi zewnętrznej.

5. Procesy inflacyjne w 2004 r. pozostawały pod silnym wpływem wstrząsów cenowych związanych z przystąpieniem Polski do UE oraz wzrostem cen surowców na rynkach światowych. W pierwszych trzech miesiącach 2004 r. inflacja mierzona wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) utrzymywała się na poziomie 1,6-1,7% r/r, a więc nieco poniżej celu inflacyjnego. Począwszy od II kw. nastąpiło znaczne przyspieszenie tempa wzrostu cen do 4,6% r/r w lipcu i sierpniu ub.r. W II połowie 2004 r. tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych utrzymywało się na podwyższonym poziomie 4,4-4,6%, tj. powyżej górnej granicy dopuszczalnych odchyleń od celu inflacyjnego. Utrzymująca się od maja 2004 r. wyższa od celu inflacja była w głównej mierze efektem wzrostu cen związanego z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej (wzrost cen żywności i zwiększenie stawki podatków pośrednich) oraz wzrostu cen ropy i innych surowców na rynkach światowych. O wpływie tych czynników na stopę inflacji świadczy fakt, że od kwietnia 2004 r. wskaźnik inflacji bazowej netto, który nie uwzględnia zmian cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz paliw, kształtował się na poziomie znacznie niższym niż inflacja mierzona wskaźnikiem CPI.

6. Jednym z czynników, które miały wpływ na decyzje Rady Polityki Pieniężnej była niepewność dotycząca sytuacji w finansach publicznych. Mimo spodziewanego lepszego wykonania

budżetu niż przyjęto w Ustawie budżetowej na 2004 r., deficyt strukturalny finansów publicznych uległ zwiększeniu. Radę niepokoiło opóźnianie reform ograniczających deficyt i potrzeby pożyczkowe sektora finansów publicznych. Opóźnianie koniecznych reform mogło spowodować zaburzenia na rynkach finansowych, skutkujące wzrostem rentowności skarbowych papierów wartościowych oraz osłabieniem kursu złotego, stanowiącym istotny czynnik ryzyka inflacyjnego. Ponadto, dalsze narastanie długu publicznego mogło zagrozić trwałości wzrostu gospodarczego. W szczególności, Radę niepokoiły:

- niskie zaawansowanie prac nad pakietem legislacyjnym ustaw przygotowanym przez rząd w lutym 2004 r. w ramach *Programu uporządkowania i ograniczenia wydatków publicznych*,

- utrzymująca się niepewność co do ostatecznego kształtu budżetu na 2005 r. z powodu m.in. uwzględnienia w budżecie efektów finansowych ustaw podwyższających składki ubezpieczeniowe dla przedsiębiorców oraz dla rolników, które nie zostały uchwalone przez parlament. Okazało się, że parlament faktycznie nie poparł części przedłożonych przez rząd rozwiązań ograniczających deficyt sektora finansów publicznych,

- rosnąca niestabilność polityczna, zmniejszająca prawdopodobieństwo przyjęcia ustaw mających na celu ograniczenie wydatków publicznych.

7. Rada Polityki Pieniężnej dokonała w 2004 r. trzech podwyżek stóp procentowych NBP – w czerwcu, lipcu i sierpniu. Łącznie stopa referencyjna została podwyższona z 5,25% do 6,5%, stopa redyskonta weksli z 5,75% do 7,0%, stopa kredytu lombardowego z 6,75% do 8,0%, a stopa depozytowa z 3,75% do 5,0%.

   Podwyżki stóp procentowych miały ograniczyć ryzyko pojawienia się wtórnych skutków wzrostu inflacji związanego z przystąpieniem Polski do UE oraz wzrostem cen ropy naftowej i innych surowców na rynkach światowych. Obserwowany w połowie 2004 r. wzrost inflacji w warunkach umacniania się ożywienia gospodarczego mógł wywołać trwały wzrost oczekiwań inflacyjnych. Taka sytuacja rodziłaby ryzyko wzrostu presji płacowej i – w konsekwencji – utrwalenia inflacji na podwyższonym poziomie, czyli wystąpienia tzw. efektów drugiej rundy. Ocenie ryzyka pojawienia się wtórnych efektów wzrostu inflacji towarzyszyła znaczna niepewność. Do jego zwiększenia przyczyniała się przede wszystkim siła występujących w gospodarce wstrząsów oraz relatywnie krótki okres niskiej inflacji w Polsce. Z kolei głównym czynnikiem, który mógł ograniczyć wpływ wzrostu oczekiwań inflacyjnych na wzrost wynagrodzeń było utrzymujące się wysokie bezrobocie. Ponadto, w kierunku zmniejszenia presji inflacyjnej mógł oddziaływać potencjalny wpływ wstrząsów podażowych i towarzyszącego im wzrostu cen na spadek popytu.

   Przy podejmowaniu decyzji o podniesieniu stóp procentowych intencją RPP było przekazanie uczestnikom rynku wyraźnego sygnału, że bank centralny jest zdeterminowany zrealizować cel inflacyjny w średnim okresie, a zatem, że wzrost inflacji ma charakter przejściowy. Kierując się powyższymi przesłankami w *Założeniach polityki pieniężnej na 2005 r.* Rada zadeklarowała, że będzie kontynuować działania zmierzające do szybkiego obniżenia inflacji do poziomu 2,5% w ciągu 5-7 kwartałów.

   W IV kw. 2004 r. perspektywy inflacji w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej istotnie się poprawiły. Ograniczeniu przyszłej presji inflacyjnej sprzyjały przede wszystkim:

   - dokonane w miesiącach letnich 2004 r. podwyżki stóp procentowych,

   - niskie tempo wzrostu płac w przedsiębiorstwach wskazujące, że w analizowanym okresie efekty drugiej rundy nie wystąpiły, co wiązało się przede wszystkim z wysokim bezrobociem,

   - wygaśnięcie cenowych skutków przystąpienia Polski do Unii Europejskiej,

- silny trend aprecjacyjny złotego, oddziałujący w kierunku obniżenia inflacji poprzez obniżenie cen towarów importowanych i osłabienie aktywności gospodarczej; trend ten wynikał głównie ze spadku premii za ryzyko inwestowania w Polsce w związku z przystąpieniem do UE oraz ustabilizowania się sytuacji politycznej w kraju.

W związku z poprawiającymi się w IV kwartale 2004 r. perspektywami inflacji, w opinii Rady, nie było konieczności dokonywania dalszych podwyżek stóp procentowych. Prowadzeniu polityki pieniężnej towarzyszyła niepewność dotycząca kursu walutowego. Jednocześnie, projekcje inflacji opracowywane w NBP potwierdzały ocenę Rady, że prawdopodobieństwo utrzymania się inflacji powyżej celu inflacyjnego (2,5%) w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej było nadal wyższe niż prawdopodobieństwo tego, że inflacja znajdzie się poniżej celu inflacyjnego. Rada utrzymała więc do końca 2004 r. restrykcyjne nastawienie w polityce pieniężnej.

8. W warunkach zwiększonej niepewności Rada za szczególnie ważne uznała, aby przesłanki jej decyzji były przedstawiane w sposób zrozumiały i przejrzysty. W ramach podjętych w 2004 r. działań ukierunkowanych na poprawę komunikacji banku centralnego z otoczeniem dokonano zmiany formuły *Raportu o inflacji* oraz przyspieszono termin jego publikacji. Ponadto od sierpnia 2004 r. w *Raporcie* rozpoczęto publikację projekcji inflacji, sporządzanej przy założeniu utrzymania stóp procentowych na niezmienionym poziomie w całym horyzoncie projekcji. Projekcje inflacji opracowywane są przez zespół ekonomistów Narodowego Banku Polskiego, pod kierunkiem Wiceprezesa NBP Krzysztofa Rybińskiego. Projekcja inflacji stanowi jedną z przesłanek, na podstawie których Rada podejmuje decyzje w sprawie stóp procentowych NBP. W 2004 r. zmieniła się także formuła komunikatów RPP. Rada starała się by komunikaty były, w większym niż dotychczas stopniu, ukierunkowane na przyszłość oraz przedstawiały ocenę bilansu ryzyk dla przyszłej inflacji. Zmiany te powinny doprowadzić do lepszego zrozumienia i przewidywalności zmian parametrów polityki pieniężnej. Rada wyraża nadzieję, że w dłuższym okresie większa przejrzystość przyczyni się do zwiększenia skuteczności polityki pieniężnej.

9. W 2004 r. odbyły się trzy spotkania RPP z przedstawicielami resortów gospodarczych Rządu RP. Spotkania te poświęcone były analizie bieżącej i przyszłej sytuacji sektora finansów publicznych oraz zagadnieniom związanym z przyszłym uczestnictwem Polski w mechanizmie ERM II i przystąpieniem do strefy euro. Warunkiem przyjęcia wspólnej waluty jest spełnienie tzw. kryteriów z Maastricht. W efekcie przejściowego wzrostu inflacji w 2004 r. od sierpnia ubiegłego roku Polska przestała spełniać kryterium stabilności cen. Jednak wraz z oczekiwanym spadkiem inflacji do poziomu spójnego z celem 2,5% r/r, również średnioroczne tempo wzrostu cen powinno się obniżać do poziomu umożliwiającego ponowne spełnienie kryterium stabilności cen. W rezultacie polityka pieniężna w 2004 r., zorientowana na możliwie szybkie sprowadzenie inflacji do celu inflacyjnego, sprzyjała realizacji strategii szybkiego przystąpienia Polski do strefy euro.

10. W 2004 r. NBP realizował politykę pieniężną, oddziałując na poziom inflacji za pomocą stopy procentowej. RPP określała wysokość oficjalnych stóp procentowych NBP, które wyznaczały rentowności instrumentów polityki pieniężnej. W celu odpowiedniego kształtowania krótkoterminowych stóp procentowych, NBP posługiwał się następującymi instrumentami: operacje otwartego rynku, operacje kredytowo-depozytowe oraz rezerwa obowiązkowa. Wpływając na poziom nominalnych krótkoterminowych stóp procentowych rynku pieniężnego, RPP dążyła do osiągnięcia takiego poziomu stóp procentowych w gospodarce, który byłby spójny z założonym celem inflacyjnym. W 2004 r., podobnie jak w latach poprzednich, stopami wytyczającymi kierunek prowadzonej przez NBP polityki pieniężnej, były: stopa referencyjna, stopa lombardowa i stopa depozytowa.

    W 2004 r. utrzymywała się nadpłynność sektora bankowego. W ujęciu średniorocznym nadpłynność, mierzona skalą emisji bonów pieniężnych NBP, ukształtowała się na poziomie 5.275 mln zł w porównaniu z 6.251 mln zł w 2003 r. Spadek nadpłynności wynikał,

przede wszystkim, ze zmiany struktury absorpcji środków z sektora bankowego – w 2004 r. wzrósł poziom środków, które były absorbowane przez MF i utrzymywane w postaci lokat terminowych w banku centralnym.

W 2004 r. wprowadzono zmiany w zasadach utrzymywania i naliczania rezerwy obowiązkowej, które zbliżyły system rezerwy obowiązkowej NBP do standardów Eurosystemu.

2.2. Realizacja celu inflacyjnego w 2004 r.

Niniejsze sprawozdanie dotyczy realizacji polityki pieniężnej w 2004 r., której założenia zostały sformułowane przez Radę Polityki Pieniężnej pierwszej kadencji. Punktem wyjścia dla *Założeń polityki pieniężnej na 2004 r.* były postanowienia *Strategii polityki pieniężnej po 2003 r*. Jej podstawowe elementy zostały potwierdzone przez obecną RPP w lutym 2004 r.

Zgodnie ze *Strategią i Założeniami*, w ramach strategii bezpośredniego celu inflacyjnego od stycznia 2004 r. realizowany jest ciągły cel inflacyjny na poziomie 2,5% w ujęciu rok do roku, z symetrycznym przedziałem dopuszczalnych odchyleń +/- 1 punkt procentowy.

Realizacja ciągłego celu inflacyjnego oznacza, że odnosi się on do inflacji mierzonej w ujęciu miesiąc do analogicznego miesiąca poprzedniego roku, a nie jak w latach 1999-2003, wyłącznie w grudniu do grudnia poprzedniego roku. W przypadku wystąpienia nieoczekiwanych i silnych wstrząsów, przyczyniających się do wyjścia inflacji poza pasmo dopuszczalnych wahań, Rada będzie podejmować działania zapewniające powrót inflacji do przedziału wahań, a następnie w pobliże samego celu. Okres powrotu inflacji do celu zależy przede wszystkim od długości opóźnień cechujących mechanizm transmisji impulsów polityki pieniężnej w Polsce oraz siły i charakteru wstrząsów. Doświadczenia międzynarodowe oraz badania nad procesem transmisji w Polsce wskazują, że skutki dla inflacji większości wstrząsów można, bez doprowadzania do nadmiernych wahań produkcji, neutralizować w horyzoncie 1-3 lat od momentu zmiany stóp procentowych.

Ze względu na fakt, że od momentu podjęcia decyzji dotyczących stóp procentowych do najsilniejszego ich wpływu na inflację upływa około sześć kwartałów, procesy inflacyjne w 2004 r. kształtowały się pod wpływem polityki pieniężnej prowadzonej w latach 2002-2003. Wiosną 2004 r. w polskiej gospodarce wystąpiły nieoczekiwane silne wstrząsy w postaci wzrostu cen żywności i ropy naftowej, które znalazły odzwierciedlenie w znacznym wzroście inflacji CPI.

2.3. Stan koniunktury i przebieg procesów inflacyjnych

W 2004 r. obserwowano utrwalenie zapoczątkowanego w poprzednim roku ożywienia polskiej gospodarki. Tempo wzrostu PKB wyniosło 5,4%, co oznacza, że polska gospodarka rozwijała się ponad 2-krotnie szybciej niż kraje UE-25, gdzie wzrost PKB szacuje się na 2,5% rocznie. Wzrost gospodarczy w poszczególnych kwartałach 2004 r. był jednak zróżnicowany – znacznie szybszy w pierwszej niż w drugiej połowie roku. Tempo wzrostu PKB, po osiągnięciu bardzo wysokiego poziomu w I kwartale 2004 r. (blisko 7%), stopniowo uległo zmniejszeniu i w ostatnim kwartale tego samego roku wyniosło około 4%.

Szybki wzrost PKB w pierwszej połowie roku wskazywał na możliwość, że bieżące PKB osiągnie i w dłuższej perspektywie przekroczy poziom potencjalnego PKB, co oznaczałoby domknięcie się ujemnej luki popytowej i mogłoby skutkować pojawieniem się presji inflacyjnej. W szczególności spodziewano się zwiększenia dynamiki nakładów inwestycyjnych, na co mogły wskazywać pozytywne tendencje w tym zakresie w sektorze przedsiębiorstw, a zwłaszcza

w przemyśle. Równocześnie oczekiwano co najmniej utrzymania dynamiki spożycia indywidualnego, szczególnie w przypadku wzrostu płac nominalnych w następstwie rosnącej inflacji i podwyższonych oczekiwań inflacyjnych (efekty drugiej rundy). W drugiej połowie roku, wraz z napływem nowych danych, okazało się, że szybki wzrost gospodarczy, notowany w I i II kwartale był efektem działania czynników jednorazowych i wiązał się m.in. z przejściowym wzrostem popytu towarzyszącym przystąpieniu Polski do UE. Publikowane dane wskazywały na słabsze od prognozowanego ożywienie inwestycyjne, dynamika płac realnych obniżyła się, a ponadto wyhamowane zostało wyjątkowo silne w I połowie roku tempo wzrostu zapasów. W rezultacie znaczne przyspieszenie wzrostu PKB w pierwszej połowie 2004 r. nie miało charakteru trwałego i w konsekwencji perspektywa domknięcia ujemnej luki popytowej ponownie się oddaliła.

Procesy inflacyjne w 2004 r. pozostawały pod silnym wpływem wstrząsów cenowych związanych z przystąpieniem Polski do UE oraz wzrostem cen surowców na rynkach światowych. W pierwszych trzech miesiącach 2004 r. inflacja mierzona wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) utrzymywała się na poziomie 1,6-1,7% r/r, a więc nieco poniżej celu inflacyjnego. Począwszy od II kw. nastąpiło znaczne przyspieszenie tempa wzrostu cen do 4,6% r/r w lipcu i sierpniu ub. r. W II połowie 2004 r. tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych utrzymywało się na podwyższonym poziomie 4,4-4,6%, tj. powyżej górnej granicy dopuszczalnych odchyleń od celu inflacyjnego (patrz załącznik 2).

Wśród impulsów inflacyjnych w okresie poprzedzającym akcesję oraz w pierwszych miesiącach członkostwa Polski w UE należy wymienić przede wszystkim: zwiększenie popytu wewnętrznego i zewnętrznego na niektóre krajowe surowce i towary, wprowadzenie uregulowań UE dotyczących podatków pośrednich, polityki celnej, polityki rolnej, jak również skutki występujących w tym czasie zaburzeń na światowych rynkach surowców energetycznych i przemysłowych. W największym stopniu do wzrostu inflacji przyczyniły się nieoczekiwanie silne wstrząsy cenowe w postaci wzrostu cen żywności i ropy naftowej. O sile tych wstrząsów świadczyło m. in. pojawienie się dużej różnicy pomiędzy wskaźnikiem CPI a wskaźnikiem bazowej inflacji netto, który nie uwzględnia zmian cen żywności i paliw (tabela 2).

Tabela 2

Wybrane roczne wskaźniki inflacji bazowej oraz CPI

	Po wyłączeniu cen żywności i paliw (inflacja „netto")	15% średnia obcięta	CPI
IX 2003	0,9	1,2	0,9
X	1,2	1,2	1,3
XI	1,3	1,4	1,6
XII	1,4	1,5	1,7
I 2004	1,2	1,5	1,6
II	1,1	1,5	1,6
III	1,1	1,5	1,7
IV	1,2	2,0	2,2
V	2,0	2,7	3,4
VI	2,3	3,2	4,4
VII	2,3	3,1	4,6
VIII	2,3	3,2	4,6
IX	2,4	3,1	4,4
X	2,4	3,1	4,5
XI	2,4	3,2	4,5
XII	2,4	3,1	4,4

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Przyspieszenie inflacji odbywało się w warunkach umacniania się ożywienia gospodarczego. Wzrostowi inflacji, która w czerwcu przekroczyła górną granicę dopuszczalnych odchyleń od celu inflacyjnego, towarzyszył znaczący wzrost oczekiwań inflacyjnych. Dotyczył on zarówno osób prywatnych, jak i analityków bankowych (tabele 3 i 4). Jak wynikało z badań GUS wzrastały też

oczekiwania cenowe w handlu detalicznym i przetwórstwie przemysłowym (tabela 4). Kształtowanie się oczekiwań inflacyjnych w 2004 r. było niepokojące nie tylko ze względu na sam wzrost oczekiwanej przez gospodarstwa domowe stopy inflacji, ta bowiem ma w Polsce charakter w znacznym stopniu adaptacyjny i zwykle podąża za bieżącą inflacją. Znamienne dla pierwszej połowy 2004 r. było znaczące pogorszenie struktury odpowiedzi, w tym znaczny wzrost grupy respondentów oczekujących w perspektywie roku inflacji wyższej od bieżącej. Ponadto czynnikiem zwiększającym presję inflacyjną była trwająca od 2003 r. deprecjacja nominalnego efektywnego kursu złotego, która w warunkach domykającej się luki popytowej mogła prowadzić do wzrostu presji inflacyjnej.

Tabela 3

Oczekiwania inflacyjne osób prywatnych (za 12 miesięcy)

XII 2003	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	2004											
1,6	2,1	2,2	2,4	2,5	2,4	2,7	4,0	4,5	4,6	4,4	4,0	4,3

Źródło: ankieta firmy Ipsos, obliczenia NBP.

Tabela 4

Prognozy inflacyjne analityków bankowych (za 11 miesięcy)

XII 2003	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	2004											
2,5	2,6	2,6	2,8	2,9	2,9	2,7	2,8	2,8	2,7	2,5	2,7	2,7

Źródło: ankieta firmy Reuters, obliczenia NBP.

Tabela 5

Wskaźniki koniunktury (wyrównane sezonowo)

(Prognoza – ceny)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	2004											
Przetwórstwo przemysłowe	11,7	10,6	16,1	26,6	25,1	26,2	20,4	13,3	10,3	10,9	-1,7	-6,1
Handel detaliczny	15,9	23,7	29,9	38,5	43,0	45,8	43,5	32,1	30,0	27,3	25,2	23,6

Wskaźniki są obliczane w formie sald powstających jako różnica między procentem odpowiedzi pozytywnych i negatywnych.
Źródło: dane GUS.

Wraz z ustępowaniem przejściowych impulsów inflacyjnych, wyhamowaniu uległ wzrost bieżącego tempa wzrostu cen oraz oczekiwań inflacyjnych osób prywatnych. Mimo utrzymania się oczekiwań na podwyższonym poziomie w 2004 r. nie odnotowano sygnałów wskazujących na wystąpienie żądań płacowych. Utrzymana została obserwowana od połowy 2002 r. tendencja, zgodnie z którą dynamika wynagrodzeń realnych i nominalnych pozostawała znacznie niższa od dynamiki realnej produktywności na zatrudnionego. Wysoka dyscyplina płac w przedsiębiorstwach wzmacniała ich konkurencyjność i stwarzała przesłanki osiągnięcia wysokiego tempa wzrostu gospodarczego w dłuższej perspektywie.

W IV kwartale 2004 r. perspektywy inflacji w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej istotnie się poprawiły. Ograniczeniu przyszłej presji inflacyjnej sprzyjały przede wszystkim:

- dokonane w miesiącach letnich 2004 r. podwyżki stóp procentowych,
- wysoka dyscyplina płac w przedsiębiorstwach przy utrzymującym się wysokim tempie wydajności pracy, która wskazywała, że w analizowanym okresie efekty drugiej rundy nie wystąpiły, co wiązało się przede wszystkim z wysokim bezrobociem,

- wygaśnięcie cenowych skutków przystąpienia Polski do Unii Europejskiej,

- silny trend aprecjacyjny złotego przy stabilnym poziomie stóp procentowych, oddziałujący w kierunku obniżenia inflacji poprzez obniżenie cen towarów importowanych i poprzez osłabienie aktywności gospodarczej.

2.3.1. Czynniki zewnętrzne

W 2004 r. tempo wzrostu w gospodarce światowej przyśpieszyło. Zgodnie z oczekiwaniami poprawa koniunktury objęła wszystkie najważniejsze regiony świata (tabele 6 i 7). Tempo wzrostu PKB w strefie euro ukształtowało się na poziomie 2,0%, co odpowiadało założeniom. Wyraźnie szybciej od oczekiwań rozwijały się natomiast gospodarki USA i Chin. Wysoki wzrost popytu, zarówno inwestycyjnego, jak i konsumpcyjnego w tych krajach był podstawowym czynnikiem silnego wzrostu cen na międzynarodowych rynkach surowcowych, zwłaszcza w zakresie paliw[6] i metali. W warunkach rosnącego popytu i postępującej deprecjacji dolara amerykańskiego ceny dolarowe surowców, w tym ceny ropy naftowej, wzrosły w 2004 r. o ponad 30%[7].

Tabela 6

Uwarunkowania zewnętrzne polityki pieniężnej w latach 2003-2004

	2003	2004				
	I-IV	I-IV	I	II	III	IV
Stany Zjednoczone – wzrost PKB (w %)[1]	3,0	4,4	5,0	4,8	4,0	3,9
Strefa euro – wzrost PKB (w %)[1]	0,5	2,0	1,6	2,2	1,9	1,6
w tym Niemcy	-0,1	1,6	1,9	1,9	1,2	1,5
Cena ropy naftowej (gat. Brent, USD/baryłka)[2]	28,8	38,3	32,0	35,3	41,5	43,9
Stany Zjednoczone – inflacja CPI (w %)[3]	2,3	2,7	1,8	2,9	2,7	3,3
Strefa euro – inflacja CPI (w %)[3]	2,1	2,2	1,7	2,3	2,2	2,3
Stany Zjednoczone – stopa funduszy federalnych[4]	1,00	2,25	1,00	1,25	1,75	2,25
Strefa euro – stopa refinansowa[4]	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

[1] w stosunku do odpowiedniego okresu poprzedniego roku

[2] średnia w okresie

[3] średnia w okresie w stosunku do odpowiedniego okresu poprzedniego roku

[4] stan na koniec okresu

Źródło: Bloomberg, Eurostat, Międzynarodowa Agencja Energetyki.

Wzrost cen surowców i materiałów na rynkach światowych znalazł odzwierciedlenie w kształtowaniu się wskaźnika PPI w Polsce. W 2004 r. obserwowano dynamiczny wzrost wskaźnika cen produkcji sprzedanej przemysłu, który wynikał głównie z działania czynników o charakterze podażowym. Średnioroczna dynamika cen producentów wyniosła 7%, przy czym największy wzrost cen zanotowano w sekcji górnictwo i kopalnictwo (23,7%). W działach mniej uzależnionych od surowców oraz w działach nastawionych na produkcję eksportową w 2004 r. presja inflacyjna była umiarkowana.

Ożywienie w gospodarce światowej przyczyniło się do przyśpieszenia obrotów w polskim handlu zagranicznym w wyniku zwiększenia popytu na polskie towary (co znalazło odzwierciedlenie we wzroście wolumenu eksportu), jak i wzrostu cen na rynkach międzynarodowych (prowadzącego do wzrostu cen transakcyjnych). Jednocześnie wysoka dynamika eksportu wyrobów przetworzonych spowodowała zwiększenie importu, głównie zaopatrzeniowego. Wpływ wyraźnie wyższych cen ropy naftowej na krajową inflację osłabiała utrzymująca się od II kwartału 2004 r. aprecjacja złotego, szczególnie w stosunku do dolara amerykańskiego, gdyż światowe ceny surowców ustalane są przede wszystkim w tej walucie.

[6] W 2004 r. w przyroście popytu na ropę naftową udział USA i Chin wyniósł łącznie 60%.

[7] Źródło: HWWA.

Tabela 7

Prognozy wzrostu PKB na 2004 r.

	Wiosna 2003	Jesień 2003	Wiosna 2004	Jesień 2004	Realizacja
USA	2,5	3,8	3,4	4,4	4,4
Niemcy	2,0	1,6	1,5	1,9	1,6
UE-15	2,4	2,0	2,0	2,3	2,2
Strefa euro	2,3	1,8	1,7	2,1	2,0

Źródło: Komisja Europejska.

Tabela 8

Indeks kursu złotego efektywnego
(% zmiana do analogicznego kwartału poprzedniego roku)

	2003			2004			
	II	III	IV	I	II	III	IV
Nominalny	-10,8	-4,7	-10,1	-9,9	-6,8	0,8	10,1
Deflowany CPI	-11,9	-5,4	-10,1	-9,7	-5,7	3,1	12,4
Deflowany PPI	-9,8	-3,4	-7,8	-5,9	-0,3	6,7	13,8
Deflowany jednostkowymi kosztami pracy*	-19,5	-11,9	-23,2	-23,3	-18,4	-5,3	8,6**

„*" – obliczono jako relacja kosztu płacowego, przypadająca na jednego zatrudnionego, do wydajności pracy mierzonej za pomocą produkcji sprzedanej w przetwórstwie przemysłowym (wolumen) w odniesieniu do jednego pracującego w tym sektorze
„**" – szacunek oparty na danych EBC oraz NBP (na bazie danych miesięcznych GUS)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych NBP, EC i GUS.

W pierwszych czterech miesiącach 2004 r. kurs złotego kontynuował tendencję deprecjacyjną z lat 2002-2003 i kształtował się w przedziale 4,66-4,91 względem euro oraz 3,65-3,98 względem dolara amerykańskiego. Natomiast począwszy od maja do końca 2004 r. kurs złotego umacniał się, przy czym skala aprecjacji wyraźnie przekraczała oczekiwania rynków finansowych. W efekcie, w 2004 r. złoty umocnił się wobec EUR o 13,5%, a wobec USD o 21,1[8].

Prognozowanie kursu walutowego obarczone jest dużą niepewnością, a nawet wyjaśnienie zaistniałych tendencji na rynku walutowym za pomocą zmiennych ekonomicznych jest możliwe tylko w bardzo ograniczonym stopniu. *Ex post* można sformułować hipotezę, że aprecjacja złotego, której skala była zaskoczeniem dla uczestników rynku walutowego, nastąpiła przede wszystkim w wyniku spadku premii za ryzyko inwestowania w Polsce, co związane było z wejściem Polski do UE oraz przejściowym ustabilizowaniem się sytuacji politycznej w kraju. Jednocześnie za umocnieniem złotego przemawiała dalsza poprawa salda obrotów bieżących, niskie jednostkowe koszty pracy oraz wysokie tempo wzrostu gospodarczego. W kierunku umocnienia kursu złotego oddziaływały także dokonane przez Radę podwyżki stóp procentowych.

Tendencję do umacniania się polskiej waluty oraz innych walut krajów regionu wzmacniały także zjawiska międzynarodowe: obniżenie ryzyka inwestowania na rynkach wschodzących oraz niskie stopy procentowe głównych walut światowych. Czynniki te, w połączeniu z wysoką podażą polskich papierów skarbowych, sprzyjały zwiększonemu napływowi zagranicznego kapitału portfelowego.

2.3.2. Ceny żywności, ceny kontrolowane

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w 2004 r. w ujęciu średniorocznym wyniósł 6,3%, a więc o prawie 4 pkt. proc. wyżej niż przewidywano w *Założeniach polityki pieniężnej na 2004 r.* (2,4%). Największe odchylenia faktycznych zmian cen od prognoz miały miej-

[8] Zmiana wartości kursu liczona jako poziom na koniec grudnia 2004 r. względem poziomu na koniec grudnia 2003 r.

sce w przypadku cen cukru, masła, mleka oraz mięsa i wystąpiły w okresie przed i tuż po akcesji Polski do UE.

Analizując przyczyny rozbieżności między prognozowanymi a rzeczywistymi wzrostami cen, należy zwrócić uwagę, że ceny żywności i napojów bezalkoholowych należą do najbardziej zmiennych składników koszyka cen towarów i usług konsumpcyjnych, między innymi dlatego że zależą w dużym stopniu od nieprzewidywalnych warunków pogodowych. Na tę występującą co roku niepewność nałożyły się w 2004 r. dodatkowe, nie do końca przewidywalne, zmiany cen związane z wejściem Polski do UE.

Bardziej szczegółowa analiza przyczyn wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych w 2004 r. wskazuje na wystąpienie zewnętrznego wstrząsu popytowego związanego z wejściem do UE (dotyczyło to szczególnie wzrostu popytu na polskie mięso i przetwory mleczne w krajach Unii Europejskiej) oraz na kontynuację negatywnego wstrząsu podażowego z 2003 r., spowodowanego niższą podażą wielu produktów rolnych (głównie zbóż). Należy podkreślić, że Narodowy Bank Polski nie prognozuje samodzielnie cen surowców rolnych, będących głównym źródłem informacji do prognozy cen żywności, a opiera się na wszystkich dostępnych zewnętrznych źródłach informacji na temat ich poziomów oraz czynników je kształtujących (w tym popytu, konkurencyjności, podaży, warunków klimatycznych, itd.) udostępnianych przez specjalistyczne instytuty i agencje. Wspomniane rozbieżności między prognozą cen a ich faktycznym poziomem wynikały więc głównie z trudności w oszacowaniu skali zmian cen na rynku rolnym związanych z akcesją, w tym zmian w popycie zewnętrznym na polskie produkty rolne. Należy zwrócić uwagę, że w okresie przygotowywania założeń dostępne były prognozy zewnętrzne z I połowy 2003 r. Wprawdzie prognozy zewnętrzne zakładały ożywienie eksportu w wyniku przyjęcia Wspólnej Taryfy Celnej, lecz nie w takim stopniu, jaki miał faktycznie miejsce. Otwarcie rynków rolnych w ramach UE w ciągu pierwszych kilku miesięcy po akcesji, przyczyniło się do silnego wzrostu popytu zewnętrznego na polską żywność. Eliminacja wszystkich ograniczeń w handlu żywnością pomiędzy Polską a UE dodatkowo ujawniła znacznie wyższą od spodziewanej konkurencyjność wielu polskich artykułów żywnościowych; przede wszystkim mięsa wołowego, mięsa drobiowego i produktów mleczarskich. Przykładem może być wołowina. W związku z tym, że przed akcesją ceny mięsa wołowego w Polsce były dużo niższe aniżeli w krajach UE, oczekiwano, że jego import wzbudzi zainteresowanie konsumentów na wspólnym rynku. Jednak ze względu na niższą w porównaniu do unijnej jakość mięsa, spodziewano się, że jego ceny będą rosły stosunkowo powoli. Tymczasem faktyczny wzrost cen wołowiny był dużo szybszy. W pierwszej połowie 2004 r. wzrost konkurencyjności cenowej na rynkach międzynarodowych wzmacniał dodatkowo korzystny dla krajowych eksporterów kurs EUR/PLN.

Kolejnym czynnikiem dynamizującym ceny żywności, w okresie luty-kwiecień 2004 r., był popyt na niektóre artykuły żywnościowe, związany z obawami społeczeństwa odnośnie do wzrostu ich cen po akcesji. Wzrost popytu spowodował znaczny przejściowy wzrost cen, co było szczególnie widoczne w przypadku cukru.

Wzrost cen kontrolowanych w 2004 r. w ujęciu średniorocznym wyniósł 3,2%, podczas gdy w sierpniu 2003 r. przewidywano, że wyniesie on 1,9%. Wyższy niż prognozowany wzrost cen kontrolowanych wynikał głównie z podwyżek cen paliw na skutek wyższego od oczekiwań wzrostu cen ropy na światowych rynkach. Wzrost cen paliw stanowił 1,7 pkt. proc. (czyli 53,8%) wzrostu cen kontrolowanych.

2.3.3. Polityka fiskalna

Istotnym czynnikiem kształtującym warunki realizacji polityki pieniężnej oraz wpływającym na wzrost gospodarczy w dłuższym okresie jest sytuacja finansów publicznych. Polityka fiskalna poprzez swoje oddziaływanie na popyt globalny wywiera wpływ na inflację. Luźna polityka fiskalna wiąże się z koniecznością utrzymywania wyższych realnych stóp procentowych w celu osiągnięcia niskiej i stabilnej inflacji. Wyższe stopy procentowe prowadzą do ograniczenia inwestycji prywatnych,

jednak podwyższona inflacja bez odpowiedniej reakcji polityki pieniężnej negatywnie wpływa na inwestycje. Tym samym, nieoptymalny układ polityki makroekonomicznej, łączący restrykcyjną politykę pieniężną z luźną polityką fiskalną, powoduje wzrost kosztu utrzymywania stabilności cen w postaci niższego – w porównaniu z układem optymalnym – wzrostu PKB.

W 2004 r. przewidywany był wzrost deficytu sektora finansów publicznych, istniało duże prawdopodobieństwo przekroczenia przez dług publiczny II progu ostrożnościowego (55% PKB), niejasne były także perspektywy fiskalne w średnim okresie. Radę niepokoiło opóźnianie reform ograniczających deficyt i potrzeby pożyczkowe sektora finansów publicznych. Opóźnianie koniecznych reform mogło spowodować zaburzenia na rynkach finansowych, skutkujące wzrostem rentowności skarbowych papierów wartościowych oraz osłabieniem kursu złotego, stanowiącym istotny czynnik ryzyka inflacyjnego. Ponadto, dalsze narastanie długu publicznego mogło zagrozić trwałości wzrostu gospodarczego. W szczególności, Radę niepokoiły:

- niskie zaawansowanie prac nad pakietem legislacyjnym ustaw przygotowanym przez rząd w lutym 2004 r. w ramach Programu uporządkowania i ograniczenia wydatków publicznych,

- utrzymujące się obawy, co do ostatecznego kształtu budżetu na 2005 r. z powodu m.in. uwzględnienia w budżecie efektów finansowych ustaw podwyższających składki ubezpieczeniowe dla przedsiębiorców oraz dla rolników, które nie zostały uchwalone przez parlament. W istocie, okazało się, że parlament nie poparł części przedłożonych przez rząd rozwiązań ograniczających deficyt sektora finansów publicznych,

- rosnąca niestabilność polityczna, zmniejszająca prawdopodobieństwo przyjęcia ustaw mających na celu ograniczenie wydatków publicznych.

Zgodnie z Ustawą budżetową, w 2004 r. zakładano istotny wzrost nierównowagi sektora finansów publicznych i w konsekwencji potrzeb pożyczkowych państwa. Planowany wzrost deficytu sektora o około 2% PKB w stosunku do 2003 r. wynikał w dużej mierze z wysokiego wzrostu wydatków publicznych związanego z akcesją Polski do UE. Złożyły się na to: wpłata netto[9] składki członkowskiej do budżetu UE, zapewnienie środków na współfinansowanie funduszy strukturalnych, w tym poprzez zwiększenie udziału jednostek samorządu terytorialnego w podatkach dochodowych, oraz uzupełnienie dopłat bezpośrednich dla rolników z budżetu krajowego. Ponadto, w związku ze zmianą zasad rozliczania podatków pośrednich w momencie wejścia do UE, w 2004 r. przewidywano jednorazowy spadek wpływów z tego tytułu.

W 2004 r. deficyt budżetu państwa był nadal bardzo wysoki i w stosunku do 2003 r. zwiększył się o 0,2% PKB. Według informacji Ministerstwa Finansów deficyt całego sektora finansów publicznych (w ujęciu kasowym) wyniósł w 2004 r. 4,8% PKB[10] (po korekcie wydatków o transfery do otwartych funduszy emerytalnych – o 0,6 pkt. proc. PKB powyżej wielkości z 2003 r.). Deficyt kasowy ukształtował się zatem poniżej wielkości planowanej na 2004 r., na co wpływ miał niższy od zakładanego deficyt budżetu państwa oraz lepszy niż przewidywano wynik pozostałych jednostek sektora finansów publicznych. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych oraz jednostki samorządu terytorialnego osiągnęły w 2004 r. dodatnie saldo, a nie jak zakładano deficyt.

O braku poprawy sytuacji sektora finansów publicznych w 2004 r. świadczy wzrost deficytu strukturalnego. Deficyt ten, z definicji oczyszczony z wpływu czynników cyklicznych, wzrósł w 2004 r. w stosunku do 2003 r. o 0,9% PKB[11], a więc więcej niż deficyt sektora finansów publicznych.

---

[9] Wydatki z tytułu składki członkowskiej pomniejszone o środki uzyskane przez budżet państwa z UE (m.in. rekompensata na poprawę płynności budżetowej).

[10] W warunkach porównywalnych (tj. skorygowaniu wydatków budżetu państwa o dotacje dla FUS z tytułu ubytku składek na ubezpieczenia społeczne przekazywanych do OFE, które w 2004 r. zostały wyłączone z wydatków i zaklasyfikowane w pozycji rozchodów) deficyt budżetu państwa zwiększył się w stosunku do 2003 r. o 1,4 PKB.

[11] Od 2004 r. elementem trwale zwiększającym deficyt strukturalny jest wpłata netto składki członkowskiej do budżetu UE.

Tabela 9

Miary nierównowagi finansów publicznych

	2003	2004	
	wykonanie	ustawa budżetowa	wykonanie
	mld zł		
Deficyt budżetu państwa	-37,0	-45,3	-41,4
Deficyt kasowy sektora finansów publicznych	-44,6	-54,3	-42,0
Deficyt kasowy s.f.p. skorygowany*	-34,7		
	% PKB		
Deficyt budżetu państwa	-4,5	-5,3	-4,7
Deficyt kasowy sektora finansów publicznych	-5,4	-6,3	-4,8
Deficyt kasowy s.f.p. skorygowany*	-4,2		

* Zgodnie z metodologią przyjętą w 2004 r., deficyt kasowy sektora finansów publicznych w 2003 r. pomniejszono o transfer środków na pokrycie składek ubezpieczeniowych przekazanych do otwartych funduszy emerytalnych.

W efekcie wyższych niż przewidywano przychodów z prywatyzacji oraz silnej aprecjacji złotego (wpływającej na obniżenie wartości zobowiązań zagranicznych w wyrażeniu złotowym) relacja państwowego długu publicznego (z poręczeniami i gwarancjami) do PKB na koniec 2004 r. ukształtowała się na poziomie 50,3%, tj. poniżej wielkości z 2003 r.

W 2004 r. nastąpiła znacząca zmiana w strukturze finansowania długu publicznego. Istotnie zwiększył się udział inwestorów zagranicznych w finansowaniu długu (z 16,4% w 2003 r. do 21,4% na koniec 2004 r.)[12], natomiast udział krajowego sektora bankowego w tym finansowaniu zmniejszył się (z 34,1% w 2003 r. do 29,4% w 2004 r.). Zaangażowanie krajowego sektora pozabankowego w finansowanie długu pozostało na podobnym jak w 2003 r. poziomie wynoszącym 49,2%.

2.4. Decyzje RPP

Przyspieszenie inflacji w warunkach umacniania się ożywienia gospodarczego oraz spodziewana kontynuacja wzrostowych tendencji w gospodarce, prowadząca do stopniowego zwiększenia presji inflacyjnej, przyczyniły się do tego, że w lutym 2004 r. Rada zasygnalizowała możliwość zmiany nastawienia w polityce pieniężnej na restrykcyjne. Zmiana taka została dokonana w kwietniu 2004 r. Uzasadniając decyzję o zmianie nastawienia wskazano na fakty świadczące o znacznym ryzyku przyspieszenia inflacji i przekroczenia górnej granicy dopuszczalnych odchyleń od celu inflacyjnego, w tym przede wszystkim wzrost oczekiwań inflacyjnych i ryzyko ich utrwalenia oraz deprecjację nominalnego efektywnego kursu złotego.

Choć większość wstrząsów, które dotknęły polską gospodarkę na wiosnę 2004 r., miała przejściowy charakter, istniała niepewność co do tego, w jaki sposób wstrząsy te przyczynią się do wzrostu presji inflacyjnej. W warunkach znacznego wzrostu oczekiwań inflacyjnych istniało ryzyko pojawienia się wyższych żądań płacowych i w rezultacie utrwalenia się inflacji na poziomie znacznie przekraczającym cel inflacyjny ustalony przez Radę na poziomie 2,5%. Na ryzyko wystąpienia efektów drugiej rundy wskazywała m.in. siła występujących w gospodarce wstrząsów oraz krótki okres niskiej inflacji w Polsce. Ponadto, w ocenie Rady realizacji wyższych żądań płacowych sprzyjały wzmacniające się ożywienie gospodarcze i wysokie zyski przedsiębiorstw. Z kolei głównym czynnikiem, który mógł ograniczyć wpływ wzrostu oczekiwań inflacyjnych na wzrost płac było utrzymujące się wysokie bezrobocie. Dodatkowo, wstrząsy podażowe i towarzyszący im wzrost cen mogły się przyczynić do ograniczenia popytu i tym samym zmniejszenia presji inflacyjnej.

[12] Wartość inwestycji nierezydentów w rządowe papiery skarbowe wzrosła z 41,1 mld zł w grudniu 2003 r. do 62,3 mld w grudniu 2004 r.

W okresie czerwiec – sierpień 2004 r. Rada Polityki Pieniężnej trzykrotnie podwyższyła podstawowe stopy NBP – w czerwcu o 0,5 pkt. proc., w lipcu o 0,25 pkt. proc., a w sierpniu o 0,5 pkt. proc. Przyjęta sekwencja podwyżek stóp procentowych odzwierciedlała napływające z gospodarki informacje, które zmieniały bilans ryzyk dla przyszłej ścieżki inflacji w okresie wyraźnie podwyższonej niepewności towarzyszącej przystąpieniu Polski do UE. Należy jednak podkreślić, że z punktu widzenia wpływu na przebieg procesów inflacyjnych istotna jest przede wszystkim łączna skala dokonanych podwyżek, a nie ich sekwencja.

Przy podejmowaniu decyzji o podniesieniu stóp procentowych intencją Rady było przekazanie uczestnikom rynku wyraźnego sygnału, że bank centralny jest zdeterminowany zrealizować cel inflacyjny w średnim okresie, a wzrost inflacji ma charakter przejściowy. Kierując się powyższymi przesłankami w *Założeniach polityki pieniężnej na 2005 r*. Rada zadeklarowała, że będzie kontynuować działania zmierzające do szybkiego obniżenia inflacji do poziomu 2,5% w ciągu 5-7 kwartałów. Decyzje RPP miały przeciwdziałać trwałemu wzrostowi oczekiwań inflacyjnych. Wprawdzie oczekiwania te w Polsce są w znacznym stopniu adaptacyjne, jednak w okresie poprzedzającym wejście Polski do UE oraz kolejnych kilku miesiącach kształtowały się one wyżej niż wskazywałyby na to wskaźniki bieżącej inflacji. Świadczy to o tym, że oczekiwania inflacyjne w pewnych okresach są również ukierunkowane na przyszłość.

W związku z poprawiającymi się w IV kwartale 2004 r. perspektywami inflacji, w opinii Rady nie było konieczności dokonywania dalszych podwyżek stóp procentowych. Rada dostrzegała jednak znaczną niepewność dotyczącą kształtowania się kursu złotego. Prowadząc politykę pieniężną w ramach strategii BCI oraz systemu płynnego kursu walutowego NBP może interweniować na rynku walutowym. W 2004 r. NBP nie interweniował na rynku walutowym.

W 2004 r., w warunkach wzrostu zarówno inflacji, jak i nominalnych stóp procentowych NBP, nastąpił spadek realnych stóp procentowych. W styczniu 2004 r. stopa referencyjna deflowana oczekiwaniami inflacyjnymi gospodarstw domowych wynosiła 3,1%. W kolejnych miesiącach roku obserwowany był jej spadek do poziomu 1,4% w sierpniu. W ostatnich miesiącach roku stopa ta wzrosła, przyjmując w grudniu wartość 2,1%.

Wstrząsy podażowe i popytowe, które w 2004 r. dotknęły polską gospodarkę, oraz znaczne wahania kursu walutowego znacząco zwiększyły zakres niepewności, jaka towarzyszyła prowadzeniu polityki pieniężnej. W warunkach zwiększonej niepewności Rada za szczególnie ważne uznała, aby przesłanki jej decyzji były przedstawiane w sposób zrozumiały i przejrzysty. Badania wskazują, że przejrzysta i wiarygodna polityka pieniężna przyczynia się do lepszego zakotwiczenia oczekiwań inflacyjnych na poziomie celu inflacyjnego, a tym samym ułatwia przywracanie inflacji do celu po wystąpieniu wstrząsu oraz obniża koszt procesu dostosowawczego.

W ramach podjętych w 2004 r. działań ukierunkowanych na poprawę komunikacji banku centralnego z otoczeniem, zmieniono formułę *Raportu o inflacji*, który jest dokumentem zawierającym aktualną ocenę procesów inflacyjnych i determinant inflacji oraz opisującym prowadzoną politykę pieniężną. Przyspieszenie terminu publikacji *Raportu o inflacji* oraz uwzględnienie w nim najnowszych dostępnych informacji pozwoliło na lepsze wyjaśnianie przesłanek decyzji dotyczących bieżącej polityki pieniężnej. Ponadto od sierpnia 2004 r. w *Raporcie* rozpoczęto publikację projekcji inflacji, sporządzanej przy założeniu utrzymania stóp procentowych na niezmienionym poziomie w całym horyzoncie projekcji. Projekcje inflacji opracowywane są przez zespół ekonomistów Narodowego Banku Polskiego, pod kierunkiem Wiceprezesa NBP Krzysztofa Rybińskiego. Projekcja inflacji stanowi jedną z przesłanek, na podstawie których Rada podejmuje decyzje w sprawie stóp procentowych NBP. Począwszy od sierpnia 2004 r. każdej publikacji *Raportu o inflacji* towarzyszą konferencje prasowe oraz spotkania z analitykami rynków finansowych, mające dodatkowo służyć poprawie komunikacji banku centralnego z otoczeniem. W 2004 r. zmieniła się także formuła komunikatów RPP. Rada starała się, by komunikaty były, w większym niż dotychczas stopniu, ukierunkowane na przyszłość oraz przedstawiały ocenę bilansu ryzyk dla przyszłej inflacji. Zmiany te powinny doprowadzić do lepszego zrozumienia i przewidywalności zmian parametrów polityki pieniężnej. Rada wyraża nadzieję, że w dłuższym okresie większa przejrzystość przyczyni się do zwiększenia skuteczności polityki pieniężnej.

W 2004 r. odbyły się trzy spotkania RPP z przedstawicielami resortów gospodarczych Rządu RP. Spotkania te poświęcone były analizie bieżącej i przyszłej sytuacji sektora finansów publicznych oraz zagadnieniom związanym z przyszłym uczestnictwem Polski w mechanizmie ERM II i przystąpieniem do strefy euro. Warunkiem przyjęcia wspólnej waluty jest spełnienie tzw. kryteriów z Maastricht. W rezultacie przejściowego wzrostu inflacji w 2004 r. od sierpnia ubiegłego roku Polska przestała spełniać kryterium stabilności cen. Jednak wraz z oczekiwanym spadkiem inflacji do poziomu spójnego z celem 2,5% r/r, również średnioroczne tempo wzrostu cen powinno się obniżać do poziomu umożliwiającego ponowne spełnienie kryterium stabilności cen. W rezultacie polityka pieniężna w 2004 r., zorientowana na możliwie szybkie sprowadzenie inflacji do celu inflacyjnego, sprzyjała realizacji strategii możliwie szybkiego przystąpienia Polski do strefy euro.

Ze względu na opóźnienia, z jakimi polityka pieniężna wywiera wpływ na gospodarkę, pełna ocena polityki pieniężnej w 2004 r. będzie możliwa dopiero w 2006 r.

2.5. Uwarunkowania instytucjonalne wzrostu gospodarczego i inflacji w 2004 r. i w dłuższym okresie

Analizy wzrostu gospodarczego pokazują, że tradycyjny model jego objaśniania, ograniczony do obserwacji zmian nakładów czynników produkcji: pracy, kapitału i ziemi oraz ewolucji stosowanych technologii, nie wystarcza do wytłumaczenia różnic w tempach wzrostu i poziomie rozwoju krajów. Wyposażenie w zasoby naturalne i potencjał demograficzny ani nie jest czynnikiem wystarczającym, by osiągnąć wysokie i trwałe tempo wzrostu gospodarczego ani też koniecznym. Współczesne modele wzrostu gospodarczego traktują postęp techniczny i organizacyjny jako czynnik wzrostu o fundamentalnym znaczeniu. Zależy on z kolei głównie od czynników instytucjonalnych, określających w sumie instytucjonalne ramy gospodarowania w danym kraju.

Słabości instytucjonalne, tworząc bariery działalności gospodarczej dla przedsiębiorstw na poziomie mikroekonomicznym i ograniczając mechanizm konkurencji, obniżają efektywność wykorzystania czynników produkcji w skali całej gospodarki. To osłabienie podażowej strony gospodarki ma daleko idące implikacje dla prowadzenia polityki pieniężnej; niższe staje się tempo wzrostu potencjalnego PKB, które jest spójne z przyjętym celem inflacyjnym. Oznacza to, że udane reformy ograniczające bariery systemowe pozwoliłyby gospodarce znaleźć się na wyższej nieinflacyjnej ścieżce wzrostu bez konieczności podwyższania stóp procentowych. Ponadto, niższa efektywność podażowej strony gospodarki związana z mało elastycznym funkcjonowaniem rynków, oznacza większe wahania rzeczywistego PKB wokół trendu i wynikające stąd koszty jego stabilizowania.

Przez czynniki instytucjonalne rozumie się, ogólnie rzecz biorąc, formalne (tzn. usankcjonowane prawem) i nieformalne reguły, według których działają jednostki i inne podmioty gospodarcze, w tym przedsiębiorstwa. Są to przede wszystkim:

- przepisy prawne i procedury biurokratyczne, dotyczące uruchamiania i zamykania działalności gospodarczej,
- typ i poziom ochrony praw własności,
- zasady zawierania kontraktów i egzekucji należności,
- zakres i typ regulacji rynku pracy,
- przepisy podatkowe,
- stopień rozwoju i zasady funkcjonowania systemu finansowego,
- prawodawstwo w zakresie ochrony przed praktykami monopolistycznymi,
- stopień liberalizacji obrotów gospodarczych z zagranicą,
- niezależność banku centralnego.

Dobrze funkcjonujące instytucje sprzyjają aktywności ekonomicznej jednostek i gwarantują im zachowanie korzyści z ich działalności. Na przykład, aktywności ekonomicznej sprzyja swoboda zakładania firm, połączona z możliwie prostymi i tanimi procedurami ich rejestracji. Gwarancje własności sprzyjają rozwojowi firm, bowiem właściciele, pewni praw do wygospodarowanych zysków, będą owe zyski inwestować w kapitał rzeczowy i ludzki. Rozwojowi firm sprzyjać też będą: dostosowany do ich potrzeb system finansowy, pozwalające na elastyczne zmiany w zatrudnieniu przepisy Kodeksu pracy, ochrona własności intelektualnej i ochrona konkurencji. Niejasne uregulowania praw własności lub nieefektywne metody jego egzekucji prowadzą do marnotrawstwa środków i nieefektywności oraz do upolitycznienia gospodarki.

Porównania międzynarodowe pokazują, że czynniki instytucjonalne tłumaczą w dużym stopniu zróżnicowanie:

- poziomów rozwoju gospodarczego,
- stóp wzrostu,
- stabilności wzrostu gospodarczego.

Reformy instytucjonalne stanowiły podstawowy czynnik wzrostu gospodarczego w Polsce w okresie transformacji. Dzięki tym reformom możliwe stało się członkostwo Polski w OECD i Unii Europejskiej. Pomimo że obecnie polskie prawo i instytucje nie odbiegają od rozwiązań przyjętych w krajach UE, to podstawowym problemem jest egzekwowanie istniejącego prawa i funkcjonowanie instytucji. Istniejące nadal bariery instytucjonalne są główną przyczyną problemów społeczno-gospodarczych, hamują obserwowane obecnie ożywienie gospodarki i budzą obawy o jego trwałość. Badania wielu ośrodków (OECD, Bank Światowy, EBOiR i krajowe ośrodki badawcze) oraz NBP wskazują na następujące słabości sfery instytucjonalnej w Polsce:

- zdecydowanie bardziej skomplikowany niż w większości dotychczasowych państw Unii Europejskiej proces rejestracji nowych przedsiębiorstw w Polsce,
- długi czas dochodzenia zobowiązań umownych,
- wysoki stopień regulacji stosunków pracy, istotnie hamujący tworzenie nowych miejsc pracy,
- duże obciążenia kosztów pracy, które są jednym z głównych czynników ograniczających wzrost popytu na pracę w gospodarce i skłaniających do poszukiwania zatrudnienia w szarej strefie,
- znaczny udział sektora państwowego w odniesieniu do ważnych dla gospodarki gałęzi oraz znaczny zakres pomocy publicznej dla niektórych z nich, oznaczający marnotrawstwo środków i ograniczanie rozwoju konkurencji na tych rynkach.

W 2004 r. wprowadzono wiele zmian systemowych mających wpływ na uwarunkowania wzrostu gospodarczego i inflacji w dłuższym okresie. Najważniejsze z tych zmian to:

- obniżenie stawki podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) z 27% do 19%,
- wprowadzenie możliwości rozliczania się według stawki 19% dla osób prowadzących działalność gospodarczą,
- zmiana systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego, polegająca na wzroście udziału samorządów w podatkach dochodowych PIT (z 30,1% do 45,74%) i CIT (z 5,5% do 24,01%),
- przywrócenie przepisu Kodeksu pracy, ograniczającego do dwóch maksymalną liczbę kolejno następujących po sobie umów na czas określony nawiązywanych z tym samym pracownikiem. Od końca listopada 2002 r. do końca kwietnia 2004 r. obowiązywał przejściowy zapis umożliwiający zawieranie dowolnej liczby umów czasowych z poszczególnymi pracownikami. Przywrócenie reglamentacji umów na czas określony wynikało z konieczności dostosowań polskiego prawa pracy do wymogów prawnych Unii Europejskiej.

Można oceniać, że w 2004 r. nastąpiła pewna poprawa systemowych uwarunkowań wzrostu gospodarczego. Jednak utrzymujące się w Polsce słabości instytucjonalne oraz wysoki

strukturalny deficyt sektora finansów publicznych stanowią poważną przeszkodę dla szybszego zmniejszenia różnicy w poziomie rozwoju pomiędzy Polską i krajami rozwiniętymi i wyraźnej poprawy sytuacji na rynku pracy.

2.6. Instrumenty polityki pieniężnej

W 2004 r. NBP realizował politykę pieniężną, oddziałując na poziom inflacji za pomocą stopy procentowej. RPP określała wysokość oficjalnych stóp procentowych NBP, które wyznaczały rentowności instrumentów polityki pieniężnej. W celu odpowiedniego kształtowania krótkoterminowych stóp procentowych, NBP posługiwał się następującym zestawem instrumentów: operacje otwartego rynku, operacje kredytowo-depozytowe oraz rezerwa obowiązkowa. Wpływając na poziom nominalnych krótkoterminowych stóp procentowych rynku pieniężnego, RPP dążyła do osiągnięcia takiego poziomu stóp procentowych w gospodarce, który byłby spójny z założonym celem inflacyjnym.

2.6.1. Płynność sektora bankowego

Na poziom płynności sektora bankowego w 2004 r. wpływało kształtowanie się wielu czynników. Do zmniejszenia skali nadpłynności, mierzonej jako średnie w miesiącu saldo bonów pieniężnych NBP, przyczyniły się głównie: wzrost salda depozytów budżetowych utrzymywanych w banku centralnym, przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu, zwiększenie poziomu rezerwy obowiązkowej oraz sprzedaż walut netto przez NBP. Na zwiększenie skali nadpłynności wpłynęły m.in.: wpłata z zysku NBP do budżetu państwa, wypłata odsetek od obligacji NBP, wypłata dyskonta od bonów pieniężnych NBP oraz wypłata odsetek od rezerwy obowiązkowej.

Czynnikiem, który najsilniej oddziaływał na kształtowanie się poziomu płynności sektora bankowego, były depozyty budżetu państwa w banku centralnym. Poziom środków utrzymywanych przez MF w NBP charakteryzował się dużą zmiennością. Do największego ograniczenia poziomu płynności doszło w okresie kwiecień-maj 2004 r., kiedy znaczna jej część została zaabsorbowana z rynku przez MF, a następnie ulokowana w banku centralnym. Sytuację tę zmieniło dopiero rozpoczęcie przez MF lokowania, od maja 2004 r., części nadwyżek budżetowych w sektorze bankowym oraz przekazanie do budżetu części zysku NBP za 2003 r. z końcem czerwca 2004 r.

Średni poziom nadpłynności, mierzony skalą emisji bonów pieniężnych NBP, spadł w 2004 r. do poziomu 5.275 mln zł, w porównaniu z 6.251 mln zł w 2003 r.

2.6.2. Stopy procentowe

Polityka pieniężna w ramach strategii bezpośredniego celu inflacyjnego polega na utrzymywaniu oficjalnych stóp procentowych NBP na poziomie spójnym z założonym celem. Operacje otwartego rynku oraz operacje kredytowo-depozytowe wpływają na poziom stóp procentowych rynku międzybankowego i pośrednio na oprocentowanie depozytów i kredytów w bankach komercyjnych, co z kolei oddziałuje na decyzje gospodarstw domowych dotyczące oszczędności i konsumpcji oraz poziom inwestycji przedsiębiorstw.

W 2004 r., podobnie jak w poprzednich latach, stopami wytyczającymi kierunek prowadzonej przez NBP polityki pieniężnej, były: stopa referencyjna, stopa lombardowa i stopa depozytowa.

Stopa referencyjna wyznaczała minimalną rentowność bonów pieniężnych sprzedawanych w ramach operacji otwartego rynku. Okres zapadalności emitowanych w 2004 r. bonów pieniężnych

nych NBP wynosił 14 dni. Minimalne oprocentowanie absorbujących płynność krótkookresowych operacji otwartego rynku informowało o bieżącym kierunku polityki pieniężnej i oddziaływało na poziom oprocentowania depozytów na rynku międzybankowym o porównywalnym terminie zapadalności.

Stopa lombardowa wyznaczała koszt pozyskania przez banki pieniądza w banku centralnym na termin O/N (overnight).

Stopa depozytowa wyznaczała cenę, jaką bank centralny oferował bankom komercyjnym za złożenie w NBP depozytu na termin O/N.

Stopy depozytowa oraz lombardowa tworzyły korytarz wahań dla krótkoterminowych stóp procentowych rynku międzybankowego, którego środek wyznaczała stopa referencyjna. Zachowana została szerokość korytarza w wysokości +/- 1,5 pkt. proc.

W 2004 r. Rada Polityki Pieniężnej dokonała trzykrotnie podwyżki stopy referencyjnej oraz stopy lombardowej i depozytowej (tabela 10). Stopy te zostały podniesione w ciągu roku o 1,25 pkt. proc.

W ślad za podwyżkami stopy referencyjnej wzrosły krótkoterminowe stopy procentowe rynku międzybankowego. Stawka WIBOR 2W, na którą bank centralny bezpośrednio wpływał za pomocą operacji otwartego rynku, oscylowała wokół stopy referencyjnej NBP i utrzymywała się w korytarzu wahań krótkoterminowych stóp procentowych.

Tabela 10

Decyzje RPP dotyczące zmian oficjalnych stóp procentowych w 2004 r.

Data podjęcia decyzji*	Decyzja:
30 czerwca	- Podwyższenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 5,25% do 5,75% - Podwyższenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 6,75% do 7,25% - Podwyższenie stopy redyskonta weksli z 5,75% do 6,25% - Podwyższenie stopy depozytowej z 3,75% do 4,25%.
28 lipca	- Podwyższenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 5,75% do 6,0% - Podwyższenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 7,25% do 7,5% - Podwyższenie stopy redyskonta weksli z 6,25% do 6,5% - Podwyższenie stopy depozytowej z 4,25% do 4,5%.
25 sierpnia	- Podwyższenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 6,0% do 6,5% - Podwyższenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 7,5% do 8,0% - Podwyższenie stopy redyskonta weksli z 6,5% do 7,0% - Podwyższenie stopy depozytowej z 4,5% do 5,0%.

*decyzje wchodziły w życie następnego dnia roboczego

Źródło: dane NBP.

Wykres 1

Stopy oficjalne NBP i dwutygodniowa stawka rynku międzybankowego WIBOR 2W w 2004 r.

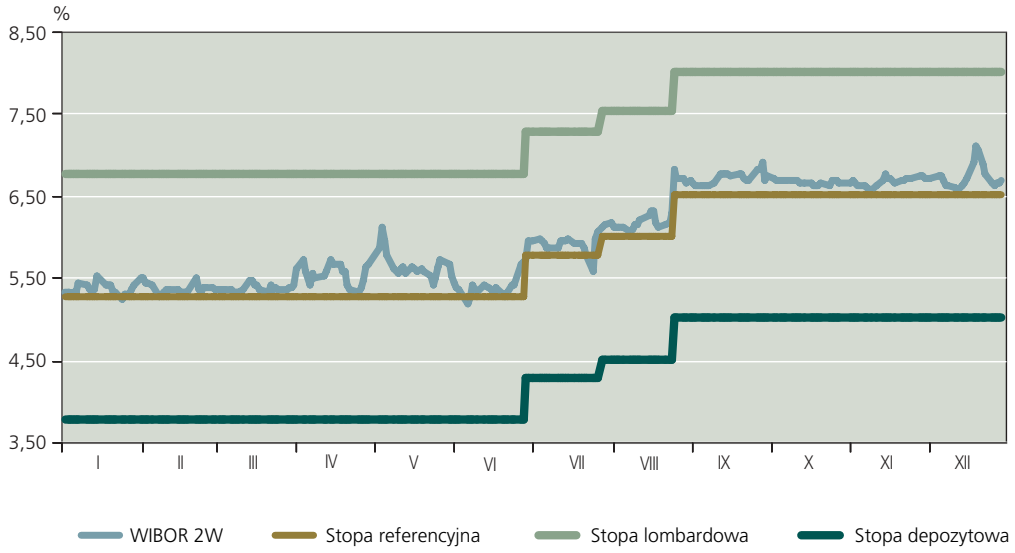

Źródło: dane NBP.

2.6.3. Operacje otwartego rynku

W 2004 r. NBP miał do dyspozycji, podobnie jak w poprzednim roku, następujące kategorie operacji otwartego rynku: podstawowe, dostrajające i strukturalne.

NBP przeprowadzał regularnie, raz w tygodniu, podstawowe operacje otwartego rynku. Wykorzystywane one były do absorbowania występującej w sektorze bankowym nadpłynności i polegały na emisji bonów pieniężnych NBP z 14-dniowym terminem zapadalności.

Skalę operacji absorbujących płynność, prowadzonych w celu regulowania poziomu płynności w sektorze bankowym, przedstawia wykres 2.

Wykres 2

Średnie w miesiącu saldo podstawowych operacji otwartego rynku w latach 1998-2004

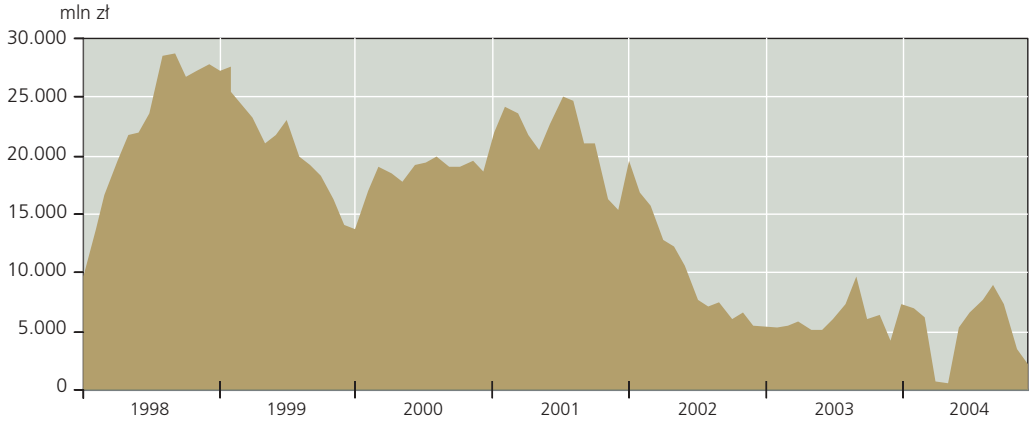

Źródło: dane NBP.

Poziom emisji bonów pieniężnych NBP zmniejszył się w ciągu 2004 r. o 1,8 mld zł i w grudniu 2004 r. wyniósł średnio 2,3 mld zł. Spadek ten był efektem ograniczenia płynności sektora bankowego, w wyniku wzrostu salda złotowych środków budżetowych utrzymywanych w NBP, przyrostu pieniądza gotówkowego w obiegu oraz wzrostu poziomu rezerwy obowiązkowej.

W wyjątkowych sytuacjach (np. w przypadku znacznych zaburzeń płynności bądź powstania zagrożenia dla funkcjonowania systemu płatniczego), NBP mógł zastosować operacje dostrajające. Operacje te mogły przyjmować zarówno formę operacji zasilających, jak i absorbujących, zaś ich termin miał zależeć od długości występowania zaburzenia. Instrument ten w 2004 r. nie był wykorzystany.

W 2004 r. nie zaistniały również uwarunkowania rynkowe, które wymagałyby zmiany długoterminowej struktury płynności sektora bankowego i zastosowania operacji strukturalnych.

W 2004 r. operacje otwartego rynku były prowadzone z grupą 13 podmiotów, tj. z 12 bankami – dealerami rynku pieniężnego oraz Bankowym Funduszem Gwarancyjnym. Banki – dealerzy zostały wyłonione zgodnie z jednolitymi kryteriami kwalifikacyjnymi Indeksu Aktywności Dealerskiej (IAD). Wykazały się one dużą aktywnością na rynku instrumentów terminowych na stopę procentową (FRA i IRS) oraz miały znaczny udział w rynku skarbowych papierów wartościowych (bonów i obligacji), bonów pieniężnych NBP, lokat międzybankowych oraz na rynku FX swapów.

2.6.4. Rezerwa obowiązkowa

Banki utrzymują rezerwę obowiązkową w NBP na rachunkach bieżących lub rachunkach rezerwy obowiązkowej. Podstawę naliczania rezerwy obowiązkowej stanowią środki pieniężne gromadzone na rachunkach bankowych oraz uzyskane ze sprzedaży papierów wartościowych[13]. Wyłączone z podstawy naliczania rezerwy są m.in. środki przyjęte od innego banku krajowego oraz pozyskane z zagranicy na co najmniej 2 lata. Rezerwa obowiązkowa jest naliczana i utrzymywana w złotych. Stopa rezerwy dla wszystkich rodzajów zobowiązań – poza środkami pozyskanymi ze sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu – wynosi 3,5%. Wszystkie banki pomniejszają kwotę naliczonej rezerwy obowiązkowej o równowartość 500 tys. euro.

Rezerwa utrzymywana jest w systemie uśrednionym, co oznacza, że banki zobowiązane są do utrzymywania średniego stanu środków na rachunkach w NBP w okresie rezerwowym na poziomie nie niższym od wartości rezerwy wymaganej. System taki łagodzi wpływ wahań płynności w sektorze bankowym na zmienność rynkowych stóp procentowych.

W 2004 r. wprowadzono następujące zmiany w zasadach utrzymywania i naliczania rezerwy obowiązkowej:

- Z dniem 1 maja 2004 r. – zgodnie z art. 39 ust. 4 i 5 ustawy o NBP – środki rezerwy obowiązkowej zostały oprocentowane. Rada Polityki Pieniężnej ustaliła wysokość oprocentowania na poziomie 0,9 stopy redyskontowej weksli. 80% naliczonych odsetek od rezerwy obowiązkowej, tj. 334,7 mln zł, NBP przekazał na utworzony w 2004 r. Fundusz Poręczeń Unijnych, pozostałe 20% w kwocie 83,7 mln zł zwiększyło dochody banków[14].

- Począwszy od 30 czerwca 2004 r. Rada Polityki Pieniężnej ustaliła zerową stopę rezerwy obowiązkowej od środków uzyskanych przez banki z tytułu sprzedaży papierów

[13] Zasady naliczania i utrzymywania rezerwy obowiązkowej określała do 30 kwietnia 2004 r. uchwała 64/2001 Zarządu NBP z dnia 21 grudnia 2001 r. z późniejszymi zmianami, a od 1 maja uchwała 15/2004 Zarządu NBP z dnia 13 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami.

[14] W dniu 30 października 2003 r. zostało podpisane przez Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Finansów i Związek Banków Polskich w obecności Prezesa NBP porozumienie, w którym m.in. zdecydowano o powołaniu Funduszu Poręczeń Unijnych i przeznaczaniu części środków pochodzących z oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej na jego zasilenie.

wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Ustalenie przez RPP – analogicznie jak w Eurosystemie – zerowej stopy rezerwy wpłynęło pozytywnie na rozszerzenie zasięgu dokonywanych transakcji typu repo poza sektor bankowy oraz na poprawę konkurencyjności polskich banków wobec banków działających w strefie euro.

- Z dniem 1 września 2004 r. - zgodnie z art. 38 ust. 2 - zostały wyłączone z podstawy naliczania rezerwy obowiązkowej środki pozyskane na podstawie umów o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych.

Zmiany te, z wyjątkiem ostatniej, zbliżyły system rezerwy obowiązkowej NBP do standardów Eurosystemu.

Poziom rezerwy obowiązkowej na dzień 31 grudnia 2004 r. wynosił 11.097 mln zł.

W porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. wzrósł o 876 mln zł (8,6%). Na zmianę wielkości rezerwy w 2004 r. wpływ miał przyrost depozytów stanowiących podstawę naliczania rezerwy obowiązkowej – 7,6% w skali rocznej.

Wykres 3

Zmiany wielkości wymaganej i utrzymywanej rezerwy obowiązkowej w 2004 r.

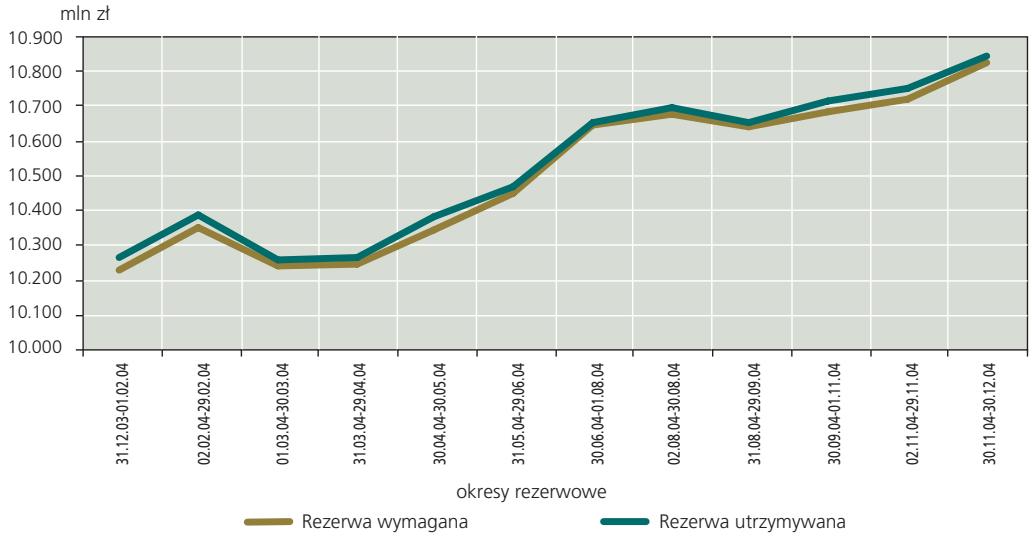

Źródło: dane NBP.

We wszystkich okresach rezerwowych utrzymywała się niewielka nadwyżka średniego stanu środków na rachunkach banków w NBP w stosunku do wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej[15]. W poszczególnych okresach nadwyżka ta wahała się od 7 mln zł w lipcu (0,06%) do 34 mln zł w maju (0,3%). Przeciętne dodatnie odchylenie utrzymywanej w 2004 r. w sektorze bankowym rezerwy – w porównaniu do wymaganej – wynosiło 23 mln zł (0,2% rezerwy wymaganej) i było niższe od analogicznej wartości w 2003 r. o 2 mln zł.

Utrzymujące się w 2004 r. minimalne różnice pomiędzy rezerwą utrzymywaną a wymaganą były efektem poprawy zarządzania aktywami w bankach, wykorzystywania instrumentów ułatwia-

[15] Minimalne nadwyżki utrzymywanej rezerwy w stosunku do poziomu wymaganego wiążą się z uśrednionym systemem rezerwy obowiązkowej. Banki zabezpieczają się przed ryzykiem błędu w ustalaniu średniomiesięcznego poziomu rezerwy utrzymanej i tym samym przed odsetkami karnymi naliczonymi za niewywiązanie się z obowiązku rezerwowego.

jących zarządzanie środkami w NBP (operacje otwartego rynku, depozyt na koniec dnia, kredyt lombardowy) oraz wprowadzenia oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej. Dodatkowym czynnikiem usprawniającym zarządzanie środkami banków były codzienne publikacje NBP o poziomie rezerwy wymaganej i stanach środków na rachunkach w NBP w dniu poprzednim (strona NBPM w serwisie Reuters).

2.6.5. Operacje kredytowo-depozytowe i kredyt techniczny

Operacje kredytowo-depozytowe z bankiem centralnym, przeprowadzane z inicjatywy banków komercyjnych, stanowiły źródło krótkoterminowego uzupełniania płynności sektora bankowego bądź lokowania nadwyżek wolnych środków na termin O/N w NBP. Do operacji kredytowo-depozytowych zalicza się kredyt lombardowy i depozyt na koniec dnia. Celem tych operacji jest łagodzenie wahań stóp na rynku międzybankowym.

Wykorzystywany przez banki kredyt lombardowy zapewniał uzupełnianie ich bieżącej płynności. Stopa procentowa kredytu lombardowego określała koszt pozyskania pieniądza w NBP, wyznaczając górną granicę wahań stóp na rynku międzybankowym[16].

W 2004 r. banki korzystały z kredytu lombardowego w celu uzupełnienia niedoboru środków na rachunku bieżącym. Był on zabezpieczany skarbowymi papierami wartościowymi. Łączna kwota wykorzystanego kredytu lombardowego w skali roku wyniosła 8,0 mld zł, wobec 11,6 mld zł w 2003 r. Banki zadłużały się głównie w dniach kończących okresy utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

Nadwyżki płynnych środków banki lokowały na rachunkach lokat terminowych w NBP w postaci depozytu składanego na koniec dnia z terminem zwrotu w następnym dniu operacyjnym. Stopa depozytowa wyznaczająca rentowność tego instrumentu, stanowiła dolne ograniczenie korytarza wahań krótkoterminowych stóp rynkowych.

W 2004 r. banki złożyły lokaty terminowe w NBP w kwocie ogółem 113,6 mld zł. Były one wyższe o 67,6% w stosunku tego samego okresu poprzedniego roku. Wysokość jednostkowego depozytu wahała się od 370 tys. zł do 7,9 mld zł. Najwyższe kwoty banki lokowały w ostatnich dniach okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej, a także w okresie kwiecień-maj (zaburzenia płynności spowodowane zmianami poziomu środków budżetu państwa w NBP) oraz w trakcie transakcji prywatyzacyjnej banku PKO BP.

W 2004 r. banki codziennie korzystały z kredytu technicznego zaciąganego i spłacanego w ciągu dnia operacyjnego. Jest to kredyt nieoprocentowany i zabezpieczany skarbowymi papierami wartościowymi, pełniący rolę instrumentu usprawniającego rozliczenia i zarządzanie płynnością w systemie bankowym w skali dnia operacyjnego. Dzienne zadłużenie banków z tytułu kredytu technicznego wahało się pomiędzy 4,0 mld zł a 8,7 mld zł.

[16] Stawka O/N na rynku może być wyższa od stopy lombardowej w przypadku, gdy bank nie posiada wymaganych zabezpieczeń dla zaciągnięcia kredytu lombardowego.

3

NADZÓR BANKOWY

W 2004 r. Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego jako organ wykonawczy Komisji Nadzoru Bankowego oraz jednostka wydzielona organizacyjne w strukturze NBP realizował opisane w ustawie Prawo bankowe cele nadzoru bankowego, polegające na zapewnieniu bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych i zgodności działalności banków z przepisami prawa, statutem i decyzją o wydaniu zezwolenia na utworzenie banku[17].

Cele te są realizowane w podziale na zadania: licencyjne, regulacyjne, analityczne i inspekcyjne.

Na dzień 31 grudnia 2004 r. liczba banków[18] w Polsce wyniosła 659 (660 na koniec 2003 r.), w tym:

- 57 banków w formie spółki akcyjnej[19] (58[20] w 2003 r.), z czego:
  - 1 bank bezpośrednio kontrolowany przez Skarb Państwa (2 w 2003 r.),
  - 4 banki hipoteczne (4 w 2003 r.),
  - 3 banki zrzeszające (3 w 2003 r.),
- 1 bank państwowy (1 w 2003 r.),
- 596 banków spółdzielczych (600 w 2003 r.),
- 5 oddziałów instytucji kredytowych[21] (1 oddział banku zagranicznego w 2003 r.),

Ponadto działało 17 przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych (18 przedstawicielstw banków zagranicznych[22] w 2003 r.).

Szczegółowe dane dotyczące sektora bankowego zawierają inne publikacje NBP[23], które są przekazywane szerokiemu kręgowi odbiorców i dostępne na stronie internetowej. Wybrane informacje przedstawiające sytuację sektora bankowego na koniec 2004 r. zawiera załącznik 1.

3.1. Zadania licencyjne

Działania licencyjne GINB obejmują realizację zadań stałych, polegających na rozpatrywaniu wniosków o wydanie decyzji Komisji Nadzoru Bankowego (KNB). W 2004 r. zadania te dotyczyły:

- tworzenia banków,
- zmian w strukturze akcjonariatu banków oraz fuzji banków,
- zmian składu zarządów banków,
- zmian statutów banków,

---

17 Rozdział opracowany na podstawie *Sprawozdania z działalności Komisji Nadzoru Bankowego w 2004 r.*, przyjętego na posiedzeniu w dniu 6 kwietnia 2005 r.

18 Bez banków w stanie upadłości i w likwidacji.

19 W tym 2 banki nieprowadzące działalności operacyjnej i 2 banki w organizacji.

20 W tym 2 banki nieprowadzące działalności operacyjnej.

21 W tym 2 oddziały w organizacji.

22 Przedstawicielstwa banków zagranicznych mających siedzibę w kraju członkowskim UE, utworzone na podstawie przepisów obowiązujących przed 1 maja 2004 r. stały się z tym dniem przedstawicielstwami instytucji kredytowych z mocy prawa.

23 Patrz szerzej załącznik 8

- podejmowania przez instytucje kredytowe działalności na terytorium Polski przez oddziały lub w ramach działalności transgranicznej,

- otwierania przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych,

- innych zagadnień związanych z działalnością licencyjną.

3.1.1. Tworzenie banków

W 2004 r. wpłynęły 4 wnioski o wydanie zezwolenia na utworzenie nowego banku. Wraz z 3 wnioskami z lat ubiegłych GINB rozpatrywał 7 wniosków, w tym 2 wnioski dotyczące utworzenia banków hipotecznych. Po rozpatrzeniu wniosków przez GINB Komisja Nadzoru Bankowego podjęła:

- 2 uchwały w sprawie utworzenia nowych banków:

  – Cetelem Bank S.A. z siedzibą w Warszawie,

  – RCI Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie,

- 3 uchwały w sprawie umorzenia postępowania dotyczącego wydania zezwolenia na utworzenie banku (jednego uniwersalnego i 2 banków hipotecznych) – na wniosek założycieli.

Dwa wnioski o utworzenie banków uniwersalnych są nadal rozpatrywane (decyzje zostaną podjęte po przedłożeniu przez założycieli wymaganej dokumentacji).

W 2004 r. rozpatrzono wniosek i wydano zezwolenie na rozpoczęcie działalności operacyjnej przez Cetelem Bank S.A.

3.1.2. Zmiany w strukturze akcjonariatu banków oraz fuzje banków

W 2004 r. GINB rozpatrzył 15 wniosków dotyczących zmian w strukturze akcjonariatu banków i fuzji banków. Na tej podstawie Komisja Nadzoru Bankowego podjęła:

- 10 uchwał w sprawie wydania zezwolenia na wykonywanie prawa głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy banku,

- 1 uchwałę w sprawie połączenia banków,

- 4 uchwały w sprawie umorzenia wniosków w sprawie wydania zezwolenia na wykonywanie prawa głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

W 2004 r. GINB rozpatrywał również wnioski w sprawie udzielania zezwoleń na nabycie znacznych pakietów akcji, umożliwiających inwestorom przejęcie kontroli nad danym bankiem. Przygotowując dla KNB opinie w tym zakresie, GINB brał pod uwagę m. in. wielkość i znaczenie banku dla całego sektora bankowego. Udzielenie zezwolenia na nabycie akcji banku o istotnym znaczeniu dla sektora bankowego wiązało się ze złożeniem przez inwestora strategicznego zobowiązań w stosunku do przejmowanego banku. Zobowiązania te dotyczyły m.in:

- zachowania lokalnego charakteru banku,

- utrzymania notowań akcji banku na giełdzie i zapewnienia ich płynności w obrocie giełdowym – w przypadku banków, których akcje są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,

- opracowania strategii rozwoju banku, głównie w zakresie podwyższania kapitałów, redukcji kosztów, rozszerzenia oferty, wypłaty dywidendy.

Jednocześnie GINB sprawował bieżący nadzór nad wywiązywaniem się z podjętych przez inwestorów zobowiązań i sprawdzał, czy realizowana strategia zapewnia prawidłowy i bezpieczny rozwój banków.

3.1.3. Zmiany składu zarządów banków

W 2004 r. GINB rozpatrywał 100 wniosków dotyczących powołania członków zarządów banków, w wyniku czego Komisja Nadzoru Bankowego podjęła:

- 34 uchwały w sprawie powołania członków zarządu banków – spółek akcyjnych (w tym 9 prezesów) w już działających bankach, z czego:

  – 29 dotyczyło wyrażenia zgody na powołanie członków zarządu,

  – 4 dotyczyły umorzenia postępowania w związku z wycofaniem wniosków przez rady nadzorcze poszczególnych banków,

  – 1 dotyczyła zawieszenia postępowania.

- 4 uchwały w sprawie wyrażenia zgody na powołanie członków zarządu w nowo powstałych bankach (w tym 2 prezesów),

- 1 uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesa w banku państwowym (BGK),

- 61 uchwał w sprawie powołania prezesów zarządu w bankach spółdzielczych, w tym:

  – 51 dotyczyło wyrażenia zgody na powołanie prezesów banków spółdzielczych,

  – 8 dotyczyło umorzenia postępowania,

  – 2 dotyczyły podjęcia zawieszonego postępowania.

GINB zajmował się również monitorowaniem zmian w składach rad nadzorczych i zarządów banków. Zebrane informacje umożliwiały ocenę, czy zadania szczególnie istotne dla bezpieczeństwa banku były powierzane osobom mającym odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe.

3.1.4. Zmiany statutów banków

W 2004 r. GINB rozpatrywał wnioski dotyczące dokonania zmian w statutach banków, w wyniku czego Komisja Nadzoru Bankowego wydała:

- 51 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków w formie spółki akcyjnej,

- 304 decyzje w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków spółdzielczych (w tym 12 decyzji dotyczyło wyrażenia zgody na rozszerzenie zakresu terytorialnego działania banku spółdzielczego).

W dniu 1 maja 2004 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe. Rozszerzyła ona listę zagadnień, które powinny być uregulowane w statucie banku i listę zmian w statutach, wymagających wydania zezwolenia KNB. Banki są zobowiązane dostosować postanowienia statutów do nowych regulacji w ciągu dwóch lat. Wnioski w tym zakresie zaczęły napływać do KNB w trzecim kwartale 2004 r.

Ponadto zmiany statutów banków spółdzielczych były związane z wejściem w życie w dniu 6 września 2003 r. nowelizacji ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Ustawa wprowadziła następujące zmiany:

- rozszerzono zakres terytorialny działania banków spółdzielczych spełniających określone warunki kapitałowe,
- rozszerzono katalog czynności bankowych,
- zmieniono zakres podmiotowy działalności kredytowej i gwarancyjnej.

3.1.5. Podejmowanie przez instytucje kredytowe działalności na terytorium Polski poprzez oddziały lub w ramach działalności transgranicznej

W związku z przystąpieniem Polski do UE weszły w życie przepisy dostosowujące ustawę Prawo bankowe do Dyrektywy 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe.

Na mocy tych przepisów instytucje kredytowe są uprawnione do prowadzenia, w ramach jednej licencji bankowej, działalności na terytorium Polski poprzez oddział lub w ramach działalności transgranicznej.

W okresie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2004 r. KNB otrzymała od właściwych władz nadzorczych państw członkowskich UE:

- 4 zawiadomienia w sprawie podjęcia przez instytucje kredytowe działalności na terytorium Polski poprzez oddział (2 z Francji, 1 ze Szwecji i 1 z Danii); wszystkie zgłoszone oddziały podjęły działalność operacyjną,
- 57 zawiadomień w sprawie podjęcia przez instytucje kredytowe działalności transgranicznej na terytorium Polski.

Jednocześnie z dniem 1 maja 2004 r., działający w Polsce od 1992 r. oddział banku zagranicznego Societe Generale S.A. stał się z mocy prawa oddziałem instytucji kredytowej.

3.1.6. Otwieranie przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych

Liczba przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych działających w 2004 r. w Polsce zmniejszyła się o jeden w stosunku do roku poprzedniego. Swoją działalność zakończyło przedstawicielstwo Credit Agricole Indosuez z siedzibą w Paryżu. W 2004 r. nie wpłynęły nowe wnioski o otwarcie przedstawicielstw.

Na koniec 2004 r. działało w Polsce 17 przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych, w tym: 4 z Białorusi, 3 z Włoch, 3 z USA, 3 z Niemiec oraz po 1 z Francji, Szwajcarii, Austrii i Tajwanu.

3.1.7. Inne zadania związane z działalnością licencyjną

Do stałych zadań licencyjnych nadzoru bankowego należy również prowadzenie systemu ewidencji (EWIB), zawierającego wykazy jednostek organizacyjnych banków krajowych. Informacje w nim zawarte są udostępniane bankom i innym zainteresowanym podmiotom.

3.2. Zadania regulacyjne

W 2004 r. działania regulacyjne GINB koncentrowały się na przepisach istotnych dla prawidłowości i bezpieczeństwa funkcjonowania polskiego systemu bankowego w warunkach otwartej – od momentu wejścia Polski do UE – konkurencji ze strony podmiotów funkcjonujących na Rynku Wewnętrznym UE. Dużą wagę przywiązywano również do działań dostosowawczych mających na celu zapewnienie sprawnego działania struktur nadzorczych w warunkach pełnego członkostwa w Unii – zgodnie ze standardami międzynarodowymi.

Nadzór bankowy uczestniczył w projektowaniu aktów prawnych oraz dokonywał interpretacji i udzielał wyjaśnień w tym zakresie.

3.2.1. Ustawa o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw[24]

NBP uczestniczył w pracach nad projektem ustawy nowelizującej ustawę Prawo bankowe, która została uchwalona w dniu 1 kwietnia 2004 r. i weszła w życie w dniu 1 maja 2004 r. (część przepisów weszła w życie w dniu 1 stycznia 2005 r.). Wprowadzone przepisy m.in.:

- regulują nowe obszary działalności banków dotyczące:
  - zlecania przez banki innym podmiotom czynności związanych z działalnością bankową (tzw. outsourcing),
  - sekurytyzacji wierzytelności bankowych, zwłaszcza w zakresie ograniczenia ryzyka banku związanego z sekurytyzacją,
- uściślają dotychczasowe przepisy w zakresie:
  - regulacji ostrożnościowych dotyczących koncentracji wierzytelności, rachunku funduszy własnych oraz norm adekwatności kapitałowej,
  - zasad przekazywania przez banki informacji objętych tajemnicą bankową,
  - nadzoru skonsolidowanego nad bankami,
  - kontroli przepływu własności akcji w bankach w formie spółki akcyjnej,
  - postępowania naprawczego i likwidacyjnego banków,
- stwarzają podstawy bardziej efektywnej współpracy polskiego nadzoru z nadzorcami z pozostałych krajów.

Nowelizacja ustawy wpłynęła na zwiększenie stabilności sektora bankowego i dostosowała polskie przepisy do regulacji UE. Aktualne uregulowania, wraz z aktami wykonawczymi KNB, tworzą kompleksowy system zasad przeciwdziałania różnym rodzajom ryzyka bankowego.

3.2.2. Inne ustawy

NBP uczestniczył również w pracach nad następującymi projektami ustaw:

- **Ustawa o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu**

[24] Dz.U. z 2004 r. nr 91, poz. 870.

Nowelizacja m.in. rozszerza zakres kontroli KNB nad bankami, obejmującej dotychczas zasady rejestracji transakcji i powiadamiania o nich Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (GIIF) o pozostałe wymogi zawarte w ustawie.

- **Ustawa o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego[25]**

Ustawa ma istotne znaczenie dla bezpiecznego funkcjonowania sektora finansowego. NBP, wspólnie z przedstawicielami Komisji Papierów Wartościowych i Giełd i Komisji Nadzoru Ubezpieczeniowego i Funduszy Emerytalnych, uczestniczył w pracach zespołu roboczego ds. opracowania projektu. Przewiduje on zacieśnianie współpracy w zakresie nadzoru uzupełniającego nad konglomeratami finansowymi. NBP opracował ponadto projekt rozporządzenia w sprawie określenia metod obliczania funduszy własnych i wymogów z tytułu adekwatności kapitałowej konglomeratu finansowego. Nowe akty prawne dostosują polskie przepisy do wymogów dyrektywy 2002/87/WE w sprawie nadzoru uzupełniającego nad konglomeratami finansowymi.

- **Ustawa o zmianie ustawy o rachunkowości[26]**

Nowelizacja wprowadza od 2005 r. obowiązek stosowania przez banki Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (MSR) i Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) na poziomie skonsolidowanym oraz dopuszcza stosowanie ich na poziomie jednostkowym przez banki giełdowe lub zależne od podmiotów notowanych na giełdach UE. Ponadto dostosowuje polskie prawo bilansowe do IV Dyrektywy Rady WE w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek oraz do VII Dyrektywy Rady WE w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

- **Ustawa o funduszach inwestycyjnych[27] oraz ustawa o sekurytyzacji[28]**

Ustawy zawierają rozwiązania dotyczące sekurytyzacji wierzytelności bankowych. Ustawa o funduszach inwestycyjnych weszła w życie w dniu 1 lipca 2004 r.

- **Ustawa o zmianie ustawy – kodeks cywilny i niektórych innych ustaw, ustawa o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim**

Projekty dotyczą uregulowania kwestii tzw. odsetek maksymalnych poprzez określenie ich ustawowej wysokości. Z punktu widzenia nadzoru bankowego przepisy te są niekorzystne dla banków. Dlatego w trakcie prac parlamentarnych przedstawiciele NBP negatywnie ocenili proponowane rozwiązania.

- **Ustawa o przeciwdziałaniu niewypłacalności osoby fizycznej oraz o upadłości konsumenckiej.**

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie instytucji tzw. upadłości konsumenckiej i określa m.in:

– zasady wspólnego dochodzenia roszczeń od niewypłacalnych dłużników, będących konsumentami,

– skutki ogłoszenia upadłości konsumenckiej,

– zasady postępowania mającego na celu zapobieganie niewypłacalności konsumenckiej.

---

25 Ustawa została uchwalona 15 kwietnia 2005 r.

26 Ustawa została uchwalona 12 marca 2004 r., Dz.U. nr 145, poz. 1535.

27 Ustawa została uchwalona 27 maja 2004 r., Dz.U. nr 146, poz. 1546.

28 Projekt ustawy w trakcie prac w Sejmie.

Ze względu na znaczenie ustawy dla sektora bankowego NBP aktywnie uczestniczył w pracach parlamentarnych nad jej projektem.

- **Ustawa o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej**

Projekt ustawy dotyczy tworzenia na terytorium państw członkowskich UE spółek europejskich, którymi mogą być także banki. Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach nad projektem, zgłaszając uwagi dotyczące zakresu stosowania przepisów o spółce europejskiej w stosunku do banków.

3.2.3. Akty wykonawcze do ustaw

W 2004 r. NBP uczestniczył w przygotowaniu aktów wykonawczych wydawanych przez Komisję Nadzoru Bankowego i Ministra Finansów. W ramach prac znowelizowano akty wykonawcze do następujących ustaw:

- **Ustawa o Narodowym Banku Polskim**

Przygotowano projekt uchwały Nr 1/2004 KNB nowelizujący uchwałę Nr 4/2002 KNB w sprawie trybu wykonywania nadzoru bankowego.

- **Ustawa Prawo bankowe**

Przygotowano projekty nowelizacji następujących uchwał KNB:

– Nr 2/2004 KNB nowelizującą uchwałę nr 5/2001 KNB dotyczącą wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności. Nowelizacja była podyktowana obowiązkiem dostosowania polskich przepisów do Dyrektywy 2004/69/EC z dnia 27 kwietnia 2004 r.

– Nr 3/2004 KNB w sprawie określenia wykazu dokumentów dotyczących działalności gospodarczej przedsiębiorcy zagranicznego, który ma wykonywać powierzone przez bank czynności określone w art. 6a ust. 1 ustawy Prawo bankowe.

– Nr 4/2004 KNB dotyczącą wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności, która zastąpiła dotychczasową uchwałę Nr 5/2001 KNB. Wprowadzona zmiana polega na zaliczaniu do całkowitego wymogu kapitałowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia progu koncentracji. Obniżono przelicznik w rachunku wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych. Uwzględniono rozszerzoną ustawową definicję zaangażowań (o zaangażowania kapitałowe), a także uznano sekurytyzację i subpartycypację oraz kredytowe instrumenty pochodne za technikę redukcji ryzyka kredytowego w rachunku adekwatności kapitałowej. Dostosowano traktowanie zabezpieczeń hipotecznych do metody obowiązującej w systemie tworzenia rezerw celowych.

– Nr 5/2004 KNB dotyczącą wysokości, zakresu i warunków pomniejszania funduszy własnych banku, która zastąpiła dotychczasową uchwałę Nr 6/2001 KNB. Zmiany dotyczą zasad pomniejszania funduszy własnych banku o wartość zaangażowania w podmioty finansowe i inne banki (zmiana podstawy odniesienia) oraz ujmowania nieznaczących inwestycji kapitałowych banków, tj. nieprzekraczających poziomu 10% funduszy własnych.

– Nr 6/2004 KNB dotyczącą przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, zastępującą uchwałę Nr 7/2001 KNB. Uchwała rozszerza zakres definicji zaangażowań o zaangażowania kapitałowe. Nowe przepisy określają warunki wyłączania zaangażowań w portfelu handlowym spod limitów zaangażowań w bankach o znaczącej skali działalności. Doprecyzowano wymóg ujmowania pozabilansowych

zobowiązań warunkowych według nominału, a transakcji pozabilansowych według ekwiwalentu bilansowego. Równocześnie rozszerzono listę zaangażowań, wobec których nie stosuje się przepisów uchwały.

- Ustawa o rachunkowości

NBP uczestniczył w opiniowaniu rozporządzeń Ministra Finansów nowelizujących rozporządzenia w sprawach:

– szczególnych zasad rachunkowości banków; zmiana przepisów umożliwia bankom wykazywanie należnych im odsetek od należności „pod obserwacją" jako przychodów;

– zasad sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych holdingu finansowego.

3.2.4. Inne obszary działalności regulacyjnej

W 2004 r. GINB realizował ponadto inne zadania o charakterze regulacyjnym, a w szczególności:

- Kontynuował prace nad wprowadzeniem Nowej Umowy Kapitałowej. Prowadzono prace analityczne dotyczące regulacji zawartych w dokumencie Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego pt. Nowa Umowa Kapitałowa oraz projektach zmian do Dyrektywy 2000/12/WE oraz Dyrektywy 93/6/EWG, poprzez które propozycje Nowej Umowy Kapitałowej będą stosowane w krajach UE w odniesieniu do wszystkich banków i firm inwestycyjnych UE.

- Kontynuował prace analityczne i uzgodnienia w zakresie projektu rekomendacji Komisji Nadzoru Bankowego dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym i nadzorowania go. We wrześniu 2004 r. KNB przyjęła projekt rekomendacji M w sprawie zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach. Podjęto prace nad przygotowaniem rekomendacji R, dotyczącej zasad identyfikacji zagrożonych ekspozycji kredytowych i wyznaczania wysokości odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz opracowaniem rekomendacji dotyczącej dobrych praktyk w zakresie finansowania rynku nieruchomości przez banki.

- Podjął prace nad opracowaniem projektu uchwały KNB w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności oraz innych norm dopuszczalnego ryzyka w działalności banków. Prace poprzedzono przeglądem międzynarodowych rozwiązań w tym zakresie oraz ankiety dotyczącej zarządzaniem ryzykiem płynności w polskich bankach.

- Opracował wytyczne dotyczące stosowania przez banki art. 6a-6d ustawy Prawo bankowe (outsourcing).

- Opracował nowe formularze do Bankowej Informacji Sprawozdawczej. W 2004 r. znowelizowano uchwałę nr 23/2003 Zarządu NBP dotyczącą trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do NBP danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej. Głównym celem zmian było dostosowanie sprawozdawczości Bankowej Informacji Sprawozdawczej do możliwości stosowania przez banki MSR i MSSF.

- Uzgodnił z Ministerstwem Polityki Społecznej zakres przekazywanych przez nadzór bankowy informacji o bankach, które prowadzą Indywidualne Konta Emerytalne, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 2004 r. w sprawie przekazywania przez instytucje finansowe półrocznych i rocznych oraz organy nadzoru informacji o prowadzonych indywidualnych kontach emerytalnych[29].

[29] Dz.U. z 2004 r., nr 155, poz. 1634.

- Opracowywał i zaktualizował analityczne narzędzia nadzorcze (Raport Wskaźników Ekonomiczno-Finansowych i Arkusz Analityczno-Nadzorczy), wykorzystywane do identyfikacji i oceny ryzyka podejmowanego przez banki oraz prezentacji ryzyka w formie standardowych raportów.

Ponadto w dniu 17 czerwca 2004 r. podczas posiedzenia Rady Ogólnej EBC, Prezes NBP jako Przewodniczący Zarządu NBP i Komisji Nadzoru Bankowego przystąpił do porozumienia o współpracy między instytucjami nadzoru nad systemami płatniczymi a instytucjami nadzoru bankowego na trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej[30] (*Memorandum of Understanding on co-operation between payment systems overseers and banking supervisors in Stage Three of Economic and Monetary Union*) oraz porozumienie w sprawie zasad współpracy pomiędzy nadzorami bankowymi i bankami centralnymi UE w zakresie zarządzania kryzysowego (*Memorandum of Understanding on high-level principles of co-operation in crisis management situations*). Wraz z NBP do porozumień przystąpiły banki centralne i instytucje nadzoru pozostałych nowych państw członkowskich UE. Wszystkie instytucje nadzoru i banki centralne UE są aktualnie stronami obu porozumień.

3.3. Zadania analityczne

Zadania analityczne GINB mają charakter stały i polegają na:

- bezpośrednim nadzorze analitycznym nad bankami, tzw. zza biurka,
- nadzorze nad bankami znajdującymi się w trudnej sytuacji finansowej,
- kompleksowej analizie sytuacji sektora bankowego.

3.3.1. Bezpośredni nadzór analityczny nad bankami tzw. zza biurka

Bezpośredni nadzór analityczny nad bankami w 2004 r. obejmował:

- Bieżącą i kwartalną analizę oraz ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej poszczególnych banków, w ramach której:
  - aktualizowano Arkusze Analityczno-Nadzorcze, zawierające najistotniejsze informacje dotyczące poszczególnych banków[31],
  - na podstawie wyników analizy kwartalnej przyznawano oceny cząstkowe poszczególnym obszarom ryzyka oraz ocenę ogólną w systemie punktowym CAEL[32], wskazywano obszary, które mogą być źródłem zagrożeń i wymagają szczegółowej kontroli, oraz przygotowywano propozycje działań wobec banków w trybie nadzoru,
  - przekazywano informację o nadanej ocenie CAEL, wraz z uzasadnieniem, zarządowi i radzie nadzorczej banku[33] oraz Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu (o bankach objętych postępowaniem naprawczym).

---

[30] Patrz również rozdział „Działania na rzecz systemu płatniczego".

[31] Zawierają one m.in. punktową ocenę banku, charakterystykę ponoszonego przez bank ryzyka oraz przestrzegania norm określonych w ustawie Prawo bankowe i innych przepisach oraz regulacjach nadzorczych.

[32] Jest to metoda oszacowania poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego i służy m. in. do planowania terminów i częstotliwości inspekcji kompleksowych oraz problemowych. Poszczególne litery oznaczają: adekwatność kapitału (C), jakość aktywów (A), wyniki finansowy (E) i płynność (L).

[33] W przypadku banków spółdzielczych o sumie bilansowej powyżej 100 mln zł.

- Analizę półrocznych sprawozdań na temat stanu przygotowania banków do wprowadzenia Nowej Umowy Kapitałowej.

- Przygotowywanie projektów uchwał KNB, uchwał oraz decyzji Przewodniczącego KNB[34].

- Podejmowanie działań interwencyjnych, wyjaśniających i informacyjnych[35].

- Przygotowywanie opinii i opracowań dla instytucji zewnętrznych (m.in. dla KPWiG, KNUiFE, BFG, Ministerstwa Finansów i Ministerstwa Skarbu).

3.3.2. Nadzór nad bankami znajdującymi się w trudnej sytuacji finansowej

W 2004 r. postępowaniem naprawczym[36] były objęte 42 banki (w 2003 r. – 79), z tego 16 komercyjnych i 26 spółdzielczych. W przypadku 15 banków (w 2003 r. – 30), 4 komercyjne i 11 spółdzielczych, programy restrukturyzacyjne były realizowane w związku z przejęciem innego banku. Zmniejszenie liczby banków realizujących postępowania naprawcze ilustruje wykres 4. Czynności nadzorcze, oprócz wymienionych w pkt. 3.3.1, obejmowały również:

- bieżącą analizę sytuacji banków wraz z oceną realizacji postępowania naprawczego o programów restrukturyzacyjnych,

- sporządzanie opinii do opracowanych przez banki programów postępowania naprawczego i programów restrukturyzacyjnych,

- przygotowanie dla KNB propozycji działań i decyzji, w tym: przedłużenia okresu funkcjonowania i zmiany składu zarządu komisarycznego, udzielenia upomnienia, wydania zalecenia obniżenia oprocentowania depozytów, zaniechania reklamy, a także ograniczenia działalności banku,

- współpracę z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, w tym informowanie o podejmowanych działaniach wobec banków objętych postępowaniem naprawczym.

Wykres 4

Liczba banków objętych postępowaniem naprawczym w latach 2003-2004

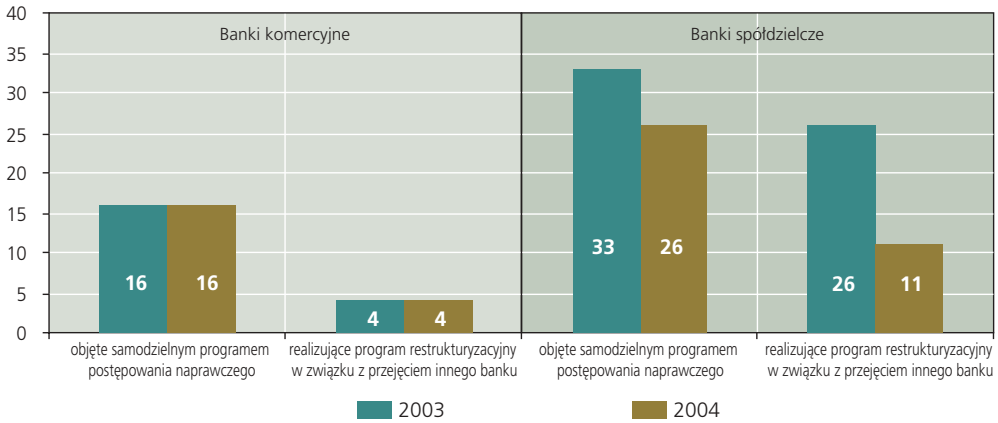

Źródło: dane NBP.

[34] W tym m.in. w sprawie: zaliczenia do funduszy uzupełniających pożyczki podporządkowanej, wydania zezwoleń na połączenie banków, odwołania, ustanowienia i powierzenia pełnienia obowiązku kuratora nadzorującego wykonanie programu naprawczego przez bank spółdzielczy, żądania zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia banku w celu rozpatrzenia sytuacji banku, wyrażenia zgody na zmianę umowy zrzeszania.

[35] Interwencje podjęte w 2004 r. dotyczyły głównie zarządzania ryzykiem kredytowym (529) oraz skarg i wniosków w sprawie działalności banków (567).

[36] Na podstawie art. 142 ustawy Prawo bankowe.

Poza nadzorem nad bankami prowadzącymi działalność operacyjną obserwowano również sytuację banków poddanych procedurze upadłościowej i likwidacyjnej[37].

3.3.3. Kompleksowa analiza sytuacji sektora bankowego

Realizowane przez GINB zadania związane z analizą sytuacji sektora bankowego obejmowały:

- opracowywanie kwartalnych *Ocen sytuacji ekonomicznej banków*[38], zawierających kompleksową informację o sytuacji polskiego sektora bankowego, omawiających zjawiska i tendencje w nim występujące oraz źródła zagrożeń jego stabilności,
- udostępnianie odbiorcom zewnętrznym podstawowych danych o sektorze w formie opracowania *Sytuacja finansowa banków. Synteza*[39] (synteza półroczna i roczna są publikowane również w wersji angielskiej),
- roczną ocenę: *Wpływ polityki pieniężnej, podatkowej i nadzorczej na rozwój banków w 2003 r.*,
- prowadzenie ewidencji zagranicznych klientów banków oraz analizowanie ryzyka związanego z dużymi zaangażowaniami banków,
- analizę wybranych obszarów działalności banków i opracowywanie na tej podstawie informacji dla Komisji Nadzoru Bankowego, Zarządu NBP, organów władzy i administracji państwowej oraz innych jednostek zewnętrznych (w szczególności międzynarodowych organizacji i instytucji finansowych)[40].

3.4. Zadania inspekcyjne

Zadania inspekcyjne w 2004 r. obejmowały przeprowadzanie czynności kontrolnych w bankach, oddziałach instytucji kredytowych i przedstawicielstwach instytucji kredytowych i banków zagranicznych, przy zapewnieniu jednolitych standardów przeprowadzanych kontroli. W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzanych na miejscu w bankach, na podstawie Uchwały Komisji Nadzoru Bankowego Nr 4/2002 z dnia 6 marca 2002 r., w sprawie trybu wykonywania nadzoru bankowego, szczególną uwagę zwracano na:

- finansowanie rynku nieruchomości – ze względu na rosnącą wielkość pożyczek i kredytów udzielanych na cele mieszkaniowe, mogącą spowodować podwyższenie ryzyka kredytowego w systemie bankowym,
- zarządzanie przez banki płynnością długo- i średnioterminową,
- zarządzanie ryzykiem operacyjnym,

[37] W 2004 r. w 18 bankach (1 komercyjnym i 17 spółdzielczych) zostało zakończone postępowanie upadłościowe, a w 1 (spółdzielczym) postępowanie likwidacyjne.

[38] Ocenę roczną za 2003 r. oraz za I półrocze 2004 r. otrzymali: Prezydent RP, Marszałkowie Sejmu i Senatu, Prezes Rady Ministrów, wybrani ministrowie i kierownicy urzędów centralnych oraz przewodniczący wybranych komisji sejmowych.

[39] Dokument jest przekazywany szerokiemu kręgowi odbiorców i udostępniany na stronie internetowej NBP.

[40] W 2004 r. opracowano wiele analiz problemowych dotyczących różnych aspektów działalności banków, m.in. wyników finansowych banków w 2003 r. po audytach oraz na podstawie sprawozdań skonsolidowanych, skali dopuszczalnej konsolidacji sektora bankowego, windykacji należności bankowych, podziału zysku wypracowanego przez banki w 2003 r., działalności tzw. banków samochodowych, finansowania rynku nieruchomości przez banki, outsourcingu, przebiegu nowej emisji akcji Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. w Warszawie oraz konsolidacji banków zrzeszających banki spółdzielcze.

- działania banków w zakresie zapobiegania przestępstwom „prania pieniędzy", w związku z nowelizacją przepisów w tym zakresie.

Zintensyfikowano czynności kontrolne w bankach spółdzielczych w celu zakończenia przygotowywanej oceny ryzyka sektora banków spółdzielczych oraz nadania ocen punktowych wszystkim bankom spółdzielczym.

3.4.1. Czynności kontrolne w bankach, oddziałach instytucji kredytowych oraz w przedstawicielstwach instytucji kredytowych i banków zagranicznych

W 2004 r. przeprowadzono następujące czynności kontrolne:

- 179 inspekcji kompleksowych (w 2003 r. – 154), w tym:
  - 18 inspekcji w bankach komercyjnych,
  - 12 inspekcji w dużych bankach spółdzielczych o aktywach netto powyżej 100 mln zł,
  - 149 inspekcji w pozostałych bankach spółdzielczych,
- 21 inspekcji problemowych (w 2003 r. – 20), w tym:
  - 3 inspekcje w bankach komercyjnych – w zakresie wybranych obszarów działalności,
  - 3 inspekcje w bankach spółdzielczych,
  - 15 inspekcji w zakresie przeciwdziałania „praniu pieniędzy"[41],
- 6 postępowań wyjaśniających (w 2003 r. także 6), w tym:
  - 1 w banku komercyjnym,
  - 5 w bankach spółdzielczych,
- 1 kontrolę w związku z przygotowaniem banku do rozpoczęcia działalności operacyjnej,
- 8 inspekcji w oddziałach instytucji kredytowych i przedstawicielstwach banków zagranicznych,
- 1 kontrolę w podmiocie zależnym banku w ramach nadzoru skonsolidowanego.

3.4.2. Zakres przeprowadzonych czynności kontrolnych

Zakres przeprowadzonych czynności kontrolnych obejmował:

- W ramach inspekcji kompleksowych: jakość aktywów, płynność, ryzyko stopy procentowej, ryzyko operacji walutowych, wynik finansowy, kapitał, zarządzanie, przestrzeganie przepisów regulujących działalność banków, statutu i warunków określonych w zezwoleniu na utworzenie banku. Szczególny nacisk kładziono na ocenę ryzyka związanego z finansowaniem rynku nieruchomości, ryzyka operacyjnego oraz zarządzania przez banki płynnością długo- i średniotermionową.
- W zakresie przeciwdziałania „praniu pieniędzy" – przestrzeganie przepisów prawa.

[41] Liczba ta nie uwzględnia jednej inspekcji dotyczącej „prania pieniędzy", która odbyła się w banku komercyjnym w ramach inspekcji problemowej obejmującej inne obszary działalności banku.

- W ramach zadań zleconych przez Zarząd NBP:
  - kontrole rozliczeń pieniężnych i rozrachunków międzybankowych – w ramach 179 inspekcji kompleksowych,
  - kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej w bankach komercyjnych – w ramach 18 inspekcji kompleksowych,
  - kontrole sprawozdawczości banków w odniesieniu do statystyki bilansu płatniczego – w ramach 6 inspekcji kompleksowych w bankach komercyjnych.

3.4.3. Wsparcie procesu inspekcji i zapewnienie jednolitych standardów inspekcji

Zadaniem towarzyszącym czynnościom kontrolnym jest usprawnianie oraz dostosowywanie procesu inspekcji do zmienianych przepisów prawa oraz standardów międzynarodowych.

W 2004 r. istotne zmiany dotyczyły:

- systemu oceny punktowej – rozszerzono skalę ocen za jakość zarządzania w obszarach: jakość aktywów, płynność, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko operacji walutowych, co pozwoliło na bardziej precyzyjną ocenę procesu zarządzania ryzykiem,
- wytycznych dotyczących czynności kontrolnych w zakresie nadzoru skonsolidowanego – uszczegółowiono zakres badania ryzyka kredytowego i kontroli wewnętrznej.

Jednocześnie opracowano następujące nowe metodyki inspekcji:

- procedurę postępowania w przypadku złożenia przez jednostkę kontrolowaną zastrzeżeń do protokołu z inspekcji – formalnie określającą sposób rozpatrywania zastrzeżeń banków,
- metodykę badania płynności średnio- i długoterminowej banków,
- nową wersję rozdziału podręcznika inspekcji pt. *Adekwatność kapitału i fundusze własne*,
- rozdział podręcznika inspekcji *Przeciwdziałanie „praniu pieniędzy"* oraz szczegółową procedurę przeprowadzania czynności kontrolnych w tym zakresie.

Ponadto rozpoczęto realizację projektu System Informatyczny Nadzoru Bankowego (SINB), którego zakończenie planowane jest w 2005 r. System SINB będzie zawierał kompleksowe rozwiązania informatyczne w zakresie planowania inspekcji zarządzania nimi, zdalnego dostępu do centralnej bazy danych, automatyzacji czynności inspekcyjnych i zarządzania dokumentami. Wprowadzenie systemu znacznie usprawni wykonywanie czynności kontrolnych.

3.5. Porozumienia z zagranicznymi instytucjami nadzorczymi

W 2004 r. zakończono negocjowanie porozumień, regulujących zakres i tryb sprawowania nadzoru skonsolidowanego nad bankami działającymi w holdingach, z instytucjami nadzorczymi z USA oraz Niemiec. Pierwsze porozumienie zostało zawarte w październiku 2004 r. pomiędzy Komisją Nadzoru Bankowego a Zarządem Banku Rezerwy Federalnej (The Board of Governors of the Federal Reserve), Biurem Kontrolera Waluty (Office of the Controller of the Currency), Federalnym Biurem Gwarantowania Depozytów (Federal Deposit Insurance Corporation). Druga umowa została podpisana w grudniu 2004 r. pomiędzy Komisją Nadzoru Bankowego a nadzorem niemieckim (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht).

W 2004 r. prowadzono negocjacje w sprawie zawarcia kolejnych porozumień z instytucjami nadzorczymi państw należących do Unii Europejskiej i państw spoza Wspólnoty (Chiny, Ukraina).

3.6. Udział Narodowego Banku Polskiego w sanacji banków

W 2004 r. NBP nie udzielał finansowego wsparcia w realizacji programów postępowania naprawczego banków, natomiast nadzorował realizację i terminowość spłat zadłużenia w ramach wcześniej zawartych porozumień.

W 2004 r. pomoc finansowa w formie kredytu wekslowego i zakupu obligacji utrzymywana była w 2 bankach. Łączna kwota zaangażowania z tego tytułu, według stanu na 31 grudnia 2004 r., wynosiła 115,9 mln zł, tj. o 20% mniej niż na koniec 2003 r.

Zmniejszenie wierzytelności NBP nastąpiło w wyniku spłaty przez banki części zadłużenia, a mianowicie:

- Zmniejszenie o 19,7 mln zł, tj. o 15%, stanu należności z tytułu udzielonych kredytów wekslowych było spowodowane wykupem przez banki weksli własnych i przedłożeniem nowych, na niższe kwoty:
  - BPH S.A. (sanacja przejętego Pierwszego Komercyjnego Banku S.A. w Lublinie) przedłożył do wykupu w NBP weksle pomniejszone o kwotę zwindykowanych należności straconych na zasadach określonych w zawartych porozumieniach. Przedłożone weksle opiewają na kwotę niższą o 136,2 tys. zł, tj. o 0,20%.
  - Millennium Bank S.A. zmniejszył kwotę przedkładanego weksla o 19,6 mln zł, tj. o 30%.
- Zmniejszenie o 10 mln zł, tj. o 100%, stanu należności z tytułu zakupionych obligacji:
  - Millennium Bank S.A. wykupił całość nabytych przez NBP obligacji w kwocie 10 mln zł.

W 2004 r. Zarząd NBP nie zwolnił żadnego banku z utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Ze wsparcia w tej formie, w wysokości 421,7 mln zł, korzystał Bank BPH S.A. na podstawie decyzji Zarządu NBP podjętej w 1999 r.

3.7. Działania GINB przyczyniające się do kształtowania warunków niezbędnych do rozwoju systemu bankowego

W 2004 r. czynnikiem istotnie przyczyniającym się do rozwoju systemu bankowego było przystąpienie Polski do Unii Europejskiej i zakończenie procesu dostosowywania polskiego prawa bankowego do przepisów UE. Obecnie umożliwia to m.in. swobodne zakładanie na terenie Polski oddziałów przez instytucje kredytowe oraz prowadzenie działalności transgranicznej. Skutkiem powyższego będzie, oprócz stymulowania rozwoju sektora bankowego, zwiększenie konkurencyjności w całym systemie bankowym. Dla klientów banków powinno to oznaczać pojawienie się atrakcyjniejszych produktów bankowych i podniesienie jakości usług świadczonych przez banki.

Najważniejsze działania GINB w 2004 r., które przyczyniły się do kształtowania warunków niezbędnych do rozwoju systemu bankowego, były następujące:

- Sprawowanie nadzoru skonsolidowanego przyczyniło się do tego, że banki zaczęły przywiązywać większą wagę do sposobu zarządzania spółkami od nich zależnymi.

- Ścisła współpraca z KNUiFE i KPWiG doprowadziła do objęcia znacznej części sektora finansowego w Polsce nadzorem zintegrowanym funkcjonalnie.

- Współpraca z zagranicznymi instytucjami nadzorującymi banki umożliwiła wymianę informacji i doświadczeń w zakresie lepszej identyfikacji ryzyka w międzynarodowych grupach kapitałowych.

- Współpraca z BFG pozwoliła na skuteczne prowadzenie działań, zmierzających do zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa sektora bankowego oraz poszczególnych banków.

- Monitorowano proces dokapitalizowania BGŻ S.A. i PKO BP S.A., dzięki któremu banki te znacznie zwiększyły swój potencjał rozwojowy.

- GINB monitorował działania banków spółdzielczych mające na celu osiągnięcie kolejnych progów kapitałowych – do końca 2005 r. 500 tys. euro funduszy własnych, do końca 2007 r. 1 mln euro funduszy własnych.

Najważniejsze działania GINB w 2004 r.

- 31 grudnia 2004 r. w Polsce istniało 57 banków w formie spółki akcyjnej, 1 bank państwowy, 5 oddziałów instytucji kredytowych oraz 17 przedstawicielstw banków zagranicznych i 596 banków spółdzielczych. Ich działalność była nadzorowana przez KNB i GINB - organ wykonawczy, działający w strukturze NBP.
- GINB przeprowadził m.in: 179 inspekcji kompleksowych, 21 inspekcji problemowych i 6 postępowań wyjaśniających.
- KNB zawarła porozumienie o współpracy z KPWiG oraz porozumienia nadzorcze z instytucjami nadzorczymi USA i Niemiec.
- Sprawowano nadzór skonsolidowany.

4

DZIAŁALNOŚĆ EMISYJNA NBP

Na mocy ustawy NBP przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Zapewniając bezpieczeństwo, płynność i jakość obrotu gotówkowego, NBP przyczyniał się do utrzymania stabilności monetarnej.

4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu

Pieniądz gotówkowy w obiegu (z kasami banków) wg stanu na dzień 31 grudnia 2004 r. osiągnął wartość 55.928,4 mln zł (w tym 179,3 mln zł to wartość znaków pieniężnych emisji wycofanej z obiegu w związku z denominacją złotego, które nie zostały do końca 2004 r. wymienione na nowe nominały). Oznacza to wzrost wartości pieniądza gotówkowego o 1.751,8 mln zł, tj. o 3,2%, w odniesieniu do stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. Jest to najniższe od kilku lat tempo przyrostu wartości pieniądza gotówkowego w obiegu.

Kształtowanie się wartości i dynamiki pieniądza gotówkowego w obiegu w poszczególnych miesiącach 2004 r., opracowane na podstawie comiesięcznych wykazów zapasów krajowych znaków pieniężnych, przedstawia tabela 11.

Tabela 11

Wartości i dynamiki pieniądza gotówkowego w obiegu w poszczególnych miesiącach 2004 r.

Miesiące	Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (w mln zł)	Dynamika pieniądza gotówkowego w obiegu do poprzedniego miesiąca (w %)
Grudzień 2003 r.	54.176,6	X
Styczeń 2004 r.	52.358,1	96,6
Luty	53.271,4	101,7
Marzec	53.838,3	101,1
Kwiecień	56.648,1	105,2
Maj	54.579,8	96,3
Czerwiec	54.879,2	100,5
Lipiec	55.269,6	100,7
Sierpień	56.067,9	101,4
Wrzesień	55.357,3	98,7
Październik	55.557,9	100,4
Listopad	54.958,4	98,9
Grudzień	55.928,4	101,8

Źródło: dane NBP.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2004 r. banknoty stanowiły 97,0%, a monety 3,0% wartości obiegu gotówkowego. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. na banknoty przypadało 97,2%, a na monety 2,8% wartości obiegu.

W ujęciu ilościowym banknoty stanowiły 9,1%, a monety 90,9% znaków pieniężnych w obiegu, podczas gdy rok wcześniej wartości te wynosiły odpowiednio 9,7% i 90,3%.

W strukturze wartościowej obiegu banknotów na koniec 2004 r. największy udział miały banknoty o nominałach: 100 zł – 58,9% (w 2003 r. – 57,2%) i 200 zł – 26,9% (w 2003 r. – 28,2%), a w strukturze obiegu monet nominały: 5 zł – 29,4% (w 2003 r. – 30,3%) i 2 zł – 28,0% (w 2003 r. – 26,6%).

Ilościowo największy udział w obiegu banknotów na koniec 2004 r. miały banknoty o nominałach: 100 zł – 48,6% (w 2003 r. – 47,3%) i 50 zł – 17,3% (w 2003 r. – 17,9%). W przypadku monet dominowały monety o nominałach 1 gr – 36,2% (w 2003 r. – 35,6%) i 2 gr – 17,7% (w 2003 r. – 17,5%).

4.2. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne

W 2004 r. nie zmieniły się zasady zaopatrywania banków komercyjnych w krajowe znaki pieniężne. Polegały one na bezpośrednim zaopatrywaniu placówek banków na podstawie umowy kupna-sprzedaży oraz na stosowaniu depozytów NBP, tj. wydawaniu znaków pieniężnych złożonych jako depozyt na podstawie umowy przechowania i zakupu. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne odbywało się poprzez sieć 16 oddziałów okręgowych NBP.

W 2004 r. obserwowano dalszy wzrost zainteresowania banków systemem depozytowym, który ułatwia bankom dostęp do znaków pieniężnych, umożliwia zmniejszenie kosztów związanych z organizacją transportów gotówki i zwiększa bezpieczeństwo obrotu gotówkowego.

Na koniec 2004 r. 94 oddziały banków komercyjnych (na koniec 2003 r. - 91) przechowywały w swoich skarbcach depozyty NBP o wartości 2,4 mld zł. Wartość depozytów NBP przechowywanych w oddziałach banków komercyjnych na koniec 2004 r. stanowiła 7,8% (6,3% w 2003 r.) wartości zapasu emisyjnego znajdującego się w oddziałach okręgowych NBP oraz 4,3% (3,6% w 2003 r.) wartości pieniądza gotówkowego w obiegu.

W 2004 r. banki komercyjne zakupiły w NBP krajowe znaki pieniężne na kwotę 130,9 mld zł, z czego 66,2 mld zł (50,6% ogólnej wartości zakupów) stanowiły transakcje zakupu znaków pieniężnych z depozytu NBP, a 64,7 mld zł (49,4% ogólnej wartości zakupów) transakcje zawarte na podstawie umów kupna-sprzedaży krajowych znaków pieniężnych.

4.3. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych

W 2004 r. wycofano z obiegu 400,5 mln sztuk banknotów i monet (w 2003 r. - 352 mln sztuk) z powodu ich zużycia lub utraty zabezpieczeń przed fałszerstwami. Średnia żywotność banknotów w obiegu wiąże się z wartością nominalną i waha się od 7 miesięcy dla banknotów 10-złotowych do 119 miesięcy dla 200-złotowych. Żywotność monet wynosi kilkanaście lat.

4.4. Inne zagadnienia związane z pieniądzem gotówkowym

4.4.1. Dostawy znaków pieniężnych

W 2004 r. producenci znaków pieniężnych, tj. Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A. (PWPW S.A.) i Mennica Państwowa S.A. (MP S.A.), dostarczyli do NBP 1.009.615,7 tys. sztuk banknotów i monet. Łączny koszt zakupu wyniósł 226,3 mln zł (w 2003 r. 132 mln zł), co oznacza wzrost o 71,4%.

Wzrost zapotrzebowania na znaki pieniężne był związany m.in. z koniecznością zapewnienia banknotów niezbędnych do wymiany banknotów zniszczonych, wysokim popytem na monety o najniższych nominałach, wzrostem obiegu gotówkowego oraz utrzymywaniem zapasu operacyjnego.

PWPW S.A. dostarczyła do NBP łącznie 415 mln sztuk banknotów o nominałach: 100 zł, 50 zł, 20 zł i 10 zł, a MP S.A. 594,6 mln sztuk monet, w tym: 573 mln sztuk monet powszechnego obiegu o nominałach 20 gr, 10 gr, 5 gr, 2 gr i 1 gr oraz 20,6 mln sztuk monet powszechnego obiegu o nominale 2 zł ze stopu Nordic Gold oraz 1 mln sztuk monet kolekcjonerskich.

Dostarczone przez producentów banknoty i monety powszechnego obiegu uzupełniały bieżący zapas emisyjny tych nominałów. W przypadku pozostałych nominałów posiadany zapas emisyjny w pełni pokrywał potrzeby obiegu gotówkowego w 2004 r.

4.4.2. Emisja monet kolekcjonerskich

Jednym z celów NBP jest upowszechnianie wiedzy o kulturze i historii Polski m.in. poprzez emisję monet kolekcjonerskich. Realizując ten cel w 2004 r. NBP wyemitował monety kolekcjonerskie w ramach 15 tematów.

W 2004 r. wyemitowano 22.200 monet złotych, 967.000 monet srebrnych i 6.500 monet złotych wykonanych w próbie .9999 Au, których emisja ma charakter lokacyjny (tzw. monety bulionowe).

Wyemitowano 19 rodzajów monet kolekcjonerskich:

- 5 ze złota o nominałach 200 zł i 100 zł,
- 14 ze srebra o nominałach 20 zł i 10 zł,

Wśród nich były tzw. monety niestandardowe:

- monety srebrne z zastosowaniem techniki tampondruku („Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej", „85-rocznica powołania Policji", „Polski rok obrzędowy – Dożynki", „Polscy malarze XIX/XX w. – Stanisław Wyspiański 1869-1907"),
- moneta srebrna z bursztynem („15-lecie Senatu RP"),
- moneta srebrna platerowana złotem („Igrzyska XXVIII Olimpiady – Ateny 2004"),
- moneta srebrna oksydowana („Pamięci Ofiar Getta w Łodzi"),
- moneta srebrna oksydowana z zastosowaniem techniki tampondruku („100-lecie Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie").

Marża NBP ze sprzedaży monet kolekcjonerskich emitowanych w 2004 r. wyniosła 8,5 mln zł (7,9 mln zł w 2003 r.).

4.4.3. Wymiana znaków pieniężnych, które przestały być prawnym środkiem płatniczym

W 2004 r. NBP oraz banki krajowe prowadzące obsługę kasową kontynuowały wymianę znaków pieniężnych wyemitowanych przed dniem 1 stycznia 1995 r., tj. przed denominacją. Będą one wymieniane do 31 grudnia 2010 r. Do końca 2004 r. wymieniono – pod względem ich wartości – 99,7% starych znaków pieniężnych, co stanowi 90,5% łącznej ilości tych znaków.

4.4.4. Fałszerstwa krajowych znaków pieniężnych

W 2004 r. liczba falsyfikatów krajowych znaków pieniężnych zmniejszyła się o 3,4 % w stosunku do 2003 r.

Liczbę i strukturę fałszerstw krajowych znaków pieniężnych ujawnionych w 2004 r. w porównaniu z 2003 r. przedstawia tabela 12.

Do falsyfikatów monet starych emisji zostały zaliczone autentyczne monety powszechnego obiegu o nominałach 10 zł i 20 zł, wycofane z obiegu w 1994 r., które zostały przerobione (np. opiłowane) i wykorzystane w automatach wrzutowych.

Tabela 2

Liczba i struktura ujawnionych falsyfikatów znaków pieniężnych

Falsyfikaty	2003		2004		Przyrost/ spadek w %
	liczba w sztukach	struktura w %	liczba w sztukach	struktura w %	
Banknoty emisji 1994 „Władcy polscy"	41.956	71,6	33.954	60,1	-19,1
Banknoty starych emisji „Wielcy Polacy"	223	0,4	48	0,1	-78,5
Monety obecnej emisji	15.077	25,8	21.902	38,8	45,3
Monety starych emisji, wycofane w 1994 r.	1.293	2,2	583	1,0	-54,9
Ogółem	58.549	100	56.487	100	-3,5

Źródło: dane NBP.

4.4.5. Przeciwdziałanie fałszerstwom euro

Rozporządzenie Rady 1338/2001, ustanawiające środki konieczne do ochrony euro przed fałszerstwami oraz Rozporządzenie 1339/2001, rozszerzające zakres stosowania Rozporządzenia 1338/2001 na te kraje członkowskie, które nie przyjęły euro jako wspólnej waluty nałożyły na Polskę obowiązek przeciwdziałania fałszerstwom euro. Realizując to zadanie, w Narodowym Banku Polskim utworzono Krajowe Centrum Analiz Banknotów oraz Krajowe Centrum Analiz Monet. Ponadto przy współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym utworzono Krajowe Centrum ds. Fałszerstw.

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- NBP kontynuował działania upowszechniające system depozytowy. Na koniec 2004 r. 94 oddziały banków komercyjnych przechowywały w swoich skarbcach depozyty NBP o wartości 2,4 mld zł.
- NBP upowszechniał wiedzę o kulturze i historii Polski m.in. poprzez emisję monet kolekcjonerskich.
- NBP współpracował z EBC w zakresie przeciwdziałania fałszerstwom euro.

5

ZARZĄDZANIE REZERWAMI DEWIZOWYMI

5.1. Ogólne zasady zarządzania rezerwami dewizowymi

Zgodnie art. 52 ust. 1. ustawy o Narodowym Banku Polskim, NBP realizuje funkcje centralnej bankowej instytucji dewizowej poprzez gromadzenie rezerw dewizowych, zarządzanie rezerwami dewizowymi oraz podejmowanie czynności bankowych i innych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego i płynności płatniczej kraju. Gromadzenie rezerw dewizowych państwa ma na celu zapewnienie stabilności makroekonomicznej i wiarygodności finansowej kraju oraz wymienialności waluty narodowej.

Podstawowymi zasadami, którymi NBP kieruje się zarządzając rezerwami dewizowymi jest zapewnienie wysokiego stopnia bezpieczeństwa inwestowanych środków i utrzymanie ich odpowiedniego stopnia płynności. W ramach tych ograniczeń NBP dąży do uzyskania maksymalnych dochodów z inwestycji – zależy to od przyjętego poziomu ryzyka inwestycyjnego i uwarunkowań rynkowych.

Najważniejsze decyzje związane z zarządzaniem rezerwami dewizowymi podejmuje Zarząd NBP. Dotyczą one określenia: struktury walutowej rezerw, stosowanych instrumentów finansowych, limitów kredytowych, struktury inwestycyjnej portfela porównawczego, zasad liczenia dochodowości rezerw oraz dopuszczalnego poziomu ryzyka stopy procentowej, które zależy od terminu zapadalności (*modified duration*). Decyzje te są punktem odniesienia dla oceny zarządzania rezerwami dewizowymi.

W 2004 r. instrumentami inwestycyjnymi były papiery dyskontowe, papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu emitowane przez rządy, instytucje międzynarodowe i pozarządowe instytucje finansowe, a także transakcje lokacyjne (w tym lokaty i transakcje z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych).

5.2. Zarządzanie ryzykiem w procesie zarządzania rezerwami

Zapewnieniu wysokiego stopnia bezpieczeństwa rezerw dewizowych służą zasady, regulacje i procedury obowiązujące w NBP przy lokowaniu środków i zawieraniu transakcji. Polegają one na stosowaniu zasad ogólnych (np. wyłączeniu możliwości inwestowania w papiery wartościowe o najwyższym ryzyku rynkowym) oraz maksymalnym ograniczaniu ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, ryzyka kursu walutowego i ryzyka operacyjnego.

- Ograniczeniu ryzyka kredytowego, którego istotą jest możliwość poniesienia strat z powodu niewywiązania się kontrahenta ze zobowiązań umownych, służy oparta na rygorystycznych kryteriach selekcja partnerów transakcji. Kryteria wyboru obejmują ratingi uznanych agencji ratingowych oraz własne analizy sytuacji finansowej kontrahenta, przeprowadzane według ściśle określonej procedury. Przyznane poszczególnym podmiotom limity kredytowe są na bieżąco monitorowane i korygowane.

- Ryzyko kursu walutowego, czyli możliwość poniesienia strat wskutek niekorzystnych zmian kursów walutowych, jest ograniczane poprzez określenie struktury walutowej rezerw dewizowych i jej okresowe dostosowywanie do sytuacji rynkowej.

- Ryzyko stopy procentowej, związane z możliwością poniesienia strat w wyniku niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych, jest kontrolowane zgodnie z zasadami określonymi w portfelu porównawczym na dany rok. Do głównych narzędzi kontroli ryzyka stopy procentowej należą *modified duration* oraz dopuszczalne przedziały jego zmienności w okresach rocznych i kwartalnych.

- Ograniczanie ryzyka płynności, rozumianego jako utrata dostępności środków dewizowych, ma na celu zaspokojenie potrzeb jednostek budżetu państwa posiadających rachunki w NBP. Odpowiednia dywersyfikacja instrumentów inwestycyjnych i limity koncentracji zaangażowania inwestycyjnego służą ograniczeniu tego ryzyka.

- Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko wystąpienia błędu w systemach informatycznych lub mechanizmach kontroli wewnętrznej. W celu jego ograniczenia stosuje się szczegółowe procedury operacyjne i podejmuje liczne działania zabezpieczające.

5.3. Uwarunkowania inwestycyjne

5.3.1. Sytuacja na rynkach finansowych

5.3.1.1. Tło gospodarcze

Po dwuletnim okresie występowania niskich stóp procentowych oczekiwano dynamicznego ożywienia gospodarczego w skali globalnej. Szczególną uwagę zwracano na Stany Zjednoczone, gdzie tempo wzrostu gospodarczego było relatywnie wysokie, a jednocześnie zwiększały się deficyty: obrotów bieżących i budżetowy. Podobnie jak w 2003 r., procesy zachodzące w gospodarce amerykańskiej nie były jednoznaczne. Oczekiwane przez rynek zacieśnienie polityki pieniężnej przez FED zależało od sytuacji na rynku pracy i poziomu inflacji. Początkowo prognozowano podniesienie podstawowego oprocentowania przez FED na przełomie 2004 i 2005 r., ale od II kwartału 2004 r. pojawiły się oczekiwania, że nastąpi to w krótszym terminie. Gwałtownie rosnące ceny ropy postrzegane były jako czynnik hamujący wzrost gospodarczy. W rezultacie zmieniających się uwarunkowań FED od końca czerwca 2004 r. 5-krotnie podwyższał stopę funduszy federalnych – z najniższego od 1958 r. poziomu 1% do 2,25%.

W porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi dynamika ożywienia gospodarczego państw Unii Gospodarczej i Walutowej była znacznie słabsza, o czym świadczyły przede wszystkim niższa aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw i niższy popyt konsumpcyjny. W związku z tym perspektywa podwyżki stóp procentowych przez EBC była odległa, zwłaszcza w kontekście silnej pozycji euro. EBC w 2004 r. utrzymywał podstawową stopę refinansową na poziomie 2%.

Wskaźniki makroekonomiczne Wielkiej Brytanii (niski poziom bezrobocia, wysoka sprzedaż detaliczna i produkcja przemysłowa) odzwierciedlały szybkie tempo wzrostu gospodarczego. Mając na uwadze stopniowe zwiększanie presji inflacyjnej, wynikające głównie ze wzrostu cen nieruchomości i wysokiego tempa zadłużenia gospodarstw domowych, Bank Anglii kontynuował zapoczątkowany w listopadzie 2003 r. proces zacieśniania polityki pieniężnej. Do sierpnia 2004 r. 4-krotnie podwyższał podstawową stopę procentową (z 4% do 4,75%).

Podobnie jak w poprzednich dwóch latach wartość dolara uległa obniżeniu. W ciągu roku kurs EUR/USD wzrósł o 7,8%, a GBP/USD o 7,5%.

5.3.1.2. Charakterystyka rynkowych parametrów inwestycyjnych

Utrzymujące się ożywienie gospodarcze w Stanach Zjednoczonych i rozpoczęcie cyklu zaostrzania polityki pieniężnej przez FED znalazły odzwierciedlenie w stopniowym wzroście dochodowości dolarowych inwestycji na rynku pieniężnym. Podobna była sytuacja w przypadku inwestycji w funcie szterlingu, na skutek wspomnianych decyzji Banku Anglii. Stopa zwrotu z inwestycji w euro ukształtowała się natomiast na poziomie niższym niż w 2003 r., ze względu na niewielkie prawdopodobieństwo zmian parametrów polityki pieniężnej EBC. Biorąc pod uwagę średnioroczne 3-miesięczne stopy Libor – to poziom ich w porównaniu z 2003 r. był wyższy – w przypadku funta szterlinga (o 91 punktów bazowych) i dolara (o 41 punktów bazowych), natomiast niższy w przypadku euro (o 22 punkty bazowe).

W 2004 r. na rynku rządowych papierów wartościowych obserwowano występowanie zmiennych tendencji. W I kwartale 2004 r. ceny amerykańskich obligacji niespodziewanie wzrosły w reakcji na brak poprawy na rynku pracy i brak presji inflacyjnej. W II kwartale 2004 r. nastąpił natomiast gwałtowny spadek cen, spowodowany wzrostem oczekiwań na rozpoczęcie przez FED cyklu podwyżek oprocentowania, w związku z wysokim poziomem zatrudnienia i wzrostem inflacji. III kwartał 2004 r. był ponownie okresem niespodziewanego wzrostu cen obligacji, wynikającego z przekonania uczestników rynku o umiarkowanym tempie zacieśniania polityki pieniężnej. Podstawą takich opinii było nieoczekiwane osłabienie dynamiki wzrostu zatrudnienia i brak presji inflacyjnej, pomimo rosnących cen ropy. W ostatnim kwartale 2004 r. dominował spadek cen, przy czym w większym stopniu w przypadku emisji o krótszym okresie do wykupu, na co wpłynęły zmienne dane zarówno z rynku pracy, jak i na temat poziomu inflacji. W rezultacie w całym roku miał miejsce spadek cen, w największym stopniu papierów amerykańskich o horyzoncie czasowym poniżej roku. Skala zmian rentowności – zmieniającej się w kierunku przeciwnym od cen – zmniejszała się natomiast wraz z okresem do wykupu (wykres 5). W przypadku obligacji najsilniej wzrosła rentowność emisji 2-letnich (o 123 punkty bazowe). Wzrost rentowności emisji 5-letnich wyniósł 39 punktów bazowych, a w przypadku 10-letnich odnotowano nieznaczny spadek (o 4 punkty bazowe).

W 2004 r. wzrosły ceny obligacji rządowych w euro (wykres 6). Najbardziej spadła rentowność papierów 10-letnich (o 61 punktów bazowych), a w dalszej kolejności 5-letnich i 2-letnich – odpowiednio o 47 i 13 punktów bazowych. W ciągu trzech pierwszych kwartałów sytuacja na rynku amerykańskich papierów rządowych miała decydujący wpływ na kierunek zmian cen papierów w euro. Potwierdza to wysoka korelacja pomiędzy rentownością obu rodzajów instrumentów finansowych, zwłaszcza obligacji. Natomiast w IV kwartale większy wpływ na ceny europejskich papierów rządowych miały czynniki wewnętrzne – przede wszystkim dynamiczny wzrost wartości euro, budzący obawy wyhamowania ożywienia gospodarczego w UGW i postrzegany jako czynnik ograniczający inflację.

Wzrost cen (spadek rentowności) brytyjskich obligacji rządowych był mniejszy, w porównaniu z obligacjami europejskimi i dotyczył horyzontu inwestycyjnego powyżej 3 lat. Rentowność emisji 10-letnich i 5-letnich spadła, odpowiednio, o 26 i 11 punktów bazowych, natomiast rentowność obligacji 2-letnich wzrosła o 14 punktów bazowych (wykres 7). Od początku roku rynek dyskontował zacieśnianie polityki pieniężnej przez Bank Anglii, co miało wpływ na spadek cen brytyjskich papierów w pierwszej połowie roku. W II kwartale zjawisku temu sprzyjał rozwój wydarzeń na istotnym dla rządowych instrumentów dłużnych rynku amerykańskim. Druga połowa roku charakteryzowała się silną tendencją wzrostową cen. W III kwartale wynikała ona głównie z czynników oddziałujących na rynek amerykański, natomiast w IV kwartale z wyhamowania koniunktury w Wielkiej Brytanii i osłabienia oczekiwań na podwyżkę oprocentowania przez Bank Anglii w kolejnych miesiącach.

Wykres 5

Krzywe rentowności papierów rządowych USA

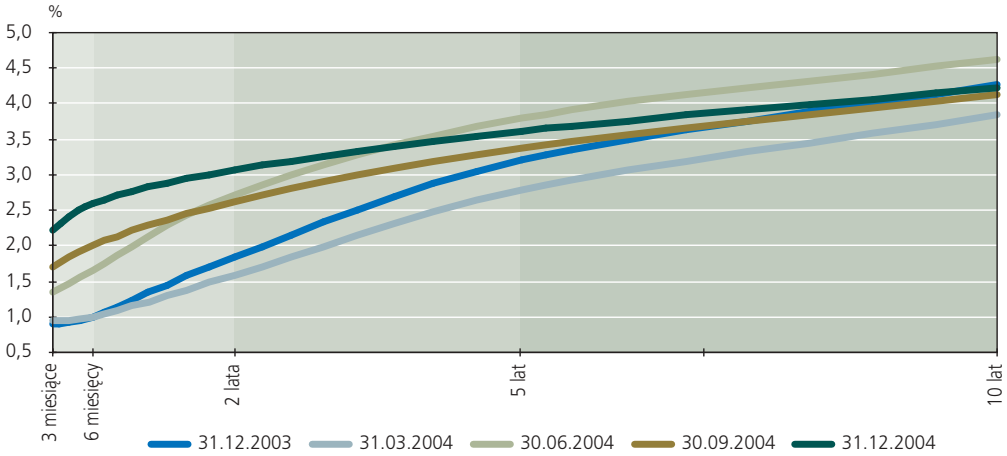

Źródło: Bloomberg.

Wykres 6

Krzywe rentowności papierów rządowych w euro

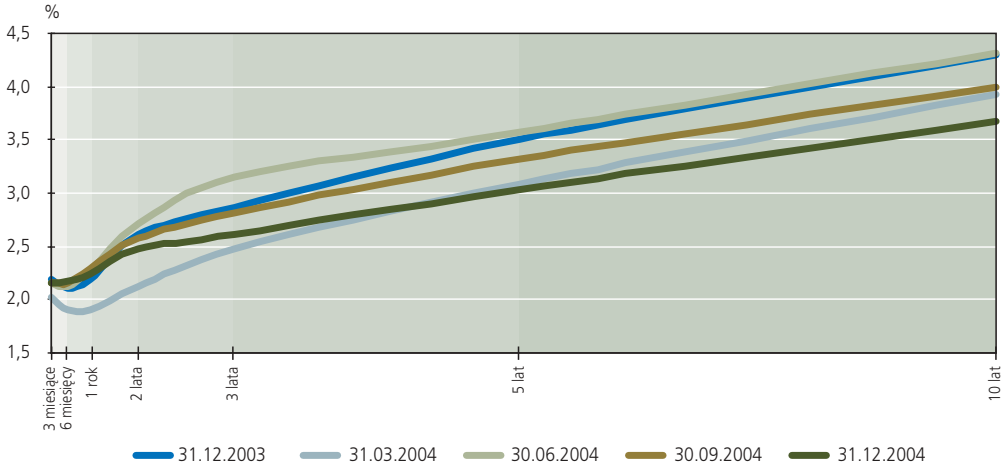

Źródło: Bloomberg.

Wykres 7

Krzywe rentowności papierów rządowych Wielkiej Brytanii

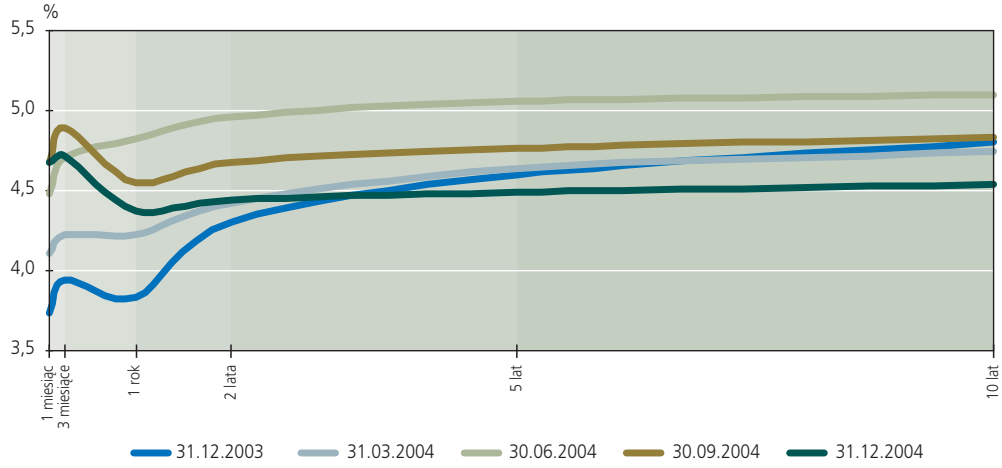

Źródło: Bloomberg.

5.3.2. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych

W 2004 r. oficjalne aktywa rezerwowe[42] w wyrażeniu dolarowym wzrosły o 2,8 mld USD do 36,8 mld USD (wykres 8), natomiast w euro zmniejszyły się o 0,1 mld EUR do 27, 0 mld EUR. Decydujący wpływ na przyrost rezerw w ujęciu dolarowym miało umocnienie kursów euro i funta szterlinga wobec dolara amerykańskiego. Było to szczególnie widoczne w IV kwartale, w którym nastąpiło silne umocnienie obu walut europejskich.

[42] Do oficjalnych aktywów rezerwowych należą następujące instrumenty finansowe: aktywa w walutach wymienialnych (papiery wartościowe, lokaty w bankach za granicą, pieniądze zagraniczne w kasach NBP; pozycja rezerwowa w MFW, SDR-y (rachunek bieżący NBP w MFW), złoto monetarne, inne aktywa rezerwowe. W porównaniu z oficjalnymi aktywami rezerwowymi rezerwy dewizowe, o których mowa w *Raporcie*, stanowią agregację mniejszą, w którą włączone są takie pozycje, jak: papiery wartościowe, lokaty w bankach za granicą (z wyłączeniem środków walutowych Ministerstwa Finansów) oraz złoto inwestowane na rynku międzynarodowym. W 2004 r. rezerwy dewizowe w ujęciu dolarowym wzrosły o 3,0 mld USD, do 35,9 mld USD, a średnio w roku wyniosły 34,9 mld USD. Średni udział złota w rezerwach dewizowych wyniósł 3,8%.

Wykres 8

Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych w ujęciu miesięcznym

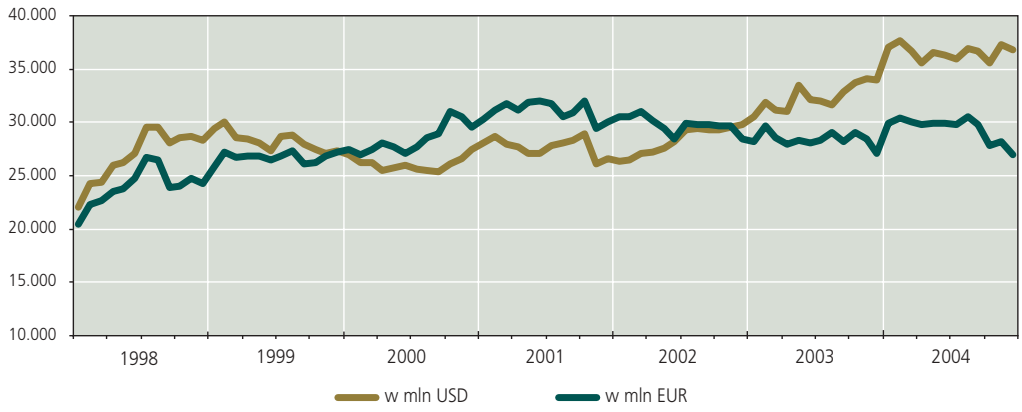

Źródło: dane NBP.

5.3.3. Struktura walutowa rezerw

Strukturę walutową rezerw dewizowych uchwalił Zarząd NBP w sierpniu 2004 r. Zawierała trzy waluty rezerwowe: dolara amerykańskiego, euro i funta szterlinga, o wyznaczonych udziałach procentowych. Kształtowanie pozycji walut wobec wyznaczonych parytetów, w ramach dopuszczalnych pasm odchyleń, odbywało się na podstawie analiz bieżącej i przewidywanej sytuacji na rynku walutowym. Dla uzyskania pożądanego efektu strukturalnego przeprowadzano transakcje wymiany walutowej.

5.3.4. Działalność inwestycyjna

W 2004 r. struktura inwestycyjna części walutowej rezerw, wzorem poprzedniego roku, uwzględniała dokonywanie inwestycji w ramach trzech portfeli inwestycyjnych: dolarowego, euro i funta szterlinga.

Na strategię inwestycyjną realizowaną w 2004 r. wpływały przede wszystkim prognozy rozwoju sytuacji na rynku papierów wartościowych. Wynikało to z ich dominującego udziału w rezerwach (wykres 9) i decydującego wpływu na wartość parametrów inwestycyjnych.

Wykres 9

Średni udział instrumentów inwestycyjnych w rezerwach walutowych w 2004 r.

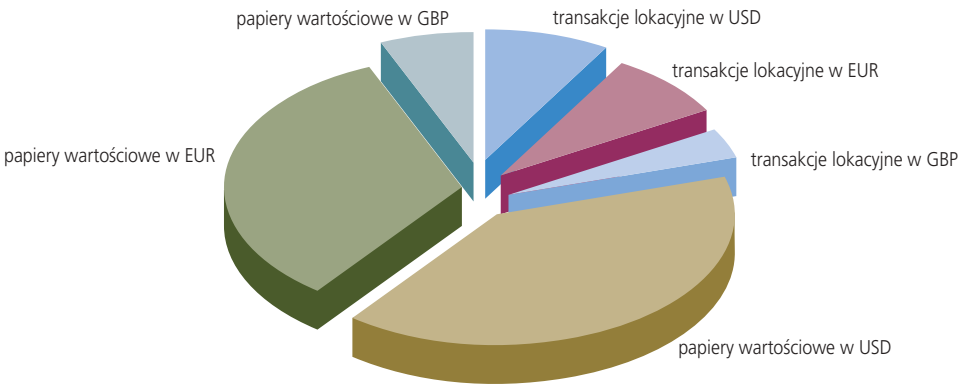

Źródło: dane NBP.

W I kwartale 2004 r. *modified duration* całości rezerw walutowych było systematycznie zwiększane, co odzwierciedlało działania inwestycyjne we wszystkich portfelach walutowych. W tym okresie na rynku instrumentów dłużnych dominowała tendencja wzrostowa cen instrumentów dłużnych. W takiej sytuacji papiery o dłuższych okresach do wykupu zapewniają znacznie wyższą dochodowość niż instrumenty rynku pieniężnego. Korzystne było zatem wydłużanie *modified duration* papierów wartościowych, a także zwiększanie zaangażowania w te instrumenty, kosztem transakcji lokacyjnych.

W II kwartale 2004 r. zmodyfikowano strategię inwestycyjną. W reakcji na przecenę obligacji na rynku *modified duration* rezerw zostało znacznie zmniejszone i utrzymywano je poniżej poziomu wzorcowego. Ze względu na fakt, że w okresach spadku cen papierów wartościowych najbardziej tracą na wartości obligacje o najdłuższym terminie do wykupu, zmniejszono zaangażowanie w te instrumenty. Natomiast udziały papierów o krótszej zapadalności oraz transakcji lokacyjnych zostały zwiększone (szczególnie w portfelu dolarowym).

Ponowna tendencja wzrostowa papierów dłużnych w III kwartale 2004 r. determinowała kolejne dostosowania polityki inwestycyjnej. Założeniem było wydłużenie *modified duration* rezerw do poziomu zbliżonego do wzorcowego. Utrzymywanie neutralnej pozycji jest wskazane w sytuacji dużej zmienności cen i niepewności kierunku zmian. Dalszy spadek rentowności papierów w euro spowodował jednak, że w ostatnich miesiącach roku *modified duration* tych inwestycji zostało jeszcze bardziej zwiększone. Odmienną politykę prowadzono wobec portfela dolarowego. Przewaga spadków cen obligacji amerykańskich w IV kwartale 2004 r. wpłynęła na decyzję o skróceniu horyzontu czasowego tych inwestycji. W konsekwencji działań podejmowanych w poszczególnych portfelach walutowych, *modified duration* całości rezerw walutowych podlegało w tym okresie znacznym wahaniom, kształtując się jednak nieznacznie powyżej poziomu wzorcowego. Zmiany struktury inwestycyjnej w ostatnim kwartale były relatywnie niewielkie.

5.3.5. Dochód z działalności inwestycyjnej

Dochód z działalności inwestycyjnej w 2004 r. wyniósł 3,9 mld zł, tj., w wyrażeniu dolarowym 1,1 mld USD, a w euro 0,9 mld EUR (w 2003 r. - 3,7 mld zł). Dochodowość rezerw walutowych wyniosła 2,6% (w 2003 r. - 2,3%).

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- Osiągnięto dochód z działalności inwestycyjnej w wysokości 3,9 mld zł.

6

DZIAŁALNOŚĆ DEWIZOWA

6.1. Działania w zakresie zadań dewizowych

6.1.1. Działania w zakresie organizacji obrotu dewizowego

W minionym roku nastąpiły zmiany w zakresie prowadzenia działalności kantorowej. W dniu 21 sierpnia 2004 r. weszły w życie: ustawa o swobodzie działalności gospodarczej oraz ustawa - przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej. Zgodnie z nowymi przepisami, działalność kantorowa prowadzona dotychczas na podstawie zezwoleń Prezesa NBP (udzielanych przez dyrektorów oddziałów okręgowych NBP na podstawie upoważnienia Prezesa NBP) została uznana za działalność regulowaną, wymagającą jedynie wpisu do rejestru prowadzonego przez Prezesa NBP. W związku z tym z dniem 21 sierpnia 2004 r. oddziały okręgowe zaprzestały wydawania decyzji dotyczących działalności kantorowej

Przedsiębiorcy prowadzący działalność przed wejściem ustawy w życie zostali wpisani do rejestru bez składania dodatkowych wniosków.

Wg stanu na 31 grudnia 2004 r. rejestr działalności kantorowej zawierał 3.259 wpisów.

6.1.2. Decyzje w sprawach dewizowych

W 2004 r. ogółem wydano 1.547 decyzji (w 2003 r. – 1.704 decyzje oraz 20 postanowień), w tym: 776 zezwoleń, 4 decyzje odmowne, 767 innych decyzji, tj. w sprawie umorzenia, zmiany, stwierdzenia wygaśnięcia i uchylenia oraz 22 postanowienia.

Decyzje pozytywne obejmowały: 233 zezwolenia na prowadzenie działalności kantorowej oraz 424 indywidualne zezwolenia dewizowe na dokonywanie w kraju między rezydentami rozliczeń w walutach obcych. Spośród nich 141 dotyczyło rozliczeń związanych z realizacją kontraktów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, a 283 rozliczeń pomiędzy podmiotami krajowymi, związanych z dokonywaniem transakcji obrotu dewizowego z zagranicą.

6.1.3. Kontrola obrotu dewizowego

Narodowy Bank Polski wykonywał w 2004 r. zadania z zakresu kontroli czynności obrotu dewizowego zgodnie z postanowieniami ustawy Prawo dewizowe[43] oraz ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu[44].

W 2004 r. przeprowadzono ogółem 2.129 kontroli (w 2003 r. – 2.084), w tym:

- 758 kontroli w zakresie wykonywania obowiązków sprawozdawczych do bilansu płatniczego (w 2003 r. – 736), w tym 18 połączonych z kontrolą realizacji zezwoleń dewizowych (w 2003 r. – 41),
- 1.300 kontroli działalności kantorowej (w 2003 r. – 1.348),
- 71 kontroli w jednostkach banków uprawnionych do wykonywania czynności w zakresie pośrednictwa w dokonywaniu przekazów pieniężnych i rozliczeń w obrocie dewizowym.

Wprowadzenie do zakresu kontroli NBP, z dniem 1 maja 2004 r., zadań związanych z kontrolą jednostek banków pośredniczących w dokonywaniu przekazów pieniężnych i rozliczeń w obrocie dewizowym przyczyniło się do wprowadzenia niewielkich zmian w strukturze kontroli prowadzonej przez NBP.

---

[43] Dz.U. z 2002 r. nr 141, poz. 1178 z późn. zm.

[44] Dz.U. z 2003 r. nr 153, poz. 1505 z późn. zm.

6.1.4. Działania pokontrolne

W 2004 r. udział kontroli, w których ujawniono nieprawidłowości, wynosił 62% (w 2003 r. – 77%). Nieprawidłowości stwierdzono w trakcie 1.312 kontroli.

W przypadku każdej nieprawidłowości skierowano zalecenia pokontrolne, w których zobowiązano kierownictwo kontrolowanej jednostki do zapewnienia przestrzegania obowiązujących przepisów. W 371 przypadkach (w 2003 r. – 308) poinformowano urzędy skarbowe o stwierdzeniu sytuacji wskazujących na możliwość popełnienia przestępstwa przeciwko obrotowi dewizowemu. O wynikach wszystkich kontroli przeprowadzonych w kantorach w zakresie wykonania przez nie obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu procederowi tzw. prania pieniędzy powiadomiono Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

W jednym przypadku (w 2003 r. - w dwóch) NBP uchylił zezwolenie na prowadzenie działalności kantorowej.

6.2. Obsługa kredytów zagranicznych zaciągniętych przez NBP

W 2004 r. zakończono obsługę kredytów Banku Światowego zaciągniętych przez NBP w 1990 r. na realizację programów Rozwój Eksportu Przemysłowego i Rozwój Eksportu Rolno-Spożywczego. Ostatni bank uczestniczący w tych programach - BGŻ S.A. - całkowicie spłacił swe zadłużenie z tytułu ww. kredytów.

Kontynuowano obsługę kredytu otrzymanego od rządu francuskiego na rozwój spółek polsko–francuskich, udostępnionego bankom krajowym. Spłaty były realizowane terminowo. Całkowita spłata zobowiązań nastąpi w dniu 31.12.2005 r.

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- Wydano 1.547 decyzji dewizowych.
- Przeprowadzono 2.129 kontroli dewizowych.
- W wyniku liberalizacji przepisów o działalności gospodarczej NBP zaprzestał wydawania zezwoleń na prowadzenie działalności kantorowej. Prowadzi jedynie rejestr kantorów.

7

DZIAŁANIA NA RZECZ SYSTEMU PŁATNICZEGO

Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz systemu płatniczego polegają przede wszystkim na organizowaniu rozliczeń pieniężnych, prowadzeniu nadzoru nad systemami płatności i systemami rozrachunku papierów wartościowych oraz przygotowywaniu odpowiednich regulacji prawnych.

W 2004 r. NBP koncentrował się na budowie infrastruktury dla rozliczeń w euro, niezbędnej do uczestnictwa w systemie TARGET oraz innych działaniach na rzecz rozwoju krajowej infrastruktury rozliczeniowej.

7.1. Przygotowania do uczestnictwa w systemie TARGET

W 2004 r. NBP prowadził działania przygotowawcze do uczestnictwa w systemie TARGET. Realizując to zadanie w 2004 r., NBP:

- Kontynuował budowę systemu SORBNET-EURO[45], w którym będą prowadzone rachunki bieżące banków w euro oraz będzie dokonywany rozrachunek w euro, dotyczący zarówno płatności krajowych, jak i transgranicznych. System SORBNET-EURO musi spełniać wymagania bezpieczeństwa i funkcjonalności stawiane przez EBC systemom wchodzącym w skład systemu TARGET. W ramach tego zadania NBP:

  – ustalił wymagania formalnoprawne oraz zasady uczestnictwa w systemie TARGET za pośrednictwem innego banku centralnego ze strefy euro,

  – współpracował z Bankiem Włoch w zakresie przygotowania infrastruktury technicznej i umowy regulującej zasady połączenia systemu SORBNET-EURO z systemem TARGET za pośrednictwem tego banku.

  Główne korzyści z uruchomienia systemu SORBNET-EURO obejmują:

  – niższe koszty realizacji transakcji dla banków, co może skutkować obniżeniem opłat pobieranych przez banki od klientów,

  – skrócenie czasu rozrachunku między bankami, a tym samym możliwość skrócenia czasu rozliczeń dla klientów polskich banków,

  – bardzo wysoki poziom bezpieczeństwa realizacji płatności.

- Prowadził analizy związane z przygotowaniem do uczestnictwa w systemie TARGET2, który – zgodnie z planami EBC – zastąpi od 2007 r. obecnie funkcjonujący system TARGET. Prace w tym zakresie były realizowane w ramach powołanej w NBP Komisji ds. Systemu TARGET2 oraz poprzez uczestnictwo przedstawiciela NBP w grupie roboczej EBC ds. systemu TARGET2.

7.2. Nadzór nad systemami płatności i systemami rozrachunku papierów wartościowych oraz systemami autoryzacji i rozliczeń

Zgodnie z ustawą z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami, Narodowy Bank Polski sprawuje nadzór nad systemami płatności w celu zapewnienia ich

[45] System uruchomiono 7 marca 2005 r.

sprawności i bezpieczeństwa. Ponadto, na podstawie ustawy z dnia 12 października 2003 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych[46], NBP sprawuje nadzór nad systemami autoryzacji i rozliczeń prowadzonymi przez agentów rozliczeniowych niebądących bankami. W ramach zadań nadzorczych w 2004 r. NBP:

- Dokonał oceny systemów autoryzacji i rozliczeń prowadzonych przez agentów rozliczeniowych niebędących bankami pod względem spełnienia wymagań przepisów prawa polskiego i możliwości zapewnienia ich sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania.

- Kontrolował sposób realizacji przez Krajową Izbę Rozliczeniową S.A. zalecenia wydanego przez NBP w 2002 r.

  Zalecenie to dotyczyło dostosowania systemu ELIXIR do zasad określonych w raporcie Banku Rozrachunków Międzynarodowych[47], a w szczególności zapewnienia terminowego zakończenia dziennych rozliczeń w przypadku niezdolności do uregulowania zobowiązań przez uczestnika systemu mającego największe zobowiązanie netto, czyli wprowadzenia tzw. gwarancji rozrachunku.

  W dniu 2 listopada 2004 r. w systemie ELIXIR zostały wprowadzone zmiany zapewniające spełnienie tego wymagania. Wyeliminowano w ten sposób możliwość wystąpienia tzw. efektu domina, występującego w przypadku zastosowania procedury wykluczenia danego uczestnika z rozliczeń wszystkich zleceń. Nowe rozwiązanie przyczyniło się do zwiększenia bezpieczeństwa systemu.

- Opublikował dokument *Polityka NBP w dziedzinie nadzoru nad systemami płatności*, w którym określono cele, podstawy prawne oraz kryteria i formy sprawowania nadzoru. Publikacja dokumentu wynika z zalecenia EBC dotyczącego podania do publicznej wiadomości zasad nadzoru nad systemami płatności.

  Zgodnie z *Polityką*, kryteria oceny funkcjonowania systemów płatności stosowane przez NBP to:

  – zgodność z przepisami polskiego prawa,

  – bezpieczeństwo funkcjonowania,

  – sprawność funkcjonowania.

  Oceniając bezpieczeństwo i sprawność funkcjonowania systemów, NBP stosuje ogólnie przyjęte standardy międzynarodowe i regulacje Unii Europejskiej.

  W celu popularyzacji zasad nadzoru nad systemami płatności NBP opublikował ponadto dokument *Rola Narodowego Banku Polskiego w zakresie nadzoru nad systemami płatności*.

- Współpracował z Komisją Papierów Wartościowych i Giełd (KPWiG).

  NBP i KPWiG zawarły w dniu 1 października 2004 r. porozumienie w sprawie zasad i trybu przekazywania na zasadzie wzajemności informacji, w tym opinii, w zakresie nadzoru nad systemami rozrachunku papierów wartościowych[48].

---

[46] Dz.U. z 2002 nr 169, poz. 1385.

[47] *Core principles for the systemically important payment systems*, opublikowany w styczniu 2001 r. Zasady te są podstawą oceny systemów płatności przez MFW w ramach Programu Oceny Systemu Finansowego (Financial Sector Assessment Program – FSAP).

[48] Porozumienie realizuje rekomendację EBC dla Polski z września 2002 r. oraz standardu Grupy Roboczej ESCB-CESR (Komitet Regulatorów Europejskich Papierów Wartościowych (CESR), zawartego w opracowaniu *Standardy dla rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej (Standards for securities clearing and settlement in the European Union)*.

- Podjął działania mające na celu ocenę pod kątem zgodności ze standardami EBC połączenia między systemem rozrachunku papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW S.A. a austriackim systemem rozrachunku papierów wartościowych prowadzonym przez Oesterreichische Kontrollbank AG (OeKB).

  Zgodnie z procedurą EBC regulującą zasady dokonywania takiej oceny[49], NBP jako bank centralny kraju, w którym działa system rozrachunku papierów wartościowych, pełniący w ramach połączenia funkcję systemu inwestora (austriacki system pełni funkcję systemu emitenta), przygotował pierwszy raport oceniający, zakończony wynikiem pozytywnym. Drugi raport opracuje Narodowy Bank Austrii, a trzeci EBC. Prace nad oceną połączenia zakończą się w 2005 r. Ocena ma charakter nieformalny – jest przeprowadzana w celu wykrycia ewentualnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu połączenia, które muszą zostać usunięte przed ewentualnym dopuszczeniem połączenia do rozliczania operacji kredytowych ESBC.

- Przystąpił w dniu 17 czerwca 2004 r. do „Memorandum o współpracy pomiędzy instytucjami nadzoru nad systemami płatniczymi a instytucjami nadzoru bankowego na trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej"[50].

  „Memorandum" jest porozumieniem zawartym pierwotnie między 15 bankami centralnymi państw członkowskich Unii Europejskiej, jako podmiotami nadzorującymi systemy płatności, oraz między instytucjami nadzorującymi banki w tych krajach, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2001 r. Jego przedmiotem jest promocja współpracy między ww. podmiotami, zwłaszcza w formie wymiany informacji o ryzykach, na które narażone są instytucje kredytowe w związku z uczestnictwem w systemach płatności, a z drugiej strony o generowanych przez instytucje kredytowe ryzykach, które mogą mieć wpływ na funkcjonowanie systemów płatności. Nadrzędnym celem współpracy jest ograniczenie wpływu zakłóceń w systemach płatności na stabilność systemu finansowego.

7.3. Działania regulacyjne w dziedzinie systemu płatniczego

W 2004 r. uchwalono następujące akty prawne NBP dotyczące systemu płatniczego:

- uchwała nr 20/2004 Zarządu NBP z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez NBP,

- zarządzenie nr 6/2004 Prezesa NBP z dnia 20 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych.

Zmiany w stosunku do dotychczas obowiązujących przepisów dotyczyły dokonywania rozrachunków międzybankowych w euro oraz funkcjonowania nowo tworzonego systemu SORBNET–EURO. Tym samym stworzono jednolite i spójne podstawy prawne funkcjonowania w NBP dwóch odrębnych systemów RTGS: SORBNET (dla rozrachunków w złotych) oraz SORBNET–EURO (dla rozrachunków w euro).

W związku z zakończeniem z dniem 30 czerwca 2004 r. eksploatacji systemu SYBIR w KIR S.A. (dotyczącego wymiany zleceń płatniczych w formie papierowej), wykreślono ten system z treści rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 6 czerwca 2003 r. w sprawie określenia systemów, w których istnieje ryzyko systemowe.

[49] EBC rokrocznie przeprowadza, oprócz oceny systemów rozrachunku papierów wartościowych wykorzystywanych do rozliczania operacji polityki pieniężnej Eurosystemu, także ocenę połączeń między tymi systemami - pod kątem zgodności ze standardami EBC.

[50] Patrz również rozdział „Nadzór bankowy".

W 2004 r. NBP uczestniczył w przygotowaniu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sposobu tworzenia, utrwalania, przekazywania, przechowywania i zabezpieczania dokumentów związanych z czynnościami bankowymi, sporządzanych na elektronicznych nośnikach informacji. Rozporządzenie to zostało wydane w dniu 26 października 2004 r. i weszło w życie z dniem 2 listopada 2004 r.

7.4. Funkcjonowanie systemu SORBNET

W 2004 r. prowadzono prace mające na celu modyfikację i rozbudowę systemu SORBNET w trzech głównych obszarach:

- w zakresie dostosowania do zmieniających się przepisów organizacyjnych i prawnych:
  - dostosowano system do obsługi rezerwy obowiązkowej wg zasad wynikających z uchwały nr 15 /2004 Zarządu NBP z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie zasad oraz trybu naliczania i utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej,
  - w dniu 6 września 2004 r. uruchomiono interfejs między systemem SORBNET a Zintegrowanym Systemem Księgowym,
  - w dniu 2 listopada 2004 r. uruchomiono we współpracy z KIR S.A. mechanizm gwarancji rozrachunku, mający na celu ograniczenie ryzyka w systemie płatniczym,
- w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa i niezawodności jego funkcjonowania:
  - na postawie kompleksowych analiz wymagań EBC, zawartych w dokumencie *Target Security Requirements and Controls,* wprowadzono liczne zmiany zabezpieczenia dostępu do systemu,
  - uruchomiono awaryjną drogę komunikacji z bankami i KDPW S.A. za pośrednictwem Portalu SORBNET, realizując w ten sposób postulat banków-uczestników systemu,
- w zakresie poprawienia sprawności i wydajności systemu:
  - usprawniono i unowocześniono drogę komunikacyjną z KIR S.A. na podstawie porozumienia zawartego w dniu 29 września 2004 r. w sprawie uruchomienia połączenia sieci Lotus Notes KIR S.A. i NBP na potrzeby wymiany danych,
  - przeniesiono w grudniu 2004 r. przetwarzanie systemu na wydajniejsze serwery.

7.5. Obsługa rachunków bieżących banków w Centrali NBP

7.5.1. Liczba rachunków bieżących banków prowadzonych przez NBP

Według stanu na koniec grudnia 2004 r., w Centrali NBP prowadzono rachunki bieżące (w ramach systemu SORBNET) dla 54 banków, tj. o 1 mniej niż rok wcześniej.

W 2004 r. zamknięto 2 rachunki bieżące:

- Spółdzielczego Banku Rozwoju „Samopomoc Chłopska", w dniu 2 stycznia, w związku z przejęciem przez Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A. (od 5 sierpnia - Bank BPH S.A.),

- Banku Przemysłowego S.A. – w dniu 31 grudnia w związku z przejęciem przez Getin Bank S.A. (przed 10 grudnia – Górnośląski Bank Gospodarczy S.A.).

W tym samym okresie otwarto 1 rachunek bieżący:

- Svenska Handelsbanken AB S.A. Oddział w Polsce – w dniu 31 grudnia.

Ponadto, w dniu 19 kwietnia 2004 r. zamknięto rachunek rezerwy obowiązkowej dla banku SAVIM BANK Depozytowo-Kredytowy S.A. w związku z zakończeniem postępowania upadłościowego.

7.5.2. Rodzaje i liczba operacji przeprowadzonych na rachunkach bieżących banków w NBP

W 2004 r. na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP przeprowadzono około 907 tys. operacji (w 2003 r. – 750 tys.) na kwotę 19,8 bln zł (w 2003 r. – 17,2 bln zł). Oznacza to wzrost liczby zrealizowanych operacji o 157 tys. (około 21%) i wartości o 2,6 bln zł (około 15,1%) w stosunku do 2003 r. Średnia wartość operacji spadła i wyniosła 21,8 mln zł (w 2003 r. – 22,9 mln zł).

Strukturę obrotów na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP przedstawia tabela 13, natomiast liczbę zleceń według głównych typów operacji przeprowadzonych na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP ilustruje tabela 14.

W 2004 r., podobnie jak w poprzednim roku, dominującą pozycję w obrotach na rachunkach bieżących banków stanowiły zlecenia klientowskie (wzrost obrotów z tego tytułu w stosunku do 2003 r. wyniósł 2,6 bln zł, tj. 7,2%). Obroty z tytułu zleceń na międzybankowym rynku pieniężnym spadły o 7%, tj. o 0,4 bln zł.

7.6. Standaryzacja i normalizacja

W 2004 r. priorytetowym zadaniem z zakresu standaryzacji było wprowadzanie standardu NRB i IBAN w polskim sektorze bankowym. Zgodnie z zarządzeniem Prezesa NBP nr 5/2002 z dnia 6 maja 2002 r., banki zostały zobowiązane do oznaczenia wszystkich rachunków bankowych uczestniczących w rozliczeniach krajowych numerami w standardzie NRB, a uczestniczących w rozliczeniach transgranicznych numerami w standardzie IBAN. Od 1 lipca 2004 r. stosowane są wyłącznie nowe numery rachunków bankowych. Dzięki współpracy NBP ze Związkiem Banków Polskich i Krajową Izbą Rozliczeniową S.A. oraz szerokiej akcji informacyjnej wprowadzanie standardu NRB przebiegło prawidłowo.

W ramach prac Komitetu Technicznego nr 271 ds. bankowości i bankowych usług finansowych pracownicy NBP brali udział w opracowaniu wielu projektów polskich norm, zharmonizowanych z normami międzynarodowymi ISO. Ponadto zaopiniowano kilkanaście projektów polskich norm opracowanych przez pokrewne komitety techniczne, działające przy Polskim Komitecie Normalizacyjnym.

W 2004 r. dokonano nowelizacji polskiej normy PN-ISO 13616 „Bankowość i pokrewne usługi finansowe. Międzynarodowy Numer Rachunku Bankowego (IBAN)". Projekt normy został przygotowany w NBP. Norma określa strukturę i sposób tworzenia elementów standardu IBAN, opracowanego przez Komitet Techniczny ISO/TC 68.

Tabela 13

Struktura obrotów na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP w 2004 r.

Rodzaje operacji przeprowadzanych na rachunkach bieżących	Obroty w mln zł			Struktura obrotów w %	
	saldo obrotów	w tym:			
		strony WN	strony MA	strony WN	strony MA
Zmiana stanu środków pieniężnych na rachunkach bieżących banków, z tego tytułu:	1.103,9	19.782.026,6	19.783.130,5	100,0	100,0
1) zleceń klientowskich:	192.761,4	10.831.868,6	11.024.630,0	54,8	55,7
– międzybankowych	0,0	10.617.862,2	10.617.862,2	53,7	53,7
– z udziałem KDPW	-107,2	14.445,0	14.337,8	0,1	0,1
– z udziałem innych klientów NBP	192.868,6	199.561,3	392.430,2	1,0	2,0
2) operacji na międzybankowym rynku:	0,0	6.110.639,0	6.110.639,0	30,9	30,9
– pieniężnym	0,0	3.733.044,3	3.733.044,3	18,9	18,9
– walutowym	0,0	1.119.755,2	1.119.755,2	5,7	5,7
– papierów wartościowych	0,0	1.257.839,6	1.257.839,6	6,4	6,4
w tym na rynku wtórnym:					
bonów skarbowych	0,0	1.153.261,4	1.153.261,4	5,8	5,8
bonów pieniężnych NBP	0,0	60,359,7	60.359,7	0,3	0,3
3) wykorzystania lub spłaty kredytów udzielonych bankom przez NBP	-92,6	1.430.322,5	1.430.229,8	7,2	7,2
4) transakcji i operacji rozliczanych przez KDPW S.A.	1.188,2	450.894,4	452.082,6	2,3	2,3
5) wymiany zleceń za pośrednictwem KIR S.A:	-167.819,3	479.329,8	311.510,6	2,4	1,6
– poranna sesja rozrachunkowa	-158.297,8	257.891,0	99.593,1	1,3	0,6
– popołudniowa sesja rozrachunkowa	-18.596,4	125.979,8	107.383,5	0,6	0,5
– wieczorna sesja rozrachunkowa	9.074,9	95.459,1	104.534,0	0,5	0,5
6) zakupu (wykupu) papierów wartościowych od NBP	568,6	139.947,2	140.515,9	0,7	0,7
– bonów pieniężnych NBP	-4.632,3	139.937,2	135.305,0	0,7	0,7
– innych papierów	5.200,9	10,0	5.210,9	0,0	0,0
7) zakupu lub sprzedaży w NBP znaków pieniężnych:	-747,0	130.848,7	130.101,7	0,7	0,7
– krajowych	-749,0	130.844,5	130.095,5	0,7	0,7
– zagranicznych	2,0	4,1	6,1	0,0	0,0
8) zakupu lub wykupu papierów wartościowych SP	-23.054,1	106.573,7	83.519,6	0,5	0,4
– bonów skarbowych	444,9	45.743,9	46.188,8	0,2	0,2
– innych papierów	-23.499,0	60.829,8	37.330,8	0,3	0,2
9) złożenia i zwrotu lokat terminowych w NBP	-41,2	66.686,8	66.645,6	0,3	0,3
10) zakupu lub sprzedaży w NBP walut obcych	-5.147,1	5.303,1	36,4	0,0	0,0
11) operacji otwartego rynku:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– *repo*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– *reverse repo*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– *outright*	-1.372,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12) przekazania lub otrzymania odsetek przez banki	694,9	198,4	893,3	0,0	0,0
13) operacji na rachunkach rezerwy obowiązkowej	-2,4	123,0	120,6	0,0	0,0
14) pozostałych operacji	2.794,6	29.291,3	32.085,9	0,1	0,2

Źródło: dane NBP.

Tabela 14

Liczba zleceń według głównych typów operacji przeprowadzanych na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP w 2004 r.

Wyszczególnienie	Liczba zleceń płatniczych realizowanych na rachunkach bieżących w sztukach			Struktura liczby zleceń w %	
	ogółem	w tym na:			
		stronie WN	stronie MA	strony WN	strony MA
Ogólna liczba zleceń płatniczych zrealizowanych na rachunkach bieżących banków, z tego tytułu:	906.803	784.014	816.647	100,0	100,0
1) zleceń klientowskich:	523.291	492.628	514.652	62,8	63,0
– międzybankowych	483.989	483.989	483.989	61,7	59,3
– z udziałem KDPW	792	518	274	0,1	0,0
– z udziałem innych klientów NBP	38.510	8.121	30.389	1,0	3,7
2) operacji na międzybankowym rynku:	209.026	209.026	206.026	26,7	25,6
– pieniężnym	100.860	100.860	100.860	12,9	12,4
– walutowym	61.266	61.266	61.266	7,8	7,5
– papierów wartościowych	46.900	46.900	46.900	6,0	5,7
w tym na rynku wtórnym:					
bonów skarbowych	43.530	43.530	43.530	5,6	5,3
bonów pieniężnych NBP	839	839	787	0,1	0,1
3) wykorzystania lub spłaty kredytów udzielonych bankom przez NBP	12.520	4.955	7.565	0,6	0,9
4) transakcji i operacji rozliczanych przez KDPW S.A.	25.982	12.351	13.631	1,6	1,7
5) wymiany zleceń za pośrednictwem KIR S.A.	40.331	20.159	20.172	2,6	2,5
– poranna sesja rozrachunkowa	13.448	5.326	8.122	0,7	1,0
– popołudniowa sesja rozrachunkowa	13.485	8.513	4.972	1,1	0,6
– wieczorna sesja rozrachunkowa	13.398	6.320	7.078	0,8	0,9
6) zakupu (wykupu) papierów wartościowych od NBP	1.030	310	720	0,0	0,1
– bonów pieniężnych NBP	990	309	681	0,0	0,1
– innych papierów	40	1	39	0,0	0,0
7) zakupu lub sprzedaży w NBP znaków pieniężnych	79.735	36.716	46.281	5,8	7,0
– krajowych	79.670	36.667	43.003	4,7	5,3
– zagranicznych	65	49	16	0,0	0,0
8) zakupu lub wykupu papierów wartościowych Skarbu Państwa	4.526	2.383	2.143	0,3	0,3
– bonów skarbowych	1.589	523	1.066	0,1	0,1
– innych papierów	2.937	1.860	1.077	0,2	0,1
9) złożenia i zwrotu lokat terminowych w NBP	2.018	1.038	980	0,1	0,1
10) zakupu lub sprzedaży w NBP walut obcych	100	72	28	0,0	0,0
11) operacji otwartego rynku:	0	0	0	0,0	0,0
– *repo*	0	0	0	0,0	0,0
– *reverse repo*	0	0	0	0,0	0,0
– *outright*	0	0	0	0,0	0,0
12) przekazania lub otrzymania odsetek przez banki	2.923	1.513	1.410	0,2	0,2
13) operacji na rachunkach rezerwy obowiązkowej	33	16	17	0,0	0,0
14) pozostałych operacji	5.288	2.847	3.284	0,4	0,4

Źródło: dane NBP.

7.7. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Rada ds. Systemu Płatniczego to gremium mające istotny wpływ na funkcjonowanie i rozwój polskiego systemu płatniczego. Rada została powołana w 1998 r. jako organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP. W jej skład wchodzą oprócz przedstawicieli NBP przedstawiciele m.in.: Związku Banków Polskich, Ministerstwa Finansów, Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. oraz banków komercyjnych.

W 2004 r. odbyły się cztery posiedzenia Rady ds. Systemu Płatniczego, w trakcie których rozpatrzono:

- Zagadnienia związane z dostosowaniem polskiego systemu płatniczego do wymagań stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej, w tym:
  - stan przygotowań do wprowadzenia gwarancji rozrachunku w systemie ELIXIR,
  - podsumowanie procesu wprowadzania Standardu Numeru Rachunku Bankowego - NRB/IBAN,
- Zagadnienia związane z włączeniem polskiego systemu płatniczego do jednolitego obszaru płatniczego UE:
  - nowe ramy prawne dla usług płatniczych na rynku wewnętrznym UE w odniesieniu do przepisów prawa i praktyki polskiej,
  - spełnienie przez Polskę rekomendacji EBC z 2002 r.,
  - informację nt. stanu prac nad systemem SORBNET-EURO i EuroELIXIR oraz zasad funkcjonowania systemu EuroELIXIR,
  - informację nt. realizacji przez NBP zadań wynikających z ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych,
  - ocenę stosowania w sektorze bankowym podpisu elektronicznego w świetle ustawy o podpisie elektronicznym,
  - rozliczenia transgraniczne rynku kapitałowego,
  - integrację polskiego systemu rozrachunku papierów wartościowych z innymi systemami europejskimi,
  - wprowadzenie w polskim systemie płatniczym zasad dotyczących *Straight Through Processing*.
- Zagadnienia systemowe związane z usprawnieniem obrotu płatniczego, w tym:
  - ocenę stanu bieżącego i perspektyw rozwoju bankowości elektronicznej,
  - ograniczenie obrotu gotówkowego w Polsce,
  - wyeliminowanie dokumentów papierowych z rozliczeń międzybankowych.

Rada opiniowała ponadto półroczne oceny funkcjonowania polskiego systemu płatniczego.

7.8. Współpraca z sektorem bankowym w zakresie pozostałych przedsięwzięć międzybankowych

W 2004 r. NBP kontynuował współpracę ze Związkiem Banków Polskich oraz bankami. Przy aktywnym udziale NBP w sektorze bankowym:

- przygotowywano standard przelewu elektronicznego dla płatności masowych kierowanych do dużych wierzycieli,
- zajmowano się bezpieczeństwem obrotu bezgotówkowego,
- podjęto działania związane z wykorzystaniem standardu XML w bankowości,
- przygotowano zasady działania oraz plan pracy nowego gremium funkcjonującego w strukturach ZBP – Forum ds. Technologii Bankowych przy Radzie Bankowości Elektronicznej,
- prowadzono prace nad projektami:
  - rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wzoru formularza wpłaty gotówkowej oraz przelewu na rachunek organu podatkowego,
  - rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie wzoru bankowego dokumentu płatniczego należności z tytułu składek, do których poboru zobowiązany jest ZUS.

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- W NBP prowadzono w systemie SORBNET rachunki dla 54 banków.
- Wprowadzono nowe rozwiązania techniczne w systemie SORBNET.
- Kontynuowano prace związane z budową systemu SORBNET-EURO.
- Opublikowano politykę NBP w dziedzinie nadzoru nad systemami płatności.
- Współpracowano ze Związkiem Banków Polskich i Krajową izbą Rozliczeniową nad prawidłowym wprowadzeniem standardu NRB i IBAN w polskim sektorze bankowym.
- Podpisano porozumienie pomiędzy NBP a KPWiG dotyczące zacieśnienia współpracy w zakresie nadzoru nad systemami rozrachunku papierów wartościowych.
- W ramach prac Rady ds. Systemu Płatniczego i Związku Banków Polskich zajmowano się omówieniem m.in.: nowych ram prawnych dla usług płatniczych na rynku wewnętrznym UE oraz stanu prac nad systemem SORBNET-EURO i systemem EURO-ELIXIR.

8

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA I INFORMACYJNA

Zgodnie z upoważnieniem ustawowym, Narodowy Bank Polski prowadzi działalność wydawniczą i promocyjną. W jej ramach realizuje projekty edukacyjne i informacyjne, mające na celu między innymi zwiększenie przejrzystości działania (w tym w zakresie polityki pieniężnej) oraz podniesienie poziomu wiedzy w społeczeństwie na temat banku centralnego, systemu bankowego i całej gospodarki.

Prowadząc działalność informacyjną i edukacyjną, NBP wzoruje się na najlepszych bankach centralnych.

8.1. Działalność edukacyjna

8.1.1. Program edukacji ekonomicznej

W ramach *Programu edukacji ekonomicznej* Narodowy Bank Polski podejmuje działania służące upowszechnieniu wiedzy ekonomicznej, w tym na temat pieniądza i inflacji, zrozumieniu zasad działania gospodarki rynkowej i procesów ekonomicznych oraz wypracowaniu umiejętności funkcjonowania w gospodarce rynkowej.

W 2004 r. NBP kontynuował działania rozpoczęte w latach 2002-2003, a także uruchomił nowe projekty.

Założenia projektów realizowanych w ramach programu są przygotowywane przede wszystkim na podstawie szczegółowych analiz działań edukacyjnych innych banków centralnych, projektów prowadzonych przez polskie instytucje i organizacje pozarządowe oraz badań opinii społecznej.

8.1.1.1. Portal Edukacji Ekonomicznej – NBPortal

W 2004 r. nastąpił dynamiczny rozwój, uruchomionego w 2003 r., internetowego Portalu Edukacji Ekonomicznej, którego celem jest przekazywanie i pogłębianie wiedzy o gospodarce. Odnotowano ponad 5 mln wizyt na stronie **www.nbportal.pl**, a z zasobów NBPortal skorzystało ponad 560.000 użytkowników. NBPortal został poszerzony m.in. o 3.500 artykułów, 3 nowe kursy multimedialne (*Historia monetarna Polski, Bankowość, Inwestowanie*), 104 quizy, 8 gier i 17 prezentacji o charakterze edukacyjnym.

Dużą popularnością cieszyła się zorganizowana wspólnie z Gazetą Wyborczą akcja edukacyjna *Obierz kurs na ekonomię*. Dzięki niej około 20.000 osób skorzystało z kursów e-learningowych NBPortalu, a blisko 1.000 osób otrzymało certyfikaty potwierdzające ukończenie kursu.

8.1.1.2. Konkursy grantowe

W kwietniu 2004 r. NBP ogłosił trzecią edycję konkursów grantowych na dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekonomicznej. Temat konkursu skierowanego do mediów brzmiał: *Polska gospodarka w Unii Europejskiej*. Na konkurs wpłynęło 95 wniosków, z czego dofinansowano 31. Organizacje pozarządowe i instytucje szkoleniowe mogły natomiast przygotować projekty na następujące tematy: *Aktywność gospodarcza i przedsiębiorczość, Edukacja ekonomiczna w polskiej szkole* oraz *Polska gospodarka w Unii Europejskiej*. Spośród 373 wniosków nadesłanych na konkurs dofinansowano 61.

8.1.1.3. Programy dla środowisk szkolnych i dziennikarzy

Szczególnie ważną grupą adresatów są dla NBP środowiska szkolne – uczniowie i nauczyciele szkół ponadpodstawowych. Działania NBP są ukierunkowane na wyrównywanie dostępu do edukacji, a także podnoszenie poziomu nauczania ekonomii w szkołach. W 2004 r. zrealizowane zostały:

- Trzecia edycja konkursu dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych na pracę pisemną pt. Moja *„ziemia obiecana" – mój pomysł na sukces zawodowy*. Konkurs zorganizowano we współpracy z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, pod patronatem medialnym Gazety Wyborczej i Gazety Szkolnej. Nadesłano ponad 900 prac, głównie z małych miejscowości. Nagrody otrzymało 12 uczniów.

- Konkurs dla bibliotek powiatowych *Z ekonomią na ty*. W 2004 r. do konkursu zgłosiły się 93 biblioteki, z których 31 otrzymało dotacje na realizację projektów z zakresu edukacji ekonomicznej. Ogółem w przedsięwzięciu wzięło udział około 16.000 uczniów oraz 160 szkół i ponad 300 instytucji publicznych i przedsiębiorstw.

- Program *Ekonomia na co dzień*. W celu wzbogacenia prowadzonych w gimnazjach zajęć z *Wychowania do aktywnego udziału w życiu gospodarczym*, opracowano, we współpracy z Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości, nowoczesny program nauczania ukierunkowany na przekazywanie praktycznej wiedzy ekonomicznej. W 2004 r. skorzystało z niego ponad 250 nauczycieli.

- Program *Ekonomia w szkole*. Jego celem jest pogłębienie wiedzy ekonomicznej nauczycieli przedmiotu pn. *Podstawy przedsiębiorczości* w szkołach ponadgimnazjalnych oraz zwiększenie efektywności przekazywania zdobytej wiedzy. Program, przygotowany we współpracy z Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości, będzie realizowany w cyklu trzyletnim. Pierwsza grupa nauczycieli (1.200 osób) rozpoczęła szkolenia w listopadzie 2004 r.

- Konkurs dla studentów – *Euromanager*. W V edycji międzynarodowego konkursu z zakresu zarządzania przedsiębiorstwem uczestniczyło 231 zespołów. NBP dofinansował 50 drużyn, głównie z mniejszych ośrodków akademickich.

- Konkurs dla dziennikarzy ekonomicznych realizowany wspólnie z agencją Reuters Polska. Przyznawana w konkursie Nagroda im. Władysława Grabskiego ma na celu wyróżnienie dziennikarzy przygotowujących artykuły, audycje i programy, które przyczyniają się do podniesienia poziomu wiedzy ekonomicznej w społeczeństwie. Do udziału w drugiej edycji konkursu zgłosiło się 62 dziennikarzy ekonomicznych. W maju 2004 r. Kapituła Nagrody uhonorowała 8 z nich.

8.1.1.4. Program stypendialny

Narodowy Bank Polski, wspólnie z Agencją Nieruchomości Rolnych, Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności, Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości, Bankiem Gospodarstwa Krajowego i organizacjami pozarządowymi uczestniczył w trzeciej edycji Programu Stypendiów Pomostowych. Program polega na fundowaniu uzdolnionej młodzieży ze środowisk wiejskich i małych miast stypendiów na pierwszy rok studiów magisterskich. W 2004 r. fundatorom Programu udało się zgromadzić łącznie ponad 5,7 mln zł, co umożliwiło przyznanie stypendiów 1.348 osobom.

8.1.2. Współpraca w zakresie szkolenia kadr dla sektora bankowego

W 2004 r. NBP kontynuował prace na rzecz sektora bankowego, które obejmowały organizację szkoleń dla pracowników banków komercyjnych z zakresu statystyki bilansu płatniczego.

8.2. Działalność informacyjna

8.2.1. Kontakty z mediami i analitykami rynkowymi

W 2003 r. NBP zorganizował 30 konferencji prasowych i spotkań z przedstawicielami mediów (w tym 12 po posiedzeniach RPP) oraz wydał około 130 komunikatów prasowych. Ponadto

udzielono około 200 odpowiedzi na pytania dziennikarzy dotyczące działalności NBP i zorganizowano około 150 wywiadów i spotkań z przedstawicielami kierownictwa banku.

Od marca do lipca 2004 r. NBP prowadził akcję informacyjną „UE – ceny", której celem było zapoznanie społeczeństwa z czynnikami wpływającymi na zmiany cen towarów i usług po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

W celu zwiększenia przejrzystości polityki pieniężnej NBP raz na kwartał organizuje konferencje prasowe, podczas których prezentowane są *Raporty o inflacji* zawierające projekcję inflacji. Narodowy Bank Polski zainicjował ponadto cykliczne spotkania z analitykami rynkowymi.

8.2.2. Działania informacyjne nt. euro

Jednym z celów NBP jest zwiększanie wiedzy społeczeństwa na temat Unii Gospodarczej i Walutowej oraz przygotowań Polski do wprowadzenia wspólnej waluty euro, ze szczególnym uwzględnieniem informacji o kryteriach konwergencji i konsekwencjach tego wydarzenia dla obywateli.

W ramach działań skierowanych do społeczeństwa NBP przygotował i wyemitował w telewizji publicznej cykl filmów *Apetyt na euro*. Ponadto wydał i dystrybuował broszurę *Euro coraz bliżej*, opisującą praktyczne aspekty wprowadzenia wspólnej waluty w Polsce. We współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym przygotowano ulotkę przedstawiającą zabezpieczenia euro, a w bankach i kantorach wymiany walut rozprowadzano plakaty o tej tematyce. Stale aktualizowano informacje o euro na stronie internetowej NBP oraz rozbudowywano działy poświęcone wspólnej walucie w Portalu Edukacji Ekonomicznej.

NBP wspierał również związane z integracją europejską inicjatywy edukacyjne innych instytucji (m.in. projekt *Poznaj i przelicz Unię – Europejskie Lekcje Ekonomiczne*, wystawę *Od płacidła do euro* w Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego, *Olimpiadę wiedzy o Unii Europejskiej*, Forum Gospodarcze *Polska w Unii Europejskiej*).

W 2004 r. NBP kontynuował badania opinii publicznej nt. wiedzy społeczeństwa o integracji europejskiej i walucie euro oraz opinii Polaków nt. wprowadzenia euro w przyszłości.

8.2.3. Seria monet Herby województw

W związku z emisją monet o nominale 2 zł ze stopu Nordic Gold *Herby województw* NBP zorganizował kampanię promującą nową serię. Odbyło się 12 spotkań w miastach wojewódzkich, podczas których prezentowano monety oraz przedstawiano rolę NBP jako emitenta znaków pieniężnych. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele władz samorządowych, administracji rządowej, środowisk akademickich oraz instytucji współpracujących z NBP.

Promocję monet połączono ponadto ze spotkaniami z regionalnymi środowiskami naukowymi i gospodarczymi, w tym z przedsiębiorcami uczestniczącymi w programie rozwoju badań regionalnych NBP.

8.2.4. Udział NBP w organizacji Dni Kultury Polskiej we Frankfurcie nad Menem

Europejski Bank Centralny organizuje corocznie tzw. Dni Kultury Europejskiego Banku Centralnego, których celem jest przybliżenie mieszkańcom Frankfurtu bogactwa i różnorodności kultur poszczególnych krajów Unii Europejskiej. W 2004 r. zadecydowano, że gościem Dni będzie Polska – nasz kraj został wybrany jako pierwszy spośród 15 nowych członków UE. Na zaproszenie EBC Narodowy Bank Polski włączył się w organizację uroczystości.

Dni Kultury Polskiej we Frankurcie nad Menem trwały od 16 września do 17 października 2004 r. Obchody zainaugurował międzynarodowy panel dyskusyjny z udziałem Prezesa NBP i Prezesa EBC, poświecony przyszłości Unii Europejskiej.

Ponadto w programie znalazły się liczne uroczystości promujące polską kulturę oraz wystawa współczesnej sztuki użytkowej pn. Made in Poland. Dni Kultury Polskiej zostały bardzo dobrze ocenione przez społeczność Frankfurtu i przedstawicieli Europejskiego Banku Centralnego.

8.2.5. 80-lecie banku centralnego w Polsce

Na mocy ustawy O naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej 28 kwietnia 1924 r. rozpoczął działalność Bank Polski S. A. – centralny bank Rzeczypospolitej Polskiej. Tego samego dnia rozpoczęto wymianę marek polskich na nową polską walutę – złote. Autorem statutu banku był Władysław Grabski, twórca reformy finansów państwa. Bank Polski S.A. – podobnie jak współcześnie NBP – stał na straży stabilności polskiej waluty.

W 2004 r. NBP nawiązał do tej daty i zorganizował obchody 80-lecia banku centralnego w Polsce. W ramach obchodów odbyły się m.in. Dni Otwarte w Centrali, rozpoczęto także cykl Dni Otwartych w oddziałach okręgowych NBP.

W dniach 17-23 maja 2004 r. Centrala NBP została udostępniona do zwiedzania dla zorganizowanych grup uczniów i nauczycieli (w tygodniu szkolnym) oraz wszystkich zainteresowanych (w sobotę i niedzielę). Dla zwiedzających przygotowano m.in. 12 ekspozycji, prezentacje poświęcone projektowaniu znaków pieniężnych i rozpoznawaniu fałszywych banknotów, a także liczne informacje dotyczące historii bankowości centralnej w Polsce oraz współczesnej roli i zadań NBP. Centralę NBP odwiedziło około 8.300 osób.

W kolejnych miesiącach odbywały się Dni Otwarte w oddziałach okręgowych NBP.

8.2.6. Wydawnictwa i strona internetowa NBP

W 2004 r. NBP wydawał – wzorem lat poprzednich – publikacje: *Raport Roczny, Raporty o inflacji, Założenia polityki pieniężnej, Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej, Sprawozdanie z działalności NBP, Biuletyn Informacyjny, Raport o stabilności systemu finansowego*. Ukazywały się także: zeszyty naukowe z serii „Materiały i Studia", miesięcznik „Bank i Kredyt" oraz czasopismo dla pracowników NBP Jak w Banku. Ponadto wydano w postaci książkowej zbiór artykułów poświęconych genezie i uwarunkowaniom globalizacji – pt. *Globalizacja od A do Z*.

W 2004 r. NBP opublikował raport *Rozwój systemu finansowego w Polsce w latach 2002-2003*, który jest kontynuacją wydanego w 2002 r. raportu *Rynek finansowy w Polsce 1998-2001*. Ukazało się także uaktualnione wydanie *Informatora o Narodowym Banku Polskim*. Ponadto, opublikowano opracowanie poświęcone nowym regulacjom bankowym – ustawie Prawo bankowe, ustawie o NBP oraz ustawie o niektórych zabezpieczeniach finansowych.

Ponadto:

- W czerwcu 2004 r. NBP rozpoczął wydawanie *Biuletynu Miesięcznego Europejskiego Banku Centralnego* w polskiej wersji językowej[51].
- W związku z 80-leciem banku centralnego w Polsce wydano publikacje nt. historii polskiej bankowości centralnej oraz biografię Władysława Grabskiego.
- W sierpniu 2004 r. po raz pierwszy opublikowano projekcję inflacji na lata 2004-2006 (jako część *Raportu o inflacji*); projekcja ukazuje prawdopodobny rozwój inflacji przy założeniu niezmienionych stóp procentowych banku centralnego,
- Wspólnie ze Stowarzyszeniem Otwarte Drzwi NBP wydał publikację *Bank dostępny*, na temat dostosowania banków do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.

Szczegółowy wykaz wydawnictw zawiera załącznik 8 do *Raportu*.

[51] Raz na kwartał.

Ważną rolę w działalności informacyjnej NBP odgrywa strona internetowa. Zawiera ona liczne opracowania i analizy ekonomiczne, a także informacje na temat bieżącej działalności NBP. W 2004 r. odnotowano około 2 mln wizyt na stronie NBP. Liczba stałych użytkowników w okresie od stycznia do grudnia 2004 r. wzrosła niemal dwukrotnie: z 43 do 82 tys.

Istotnym elementem strony internetowej NBP jest sekcja *Statystyka*, zawierająca m.in. zestawienia z zakresu statystyki monetarnej oraz bilansu płatniczego. Można w niej także znaleźć dane dotyczące inflacji bazowej oraz oczekiwań inflacyjnych. Część statystyczna serwisu internetowego była w 2004 r. systematycznie aktualizowana i rozbudowywana. Wydzielona została sekcja *Sprawozdawczość*, która zawiera informacje dotyczące metodyki i zasad tworzenia sprawozdań oraz informacje o pracach EBC.

8.3. Centralna Biblioteka NBP

Centralna Biblioteka NBP posiada publikacje z zakresu nauk ekonomicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień bankowości. Zbiory są udostępniane wszystkim zainteresowanym w czytelni oraz wypożyczane pracownikom NBP, pracownikom innych banków na podstawie zawartych umów, a pozostałym zainteresowanym w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych.

Czytelnicy mają do dyspozycji 6 stanowisk komputerowych, przy których można korzystać z katalogu biblioteki. Biblioteka udziela informacji katalogowych, bibliograficznych i rzeczowych na podstawie zbiorów własnych.

Biblioteka subskrybuje liczne bazy danych o tematyce ekonomicznej i prawniczej, które bezpłatnie udostępnia wszystkim zainteresowanym.

W 2004 r. z bazy danych ProQuest skorzystało ponad 5 tys. osób, a ze stanowiska internetowego ponad tysiąc osób.

Tabela 15

Zbiory Centralnej Biblioteki NBP

Rodzaj wydawnictw	31.12. 2001r.	31.12.2002 r.	31.12. 2003 r.	31.12.2004 r.
Wydawnictwa zwarte	81.399 woluminów	85.462 woluminy	89.773 woluminy	94.466 woluminów
Wydawnictwa ciągłe	32.797 woluminów	33.300 woluminów	33.167 woluminów	34.936 woluminów
Czasopisma bieżące ogółem	473 tytuły	398 tytułów	386 tytułów	386 tytułów

Źródło: dane NBP.

Katalogi Biblioteki w systemie „Co-Liber" zawierają 1.850 tytułów czasopism oraz 42.614 tytułów książek. W 2004 r. wypożyczono prawie 25 tys. woluminów książek i czasopism, a czytelnię odwiedziło ponad 6,3 tys. osób, którym udostępniono blisko 28 tys. woluminów książek i czasopism.

Kontakt z Centralną Biblioteką NBP jest możliwy również za pomocą poczty elektronicznej: biblioteka@nbp.pl

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- NBP raz na kwartał organizował konferencje prasowe, podczas których prezentowano *Raporty o inflacji*.
- NBP rozpoczął publikowanie projekcji inflacji.
- Z kursów e-learningowych Portalu Edukacji Ekonomicznej NBP skorzystało około 20 tysięcy użytkowników.
- Dążąc do poprawy jakości edukacji ekonomicznej w polskich szkołach NBP rozpoczął cykl szkoleń dla nauczycieli przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych.
- Kilkanaście tysięcy osób wzięło udział w Dniach Otwartych NBP.
- NBP działał na rzecz promocji polskiej kultury i gospodarki poprzez udział w organizacji Dni Kultury Polskiej we Frankfurcie nad Menem.

9

OBSŁUGA SKARBU PAŃSTWA

Zadania realizowane przez Narodowy Bank Polski w ramach obsługi Skarbu Państwa obejmują: obsługę bankową rachunków budżetu państwa, obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa, obrót skarbowymi papierami wartościowymi i działania na rzecz zarządzania długiem publicznym, w szczególności długiem Skarbu Państwa.

9.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim, NBP prowadzi przede wszystkim rachunki budżetu państwa, ale również innych osób prawnych, za zgodą Prezesa NBP (m.in. ZUS, Fundacja „Fundusz Współpracy") oraz innych podmiotów, których upoważnienie do posiadania rachunków w NBP wynika z ustawy (m.in. Agencja Rynku Rolnego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa).

Prowadzona przez Narodowy Bank Polski obsługa rachunków budżetu państwa przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków publicznych. W ramach obsługi Skarbu Państwa NBP prowadzi rachunki bankowe wymienione w art. 190 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych[52], w tym rachunki funduszy celowych i zakładowych funduszy świadczeń socjalnych jednostek budżetowych.

9.1.1. Obsługa rachunków bankowych

Narodowy Bank Polski realizuje na rachunkach operacje związane z dochodami i wydatkami w formie bezgotówkowej i gotówkowej, zarówno w systemie Bankowości Elektronicznej, jak i metodami tradycyjnymi. Przy realizacji zleceń stosuje się zasadę, polegającą na dokonywaniu wydatków do wysokości salda środków znajdujących się na rachunku. NBP wykonuje zlecenia płatnicze klientów w dniu złożenia ich do realizacji.

W 2004 r. nastąpił dalszy wzrost liczby posiadaczy rachunków korzystających z uruchomionego w 2002 r. systemu Bankowości Elektronicznej „enbepe". W minionym roku z systemu korzystało około 3.340 klientów spośród 3.500 obsługiwanych przez NBP (w 2003 r. około 3.200).

Od dnia 6 września 2004 r. nastąpiło bezpośrednie połączenie systemu Bankowości Elektronicznej ze Zintegrowanym Systemem Księgowym (ZSK). Zmiana ta ułatwiła posiadaczom rachunków zarządzanie środkami pieniężnymi oraz usprawniła przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych. System ZSK umożliwił księgowanie *on line* operacji przeprowadzanych między rachunkami bankowymi prowadzonymi przez NBP. Ponadto posiadaczom rachunków zostały udostępnione następujące funkcje:

- kolejkowanie zleceń płatniczych w przypadku braku wystarczających środków pieniężnych na rachunku,
- możliwość nadawania priorytetu realizacji dla polecenia przelewu oraz zmiany priorytetu realizacji dla polecenia przelewu czekającego w kolejce i przelewu z przyszłą datą realizacji,
- możliwość anulowania polecenia przelewu czekającego w kolejce i przelewu z przyszłą datą realizacji.

W 2004 r. rozpoczęto także prace związane z uruchomieniem międzysystemowego interfejsu B2B, który będzie łączył funkcjonujący w NBP system ZSK z systemami informatycznymi posiadaczy rachunków. Kontynuowano, we współpracy z Ministerstwem Finansów, prace nad określeniem nowych założeń obsługi budżetu państwa i projektem ustawy o finansach publicznych.

[52] Dz.U. z 1998 nr 155, poz. 1014 z późn. zm.

9.1.2. Rodzaje rachunków prowadzonych przez NBP

W 2004 r. Narodowy Bank Polski obsługiwał 3.500 klientów (w 2003 r. – 3.450). W ramach ich obsługi oddziały okręgowe prowadziły około 12.100 rachunków w złotych, w tym:

- 8.240 rachunków bieżących (w 2003 r. – 7.935),
- 2.089 rachunków pomocniczych (w 2003 r. – 1.445),
- 1.479 rachunków funduszy celowych i zakładowych funduszy świadczeń socjalnych jednostek budżetowych (w 2003 r. – 1.024).

W 2004 r. liczba rachunków pomocniczych zwiększyła się blisko o połowę. Było to związane z otwieraniem przez państwowe jednostki budżetowe kolejnych rachunków do obsługi środków pieniężnych pochodzących z Unii Europejskiej.

Wzrost liczby rachunków ostatniej z wyżej wymienionych kategorii był wynikiem trwającego od 2003 r. zainteresowania ze strony jednostek możliwością otwierania w oddziałach NBP rachunków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Poza rachunkami prowadzonymi w złotych, Narodowy Bank Polski otwiera i prowadzi również rachunki walutowe, w tym dla obsługi środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

9.1.3. Tryb obsługi rachunków

Obsługa rachunków była prowadzona na podstawie „Regulaminu otwierania i prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych w walutach obcych" oraz – do dnia 6 września 2004 r. – „Regulaminu otwierania i prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych w złotych dla podmiotów niebędących bankami". Od dnia 6 września 2004 r. otwieranie i prowadzenie rachunków bankowych w złotych odbywało się na podstawie „Regulaminu otwierania i prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych w złotych" oraz „Regulaminu otwierania i prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych w złotych z wykorzystaniem Bankowości Elektronicznej".

Obsługę rachunków budżetu państwa w 2004 r. regulowało ponadto rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa i szczegółowych zasad obsługi rachunków bankowych budżetu państwa oraz zakresu i terminów sporządzania przez Narodowy Bank Polski informacji i sprawozdań z wykonania budżetu państwa w ramach obsługi bankowej budżetu państwa[53].

Obsługa klientów była prowadzona przez 16 oddziałów okręgowych NBP oraz Główny Oddział Walutowo-Dewizowy NBP.

W 2004 r. nieznacznie zmniejszyła się liczba posiadaczy rachunków obsługiwanych w trybie zastępczej obsługi kasowej i wyniosła 2.069 (w 2003 r. – 2.107). Zastępcza obsługa kasowa, dokonywana na koszt NBP, jest prowadzona w sytuacji, gdy jednostki mają siedzibę poza siedzibą jednostek organizacyjnych NBP.

9.2. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa

W 2004 r. NBP kontynuował – na podstawie podpisanych w ubiegłych latach umów agencyjnych z Ministrem Finansów – obsługę zobowiązań i należności budżetu państwa z tytułu:

[53] Dz.U. z 2000 nr 122, poz. 1335.

- zawartych lub gwarantowanych przez Rząd RP umów kredytowych z międzynarodowymi instytucjami i organizacjami finansowymi,
- kredytów od międzynarodowych instytucji finansowych udostępnionych podmiotom krajowym,
- członkostwa Polski w tych organizacjach,
- kredytów i pożyczek otrzymanych od rządów innych państw.

W 2004 r. obsługiwano:

- 56 umów rządowych (w 2003 r. – 52),
- 51 umów gwarancyjnych (w 2003 r. – 48),
- 5 umów o udostępnienie środków kredytów podmiotom krajowym (w 2003 r. – 6) – w tym dwie umowy o administrowanie kredytami Banku Światowego na Rozwój Rolnictwa oraz Rozwój Instytucji Finansowych, udostępnionymi bankom krajowym. NBP nadzorował spłatę zobowiązań przez trzy banki.

Nowe umowy rządowe dotyczyły kredytów zaciągniętych w Europejskim Banku Inwestycyjnym – na finansowanie programów poprawy infrastruktury – i w Banku Światowym – na restrukturyzację sektora węglowego oraz utrzymanie i poprawę infrastruktury drogowej.

Nowe umowy gwarancyjne dotyczyły kredytów udzielonych polskim bankom komercyjnym przez Europejski Bank Inwestycyjny oraz Bank Rozwoju Rady Europy na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych małych i średnich przedsiębiorstw oraz jednostek samorządu terytorialnego, projektów w ramach programów pomocowych Unii Europejskiej oraz kredytu dla PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. na częściowe sfinansowanie projektu zwiększenia przepustowości sieci kolejowej w Polsce.

Działając jako depozytariusz Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju oraz Banku Światowego i jego agend, NBP obsługiwał w 2004 r. 22 skrypty dłużne wystawione przez Rząd RP w związku z członkostwem Polski w tych organizacjach.

9.3. Obsługa obrotu skarbowymi papierami wartościowymi

9.3.1. Przetargi skarbowych papierów wartościowych

W 2004 r. NBP, pełniąc funkcję agenta emisji skarbowych papierów wartościowych, zorganizował 49 przetargów na bony skarbowe (w 2003 r. – 51) i 40 przetargów obligacji (w tym 18 przetargów uzupełniających).

Podaż bonów skarbowych wyniosła 49 mld zł i była niższa o 8 mld zł niż w 2003 r. Nominalny popyt wyniósł 132,4 mld zł. Wartość przyjętych ofert wyniosła 48,7 mld zł (w 2003 r. – 56,9 mld zł).

Na przetargach obligacji sprzedawane były papiery wartościowe:

- dwuletnie zerokuponowe: podaż – 30,3 mld zł, popyt – 69,2 mld zł, sprzedaż – 28,9 mld zł,
- dziesięcioletnie o oprocentowaniu stałym: podaż – 26,7 mld zł, popyt – 67,5 mld zł, sprzedaż – 25,4 mld zł,

- trzy- i siedmioletnie o oprocentowaniu zmiennym: podaż – 8,6 mld zł, popyt – 23,6 mld zł, sprzedaż – 6,3 mld zł.

We wrześniu odbył się przetarg obligacji dwudziestoletniej o oprocentowaniu stałym. Wartość podaży wyniosła łącznie 1,2 mld zł, zgłoszonego popytu 2 mld zł, a sprzedaży – 1,2 mld zł.

W sierpniu 2004 r. rozpoczęła się emisja nowej obligacji indeksowanej o oprocentowaniu stałym i terminie wykupu w 2016 r. Ministerstwo Finansów określiło podaż na 2,7 mld zł; zgłoszono nominalny popyt na 10,1 mld zł, a wartość przyjętych ofert wyniosła 2,6 mld zł. Obligacja ta podlega indeksacji według współczynnika obliczonego przez Ministra Finansów na podstawie wskaźnika referencyjnego. Do jego obliczania stosowany jest miesięczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych, podawany do wiadomości publicznej w drodze obwieszczenia Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

9.3.2. Prace nad systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych

W 2004 r. NBP współpracował z Ministerstwem Finansów w opracowywaniu kryteriów wyboru oraz zasad i metod oceny banków kandydujących do funkcji Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW). W ramach współpracy zweryfikowano zakres sprawozdawczości – wprowadzone zmiany dotyczyły systemu SKARBNET dostarczającego danych niezbędnych do oceny DSPW i kandydatów do pełnienia tej funkcji[54]. NBP przekazywał do Ministerstwa Finansów kwartalne oceny aktywności banków kandydujących do funkcji DSPW na rynku pierwotnym bonów i obligacji skarbowych oraz na rynku transakcji pochodnych. Na podstawie sprawozdań banków kandydujących do funkcji DSPW NBP opracowywał miesięczny raport *Aktywność banków na rynkach finansowych*, który przekazywano Ministerstwu Finansów oraz bankom sprawozdającym.

NBP organizował fixing skarbowych papierów wartościowych na platformie elektronicznej wybranej przez Ministerstwo Finansów. Pełnienie przez NBP funkcji organizatora fixingu na platformie elektronicznej MTS-Poland miało na celu poprawę przejrzystości obrotu papierami wartościowymi[55]. Ponadto przedstawiciele NBP uczestniczyli w organizowanych przez Ministerstwo Finansów comiesięcznych spotkaniach Rady Uczestników Rynku.

W ramach współpracy z Ministerstwem Finansów, będącym emitentem skarbowych papierów wartościowych, NBP wykonywał czynności kontrolne w bankach, których rachunki i konta depozytowe papierów wartościowych są prowadzone w Rejestrze Papierów Wartościowych.

9.4. Działania na rzecz zarządzania długiem publicznym

9.4.1. Usprawnienie obrotu skarbowymi papierami wartościowymi

W 2004 r. kontynuowano zapoczątkowane w październiku 2003 r. prace mające na celu usprawnienie obrotu skarbowymi papierami wartościowymi. Do oprogramowania przeznaczonego do przesyłania ofert i zleceń, zainstalowanego u podmiotów uczestniczących w prowadzonym przez NBP Rejestrze Papierów Wartościowych, dodano wersję wielostanowiskową. Pozwoliło to na całkowitą rezygnację z papierowej obsługi przetargów sprzedaży bonów i obligacji skarbowych.

---

[54] Głównym celem systemu DSPW jest wyodrębnienie grupy banków (tzw. *primary dealers*), które w zamian za określone przywileje zobowiązują się do zapewnienia płynności, przejrzystości i efektywności rynku skarbowych papierów wartościowych.

[55] Banki DSPW mają obowiązek codziennego kwotowania na zorganizowanym elektronicznym rynku wtórnym (MTS–Poland) cen kupna i sprzedaży obligacji skarbowych (głównie emisji bazowych), zawierania transakcji zgodnie z ceną przyjętą na MTS–Poland oraz informowania rynku o tych kwotowaniach w czasie rzeczywistym.

Wprowadzanie przez Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych ofert bezpośrednio do systemu znacznie skróciło czas rozstrzygania i ogłaszania przez Ministerstwo Finansów wyników przetargu (do jednej godziny po jego zakończeniu), a przez to ograniczyło ryzyko zmiany warunków rynkowych. Umożliwiło także organizowanie przetargów uzupełniających, w tym samym dniu, tuż po przetargu podstawowym.

9.4.2. Operacje zamiany obligacji

W 2004 r. NBP, podobnie jak w 2003 r., przeprowadził ogółem 12 przetargów zamiany obligacji.

Ministerstwo Finansów, dążąc do równomiernego rozłożenia płatności z tytułu obsługiwanego i wykupywanego długu w kolejnych latach, a także zakładając wzrost średniej zapadalności długu, odkupiło obligacje o wartości nominalnej 19,26 mld zł, wydając w zamian obligacje o wartości 20,25 mld zł (w stosunku do 2003 r. wzrost odpowiednio o 12,73 mld zł i 13,45 mld zł).

Na wzrost wartości odkupu i sprzedaży zamiany obligacji skarbowych w 2004 r. miały bezpośredni wpływ wzrastające potrzeby pożyczkowe państwa, a także utrzymywanie bezpiecznego poziomu płynności budżetu państwa (ograniczenie ryzyka refinansowania przy wykupie dużych emisji). Poza tym obligacje były sprzedawane (zamieniane) zgodnie z zapotrzebowaniem rynku, a oferty składane przez inwestorów odpowiadały Ministerstwu Finansów w danych warunkach rynkowych.

Większość obligacji sprzedawanych przez Ministerstwo Finansów na przetargach zamiany stanowiły obligacje 10-letnie o oprocentowaniu stałym (85,2 %). Udział tych obligacji w zadłużeniu Skarbu Państwa wpływa na ograniczenie ryzyka związanego ze zmiennością kosztów jego obsługi oraz na zwiększenie stopnia przewidywalności tych kosztów.

9.4.3. Działalność Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym

Od 1994 r. działa Komitet Zarządzania Długiem Publicznym, powołany na mocy porozumienia pomiędzy Narodowym Bankiem Polskim a Ministrem Finansów, działającym w imieniu Skarbu Państwa. Komitet koordynuje działania związane z bieżącym i długofalowym zarządzaniem długiem publicznym (realizowane przez MF) oraz z polityką monetarną i płatniczą (realizowane przez NBP). Cele Komitetu to wypracowanie długoterminowej strategii zaciągania długu, minimalizacja kosztów obsługi długu, eliminowanie zagrożenia kryzysem finansów publicznych oraz stworzenie płynnych rynków finansowych.

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- NBP obsługiwał 3.500 klientów i prowadził 12.100 rachunków.
- Liczba korzystających z systemu Bankowości Elektronicznej wzrosła z 3.200 w 2003 r. do 3.340 w 2004 r.
- NBP uczestniczył w opracowywaniu kryteriów wyboru oraz zasad i metod oceny banków kandydujących do funkcji Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych.
- NBP prowadził działania usprawniające obrót skarbowymi papierami wartościowymi.

10

DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZA

W 2004 r. koncentrowano się na prowadzeniu bieżących badań makroekonomicznych oraz opracowywaniu prognoz gospodarczych i monetarnych. Prace badawcze dotyczyły głównie skuteczności polityki pieniężnej, procesów inflacyjnych, kreacji pieniądza, finansów publicznych, koniunktury gospodarczej, popytu konsumpcyjnego, bilansu płatniczego, kursu walutowego. Efekty prac służyły projektowaniu polityki monetarnej i kursowej. Ponadto zintensyfikowano badania związane z uczestnictwem w ERM II (Exchange Rate Mechanism II) i przystąpieniem do strefy euro.

Wyniki badań były wykorzystywane do przygotowania projektów uchwał i dokumentów Rady Polityki Pieniężnej oraz pozostałych materiałów przekazywanych RPP.

10.1. Badania związane z uczestnictwem w ERM II i strefie euro

- Analiza procesu przystępowania do ERM II i strefy euro

  Przeprowadzono analizy dotyczące instytucjonalnych i proceduralnych aspektów przystąpienia Polski do ERM II i strefy euro. Zbadano sekwencje wydarzeń prowadzących do wprowadzenia euro, zidentyfikowano instytucje oraz gremia decyzyjne biorące udział w procesie, a także zadania i obowiązki ciążące na zaangażowanych instytucjach na poszczególnych etapach procesu wprowadzania euro. Na podstawie przeprowadzonych analiz zbudowano scenariusze wejścia do strefy euro.

- Badania związane z udziałem polskiej waluty w systemie Exchange Rate Mechanism II (ERM II)

  – Opracowanie strategii polityki pieniężnej w ramach ERM II.

  W ramach realizacji zadania prowadzono badania nad optymalnym momentem wstąpienia do ERM II oraz dopuszczalnym poziomem deficytu budżetowego w momencie przystąpienia do ERM II. Zagadnienie to było tematem wielu publikacji krajowych i zagranicznych.

  – Ustalenie optymalnego parytetu centralnego złotego w ERM II.

  W wyniku prac prowadzonych w 2004 r. zaktualizowano optymalny poziom realnego efektywnego kursu złotego.

- Analiza korzyści i kosztów przystąpienia do strefy euro

  Przystąpienie do Unii Europejskiej otworzyło Polsce możliwość uczestniczenia w strefie euro, a tym samym prowadzenia wspólnej polityki pieniężnej w ramach UGW. Celem badania było dokonanie oceny korzyści i kosztów wprowadzenia wspólnej waluty, pozwalające na wybranie optymalnej strategii przyjęcia wspólnej waluty. Szczegółowe wyniki analizy opublikowano w *Raporcie na temat korzyści i kosztów przystąpienia Polski do strefy euro*.

- Analiza *Raportów o konwergencji* Komisji Europejskiej i EBC

  Dokonano analizy porównawczej Raportów o konwergencji, oceniających stopień przygotowania m.in. państw członkowskich z derogacją do wprowadzenia euro. W opracowaniu wskazano na różnice w interpretacji stopnia wypełnienia kryteriów konwergencji przez poszczególne państwa.

- Analizy bieżące

  Ponadto analizowano: bieżące prace instytucji unijnych oraz wpływ rozwiązań wprowadzanych w UE na sytuację gospodarczą w Polsce lub sytuację poszczególnych sektorów

i grup społecznych (w tym zagadnienia związane z: nową perspektywą finansową UE na lata 2007–2013, realizacją Strategii lizbońskiej, zmianami Paktu Stabilności i Wzrostu oraz stopniem wykorzystania funduszy strukturalnych).

10.2. Badania przedsiębiorstw i gospodarstw domowych

- Kwartalne badania ankietowe sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw

  W 2004 r. badanie ankietowe zostało poszerzone o nowe obszary tematyczne: nastroje przedsiębiorstw przed przystąpieniem Polski do UE, ocenę sytuacji po wejściu do UE oraz naciski płacowe.

  W raporcie zawierającym dane z ankiety rocznej NBP opisano w szerszym zakresie relacje przedsiębiorstw z bankami kredytującymi oraz mechanizmy kształtowania cen i płac. Ponadto, w 2004 r. przeprowadzono sondaże telefoniczne wśród przedsiębiorstw współpracujących z NBP, dotyczące: dynamiki cen po przystąpieniu Polski do UE, oceny aktywności inwestycyjnej, nacisków płacowych oraz reakcji przedsiębiorstw na zmiany kursu walutowego.

- Analizy sytuacji przedsiębiorstw

  W 2004 r. kontynuowano prace analityczne związane z badaniem sytuacji przedsiębiorstw. Przygotowana została analiza *Wpływ przyjmowanego przez Polskę prawa UE na sytuację przedsiębiorstw, w szczególności małych i średnich*. W materiale przedstawiono bariery i korzyści z funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw w związku z przyjęciem regulacji wspólnotowych. Analiza koncentruje się na obszarach, na których wpływ ten jest szczególnie odczuwalny (m.in. w zakresie regulacji dotyczących cen produktów i usług, procesu produkcji i mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej). Opisano sytuację małych i średnich przedsiębiorstw w sektorach, w których obciążenia wynikające z konieczności spełnienia wymogów UE są szczególnie wysokie, tzn. w sektorze produkcji i przetwórstwa mięsa oraz produkcji i przetwórstwa mleka. Ostatnia część analizy przedstawia aktualny stan prac nad poprawą jakości legislacji (*better regulation*) w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw.

- Badanie aktywności gospodarczej w ujęciu regionalnym

  W 2004 r. opracowano koncepcję modyfikacji systemu badań regionalnych, opierając się na doświadczeniach Banku Anglii.

- Wprowadzenie systemu badania koniunktury konsumenckiej

  Wspólnie z GUS Narodowy Bank Polski prowadził badania kondycji gospodarstw domowych w cyklu miesięcznym (w 2003 r. w okresach kwartalnych). W 2004 r. badaniami objęto budżety gospodarstw domowych. Opracowano metodykę analiz i wypracowano koncepcję cyklicznej informacji o kondycji gospodarstw domowych z uwzględnieniem danych rzeczywistych pochodzących ze statystyki publicznej.

- Badanie zależności między rynkiem pracy a polityką pieniężną

  Przedmiotem analiz był wpływ polityki pieniężnej na kształtowanie sytuacji na rynku pracy oraz poziom zatrudnienia i bezrobocia (w szczególności w zakresie możliwości wpływu polityki pieniężnej na sferę realną gospodarki).

- Wprowadzenie systemu badania wpływu struktury gospodarki na procesy inflacyjne

  Prowadzono analizy dynamiki produkcji, nakładów inwestycyjnych, sytuacji finansowej przedsiębiorstw oraz projekcji wykorzystania PKB na potrzeby badania uwarunkowań inflacji i prowadzenia polityki monetarnej. W ramach zadania prowadzone są również prace zmierzające do stworzenia modeli gospodarki polskiej. Pierwszym opracowanym modelem jest wielorównaniowy, kwartalny model makroekonomiczny gospodarki polskiej ECMOD. Służy on sporządzaniu prognoz głównych wielkości makroekonomicznych oraz przeprowadzaniu symulacji, umożliwiających kwantyfikację wpływu polityki gospodarczej oraz zewnętrznych szoków na wielkości makroekonomiczne.

  W ramach zadania kontynuowano współpracę z Bankiem Światowym w zakresie budowy strukturalnego modelu gospodarki polskiej. Jest to model równowagi ogólnej (*Computable General Equilibrium – CGE*), opisujący procesy zachodzące w polskiej gospodarce (kształtowanie się procesów produkcyjnych, przepływ dochodów i wydatków pomiędzy sektorami, proces akumulacji kapitału). Model będzie wykorzystywany do prognozowania zmian zachodzących w gospodarce w związku ze zmianami struktury dochodów podatkowych i wydatków sektora rządowego. W początkowym okresie użytkowania model będzie stosowany do prognozowania wpływu zmian w systemie podatkowym na rynek pracy. Może być też wykorzystywany do określania transferów z UE na procesy redystrybucji i rozwój polskiej gospodarki.

Prace analityczne obejmowały również:

– analizę doświadczeń wybranych krajów w systemie ERM II (Grecja, Litwa),

– analizę oczekiwań inflacyjnych osób prywatnych na podstawie badań ankietowych.

10.3. Inne badania makroekonomiczne

- Analizy i prognozy kursu złotego

  Udoskonalono model ekonometryczny służący do prognozowania kursu złotego oraz kontynuowano prace nad ilościową analizą czynników wpływających na poziom kursu złotego. Prace analityczne dotyczyły w szczególności: aktualizacji obliczeń optymalnego parytetu EUR/PLN w systemie ERM II (metodyka i wyniki analiz w tym zakresie zostały zaprezentowane na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych), wpływu kursu walutowego na podstawowe zmienne makroekonomiczne w polskiej gospodarce, wprowadzenia zmian w metodzie liczenia jednostkowych kosztów pracy w ramach badań nad konkurencyjnością gospodarki.

- Analizowanie i modelowanie bilansu płatniczego

  Udoskonalono model prognostyczny bilansu płatniczego, w tym przede wszystkim w zakresie eksportu i importu.

- Analizowanie sytuacji finansowej sektora finansów publicznych, badanie relacji pomiędzy polityką pieniężną a polityką fiskalną

- W ramach prac badawczych opracowano model prognozowania długu publicznego i zdezagregowaną metodę obliczania cyklicznie skorygowanego deficytu sektora finansów publicznych dla Polski. Prowadzono prace nad kwartalnym modelem makroekonometrycznym gospodarki polskiej ECMOD. Ponadto przeprowadzono analizy: działania automatycznych

stabilizatorów koniunktury, źródeł nadmiernego deficytu sektora finansów publicznych w Polsce, skuteczności reguł fiskalnych w krajach UE, ekonomicznych skutków wsparcia udzielanego przez państwo osobom niepełnosprawnym wraz z przedstawieniem propozycji kompleksowych rozwiązań w tym zakresie.

- Badania nad poziomem naturalnej stopy procentowej w Polsce

  W ramach zadania przygotowano opracowanie *The Information Content of the Natural Rate of Interest: the Case of Poland*.

- Analiza procesów monetarnych i kredytowych w polskiej gospodarce na tle doświadczeń międzynarodowych

  W ramach prac przeanalizowano zagadnienia: zależności kredytu dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz podaży pieniądza od stóp procentowych i innych zmiennych ekonomicznych, kreacji pieniądza we współczesnym systemie bankowym oraz wpływu przystąpienia do strefy euro na ekspansję kredytową w krajach Europy Środkowej. Wyniki analiz wykorzystano w cyklicznych prognozach podaży pieniądza, *Raportach o Inflacji*, jak również w materiałach przygotowywanych dla EBC pt. *Biannual Monetary Policy Coordination Exercise*.

- Analiza przejrzystości i komunikacji w polityce pieniężnej w Polsce i w innych krajach realizujących strategię bezpośredniego celu inflacyjnego (BCI).

  Przeanalizowano zasady informowania o polityce pieniężnej w wybranych bankach centralnych. Uzyskane wyniki przedstawiono w opracowaniu *Strategia bezpośredniego celu inflacyjnego w wybranych bankach centralnych*.

- Dostosowanie prognozowania makroekonomicznego do praktyki EBC

  Przygotowano model równowagi ogólnej, pozwalający na prognozowanie podstawowych kategorii makroekonomicznych. Zbudowano model dla gospodarki zamkniętej, który umożliwia wariantową ocenę skutków polityki pieniężnej. W ramach badań nad rozwojem stochastycznych metod prognostycznych przygotowano oprogramowanie, które pozwala na prognozowanie ścieżek cen najbardziej zależnych od szoków (np. ścieżka cen żywności), jak również liczenie nowych wskaźników inflacji bazowej.

- Analizy i monitorowanie stopnia integracji polskiej gospodarki z UE i Eurosystemem w porównaniu z innymi krajami

  Pracami objęto dwa obszary badawcze: integracja a zmiany strukturalne w handlu zagranicznym oraz integracja a bilans płatniczy. Przeanalizowano wpływ przystąpienia Polski do UE na bilans płatniczy, poziom rezerw walutowych i międzynarodową pozycję inwestycyjną.

  W rezultacie przygotowano dwa opracowania: *Development of the trade links between Poland and the European Union in the years 1992-2002* oraz *Zmiany struktury eksportu krajów Europy Środkowej i Wschodniej do UE*. Ponadto kontynuowano analizy doświadczeń wybranych krajów UE w zakresie wpływu akcesji na bilans płatniczy i rezerwy walutowe.

- Analizy koniunktury międzynarodowej, w tym sytuacji gospodarczej w krajach UE

  Badania objęły monitorowanie aktualnych tendencji w zakresie popytu zewnętrznego i cen światowych, w tym ropy naftowej. Prace analityczne dotyczyły w szczególności: przyczyn i konsekwencji nierównowagi w gospodarce USA, wpływu cen ropy naftowej na go-

spodarkę światową, perspektyw rozwoju gospodarki Chin oraz kształtowania się polityki stóp procentowych w wybranych krajach prowadzących strategię BCI.

- Analizy gospodarek krajów Europy Środkowej i Wschodniej.

  Sporządzono *Raport na temat sytuacji gospodarczej w krajach Europy Środkowej i Wschodniej w 2003 r.*, ze szczególnym uwzględnieniem polityki fiskalnej, a także kwartalne aneksy statystyczne. Ponadto przygotowano opracowania porównawcze Polski na tle grupy krajów Europy Środkowej i Wschodniej, dotyczące konkurencyjności, polityki pieniężnej i kursu walutowego.

10.4. Badania dotyczące rozwoju i stabilności systemu finansowego

W 2004 r. NBP kontynuował badania dotyczące różnych aspektów stabilności systemu finansowego, w tym rozwoju polskiego systemu finansowego i poszczególnych jego segmentów. Najważniejsze prace objęły:

- Opublikowanie *Raportu o stabilności systemu finansowego*, w którym zaprezentowano wyniki badań stabilności sektora bankowego, ubezpieczeniowego i emerytalnego. W 2004 r. NBP po raz pierwszy opublikował półroczną, skróconą wersję *Raportu o stabilności*.

- Kontynuowano rozpoczęte w 2003 r. badania ankietowe wśród banków nt. sytuacji na rynku kredytowym. Wyniki kwartalnych ankiet, po przedstawieniu Radzie Polityki Pieniężnej, były publikowane na stronie internetowej NBP.

- W 2004 r. zakończone zostały prace nad *Raportem o rozwoju systemu finansowego w Polsce w latach 2002-2003,* który opisuje tendencje rozwojowe poszczególnych segmentów krajowego systemu finansowego i zawiera porównania z sytuacją krajów regionu i krajów UE. W *Raporcie* przedstawiono także prawdopodobne scenariusze dalszego rozwoju instytucji i rynków finansowych w Polsce oraz bariery ich rozwoju. Kolejne edycje *Raportu* będą się ukazywać cyklicznie i obejmować okres jednego roku.

- NBP uczestniczył w badaniu rozwoju światowego rynku walutowego i pozagiełdowych instrumentów pochodnych. W projekcie tym, koordynowanym przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych, uczestniczyły banki centralne i władze monetarne 52 krajów. Wstępne wyniki badania obrotów na świecie i w Polsce zostały opublikowane we wrześniu 2004 r.

- Ukończono prace badawcze nad modelem wczesnego ostrzegania przed kryzysem walutowym dla Polski. Za pomocą metod analizy sygnałowej i modeli ekonometrycznych zbadano wpływ czynników makroekonomicznych na ryzyko wystąpienia kryzysu walutowego. Opracowany model umożliwia dokonywanie comiesięcznych prognoz prawdopodobieństwa wystąpienia kryzysu w Polsce w wybranym horyzoncie czasowym.

- Przygotowano analizę dotyczącą instytucjonalnych uwarunkowań stabilności finansowej w Polsce i kilku wybranych krajach (jest to pierwsze opracowanie tego rodzaju w Polsce).

- Prowadzono badania poświęcone wybranym tematom związanym ze stabilnością finansową (ich wyniki publikowano w miesięczniku *Bank i Kredyt*). Badania dotyczyły m.in. kwestii zaangażowania banków centralnych w zarządzanie kryzysami finansowymi, rozwiązaniom prawnym dotyczącym upadłości konsumenckiej oraz analizie porównawczej systemów gwarantowania depozytów.

- Na bieżąco śledzono zmiany i tendencje występujące na światowych rynkach finansowych, w tym w zakresie rozwoju infrastruktury rynków finansowych, oraz monitorowano inicjatywy związane z integracją europejskiego rynku finansowego.

10.5. Cykl seminariów wewnętrznych Współczesna polityka pieniężna w 2004 r.

W 2004 r. NBP zainaugurował cykl seminariów wewnętrznych pt. „Współczesna polityka pieniężna". Jednym z istotnych omawianych zagadnień było prowadzenie polityki pieniężnej w warunkach niepewności. Prelegentami byli zarówno teoretycy, jak i praktycy w dziedzinie polityki pieniężnej z różnych krajów.

W 2004 r. odbyły się następujące prezentacje:

- Czy bank centralny powinien reagować na szoki podażowe?
- Czy wysoki poziom PKB może być źródłem niepokoju?
- Jak instytucje powinny reagować na zbyt szybkie tempo wzrostu potencjalnego PKB?
- Efektywna alokacja długu publicznego w czasie.
- General Equilibrium Models.
- Wprowadzenie do koncepcji analizy bayesowskiej.
- Model regresji liniowej oraz równanie autoregresyjne rzędu *p*.
- Metody Monte Carlo wykorzystywane w klasycznej oraz bayesowskiej ekonometrii.

10.6. Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez NBP

W 2004 r. Narodowy Bank Polski rozwijał działalność mającą na celu wymianę doświadczeń pomiędzy przedstawicielami banków centralnych i międzynarodowych instytucji finansowych poprzez organizowanie konferencji naukowych i specjalistycznych seminariów.

- W dniach 7-8 października 2004 r. odbyła się konferencja naukowa pt. Bankowość centralna a system finansowy. Celem konferencji była wymiana poglądów na temat wzajemnych powiązań pomiędzy bankami centralnymi a systemem finansowym, roli i pozycji banku centralnego oraz wyzwań, które pojawiają się w wyniku globalizacji oraz niestabilności finansowej. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele banków centralnych, instytucji finansowych i środowisk naukowych z całego świata.

- W dniach 15-18 września 2004 r. NBP był współorganizatorem (razem z Instytutem Rozwoju Gospodarczego, SGH i GUS) konferencji CIRET pt. *Economic Tendency Surveys and Cyclical Indicators*. CIRET (Centre for International Research on Economic Tendency Surveys) jest międzynarodową organizacją skupiającą ośrodki badania koniunktury z całego świata. Podczas konferencji omówiono możliwość wykorzystania wyników badań do oceny aktualnych tendencji rozwojowych w poszczególnych krajach oraz zagadnienia dotyczące formułowania krótko- i średniookresowych prognoz. W konferencji wzięli udział przedstawiciele takich instytucji, jak: OECD, Eurostat, Komisja Europejska, Institut for Economic Research, oraz naukowcy z polskich ośrodków akademickich i ośrodków badania koniunktury.

- W 2004 r. w NBP zorganizowano 13 otwartych seminariów naukowych, poświęconych m.in. polityce pieniężnej, uwarunkowaniom stabilności finansowej, zarządzaniu długiem publicznym oraz rozwojowi instrumentów pochodnych. Podczas seminariów swoje prace prezentowali pracownicy NBP oraz wykładowcy uczelni polskich i zagranicznych. Zestawienie tematów seminariów zawiera załącznik 9 do *Raportu*.

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- Opublikowano *Raport na temat korzyści i kosztów przystąpienia Polski do strefy euro*.
- Rozszerzono badania ankietowe przedsiębiorstw.
- Udoskonalono model prognostyczny bilansu płatniczego.
- Opracowano:
  - model wczesnego ostrzegania przed kryzysem walutowym dla Polski,
  - model prognozowania długu publicznego,
  - metodę obliczania skorygowanego deficytu sektora finansów publicznych.
- Przeprowadzono analizę instytucjonalnych uwarunkowań stabilności finansowej w Polsce i kilku wybranych krajach.

11

DZIAŁALNOŚĆ STATYSTYCZNA

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej w 2004 r., jednym z najważniejszych działań NBP było sukcesywne wprowadzanie wymagań Europejskiego Banku Centralnego w zakresie zadań statystycznych. Prace dostosowawcze były prowadzone równolegle w kilku dziedzinach – przede wszystkim w statystyce pieniężnej, bankowej i finansowej oraz bilansie płatniczym. Dotyczyły także nowych obszarów, takich jak rachunki finansowe, statystyka pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego oraz statystyka emisji papierów wartościowych. Ponadto, ze względu na nałożenie przez EBC na bank centralny zadań koordynacyjnych w stosunku do obszarów, za które NBP nie jest bezpośrednio odpowiedzialny, podjęto działania zmierzające do spełnienia (we współpracy z odpowiednimi instytucjami) wymagań EBC w zakresie statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz statystyki sektora realnego.

Realizując zadania w zakresie polityki pieniężnej, Narodowy Bank Polski w dużym stopniu opierał się na samodzielnie pozyskiwanych i opracowywanych danych statystycznych. Informacje publikowane przez NBP stanowiły jedną z podstawowych przesłanek podejmowania decyzji ekonomicznych przez odbiorców zewnętrznych. Ponadto NBP przekazywał informacje sprawozdawcze instytucjom międzynarodowym.

Konieczność ujednolicenia i usprawnienia procesu pozyskiwania i gromadzenia danych statystycznych zarówno na potrzeby analiz wewnętrznych, jak również dla zewnętrznych odbiorców i dostawców danych była powodem stworzenia w NBP Zintegrowanej Bazy Danych Ekonomicznych (ZBDE). Nowa baza zapewnia pracownikom NBP dostęp do aktualnych zbiorów danych w formie szeregów czasowych i umożliwia dokonywanie zarówno prostych, jak i zaawansowanych przekształceń. ZBDE przyczyniła się także do usprawnienia wymiany danych pomiędzy NBP a Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) i EBC. Przewiduje się, że na podstawie danych zawartych w bazie ZBDE i bazie BIS w przyszłości będzie opracowywany cykliczny raport, prezentujący najważniejsze wskaźniki ekonomiczne Polski na tle Europy.

11.1. Zadania w zakresie statystyki monetarnej, finansowej, bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej

Zadania statystyczne w 2004 r. obejmowały przede wszystkim:

- gromadzenie, weryfikację poprawności, przetwarzanie oraz bieżącą analizę danych w zakresie:
  - bilansu płatniczego, zadłużenia zagranicznego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
  - informacji bilansowej banków pozyskiwanej do celów prowadzonej przez NBP polityki pieniężnej oraz celów nadzorczych, a także na potrzeby EBC,
  - stóp procentowych stosowanych przez banki;
- przygotowanie zestawień oraz publikacji na podstawie danych uzyskanych od podmiotów sprawozdawczych;
- interpretację zjawisk monetarnych oraz operacji w zakresie bilansu płatniczego na potrzeby bieżącej obserwacji zjawisk pieniężnych;
- przetwarzanie i interpretację informacji dotyczących sytuacji finansowej przedsiębiorstw;
- prace nad metodyką statystyki monetarnej, bilansu płatniczego oraz statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych;

- modyfikowanie systemów informatycznych służących do zbierania i przetwarzania informacji statystycznych;

- dalsze udoskonalanie metod zbierania i przetwarzania danych oraz sposobów ich prezentacji.

W 2004 r. zintensyfikowano prace nad rozszerzeniem zakresu prowadzonych badań statystycznych o nowe obszary: kwartalne rachunki finansowe, statystykę pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, statystykę emisji papierów wartościowych. W zakresie statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych NBP współpracował z Głównym Urzędem Statystycznym i Ministerstwem Finansów.

Efektem prowadzonych prac były liczne zestawienia, materiały analityczne i publikacje skierowane zarówno do odbiorców w banku, jak i odbiorców zewnętrznych. Najważniejsze z nich obejmowały:

- kwartalne opracowania dotyczące bilansu płatniczego oraz roczne opracowanie *Międzynarodowej pozycji inwestycyjnej Polski*; dokumenty te, po zaakceptowaniu przez Zarząd NBP i Radę Polityki Pieniężnej, były przekazywane do Sejmu, Rady Ministrów oraz innych użytkowników;

- kwartalne dane dotyczące zadłużenia zagranicznego kraju;

- miesięczne dane bilansu płatniczego;

- bilans skonsolidowany systemu bankowego sporządzany na podstawie miesięcznej informacji przesyłanej przez banki oraz danych NBP; bilans ten stanowi podstawę do opracowywania wielu materiałów statystycznych i analitycznych, m.in. *Biuletynu Informacyjnego, Komentarza do zestawień dotyczących aktywów finansowych gospodarstw domowych*;

- zestawienia przychodów, kosztów i wyniku finansowego w sektorze przedsiębiorstw, płynności finansowej i środków pieniężnych przedsiębiorstw, charakterystyki rynku pracy oraz działalności inwestycyjnej w sektorze przedsiębiorstw.

Poszczególne dane pozyskane z banków oraz innych podmiotów były przekazywane także organizacjom międzynarodowym, takim jak MFW, Bank Światowy, OECD, BIS, Eurostat, oraz instytucjom Unii Europejskiej, w szczególności Europejskiemu Bankowi Centralnemu. W 2004 r. NBP regularnie przesyłał do EBC wybrane informacje statystyczne, opracowywane zgodnie z wymaganiami obowiązującymi wszystkie kraje członkowskie. Zrealizowano program wymiany danych pomiędzy NBP a BIS i prowadzono prace nad usprawnieniem systemu wymiany danych z instytucjami zagranicznymi.

Zakres danych wymienianych z instytucjami zewnętrznymi był w 2004 r. systematycznie rozszerzany. Do usprawnienia realizacji zadań w tym zakresie przyczyniła się w dużym stopniu nowo utworzona Zintegrowana Baza Danych Ekonomicznych.

11.2. Działania dostosowujące do wymogów EBC w zakresie statystyki

W 2004 r., podobnie jak w poprzednich latach, prace dostosowawcze NBP koncentrowały się na następujących obszarach:

- statystyce pieniężnej i bankowej,

- statystyce bilansu płatniczego,

- statystyce rachunków finansowych,
- statystyce pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego i emisji papierów wartościowych,
- statystyce sektora instytucji rządowych i samorządowych.

Właściwej realizacji prac dostosowawczych służył między innymi regularny udział przedstawicieli NBP w pracach Komitetu Statystyki EBC oraz działających w jego ramach grupach roboczych, w grupach roboczych Eurostatu, a także w posiedzeniach Komitetu Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB).

11.2.1. Dostosowanie statystyki pieniężnej i bankowej

W 2004 r. Narodowy Bank Polski zintensyfikował prace dostosowawcze w zakresie statystyki pieniężnej i bankowej. Prace koncentrowały się na realizacji wymogów w zakresie bilansu skonsolidowanego monetarnych instytucji finansowych (MIF)[56], statystyki stóp procentowych[57] oraz stworzeniu listy MIF[58].

- W zakresie statystyki bilansu skonsolidowanego rozpoczęto pozyskiwanie i analizę poprawności danych, opierając się na nowych lub zmodyfikowanych rodzajach sprawozdań, dostosowanych do wymagań EBC. Do sprawozdawczości banków wprowadzono nowe przekroje analityczne (podział operacji według walut i krajów) oraz wymóg przekazywania informacji niezbędnych do sporządzania, nieopracowywanej dotychczas, statystyki transakcji.

- Wprowadzono nowe zasady obliczania przez banki statystyki stóp procentowych. W 2004 r. banki przekazywały pierwsze (testowe, niepublikowane) dane dotyczące wysokości stóp procentowych, przygotowane zgodnie z metodyką EBC. Nowa statystyka objęła pełen zakres umów zawartych przez banki, odrębnie dla nowych umów oraz stanów na dany miesiąc. W odniesieniu do nowych umów wprowadzona została stopa efektywna.

- Jednym z wymogów EBC, obowiązującym wszystkie kraje UE, jest systematyczna aktualizacja listy monetarnych instytucji finansowych. Od maja 2004 r. NBP stosuje zasady kontroli i weryfikacji listy w pełnym zakresie, a w listopadzie 2004 r. został po raz pierwszy objęty procedurą corocznej kontroli listy. Istotną decyzją zmierzającą do ujednolicenia klasyfikacji instytucji finansowych, było włączenie spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOKów) do listy podmiotów objętych sprawozdawczością i zakwalifikowanie ich do podsektora pozostałych monetarnych instytucji finansowych. W dniu 12 lipca 2004 r. podpisano Porozumienie pomiędzy NBP a Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową w sprawie trybu i formy przekazywania informacji w zakresie umożliwiającym NBP wykonywanie zadań związanych z opracowywaniem statystyki pieniężnej. Począwszy od stycznia 2005 r., SKOKi będą przekazywać dane zgodnie z przekrojami określonymi w rozporządzeniu nr EBC/2001/13. Zgodnie z metodyką EBC, do podsektora pozostałych monetarnych instytucji finansowych zalicza się również fundusze, które spełniają definicję funduszy rynku pieniężnego. Stosownie do zapisów ustawy o funduszach inwestycyjnych[59], termin składania deklaracji o funkcjonowaniu danego podmiotu jako funduszu rynku pieniężnego upływa z końcem czerwca 2005 r. Przewidując rozszerzenie listy, NBP prowadził prace dotyczące źródeł i możliwości pozyskiwania w przyszłości danych z tych instytucji.

---

[56] Rozporządzenie nr 2423/2001 Europejskiego Banku Centralnego z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie bilansu skonsolidowanego sektora monetarnych instytucji finansowych (EBC/2001/13).

[57] Rozporządzenie nr 63/2002 Europejskiego Banku Centralnego z dnia 20 grudnia 2001 r. w sprawie statystyki stóp procentowych stosowanych przez monetarne instytucje finansowe w odniesieniu do depozytów i kredytów gospodarstw domowych i przedsiębiorstw (EBC/2001/18).

[58] Patrz przypis 56.

[59] Ustawa z 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. nr 146, poz. 1546 z 28 czerwca 2004 r.).

- W 2004 r. prowadzono dalsze prace nad przygotowaniem zasad statystyki pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, w tym najważniejszego podsektora, jakim są fundusze inwestycyjne. Na wniosek EBC banki centralne (w tym NBP) stworzyły i przesłały do EBC listę funduszy inwestycyjnych według stanu na koniec czerwca 2004 r. We współpracy z bankami centralnymi powstały również zharmonizowane definicje poszczególnych podsektorów (tj. funduszy inwestycyjnych, spółek specjalnego przeznaczenia utworzonych do celów sekurytyzacji aktywów, domów maklerskich, finansowych przedsiębiorstw kredytowych) oraz projekty formularzy sprawozdawczych. Działania te zmierzały do stworzenia docelowych ram prawnych (tzw. *steady-state approach*) statystyki pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego i wprowadzenia ich w życie w 2007 r.

- W 2004 r. NBP aktywnie współpracował z EBC w zakresie opracowywania statystyki długoterminowych stóp procentowych, które docelowo będą służyć weryfikacji kryterium konwergencji. NBP przekazywał do EBC stosowne dane (miesięczne i dzienne) oraz uczestniczył w pracach metodycznych. NBP uczestniczył także w przygotowaniu trzeciej edycji publikacji Bond Markets and Long-Term Interest Rates in European Union Accession Countries, która została opublikowana przez EBC w październiku 2004 r.

11.2.2. Dostosowanie kwartalnych rachunków finansowych

W 2004 r. prowadzono przygotowania do opracowywania przez NBP kwartalnych rachunków finansowych zgodnie z wymogami EBC. Prace obejmowały identyfikację unijnych standardów statystycznych ESA95 (European System of Accounts 1995), opracowanie ramowych założeń metodycznych oraz określenie dostępnych źródeł danych. Rachunki finansowe będą przygotowywane na podstawie danych własnych NBP oraz danych pozyskiwanych od podmiotów zewnętrznych (m.in. GUS, KNUiFE, KPWIG, KDPW).

11.2.3. Dostosowanie statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych

W czerwcu 2004 r. rozpoczął prace powołany przez Prezesa GUS Zespół ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych, w skład którego wchodzą przedstawiciele GUS, MF i NBP. Do zadań Zespołu należy m.in. przygotowanie propozycji rozwiązań metodologicznych dotyczących opracowywania danych z zakresu statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych zgodnie z wymogami EBC.

11.2.4. Dostosowanie statystyki bilansu płatniczego

W zakresie bilansu płatniczego prace koncentrowały się na kompilacji i publikacji miesięcznego bilansu płatniczego na bazie transakcji. Bilans ten oparty jest nie tylko na płatnościach zagranicznych przekazywanych przez banki, ale zgodnie z zaleceniami instytucji międzynarodowych zawiera informacje pochodzące z innych źródeł. Ponadto wprowadzono nowe wymagania statystyczne dla banków, polegające m.in. na ustaleniu progu sprawozdawczego w wysokości 12.500 euro i zmniejszeniu częstotliwości sprawozdań (co przyczyniło się do zmniejszenia obciążenia banków). Wprowadzono także sprawozdawczość kredytową dla sektora rządowego i bankowego, co pozwoliło na ujednolicenie informacji zbieranych od wszystkich podmiotów sprawozdawczych.

W 2004 r. NBP brał udział w przygotowaniu kolejnej edycji publikacji European Union on Balance of Payments and International Investment Position Statistical Methods (BoP Book). Publikacja zawiera opis metodyki bilansu płatniczego w krajach należących do UE.

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- Wprowadzono wymagania Europejskiego Banku Centralnego w statystyce pieniężnej i bankowej, w szczególności w zakresie bilansu skonsolidowanego monetarnych instytucji finansowych i statystyki stóp procentowych.
- Wprowadzono pełen zakres procedur kontroli i weryfikacji listy monetarnych instytucji finansowych. Zapadła decyzja o umieszczeniu na liście MIF spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz funduszy rynku pieniężnego.
- W celu usprawnienia pozyskiwania i gromadzenia danych statystycznych stworzono Zintegrowaną Bazę Danych Ekonomicznych (ZBDE).
- Rozpoczęto kompilację kwartalnego bilansu płatniczego oraz miesięcznych rachunków na bazie transakcji.
- NBP współpracował z Głównym Urzędem Statystycznym i Ministerstwem Finansów w zakresie rozszerzenia zakresu statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych.

12

DZIAŁALNOŚĆ LEGISLACYJNA

12.1. Działalność prawotwórcza organów NBP oraz Komisji Nadzoru Bankowego

W 2004 r. organy Narodowego Banku Polskiego oraz Komisja Nadzoru Bankowego wydały 107 aktów prawnych. Wykaz wykonawczych aktów prawnych, które opublikowano (53) w Monitorze Polskim i Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego, zawiera załącznik 7 do *Raportu*[60].

12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych i nienormatywnych

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim, NBP współdziałał z organami państwa, opiniując projekty aktów normatywnych i nienormatywnych z zakresu polityki gospodarczej i systemu bankowego. W tej działalności dążył do zapewnienia stabilności systemu finansowego, bezpieczeństwa i rozwoju systemu bankowego oraz stabilności monetarnej.

W 2004 r. Narodowy Bank Polski zaopiniował następujące dokumenty nadesłane przez naczelne i centralne organy administracji państwowej:

- 315 dokumentów nadesłanych w toku uzgodnień międzyresortowych,
- 808 dokumentów nadesłanych przed rozpatrzeniem przez Komitet Rady Ministrów,
- 728 dokumentów nadesłanych przed rozpatrzeniem przez Radę Ministrów,
- około 1.700 dokumentów nadesłanych przed rozpatrzeniem przez Komitet Europejski Rady Ministrów i Komitet Integracji Europejskiej.

W 2004 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w 59 międzyresortowych konferencjach uzgodnieniowych i komisjach prawniczych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, a także w 264 posiedzeniach komisji i podkomisji sejmowych i komisji senackich.

Ponadto NBP uczestniczył w tworzeniu rozwiązań dotyczących głównych obszarów funkcjonowania państwa poprzez udział w pracach takich gremiów, jak:

- Trójstronna Komisja ds. Społeczno-Gospodarczych,
- Komitet Zarządzania Długiem Publicznym,
- Rada ds. Informacji Finansowej przy Ministrze Finansów,
- Międzyresortowy Zespół ds. OECD,
- Międzyresortowa Grupa Robocza ds. Integracji Polski z Unią Gospodarczą i Walutową,
- Komitet Standardów Rachunkowości,
- Komitet Polityki i Ubezpieczeń Eksportowych,

[60] W *Raporcie* przyjęto zasadę, że akty prawne dotyczące poszczególnych obszarów działalności NBP omówiono w odpowiednich rozdziałach merytorycznych. Pozostałe akty prawne omówiono w rozdziale „Działalność legislacyjna".

- Rada Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych,
- Rada Rynku Kapitałowego.

Do najważniejszych projektów aktów prawnych zaopiniowanych przez NBP w 2004 r. nie dotyczących bezpośrednio sektora bankowego (akty prawne dotyczące sektora bankowego zostały szczegółowo opisane w pkt. 12.3) należą:

- ustawy z Pakietu legislacyjnego *Programu uporządkowania i ograniczenia wydatków publicznych* przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 8 października 2003 r.,
- ustawa o zmianie ustawy o statystyce publicznej oraz o zmianie niektórych innych ustaw,
- ustawa o działalności lobbingowej,
- ustawa o informatyzacji działalności niektórych podmiotów realizujących zadania publiczne,
- ustawa o zmianie ustawy o ochronie informacji niejawnych i niektórych innych ustaw,
- ustawa o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne,
- ustawa o pokrywaniu kosztów osieroconych powstałych w wyniku rozwiązania umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej,
- ustawa o partnerstwie publiczno-prawnym,
- ustawa o wspieraniu działalności innowacyjnej,
- ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki.

Ponadto NBP zaopiniował m.in. następujące dokumenty rządowe niebędące projektami aktów normatywnych:

- aktualizację Programu Konwergencji,
- wstępny projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013,
- Strategię zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2005-2007,
- strategię rozwoju rynku kapitałowego Agenda Warsaw City 2010.

12.3. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego

12.3.1. Projekty ustaw opracowanych w Narodowym Banku Polskim

W 2004 r. opracowano w NBP trzy projekty ustaw:

12.3.1.1. Ustawa o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw[61]

Przyjęte w ustawie rozwiązania mają na celu uregulowanie w polskim systemie bankowym zjawisk outsorcingu i sekurytyzacji wierzytelności[62] oraz dostosowanie przepisów ustawy do innych ustaw, w tym ustawy o podpisie elektronicznym i ustawy Kodeks spółek handlowych.

Przyjęte w ustawie rozwiązania dostosowują jej przepisy do:

- Dyrektywy 200/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r., odnoszącej się do podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe, zmienionej Dyrektywą 2000/28/WE,

- Dyrektywy 2001/24/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i upadłości banków i instytucji kredytowych.

12.3.1.2. Ustawa o niektórych zabezpieczeniach finansowych[63]

Ustawa przenosi do polskiego porządku prawnego postanowienia Dyrektywy 2002/47/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 6 czerwca 2002 r. Dyrektywa dotyczy zasad ustanawiania i realizowania zabezpieczeń finansowych w sytuacji, gdy zarówno przyjmujący zabezpieczenie, jak i ustanawiający je należą do podmiotów działających na rynku finansowym.

12.3.1.3. Projekt ustawy o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego[64]

Projekt ustawy określa zasady nadzoru uzupełniającego nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń i firmami inwestycyjnymi i zasady objęcia nadzorem uzupełniającym innych podmiotów działających w konglomeracie finansowym, w tym dominujących podmiotów nieregulowanych.

12.3.2. Pozostałe projekty ustaw

Poniżej omówiono najważniejsze rozpatrywane przez Sejm w 2004 r. projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego, w których tworzeniu i opracowaniu uczestniczył Narodowy Bank Polski.

12.3.2.1. Projekty uchwalonych ustaw

- Ustawa o funduszach inwestycyjnych[65]

  Ustawa ma na celu uregulowanie działalności spółek zarządzających i wprowadzenie uproszczonych prospektów. Nowe regulacje dostosowują przepisy prawa polskiego m.in. do: Dyrektywy 2001/107/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 stycznia 2002 r. zmieniającej Dyrektywę Rady 85/611/EWG o koordynacji ustaw, aktów normatywnych niższego rzędu i przepisów administracyjnych dotyczących inwestycji w zbywalne papiery wartościowe.

Szczegółowe rozwiązania dotyczą:

– zmian zasad inwestycyjnych i dopuszczalnych limitów inwestycyjnych stosowanych przez fundusze, w wyniku uelastycznienia polityki inwestycyjnej otwartego funduszu inwestycyjnego,

[61] Ustawa została uchwalona w dniu 1 kwietnia 2004 r. Dz.U. nr 91, poz. 870.

[62] Zob. również rozdział „Nadzór bankowy".

[63] Ustawa została uchwalona w dniu 2 kwietnia 2004 r. Dz.U. nr 91, poz. 871.

[64] Zob. również rozdział „Nadzór bankowy".

[65] Ustawa została uchwalona 27 maja 2004 r. Dz.U. nr 146, poz. 1546

– umożliwienia funkcjonowania funduszy, które mogą zbywać różne kategorie jednostek uczestnictwa.

Ustawa nowelizuje ustawę Prawo bankowe w zakresie sekurytyzacji, ksiąg bankowych oraz zasad ochrony tajemnicy bankowej.

- **Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu[66].**

Przepisy ustawy mają na celu usprawnienie działania Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (GIIF), między innymi poprzez rozszerzenie grup instytucji obowiązanych do rejestracji i informowania GIIF o dokonanych transakcjach przekraczających równowartość 15.000 euro.

Przepisy dostosowują ustawę do przepisów Dyrektywy 200/97/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2001 r., zmieniającej Dyrektywę 91/308/EWG Rady z dnia 10 czerwca 1991 r. w sprawie uniemożliwienia korzystania z systemu finansowego w celu prania brudnych pieniędzy.

Nowelizacja przekształca status Narodowego Banku Polskiego, uznając NBP, jak przed zmianą, za jednostkę współpracującą z GIIF w toku realizacji jego zadań, ale równocześnie za tzw. jednostkę obowiązaną, w zakresie, w jakim NBP prowadzi rachunki bankowe, sprzedaż numizmatów, skup złota i wymianę zniszczonych środków płatniczych. Zmiana wynika ze wskazań dyrektywy.

- **Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej[67]**

Ustawa ma na celu ograniczenie obciążeń formalnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej poprzez:

– zastąpienie zdecydowanej większości udzielanych zezwoleń wpisem do rejestru działalności regulowanej,

– ograniczenie liczby i czasu trwania kontroli w podmiotach gospodarczych oraz wprowadzenie zakazu prowadzenia więcej niż jednej kontroli w tym samym czasie u tego samego przedsiębiorcy.

W ustawie utrzymano zezwolenia wydawane m.in. na podstawie przepisów: o publicznym obrocie papierami wartościowymi, funduszach inwestycyjnych, organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, działalności ubezpieczeniowej oraz Prawa bankowego.

Ustawa wprowadziła zmiany w działalności kantorowej. Zgodnie z nowymi przepisami, działalność kantorowa prowadzona dotychczas na podstawie zezwoleń Prezesa NBP została uznana za działalność regulowaną, wymagającą jedynie wpisu do rejestru prowadzonego przez Prezesa NBP[68].

- **Ustawa o Funduszu Poręczeń Unijnych[69]**

Ustawa tworzy Fundusz Poręczeń Unijnych. Jego podstawowym celem jest udzielenie wsparcia polskim przedsiębiorcom i samorządom w procesie absorpcji środków Unii Europejskiej poprzez zwiększenie dostępności kredytu bankowego i pozyskiwanie środków z emisji obligacji.

---

[66] Ustawa została uchwalona 5 marca 2004 r. Dz.U. nr 62, poz. 577.

[67] Ustawa została uchwalona 2 lipca 2004 r. Dz.U. nr 173, poz. 1807.

[68] Zob. szerzej rozdział „Działalność dewizowa".

[69] Ustawa została uchwalona 16 kwietnia 2004 r. Dz.U. nr 121, poz. 1262

Ustawa przewiduje, że środkami Funduszu dysponuje Bank Gospodarstwa Krajowego. Ustala ona zasady udzielania przez BGK gwarancji lub poręczeń spłaty kredytów lub wykonania zobowiązań wynikających z emisji obligacji, jeżeli kredyt lub środki z emisji są przeznaczone na wkład własny lub nakłady podlegające refundacji ze środków UE.

Ponadto ustawa nowelizuje ustawę o Narodowym Banku Polskim w zakresie przeznaczania części oprocentowania rezerwy obowiązkowej na zasilenie Funduszu Poręczeń Unijnych.

- **Ustawa o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej[70].**

12.3.2.2. Projekty rozpatrywanych ustaw

- **Projekt ustawy o finansach publicznych**

Projekt ustawy m.in.:

– porządkuje sektor finansów publicznych,

– określa relacje między budżetem państwa a budżetem Unii Europejskiej,

– nowelizuje ustawę o listach zastawnych i bankach hipotecznych w zakresie udzielania kredytu jednostce samorządowej.

W toku trwających od 2003 r. prac legislacyjnych NBP zgłaszał uwagi dotyczące głównie finansowania całości składek z Funduszu Ubezpieczenia Społecznego oraz prowadzenia przez Bank Gospodarstwa Krajowego rachunków budżetu państwa.

- **Projekt ustawy o sekurytyzacji**

Poselski projekt ustawy reguluje zasady emitowania papierów wartościowych zabezpieczonych prawami majątkowymi. W myśl projektu przez transakcję sekurytyzacyjną rozumie się: odpłatne przeniesienie praw majątkowych między inicjatorem a emitentem, emisję przez emitenta papierów wartościowych oraz dokonywanie czynności w celu wypełnienia zobowiązań emitenta. Narodowy Bank Polski wyraził negatywne stanowisko o projekcie, ze względu na fakt, że problematyka sekurytyzacji została uregulowana w ustawie Prawo bankowe oraz ustawie o funduszach inwestycyjnych.

- **Projekt ustawy o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim[71]**

- **Projekt ustawy o przeciwdziałaniu niewypłacalności osoby fizycznej oraz o upadłości konsumenckiej[72]**

- **Projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw**

Projekt ustawy ma na celu zlikwidowanie bankowych tytułów egzekucyjnych. NBP wyraził negatywną opinię o projekcie.

[70] Zob. rozdział „Nadzór bankowy".

[71] Zob. rozdział „Nadzór bankowy".

[72] Zob. rozdział „Nadzór bankowy".

12.4. Udział NBP w konsultowaniu projektów wspólnotowych aktów prawnych

Zgodnie z postanowieniami Traktatu o Unii Europejskiej i Statutu ESBC, do zadań banków centralnych wchodzących w skład ESBC należy opiniowanie projektów aktów prawnych EBC oraz regulacji krajowych i wspólnotowych, dotyczących m.in.: działalności emisyjnej, środków płatniczych, statusu i funkcjonowania narodowych banków centralnych, statystyki pieniężnej, systemów płatniczych oraz instytucji finansowych. Od 1 maja 2004 r. NBP jako członek ESBC uczestniczy w konsultacjach poprzez zgłaszanie uwag do projektów opinii zgłaszanych przez EBC w ww. sprawach.

Najważniejsze działania NBP w 2004 r.

- NBP opracował trzy projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego.
- NBP uczestniczył w opiniowaniu dokumentów rządowych i projektów ustaw dotyczących funkcjonowania gospodarki i systemu bankowego.
- Przedstawiciele NBP brali udział w pracach gremiów rządowych.
- NBP uczestniczył w konsultowaniu projektów wspólnotowych aktów prawnych.

13

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

13.1 Działania związane z realizacją zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

13.1.1. Działania zmierzające do dostosowania polskiego sektora bankowego do wymogów Unii Europejskiej

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 r. NBP stał się członkiem Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Od tego momentu zadania Narodowego Banku Polskiego są regulowane nie tylko przez polskie przepisy, lecz również regulacje europejskie. Należą do nich przede wszystkim Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (TWE) oraz załączony do niego protokół w sprawie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego (zwany Statutem ESBC i EBC), stanowiące podstawę funkcjonowania ESBC.

W 2004 r. NBP uczestniczył, wzorem lat poprzednich, w procesie dostosowania polskiego ustawodawstwa do regulacji wspólnotowych. Obszerna nowelizacja ustawy Prawo bankowe oraz przyjęcie ustawy o niektórych zabezpieczeniach finansowych umożliwiły dostosowanie funkcjonowania systemu bankowego do rozwiązań przyjętych w UE[73]. W *Raporcie o konwergencji* przygotowanym przez Europejski Bank Centralny, oceniającym przygotowanie nowych państw z derogacją do przyjęcia euro, wskazano natomiast m.in. na konieczność dostosowania polskich przepisów w zakresie niezależności instytucjonalnej i finansowej NBP.

Ponadto kontynuowano realizację zadań ujętych w *Programie przygotowań Polski do członkostwa w UE* na obszarach dostosowawczych, *Swoboda świadczenia usług oraz Unia Gospodarcza i Walutowa*. Obserwowano postęp prac w tym zakresie w ramach Komitetu Europejskiego Rady Ministrów. Ocena stopnia realizacji zadań przypisanych poszczególnym ministerstwom i urzędom centralnym (w tym NBP), została przedstawiona w lipcu 2004 r. w *Raporcie z wykonania Programu przygotowań Polski do członkostwa w UE*.

13.1.2. Współpraca z Europejskim Systemem Banków Centralnych

Z dniem przystąpienia do UE, Polska uczestniczy w niepełnym zakresie w Unii Gospodarczej i Walutowej – jako państwo członkowskie z derogacją. W związku z tym, przedstawiciele NBP biorą udział w pracach ESBC w zakresie analogicznym do przedstawicieli państw członkowskich UE, pozostających poza strefą euro.

W 2004 r. Prezes NBP uczestniczył jako członek w kwartalnych posiedzeniach Rady Ogólnej EBC, w której skład wchodzą prezesi banków centralnych państw członkowskich UE oraz prezes i wiceprezes EBC. Rada jest jednym z organów decyzyjnych EBC. Jej kompetencje wynikają z postanowień Statutu ESBC i obejmują m.in. opiniowanie aktów prawnych wydawanych przez Radę Prezesów, współdziałanie przy wykonywaniu zadań związanych ze sprawozdawczością statystyczną i udział w ustalaniu kursów walutowych. W październiku 2004 r., na dodatkowym posiedzeniu, Rada Ogólna EBC przyjęła *Raport o konwergencji*. *Raport* zawiera ocenę stopnia wypełnienia ekonomicznych kryteriów członkostwa w strefie euro przez dziesięć nowych krajów członkowskich UE i Szwecję, a także zgodności ich prawodawstwa krajowego z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską oraz Statutem EBC i ESBC. W dokumencie podkreślono potrzebę kontynuacji procesu nominalnej konwergencji w nowych krajach członkowskich UE, a w szczególności realizacji wiarygodnych programów konsolidacji finansów publicznych.

Przedstawiciele NBP uczestniczyli jako członkowie w pracach 12 Komitetów ESBC:

- Komitetu ds. Stosunków Międzynarodowych (International Relations Committee – IRC)
- Komitetu ds. Polityki Pieniężnej (Monetary Policy Committee – MPC)

[73] Zob. rozdziały: „Nadzór bankowy" i „Działalność legislacyjna".

- Komitetu ds. Banknotów (Banknote Committee – BANCO)
- Komitetu ds. Komunikacji (External Communications Committee – ECCO)
- Komitetu ds. Audytu Wewnętrznego (Internal Auditors Committee – IAC)
- Komitetu ds. Nadzoru Bankowego (Banking Supervision Committee – BSC)
- Komitetu Prawnego (Legal Committee – LEGCO)
- Komitetu Operacji Rynkowych (Market Operations Committee – MOC)
- Komitetu ds. Technologii Informatycznych (Information Technology Committee – ITC)
- Komitetu ds. Systemów Płatności i Rozrachunku (Payment and Settlement Systems Committee – PSSC)
- Komitetu ds. Statystyki (Statistics Committe – STC)
- Komitetu ds. Rachunkowości i Dochodów Pieniężnych (Accounting and Monetary Income Committee – AMICO).

W trakcie posiedzeń pracownicy NBP brali udział w omawianiu zagadnień i przygotowywaniu rozwiązań dotyczących między innymi:

- scenariuszy wprowadzania euro do obiegu gotówkowego, produkcji banknotów euro, organizacji przetargów w tym zakresie,
- przeciwdziałania fałszerstwom znaków pieniężnych,
- bankowości transgranicznej, nadzoru skonsolidowanego i wzmacniania współpracy nadzorczej,
- przeprowadzania testowych interwencji w ramach systemu ERM II,
- cyklicznej oceny aktualnego stanu polityki fiskalnej i raportów nt. koordynacji polityki pieniężnej,
- analizy ryzyka prawnego występującego w działalności banków centralnych w krajach członkowskich.

Pracownicy NBP uczestniczyli też w pracach licznych grup roboczych i zespołów zadaniowych ESBC. Ponadto NBP zacieśnił współpracę z bankami centralnymi państw członkowskich UE.

13.1.3. Uczestnictwo NBP w pracach organów wspólnotowych

Rok 2004 był przełomowy dla uczestnictwa przedstawicieli Polski w pracach instytucji unijnych. W chwili podpisania Traktatu Akcesyjnego w kwietniu 2003 r. Polska uzyskała status państwa przystępującego do UE, co oznaczało nadanie jej przedstawicielom statusu aktywnego obserwatora w gremiach UE. Rozwiązanie to miało na celu ułatwienie państwom przystępującym przyjęcie wspólnotowego dorobku prawnego (*acquis communautaire*) oraz włączenie się w proces jego tworzenia. W okresie styczeń – kwiecień 2004 r. przedstawiciele Polski (w tym NBP) brali udział – jednak bez prawa głosu w trakcie podejmowania decyzji – w pracach instytucji unijnych, prezentując stanowiska wobec rozpatrywanych projektów aktów prawnych i dokumentów. Z dniem uzyskania przez Polskę członkostwa w UE status aktywnego obserwatora został automatycznie przekształcony w członkostwo na zasadach analogicznych do członkostwa państw pozostających poza strefą euro.

W 2004 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach następujących gremiów unijnych:

- Rady ECOFIN w składzie poszerzonym o prezesów banków centralnych państw członkowskich,
- komitetów i grup roboczych Rady UE i Komisji Europejskiej (jako instytucja współpracująca)[74],
- Komitetu ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB) oraz grup roboczych Eurostatu,
- Grupy Ekspertów ds. Fałszerstw Monet (*Counterfeit Coin Experts Group*), działającej przy Europejskim Biurze ds. Przeciwdziałania Oszustwom (OLAF).

Jednym z obowiązków Polski wynikających z członkostwa w UE było przedłożenie Komisji Europejskiej i Radzie UE *Programu konwergencji*. W fazie przygotowywania dokument był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych, w tym z NBP. *Program konwergencji*, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 30 kwietnia 2004 r., prezentuje trzyletni plan rozwoju gospodarczego, umożliwiający konwergencję z gospodarką państw Unii. Program podlegał zaopiniowaniu przez Radę UE ds. Ekonomicznych i Finansowych (Radę ECOFIN). W dniu 1 grudnia 2004 r. zaktualizowana wersja *Programu* została przekazana Komisji Europejskiej. Państwa członkowskie spoza strefy euro są zobowiązane do corocznej aktualizacji *Programu konwergencji*.

W ramach współpracy z ministerstwami i urzędami centralnymi NBP uczestniczył ponadto w procesie konsultacji następujących dokumentów:

- projektu Dyrektywy o usługach na Rynku Wewnętrznym,
- projektu Trzeciej Dyrektywy zmieniającej Dyrektywę 91/308/EWG w sprawie zapobiegania wykorzystaniu sytemu finansowego w celu prania pieniędzy,
- projektu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego, znoszącej Dyrektywę 87/102/WE i zmieniającej Dyrektywę 93/13/WE,
- stanowiska strony polskiej w zakresie problematyki usług interesu ogólnego.

13.1.4. Inne działania w NBP

W związku z toczącymi się pracami nad projektem Konstytucji UE, w NBP prowadzono analizy wpływu proponowanych rozwiązań prawnych na działalność banków centralnych ESBC (w tym NBP). Opracowano również zestawienie najważniejszych regulacji odnoszących się do funkcjonowania Unii Gospodarczej i Walutowej.

W kontekście prowadzonych prac nad ewentualną modyfikacją zasad Paktu Stabilności i Wzrostu prowadzono analizy i opiniowano wybrane propozycje zmian, dotyczące m.in. redefinicji celu średniookresowego i ścieżki jego osiągnięcia oraz zasad dokonywania oceny sytuacji fiskalnej pod kątem wystąpienia nadmiernego deficytu.

W 2004 r. NBP stał się jednym z użytkowników wersji pilotażowej Systemu przepływu i archiwizowania spraw i dokumentów elektronicznych (EWD-Polska), służącego do zarządzania dokumentami przesyłanymi z Sekretariatu Generalnego Rady UE. System ma służyć usprawnieniu udziału przedstawicieli polskiej administracji publicznej w procesie legislacyjnym i prac związanych z wypracowaniem polskiego stanowiska. Przedstawiciele NBP korzystają z systemu jako użytkownicy z uprawnieniami eksperta współpracującego.

[74] W tym: Komitetu ds. Ekonomicznych i Finansowych (*Economic and Financial Committee*), Komitetu ds. Polityki Gospodarczej (*Economic Policy Committee)* Rady UE, Komitetu ds. Usług Finansowych Rady UE, Bankowego Komitetu Doradczego (*Banking Advisory Committee*) przy Komisji Europejskiej.

Ponadto w 2004 r. uruchomiono w NBP elektroniczny system obiegu dokumentów unijnych w celu usprawnienia prac związanych z ich opiniowaniem i wypracowywaniem stanowisk w kwestiach istotnych z punktu widzenia NBP i sektora bankowego.

13.2. Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz wprowadzenia euro w Polsce

13.2.1. Udział przedstawicieli NBP w pracach gremiów unijnych zajmujących się problematyką wprowadzenia euro

Gremia unijne, w ramach których przedstawiciele NBP mogli uczestniczyć w omawianiu zagadnień dotyczących wspólnej waluty, obejmowały:

- komitety i grupy robocze ESBC: Komitet ds. Banknotów oraz działające przy nim grupy robocze, Komitet Prawny oraz Komitet ds. Komunikacji,
- komitety Rady UE: Komitet ds. Ekonomicznych i Finansowych i działający przy nim Podkomitet ds. Monet Euro,
- grupy robocze Komisji Europejskiej:
  - grupę PAN II (Public Administration Network), zajmującą się praktycznymi aspektami przyszłego wprowadzenia euro w nowych krajach członkowskich UE.

    Rezultatem prac Grupy PAN II było opublikowanie przez Komisję Europejską w dniu 9 listopada 2004 r. *Pierwszego raportu na temat praktycznych przygotowań do przyszłego rozszerzenia strefy euro*. Raport przedstawia stan przygotowania nowych państw członkowskich UE do wprowadzenia do obiegu banknotów i monet euro oraz zawiera wnioski wynikające z doświadczeń państw strefy euro wraz z sugestiami dla nowych krajów członkowskich UE.
  - Grupę DIR COM ds. informacji i Komunikacji przy Dyrekcji Generalnej ds. Ekonomicznych i Finansowych Komisji Europejskiej, realizującą program PRINCE (*PRINCE Programme – the EMU and the euro*)
  - Grupę Ekspertów ds. fałszerstw monet (Counterfeit Coin Experts Group) działającą przy Europejskim Biurze ds. Przeciwdziałania Oszustwom (OLAF).

13.2.2. Porozumienie pomiędzy EBC a bankami centralnymi w zakresie polityki kursowej

W dniu 29 kwietnia 2004 r. NBP wraz z pozostałymi bankami centralnymi nowych państw członkowskich przystąpił do Porozumienia z dnia 1 września 1998 r. pomiędzy Europejskim Bankiem Centralnym a krajowymi bankami centralnymi państw członkowskich spoza strefy euro, stanowiącego podstawę współpracy w dziedzinie polityki kursowej. Większość postanowień Porozumienia wchodzi w życie po przystąpieniu danego kraju do systemu ERM II.

13.2.3. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Międzyresortowej Grupy Roboczej ds. Integracji Polski z Unią Gospodarczą i Walutową

W 2004 r. odbyły się cztery posiedzenia Międzyresortowej Grupy Roboczej ds. Integracji Polski z UGW, w których uczestniczyli przedstawiciele NBP i Ministerstwa Finansów. Przedmiotem dyskusji

były aspekty prawno-instytucjonalne przyszłego uczestnictwa Polski w ERM II i strefie euro oraz zagadnienia związane z polityką pieniężną i fiskalną.

13.2.4. Inne działania

Pozostałe prace związane z przygotowaniem do wprowadzenia w Polsce wspólnej waluty obejmowały: działania na rzecz stworzenia infrastruktury do rozliczeń w euro, przygotowania NBP do wprowadzenia do obiegu i zapobiegania fałszerstwom monet i banknotów euro oraz opracowania przyszłej kampanii informacyjnej. Zostały one opisane w rozdziałach: „Działania na rzecz systemu płatniczego", „Działalność emisyjna NBP" oraz „Działalność edukacyjna i informacyjna".

13.3. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi

13.3.1. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

- Realizując zadania wynikające z członkostwa Polski w OECD NBP kontynuował współpracę z Krajowym Koordynatorem Współpracy RP – OECD, Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Finansów oraz Stałym Przedstawicielstwem RP przy OECD. W 2004 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach następujących komitetów problemowych i grup roboczych OECD:

- Komitetu Polityki Ekonomicznej:

  – Grupy Roboczej ds. Krótkookresowych Prognoz Ekonomicznych,

  – Grupy Roboczej ds. Analiz Polityki Makroekonomicznej i Strukturalnej,

- Komitetu Rynków Finansowych:

  – Grupy Roboczej ds. Statystyk Finansowych,

- Komitetu ds. Przepływów Kapitałowych i Transakcji Niewidocznych,

- Komitetu ds. Międzynarodowych Inwestycji i Przedsiębiorstw Wielonarodowych,

- Komitetu Przeglądów Gospodarki i Rozwoju.

W lutym 2004 r. przebywała w Warszawie II misja OECD przygotowująca VIII Przegląd Gospodarczy Polski, którego głównym tematem była polityka kształtowania rynku pracy. W trakcie podsumowania przeglądu, które nastąpiło w dniu 1 kwietnia 2004 r. na forum Komitetu Przeglądów Gospodarki i Rozwoju OECD, wskazano na potrzebę zreformowania polskiego rynku pracy (zwiększenia wydajności i elastyczności) oraz uzdrowienia finansów publicznych.

W maju i październiku 2004 r. w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej odbyły się posiedzenia Międzyresortowego Zespołu do spraw OECD, w których uczestniczyli przedstawiciele NBP. Podczas spotkań omówiono m. in. zmiany organizacyjne w OECD, założenia budżetowe OECD na lata 2005-2006 oraz skutki finansowe rozszerzenia OECD.

Podobnie jak w latach ubiegłych, NBP przekazywał OECD dane na temat podstawowych agregatów monetarnych oraz dane dotyczące międzynarodowego handlu usługami i inwestycji bezpośrednich.

13.3.2. Współpraca z Bankiem Światowym

W ramach Wiosennych Spotkań Grupy Członkowskiej BŚ i MFW w kwietniu 2004 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli m.in. w spotkaniu z Wiceprezesem Banku Światowego odpowiedzialnym za Europę i Azję Środkową. W trakcie Dorocznego Spotkania BŚ i MFW w październiku 2004 r. omawiano natomiast zagadnienia związane z efektywnością świadczonej pomocy rozwojowej, sposobami wzmocnienia podstaw wzrostu gospodarczego oraz rozwojem sektora prywatnego.

W 2004 r. przebywały w Warszawie cztery misje BŚ. Celem pierwszej było omówienie szczegółów pomocy technicznej Banku Światowego dla NBP w zakresie modelowania ryzyka stopy procentowej i sprawozdawczości banków. Druga misja była poświęcona omówieniu programu działalności BŚ w zakresie badań nad wymiarem sprawiedliwości, trzecia zaś zajmowała się badaniem barier rozwojowych systemu finansowego w Polsce. Ostatnia misja dotyczyła projektu realizowanego przez NBP, BŚ i EBOiR, którego przedmiotem jest opracowanie kompleksowego raportu na temat egzekwowania zobowiązań umownych w Polsce w kontekście funkcjonowania rynku finansowego.

W kwartalnym raporcie ekonomicznym dla krajów EU-8, opublikowanym w kwietniu 2004 r., eksperci BŚ przedstawili ocenę, z której wynika, że polska polityka pieniężna pozostanie jedną z najbardziej wiarygodnych w krajach z tej grupy.

Ponadto:

- We wrześniu 2004 r. przedstawiono w NBP raport BŚ Doing Business 2005, poświęcony regulacjom dotyczącym prowadzenia prywatnej działalności gospodarczej w różnych krajach. Zgodnie z oceną ekspertów BŚ, Polska znalazła się na liście 10 krajów, które w 2003 r. najskuteczniej reformowały warunki prowadzenia działalności gospodarczej.

- W październiku 2004 r. NBP zorganizował wizytę w Polsce doradców dyrektora wykonawczego BŚ i MFW z państw polskiej grupy członkowskiej. Uczestników zapoznano z przebiegiem transformacji gospodarczej w Polsce i innych krajach Europy Środkowej i Wschodniej, sytuacją po wstąpieniu do UE, a także współpracą Polski z międzynarodowymi instytucjami finansowymi.

- NBP uczestniczył w konsultacjach dotyczących projektu *Strategii partnerstwa dla Polski na lata 2005-2007*. Obecna *Strategia*, w odróżnieniu od poprzednich, kładzie nacisk na partnerstwo pomiędzy Bankiem Światowym i Polską, a nie na świadczenie przez Bank pomocy dla naszego kraju. Główne założenia strategii to wspieranie wzrostu i odwrócenie negatywnej dynamiki zadłużenia poprzez konsolidację fiskalną, poprawa klimatu inwestycyjnego, wzrost konkurencyjności, ograniczenie ubóstwa i wzrost zatrudnienia.

13.3.3. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym

W 2004 r. w Polsce wizytę złożyły dwie misje MFW. Pierwsza z nich – w ramach konsultacji w trybie Art. IV Statutu MFW – miała miejsce w kwietniu 2004 r. Jej członkowie zapoznali się z obecną sytuacją gospodarczą Polski, planami w zakresie polityki gospodarczej, budżetowej i monetarnej oraz zebrali dane statystyczne niezbędne do opracowania corocznego raportu Funduszu o Polsce. W październiku odbyła się druga misja, w trakcie której dokonano oceny realizacji polityki gospodarczej za 2004 r. i sformułowano założenia makroekonomiczne na rok następny. W spotkaniach z członkami misji MFW uczestniczyli przedstawiciele NBP i członkowie Rady Polityki Pieniężnej. MFW pozytywnie ocenił politykę pieniężną i strategię celu inflacyjnego realizowaną przez NBP. Polski system bankowy został uznany za stabilny, podkreślono dobre wyniki finansowe i poprawę efektywności funkcjonowania banków. Rozpoczęcie publikowania przez NBP projekcji inflacyjnych oceniono jako istotny krok w procesie zwiększania przejrzystości polityki pieniężnej. Ponadto z uznaniem odnotowano rozwój zaplecza naukowo-badawczego NBP.

W 2004 r. pracownicy NBP brali udział w szkoleniach organizowanych przez MFW w zakresie makroekonomii, modelowania ekonometrycznego, prognozowania, statystyki monetarnej i finansowej, rachunkowości banku centralnego oraz misjach prognostycznych MFW (m.in. w Bułgarii).

13.3.4. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych

NBP jest akcjonariuszem BIS i posiada 8 tys. akcji o wartości nominalnej 40 mln SDR. Prezes NBP uczestniczy w spotkaniach gubernatorów BIS oraz Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy BIS.

W czerwcu 2004 r. na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy BIS zatwierdzono: podział dywidendy za rok 2003/2004, Raport Roczny, bilans na dzień 31 marca 2004 r. oraz rachunek wyników, który wykazał zysk netto w wysokości 536,1 mln SDR (Special Drawing Rights). Na wypłatę dywidendy przeznaczono 104 mln SDR (225 SDR za akcję). NBP otrzymał 1,8 mln SDR (o 4,7% więcej w porównaniu z 2003 r.)

W 2004 r. pracownicy NBP uczestniczyli w szkoleniach i seminariach organizowanych przez BIS we współpracy z Financial Stability Institute (FSI) i Joint Vienna Institute (JVI). Tematyka szkoleń obejmowała m.in. nadzór bankowy i nadzór nad konglomeratami finansowymi, podstawy zarządzania ryzykiem, planowanie strategiczne, rachunkowość i audyt w bankach centralnych.

Wspólnie z FSI Narodowy Bank Polski zorganizował seminarium nt. transferu ryzyka kredytowego, przeznaczone dla przedstawicieli instytucji nadzoru bankowego z krajów Europy Środkowej i Wschodniej.

W maju 2004 r. odbyło się doroczne spotkanie koordynatorów współpracy technicznej i szkoleniowej banków centralnych państw G-10, państw Europy Wschodniej i Środkowej (CEEC) oraz państw WNP. W trakcie spotkania Instytut Stabilności Finansowej BIS (FSI) przedstawił inicjatywę edukacyjnej platformy internetowej, służącej szkoleniu nadzorców bankowych (FSI-Connect). NBP, jako jeden z niewielu banków centralnych, został zaproszony do uczestnictwa w pilotażu projektu. Platforma została uruchomiona pod koniec czerwca 2004 r. Oferuje przedstawicielom banków możliwość uczestniczenia w kursach dotyczących Nowej Umowy Kapitałowej, ryzyka rynkowego, kredytowego i operacyjnego.

13.3.5. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju

W kwietniu 2004 r. Prezes NBP wziął udział w XIII Dorocznym Spotkaniu Rady Gubernatorów EBOiR. W swoim przemówieniu wskazał na potrzebę dalszego świadczenia przez EBOiR pomocy w zakresie know-how, partnerstwa publiczno-prywatnego, rozwoju instytucji finansowych oraz nowych projektów inwestycyjnych. W prezentacji przygotowanej przez stronę polską (wspólnie z przedstawicielami Rządu) omówiono m.in. perspektywy wejścia Polski do strefy euro, stan i perspektywy konsolidacji fiskalnej oraz inwestycje zagraniczne w Polsce.

Ponadto w 2004 r.:

- Na zaproszenie Prezesa NBP przybyli do Warszawy przedstawiciele Rady Dyrektorów EBOiR. W trakcie wizyty omawiano zagadnienia związane ze strategią oraz nowymi projektami inwestycyjnymi EBOiR w Polsce.

- Przedstawiciele NBP odbyli wizytę studyjną w EBOiR w Londynie, podczas której omówiono m.in. zagadnienia współpracy EBOiR z krajami Azji Środkowej, doświadczenia EBOiR w zakresie badań prawnoporównawczych, jak również zasady komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.

- W Centrali NBP odbyła się prezentacja raportu EBOiR *Transition Report 2004 – Infrastructure*.

13.3.6. Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej

W posiedzeniach Rady MBWG uczestniczyła strona polska. Delegacji przewodniczył Pierwszy Zastępca Prezesa Narodowego Banku Polskiego. Wzięli w niej również udział przedstawiciele Ministerstwa Finansów.

W 2004 r. MBWG spłacił prawie całe zadłużenie wobec wierzycieli. Nie otrzymał natomiast od swoich dłużników spłat z tytułu dużej części przeterminowanych należności.

13.3.7. Współpraca międzynarodowa w zakresie nadzoru bankowego

Podobnie jak w przypadku pozostałych jednostek organizacyjnych NBP, przystąpienie Polski do UE miało duże znaczenie dla międzynarodowej działalności polskiego nadzoru bankowego. Dzięki uczestnictwu – od 1 maja 2004 r. – w pracach instytucji unijnych, w zakresie analogicznym do przedstawicieli państw członkowskich UE, pozostających poza strefą euro, Polska uzyskała wpływ na tworzenie wspólnej polityki w zakresie nadzorowania systemu finansowego. Działania w tym zakresie w 2004 r. obejmowały przygotowywanie stanowisk NBP dla komitetów i grup roboczych Rady UE, w szczególności Komitetu Europejskich Nadzorców Bankowych (*Comittee of European Banking Supervisors – CEBS*).

W zakresie współpracy regionalnej najważniejszym wydarzeniem był udział strony polskiej (pod przewodnictwem GINB) w 17. Konferencji Grupy BSCEE w dniach 26-29 maja 2004 r. w Chorwacji. Omawiano m. in. model dynamicznego tworzenia rezerw celowych w bankach oraz instytucjonalne usytuowanie nadzoru nad rynkiem finansowym.

Współpraca bilateralna objęła m.in. wizytę w NBP delegacji nadzorców z Banku Centralnego Ukrainy oraz wizyty przedstawicieli polskiego nadzoru w instytucjach nadzorczych Hiszpanii i Austrii.

13.3.8. Pomoc szkoleniowa udzielona bankom centralnym i zagranicznym instytucjom nadzorczym

Narodowy Bank Polski świadczy pomoc szkoleniową bankom centralnym z krajów przechodzących transformację gospodarczą. W 2004 r. pomoc ta objęła przede wszystkim wizyty studyjne przedstawicieli banków centralnych na szczeblu eksperckim oraz seminarium międzynarodowe. Inicjatywy podejmowane przez NBP koncentrowały się na krajach wchodzących w skład polskiej grupy członkowskiej w BŚ i MFW (Azerbejdżan, Kirgistan, Serbia i Czarnogóra, Tadżykistan, Turkmenistan, Uzbekistan), innych krajach b. ZSRR (Ukraina, Białoruś, Mołdawia, Armenia, Gruzja, Kazachstan) oraz krajach Dalekiego Wschodu (Chiny, Wietnam, Mongolia).

NBP kontynuował program pomocy szkoleniowej dla nadzorców z krajów Europy Środkowej i Wschodniej w ramach Inicjatywy Szkoleniowej NBP dla Nadzoru Bankowego (Training Initiative for Banking Supervision – TIBS). Inicjatywa ma na celu promowanie zasad dobrej praktyki nadzorczej oraz wymianę doświadczeń w zakresie: restrukturyzacji banków, tworzenia i wprowadzania w życie regulacji ostrożnościowych oraz metod nadzorowania banków. W 2004 r. NBP zorganizował cztery seminaria, realizowane bezpośrednio w ramach TIBS lub we współpracy z zagranicznymi partnerami. Tematyka seminariów zorganizowanych w ramach TIBS w czerwcu i listopadzie 2004 r. obejmowała zarządzanie ryzykiem kredytowym oraz nadzór skonsolidowany. Dodatkowo, na prośbę Wiceprezesa Banku Centralnego Ukrainy, NBP zorganizował we wrześniu 2004 r. w Kijowie seminarium dla pracowników banku centralnego Ukrainy poświęcone problematyce nadzoru bankowego prowadzonego na podstawie oceny ryzyka. Potwierdzeniem wysokiej oceny seminariów TIBS była propozycja zorganizowania wspólnie z Financial Stability Institute seminarium nt. transferu ryzyka kredytowego. Odbyło się ono we wrześniu 2004 r. w Warszawie. W 2004 r. w seminariach TIBS wzięło udział łącznie110 osób z 24 krajów Europy Środkowej i Wschodniej oraz b. ZSRR.

W maju 2004 r. odbyło się seminarium zorganizowane we współpracy z Narodowym Bankiem Szwajcarii, poświęcone strategiom polityki pieniężnej i kursowej. Uczestniczyło w nim 21 osób z 12 banków centralnych Europy Wschodniej i Azji Środkowej.

W 2004 r. NBP podpisał umowy o współpracy szkoleniowej z Narodowym Bankiem Republiki Kirgiskiej i Bankiem Mongolii.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej NBP został członkiem Europejskiego Systemu Banków Centralnych.
- NBP i MF wzmocniły współpracę w ramach Międzyresortowej Grupy Roboczej ds. Integracji Polski z UGW.
- MFW pozytywnie ocenił politykę pieniężną i strategię celu inflacyjnego realizowaną przez NBP oraz kondycję polskiego systemu bankowego.

14

DZIAŁALNOŚĆ WEWNĘTRZNA

14.1. Zarządzanie zasobami ludzkimi

14.1.1. Zatrudnienie w NBP

W 2004 r. przeciętne zatrudnienie w NBP wynosiło 4.925 etatów i zmniejszyło się w stosunku do 2003 r. o 217 etatów, tj. o 4,2%. Po raz kolejny nastąpił spadek kosztów wynagrodzeń o 4,4%[75], co jest konsekwencją rozpoczętego w 2002 r. procesu zmniejszania zatrudnienia oraz zamrożenia płac na poziomie 2001 r.

Wśród zatrudnionych przeważały kobiety, które na stanowiskach nierobotniczych stanowiły 69,5% (2003 r. – 71,0%), robotniczych i pokrewnych – 22,2% (2003 r. – 23,0%).

W strukturze wiekowej pracowników (Wykres 10) udział pracowników w wieku do 35 lat stanowił 22,5% (w 2003 r. – 24%). Osoby powyżej 55. roku życia stanowiły natomiast 12,7% (2003 r.– 11,5%) ogółu zatrudnionych.

W końcu 2004 r. po raz kolejny zwiększyła się liczba pracowników NBP z wyższym wykształceniem i stanowiła 60,0% (w 2003 r. – 55,8%) ogółu zatrudnionych na stanowiskach nierobotniczych (Wykres 11). Udział pracowników niemających średniego wykształcenia zmalał i wyniósł 2,0% (2003 r. – 3,0%). Podniesienie poziomu wykształcenia osób zatrudnionych w NBP wynika między innymi z podejmowania przez pracowników nauki na studiach licencjackich i magisterskich.

Wykres 10

Struktura wiekowa pracowników

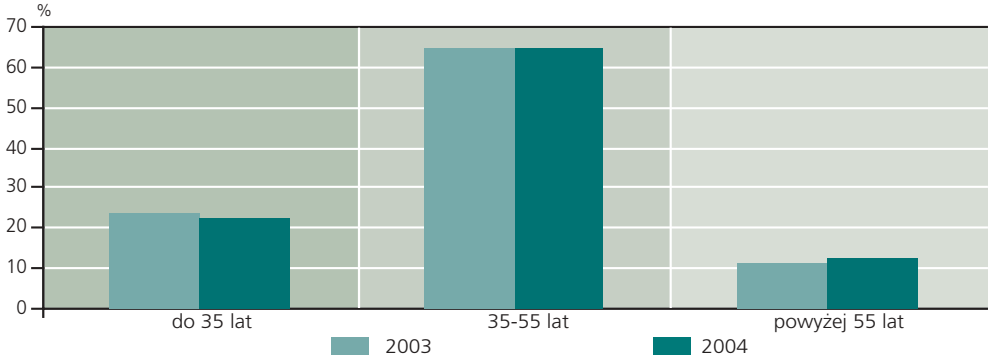

Źródło: dane NBP.

Wykres 11

Struktura wykształcenia pracowników

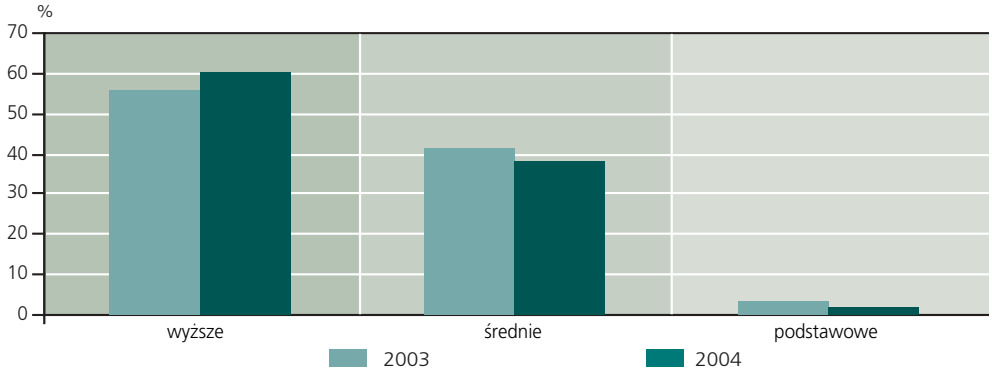

Źródło: dane NBP.

[75] W warunkach porównywalnych.

14.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP

Od momentu przystąpienia Polski do UE pracownicy NBP uczestniczą w pracach gremiów unijnych w zakresie analogicznym do przedstawicieli państw członkowskich UE, pozostających poza strefą euro. Prawidłowe wykonywanie wynikających stąd zadań wiąże się z koniecznością doskonalenia zawodowego – doskonalenia znajomości języków obcych, prowadzenia negocjacji i znajomości zasad funkcjonowania instytucji europejskich, jak również zwiększania kompetencji merytorycznych. Jednym z celów NBP jest uzyskanie pozycji znaczącego ośrodka naukowego w zakresie badań ekonomicznych w kraju oraz w ramach ESBC. Aby zrealizować ten cel, Narodowy Bank Polski organizuje dla swoich pracowników liczne szkolenia specjalistyczne umożliwiające podnoszenie ich kwalifikacji, co przyczynia się do rozwijania i doskonalenia prowadzonych w NBP analiz i badań.

Wzorem lat ubiegłych, w trakcie doboru i planowania szkoleń preferowano zagadnienia dotyczące priorytetowych zadań NBP. Stosowanie tej zasady gwarantuje efektywne wykorzystanie środków przeznaczonych na szkolenia.

14.1.2.1. Podstawowe formy podnoszenia kwalifikacji

W 2004 r. w szkoleniach organizowanych przez NBP wzięło udział 11.471[76] osób (w 2003 r. 10.172). Wzrost liczby przeszkolonych w porównaniu z 2003 r. (o 12,6%) wynikał z konieczności przeprowadzenia dużej liczby szkoleń w zakresie ustawy Prawo zamówień publicznych[77] oraz udziału pracowników w kolejnych edycjach szkoleń specjalistycznych.

Narodowy Bank Polski oferował pracownikom następujące rodzaje szkoleń:

- **Szkolenia wewnętrzne z udziałem wykładowców krajowych i zagranicznych**

  Wewnętrzne szkolenia specjalistyczne dotyczyły głównie: makroekonomii, prawa wspólnotowego, zarządzania rezerwami, zarządzania ryzykiem, zaawansowanych modeli ekonometrycznych, statystyki, rachunkowości, systemów płatniczych, kontroli wewnętrznej i zagadnień unijnych. Przeprowadzano również szkolenia obowiązkowe z zakresu ochrony mienia bankowego i BHP. Organizowane były również lektoraty języków obcych. Nauka języków obcych odbywała się w formie kursów specjalistycznych i konwersacji z native speakerami. Lektoraty miały poziom co najmniej średnio zaawansowany i były ukierunkowane na doskonalenie w konkretnych dziedzinach.

- **Szkoleniowe wyjazdy zagraniczne**

  Szkolenia tego rodzaju były organizowane przez banki centralne, międzynarodowe instytucje finansowe oraz instytucje edukacyjne i obejmowały seminaria, kursy, konferencje oraz wizyty studialne. Pracownicy NBP mieli możliwość poszerzenia wiedzy i wymiany doświadczeń nt.: zagadnień makroekonomicznych, statystyki i ekonometrii, rynków finansowych, systemów płatniczych, rynków finansowych, nadzoru bankowego, zarządzania rezerwami dewizowymi, zarządzania ryzykiem, rachunkowości, prawa oraz szczegółowych zagadnień dotyczących funkcjonowania ESBC. Szkoleniowe wyjazdy zagraniczne dotyczyły przede wszystkim priorytetowych obszarów szkoleniowych wyznaczonych dla poszczególnych departamentów przez Zarząd NBP.

- **Staże w instytucjach europejskich**

  Pracownicy NBP odbywali staże między innymi w Komisji Europejskiej, Europejskim Banku Centralnym oraz innych bankach centralnych w ramach tzw. wymiany pracowniczej.

---

[76] Niektórzy pracownicy uczestniczyli w szkoleniach więcej niż jeden raz.

[77] Ustawa po raz pierwszy objęła swoim zakresem zamówienia NBP.

- **Krajowe szkolenia zewnętrzne**

  Zakres tematyczny krajowych szkoleń zewnętrznych obejmował: systemy informatyczne, rynki finansowe, rachunkowość, prawo, zarządzanie ryzykiem i integrację europejską.

- **Szkolne i pozaszkolne formy dokształcania: studia wyższe, podyplomowe, doktoranckie i aplikacje**

14.1.2.2. Wprowadzenie Zasad etyki pracowników NBP

NBP jako instytucja wykonująca zadania publiczne promuje normy zachowań odpowiadające najwyższym standardom etycznym, co pozwala na osiągnięcie wysokiego poziomu kompetencji i profesjonalizmu pracowników. W 2004 r. opracowano i wprowadzono w życie *Zasady etyki pracowników NBP*. Każdego pracownika zapoznano z *Zasadami* i zobowiązano do ich stosowania. Do nadzorowania przestrzegania *Zasad* został wyznaczony jeden z członków Zarządu NBP.

14.2. Zarządzanie zasobami majątkowymi

W 2004 r. nakłady finansowe Narodowego Banku Polskiego na realizację zadań i zakupy inwestycyjne wyniosły 226.118 tys. zł i były wyższe o 1,4% w stosunku do 2003 r. Podobnie jak w latach poprzednich wydatki przeznaczono przede wszystkim na:

- zakupy z zakresu teleinformatyki i telekomunikacji,
- budownictwo inwestycyjne,
- zakupy środków trwałych.

Główne kierunki działalności inwestycyjnej w 2004 r. dotyczyły:

- dostosowania infrastruktury teleinformatycznej NBP do wymagań obowiązujących w UE, w szczególności w ESBC oraz osiągnięcia poziomu technologicznego zgodnego ze standardami przyjętymi w bankach centralnych UE,
- udoskonalenia zabezpieczeń obiektów i systemów NBP,
- mechanizacji skarbców i czynności kasowo-skarbcowych, mającej na celu zwiększenie efektywności przeliczania wartości pieniężnych oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa przechowywania i transportu gotówki w związku z planowanym wprowadzeniem euro,
- modernizacji obiektów bankowych w celu poprawy stanu technicznego oraz wymiany zużytych i zamortyzowanych składników majątku.

W wyniku zrealizowanych zadań inwestycyjnych uzyskano następujące efekty:

- nastąpiła dalsza rozbudowa i modernizacja istniejących systemów informatycznych i teleinformatycznych,
- zwiększono powierzchnię pomieszczeń bankowych i zmodernizowano je,
- zmodernizowano i rozbudowano systemy zabezpieczenia obiektów bankowych przed napadem, włamaniem i pożarem, a także kontynuowano dostosowywanie pomieszczeń bankowych do ustawowych wymagań w zakresie ochrony,

- nastąpiła poprawa stanu technicznego obiektów bankowych i ich otoczenia, a tym samym polepszyły się warunki pracy.

14.3. Obsługa informatyczna systemu bankowego oraz NBP

W 2004 r. prowadzono prace informatyczne polegające na:

- wprowadzaniu bieżących zmian w systemach informatycznych wynikających z integracji Polski z UE, a w szczególności z uczestnictwa NBP w ESBC,
- przystosowaniu systemów informatycznych do obsługi jednostek budżetowych wg nowej ustawy o finansach publicznych,
- usprawnieniu istniejącej infrastruktury teleinformatycznej,
- kontynuacji rozpoczętych zadań wieloletnich i zapewnieniu niezbędnego poziomu bezpieczeństwa systemów NBP.

Realizując powyższe zadania w 2004 r.:

- kontynuowano prace związane z budową systemu SORBNET-EURO,
- uruchomiono infrastrukturę teleinformatyczną w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych,
- zakończono etap centralizacji Zintegrowanego Systemu Księgowego i rozpoczęto ostatni etap migracji systemów oddziałowych w ramach projektu,
- zakończono budowę Centrum Monitorowania i Zarządzania Systemem Teleinformatycznym,
- dostosowano system sprawozdawczy do wymogów UE,
- kontynuowano wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w serwisie internetowym NBP.

14.4. Ochrona i zabezpieczenia

W 2004 r. kontynuowane były prace związane z utrzymaniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w NBP. Opracowano i wprowadzono wewnętrzne regulacje wynikające z polityki bezpieczeństwa w NBP, dotyczące: ciągłości działania, świadczenia usług certyfikacyjnych oraz zarządzania bezpieczeństwem systemów informatycznych.

Ponadto:

- Przygotowano system bezpiecznej łączności telekopiowej przeznaczony do przesyłania informacji niejawnych o klauzuli „zastrzeżone" oraz informacji jawnych mających szczególne znaczenie dla NBP.
- Prowadzono prace nad dostosowaniem wewnętrznych regulacji prawnych do planowanej w 2005 r. nowelizacji ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia oraz

nowelizacji rozporządzenia z dnia 14 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne.

- Prowadzono szkolenia dla osób mających dostęp do informacji niejawnych i zajmujących się przetwarzaniem danych osobowych.

- Opracowano *Strategię budowy planów ciągłości działania w NBP* oraz rozpoczęto budowę planów ciągłości działania dla najważniejszych funkcji krytycznych NBP.

14.5. Działalność audytu wewnętrznego

W 2004 r. NBP koncentrował się na dostosowywaniu działalności audytu wewnętrznego do Międzynarodowych Standardów Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego (*International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing*). Dostosowanie obejmowało stworzenie audytu nakierowanego na ryzyko oraz wspieranie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w NBP.

W ramach działań z tego zakresu:

- przeprowadzono 56 zadań audytowych obejmujących 31 tematów przewidzianych w *Planie działalności audytu wewnętrznego na rok 2004*,

- wykonano 2 postępowania wyjaśniające,

- monitorowano realizację wniosków i zaleceń wydanych w wyniku audytów,

- realizowano zadania o charakterze pozaaudytowym, w tym analityczne i doradcze.

Wyniki przeprowadzonych audytów wewnętrznych wskazują na prawidłowe funkcjonowanie NBP i brak istotnych zagrożeń dla jego działalności. Po raz kolejny stwierdzono poprawę funkcjonowania mechanizmów kontroli wewnętrznej.

W 2004 r. NBP rozpoczął ponadto bieżącą współpracę z bankami centralnymi w ramach ESBC i po raz pierwszy prowadził audyt na zlecenie Komitetu Audytorów Wewnętrznych ESBC (Internal Auditors Committee).

14.6. Zmiany organizacyjne

W 2004 r. prowadzono w Narodowym Banku Polskim działania mające na celu stworzenie nowoczesnych mechanizmów i procedur zarządzania ryzykiem. W tym celu został utworzony Departament Zarządzania Ryzykiem Finansowym (DZRF), który jest odpowiedzialny za monitorowanie ryzyka finansowego w NBP. Jego zadania obejmują przede wszystkim bieżące identyfikowanie, pomiar i kontrolę wszystkich rodzajów ryzyka finansowego, tj. ryzyka kredytowego, ryzyka stopy procentowej, ryzyka płynności i ryzyka kursowego.

Ponadto utworzono Zespół ds. Ryzyka Operacyjnego, którego zadaniem jest opracowywanie metodyki oraz wykonywanie zadań analitycznych związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w NBP.

W 2004 r. przeprowadzono racjonalizację zatrudnienia w oddziałach okręgowych NBP. Ponadto podjęto prace mające na celu połączenie, z dniem 1 maja 2005 r., Oddziału Okręgowego w Warszawie i Głównego Oddziału Walutowo-Dewizowego w jedną jednostkę organizacyjną. Połączenie ma na celu dalsze obniżenie kosztów działania NBP i usprawnienie obsługi klientów NBP.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- Nastąpił dalszy spadek zatrudnienia w NBP o 217 etatów, tj. 4,2%.
- Dostosowywano działalność audytu wewnętrznego do Międzynarodowych Standardów Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego.
- Wzmocniono system zarządzania ryzykiem w NBP.

15

BILANS
I RACHUNEK WYNIKÓW NBP

15.1. Zmiany w zasadach rachunkowości

Z dniem 1 stycznia 2004 r. weszła w życie zmiana art. 67 ustawy o NBP, zgodnie z którą zasady rachunkowości NBP powinny odpowiadać standardom stosowanym w ESBC. W celu wykonania powyższego zapisu RPP przyjęła w 2003 r. dwie uchwały z zakresu rachunkowości: uchwałę nr 16/2003 w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysku i strat NBP (z późniejszymi zmianami) oraz uchwałę nr 17/2003 w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w NBP. Zmianom wprowadzonym od 1 stycznia 2004 r. podlegały:

- Częstotliwość naliczania odsetek, dyskonta, premii od aktywów i zobowiązań NBP, tj. przejście z miesięcznego naliczania na naliczanie dzienne.

- Metoda naliczania dyskonta od zakupionych dyskontowych dłużnych papierów wartościowych o terminie zapadalności dłuższym niż jeden rok od momentu zakupu, tj. przejście z metody liniowej na metodę wewnętrznej stopy zwrotu.

- Wycena dłużnych papierów wartościowych, czyli przejście z wyceny według średniej ceny rynkowej, nie wyższej od wartości ustalonej według ceny zakupu, na wycenę według średniej ceny rynkowej, nawet jeżeli ta cena jest wyższa od ceny zakupu.

- Odnoszenie skutków wyceny cenowej, tj. niezrealizowanych kosztów i niezrealizowanych przychodów. Niezrealizowane koszty ujmuje się w ciągu roku obrotowego w aktywach bilansu, a przychody w pasywach bilansu jako różnice z wyceny cenowej aktywów i pasywów. Koszty niezrealizowane zalicza się w dniu bilansowym do wyniku finansowego (dotychczas niezrealizowane koszty były wykazywane w aktywach bilansu jako różnice z wyceny; niezrealizowane przychody nie były wykazywane w bilansie).

- Sposób rozliczania przychodów i kosztów z transakcji walutowych, tzw. zrealizowane różnice kursowe (przejście z metody rozliczania na podstawie kursu średniego NBP obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych na metodę średniego kosztu zasobu waluty obcej). Zasadę tę stosuje się do operacji związanych z gospodarowaniem rezerwami dewizowymi.

- Szczegółowe uregulowania kwestii związanych z ujmowaniem i wyceną instrumentów służących ograniczeniu ryzyka (instrumentów pozabilansowych).

- Odnoszenie skutków wyceny kursowej aktywów i zobowiązań w walutach obcych, tj. niezrealizowanych kosztów i niezrealizowanych przychodów. Niezrealizowane koszty ujmuje się w ciągu roku obrotowego w aktywach bilansu, a przychody w pasywach bilansu jako różnice z wyceny aktywów i zobowiązań w walutach obcych. Koszty niezrealizowane zalicza się w dniu bilansowym do wyniku finansowego. Dotychczas nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi, która powstała w związku z przeliczeniem aktywów i pasywów w walutach obcych, zmniejszała rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych. Nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi zwiększała rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych.

W przypadku aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych ujemne różnice kursowe (koszty niezrealizowane) są wykazywane w aktywach bilansu jako różnice z wyceny, a dodatnie różnice kursowe (przychody niezrealizowane) w pasywach bilansu jako różnice z wyceny. Są one zaliczane do wyniku finansowego w dniu rozchodu składnika aktywów lub pasywów. Zasada ta pozostała niezmieniona.

- Sposób zaliczania do wyniku finansowego przychodów z tytułu odsetek skapitalizownych, które są zaliczane do wyniku finansowego w dniu ich naliczenia. Dotychczas w dniu naliczenia były one odnoszone do przychodów przyszłych okresów, a w dniu zapłaty były zaliczane do wyniku finansowego.

- Przekwalifikowanie dotychczasowej rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych na rachunek rewaluacyjny osobno dla walut obcych i złota. Ze względu na swoją istotę i źródło powstania odpowiada ona bowiem rachunkowi rewaluacyjnemu, o którym mowa w wytycznych EBC. Kwota rachunku rewaluacyjnego nie będzie zwiększana. Stan rachunku wykazany na 1 stycznia 2004 r. będzie jedynie zmniejszany.

- Wprowadzenie obowiązku ewidencji na kontach pozabilansowych na podstawie zasady podwójnego zapisu.

- Szczegółowe uregulowanie kwestii związanych z ujmowaniem i wyceną instrumentów służących ograniczaniu ryzyka (instrumentów pozabilansowych).

- Dostosowanie formatu sprawozdań finansowych do wymogów EBC.

- Struktura i wartość funduszy własnych NBP.

- Rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, a mianowicie:

  – rezerwa jest tworzona w ciężar kosztów – dotychczas rezerwę zwiększała nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi, a zmniejszała nadwyżka ujemnych nad dodatnimi,

  – rezerwę rozwiązuje się na dobro przychodów, gdy jej poziom będzie za wysoki w odniesieniu do zidentyfikowanego ryzyka zmian kursów walut; dotychczas rezerwę można było rozwiązywać w przypadku sprzedaży aktywów w walutach obcych za złote bankom – na międzybankowym rynku walutowym i Ministerstwu Finansów – na obsługę zadłużenia zagranicznego państwa lub w przypadku wystąpienia straty na działalności operacyjnej NBP.

Uchwała nr 16/2003 stanowi, że zagadnienia w niej nieuregulowane należy rozwiązywać, uwzględniając obowiązujące na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego wytyczne EBC, raporty i decyzje Komitetu ds. Rachunkowości i Dochodu Pieniężnego (Accounting and Monetary Income Committee – AMICO), prace przygotowawcze do wytycznych EBC oraz międzynarodowe standardy rachunkowości, mając na celu osiągnięcie rzetelności i prawidłowości sprawozdania finansowego.

15.2. Bilans NBP i korekty powstałe w wyniku zmian zasad rachunkowości

Poniżej zaprezentowano zmiany w pozycjach aktywów bilansu NBP, wynikające ze zmian zasad rachunkowości, wprowadzonych od 1 stycznia 2004 r. w porównaniu z 31 grudnia 2003 r.

Tabela 16

Zmiany w pozycjach aktywów bilansu NBP

	Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
		31.12.2003	01.01.2004	01.01.2004 – 31.12.2003	
		w tys. złotych			%
	AKTYWA				
1.	Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	5.163.760,65	5.163.594,70	-165,95	0,00
2.	Należności od nierezydentów w walutach obcych	122.786.818,04	124.037.908,69	1.251.090,65	1,02
2.1.	Należności od MFW	3.259.844,45	3.259.844,45	0,00	0,00
2.2.	Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	119.526.973,59	120.778.064,24	1.251.090,65	1,05
3.	Należności od rezydentów w walutach obcych	561.508,08	561.508,08	0,00	0,00
4.	Należności od nierezydentów w walucie krajowej	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,00	0,00	0,00	0,00
6.	Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	4.765.152,16	4.765.152,16	0,00	0,00
7.	Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	0,70	0,70	0,00	0,00
9.	Pozycje w trakcie rozliczenia	0,00	0,00	0,00	0,00
10.	Pozostałe aktywa	6.303.871,91	6.085.038,01	-218.833,90	-3,47
10.1.	Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	1.072.834,84	1.072.834,84	0,00	0,00
10.2.	Pozostałe aktywa finansowe	4.865.999,15	4.864.751,88	-1.247,27	-0,03
10.3.	Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	0,00	4,73	4,73	-
10.4.	Rozliczenia międzyokresowe kosztów	7.725,32	7.725,32	0,00	0,00
10.5.	Inne	357.312,60	139.721,24	-217.591,36	-60,90
	AKTYWA OGÓŁEM	139.581.111,54	140.613.202,34	1.032.090,80	0,74

Źródło: dane NBP.

15.2.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości

Na dzień 1 stycznia 2004 r. wartość tej pozycji obniżyła się o 165,95 tys. zł w porównaniu z 31 grudnia 2003 r. Różnica powstała w wyniku zmiany sposobu ewidencji złota w księgach rachunkowych: z gramów na uncje, i korekty do średniego kosztu zasobu złota. Różnica ta została zaliczona do wyniku finansowego.

15.2.2. Należności od nierezydentów w walutach obcych

Należności od nierezydentów w walutach obcych wzrosły o 1.251.090,65 tys. zł, głównie z tytułu zmiany zasad wyceny rynkowej dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych. Dotychczas papiery te były wyceniane według średniej ceny rynkowej, nie wyższej od wartości ustalonej według ceny zakupu. Od 1 stycznia 2004 r. wycena papierów wartościowych dokonywana jest według średniej ceny rynkowej (nawet gdy jest wyższa od ceny zakupu).

Na zwiększenie tej pozycji miał wpływ:

- wzrost wartości dyskontowych dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych o kwotę 7.198,69 tys. zł, związany ze zmianą zasady wyceny tych papierów, tj. z przejściem na zasadę uwzględniającą wycenę według średniej ceny rynkowej,

- wzrost wartości oprocentowanych dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych o kwotę 1.245.380,95 tys. zł, wynikający z wyceny papierów wartościowych o oprocentowaniu stałym według wyższej ceny rynkowej niż wartość księgowa tych papierów w portfelu NBP,

przy jednoczesnym zmniejszeniu:

- pozycji bilansowej rachunków lokat terminowych o kwotę 1.488,99 tys. zł, co wiąże się z obniżeniem kwoty naliczonych odsetek wskutek zmiany sposobu ich obliczania[78]. Na powyższą korektę składają się korekty odsetek od lokat: w GBP na kwotę 593,53 tys. zł, w EUR na kwotę 572,14 tys. zł oraz w USD na kwotę 323,32 tys. zł.

Na należności od nierezydentów w walutach obcych składają się korekty odsetek od lokat: w GBP na kwotę 593,53 tys. zł, w EUR na kwotę 572,14 tys. zł oraz w USD na kwotę 323,32 tys. zł.

Powyższe różnice zostały zaliczone do wyniku finansowego.

15.2.3. Pozostałe aktywa finansowe

Zmniejszenie wartości „pozostałych aktywów finansowych" o kwotę 1.247,27 tys. zł wynika ze zmiany sposobu ujmowania w księgach rachunkowych dyskontowych dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej (weksli banków komercyjnych) – z wartości nominalnej weksla na wartość w kwocie należnej podawcy weksla.

15.2.4. Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych

Na dzień 1 stycznia 2004 r. wystąpiła po raz pierwszy pozycja „różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych" w wysokości 4,73 tys. zł. Pozycja dotyczy wyniku korekty wyceny (do średniego kosztu zakupu) pozabilansowych transakcji bieżących spot w walutach obcych do otrzymania.

15.2.5. Inne aktywa

Zmniejszenie pozycji „inne aktywa" o kwotę 217.591,36 tys. zł jest wynikiem zmiany sposobu prezentowania ujemnych różnic z wyceny cenowej papierów wartościowych w EUR, GBP, USD. Zostały one wykazane jako koszty z tytułu korekt powstałych w wyniku zmian zasad rachunkowości.

Zmiany w pozycjach pasywów bilansu NBP, wynikające ze zmian zasad rachunkowości wprowadzonych od 1 stycznia 2004 r., w porównaniu z 31 grudnia 2003 r. przedstawia tabela 17.

[78] Według rozwiązań obowiązujących do 31 grudnia 2003 r., NBP przyjmował do okresu odsetkowego dzień złożenia lokaty, a nie dzień likwidacji lokaty.

Tabela 17

Zmiany w pozycjach pasywów bilansu NBP

	Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
		31.12.2003	01.01.2004	01.01.2004 – 31.12.2003	
		w tys. złotych			%
	PASYWA				
1.	Pieniądz w obiegu	54.176.616,52	54.176.616,52	0,00	0,00
2.	Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	26.354.274,93	26.354.274,93	0,00	0,00
2.1.	Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	12.141.088,75	12.141.088,75	0,00	0,00
2.2.	Depozyty na koniec dnia	11.216,15	11.216,15	0,00	0,00
2.3.	Depozyty o stałym oprocentowaniu	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4.	Inne operacje polityki pieniężnej	14.201.970,03	14.201.970,03	0,00	0,00
3.	Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	12.178,39	12.178,39	0,00	0,00
4.	Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	8.393.444,07	8.393.444,07	0,00	0,00
4.1.	Zobowiązania wobec sektora rządowego	8.384.949,22	8.384.949,22	0,00	0,00
4.2.	Pozostałe zobowiązania	8.494,85	8.494,85	0,00	0,00
5.	Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej	13.272,44	13.272,44	0,00	0,00
6.	Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	3.055.931,38	3.055.931,38	0,00	0,00
7.	Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych	858.698,56	858.698,56	0,00	0,00
8.	Zobowiązania wobec MFW	4.583.717,38	4.583.717,38	0,00	0,00
9.	Pozycje w trakcie rozliczenia	1.599,94	1.599,94	0,00	0,00
10.	Pozostałe pasywa	4.017.472,36	1.438.638,21	-2.578.834,15	-64,19
10.1.	Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	0,00	4,44	4,44	-
10.2.	Rozliczenia międzyokresowe	3.618.259,58	1.401.456,15	-2.216.803,43	-61,27
10.3.	Inne	399.212,78	37.177,62	-362.035,16	-90,69
11.	Rezerwy na przyszłe zobowiązania	103.608,16	126.544,06	22.935,90	22,14
12.	Różnice z wyceny	0,00	31.894.870,52	31.894.870,52	-
13.	Fundusze i rezerwy	33.739.950,89	1.845.080,37	-31.894.870,52	-94,53
13.1.	Fundusz statutowy	1.500.000,00	1.500.000,00	0,00	0,00
13.2.	Fundusz rezerwowy	345.080,37	345.080,37	0,00	0,00
13.3.	Rezerwy	31.894.870,52	0,00	-31.894.870,52	0,00
14.	Wynik finansowy	4.270.346,52	7.858.335,57	3.587.989,05	84,02
14.1.	Wynik finansowy bieżącego roku	4.270.346,52	3.587.989,05	-682.357,47	-15,98
14.2.	Wynik finansowy ubiegłego roku	0,00	4.270.346,52	4.270.346,52	-
	PASYWA OGÓŁEM	139.581.111,54	140.613.202,34	1.032.090,80	0,74

Źródło: dane NBP.

15.2.6. Pozostałe pasywa

Zmiana pozycji „pozostałe pasywa" o 2.578.834,15 tys. zł nastąpiła w wyniku:

- wystąpienia pozycji „różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych" w wysokości 4,44 tys. zł; pozycja dotyczy wyniku korekty wyceny (do średniego kosztu zakupu) transakcji bieżących pozabilansowych spot w walutach obcych do wydania; w ubiegłym roku obrotowym transakcje spot były ewidencjonowane tylko na kontach bilansowych w dniu rozliczenia;

- zmniejszenia wartości rozliczeń międzyokresowych o kwotę 2.215.556,16 tys. zł; wynikającego ze zmiany sposobu ujmowania w księgach rachunkowych odsetek skapitali-

zowanych od kredytów refinansowych na inwestycje centralne w walucie krajowej; dotychczas były one ujmowane jako przychody przyszłych okresów,

- zmniejszenia wartości rozliczeń międzyokresowych o kwotę 1.247,27 tys. zł z tytułu przeksięgowania dyskonta od dyskontowych dłużnych papierów wartościowych w związku ze zmianą sposobu ujmowania w księgach rachunkowych papierów wartościowych: z wartości nominalnej weksla na wartość w kwocie należnej podawcy weksla (pozycja ta nie spowodowała zmian wyniku finansowego),

- obniżenia pozycji bilansowej „inne" o 362.035,16 tys. zł w wyniku:

  – zmiany sposobu prezentacji dodatnich różnic kursowych aktywów i zobowiązań w USD (z tytułu ich przeliczenia według kursu średniego NBP) niezwiązanych z gospodarką rezerwami dewizowymi – na kwotę 339.099,27 tys. zł; w związku ze zmianą zasad dodatnie różnice kursowe prezentowane dotychczas w pasywach bilansu wykazano (w przychodach z operacji finansowych – Rachunku zysków i strat) jako dodatnie różnice kursowe;

  – przeksięgowania kwoty 22.935,90 tys. zł z funduszu premiowego na rezerwy na przyszłe zobowiązania w związku z likwidacją funduszu premiowego; nie spowodowało to zmian wyniku finansowego.

15.2.7. Rezerwy na przyszłe zobowiązania

Jak wskazano powyżej, pozycja „rezerwy na przyszłe zobowiązania" zwiększyła się o 22.935,90 tys. zł – tj. wartość dotychczasowego funduszu premiowego, co nie spowodowało zmian wyniku finansowego.

15.2.8. Różnice z wyceny

Pozycja „różnice z wyceny" powstała z przeksięgowania dotychczasowej rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w pozycji „różnice z wyceny" na rachunek rewaluacyjny – z tytułu zmian zasad rachunkowości i nie miała wpływu na wynik finansowy.

15.2.9. Fundusze i rezerwy

Obniżenie wartości pozycji „fundusze i rezerwy" nastąpiło z tytułu wykazania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w pozycji „różnice z wyceny" – bez zmian dla wyniku finansowego.

15.3. Rachunek zysków i strat NBP i korekty powstałe w wyniku zmian zasad rachunkowości

W związku ze zmianą zasad rachunkowości wynik finansowy na dzień 1 stycznia 2004 r. wyniósł 3.587.989,05 tys. zł.

Tabela 18

Wynik finansowy NBP na dzień 1 stycznia 2004 r.

Wyszczególnienie		Stan na dzień 01.01.2004 w tys. złotych
1.	**Wynik z tytułu odsetek, dyskonta, premii**	**2.215.556,16**
1.1.	Przychody z tytułu odsetek, dyskonta, premii	2.215.556,16
1.2.	Koszty z tytułu odsetek, dyskonta, premii	0,00
2.	**Wynik operacji finansowych**	**1.372.432,89**
2.1.	Przychody z operacji finansowych	1.591.754,11
2.2.	Koszty operacji finansowych	219.321,22
3.	**Wynik z tytułu opłat i prowizji**	**0,00**
4.	**Przychody z tytułu akcji i udziałów**	**0,00**
5.	**Pozostałe przychody**	**0,00**
A.	**Przychody netto ogółem (1+2+3+4+5)**	**3.587.989,05**
6.	**Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami wynagrodzenia**	**0,00**
7.	**Pozostałe koszty administracyjne**	**0,00**
8.	**Koszty amortyzacji**	**0,00**
9.	**Koszty emisji znaków pieniężnych**	**0,00**
10.	**Pozostałe koszty**	**0,00**
B.	**Wynik finansowy (zysk)**	**3.587.989,05**

Źródło: dane NBP.

Na wynik finansowy na dzień 1 stycznia 2004 r. złożyły się:

- przychody w kwocie 3.807.310,27 tys. zł, z tego:

  – 2.215.556,16 tys. zł z odsetek skapitalizowanych od kredytów refinansowych w walucie krajowej (przeksięgowanie z przychodów przyszłych okresów),

  – 1.252.577,14 tys. zł z operacji finansowych z tytułu wyceny dyskontowych dłużnych papierów wartościowych i papierów wartościowych oprocentowanych,

  – 77,28 tys. zł z operacji finansowych z tytułu korekty naliczonych odsetek od oprocentowanych papierów wartościowych,

  – 339.099,27 tys. zł z tytułu zmiany sposobu prezentacji dodatnich różnic kursowych od aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych,

  – 0,42 tys. zł z operacji finansowych z tytułu korekty wartości pozabilansowych w koronach szwedzkich (SEK) do średniego kosztu zasobu waluty obcej.

- koszty w kwocie 219.321,22 tys. zł, z tego:

  – 165,95 tys. zł – ujawnione korekty złota i należności w złocie do średniego kosztu zasobu złota oraz zmiana sposobu ewidencji złota w księgach rachunkowych z gramów na uncje,

  – 1.563,77 tys. zł – korekta naliczonych odsetek od rachunków bieżących i lokat terminowych w walutach obcych oraz oprocentowanych papierów wartościowych w walutach obcych,

  – 217.591,36 tys. zł – z tytułu zmiany sposobu prezentowania ujemnych różnic z wyceny papierów wartościowych w walutach obcych,

  – 0,14 tys. zł z tytułu korekty wartości pozabilansowych w euro do średniego kosztu zasobu waluty obcej.

15.4. Bilans NBP na dzień 31 grudnia 2004 r.

Tabela 19

Aktywa NBP (w złotych)

		Stan w złotych na:		
		31.12.2003	01.01.2004	31.12.2004
	AKTYWA OGÓŁEM	139.581.111.539,25	140.613.202.341,41	119.661.106.916,55
1.	Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	5.163.760.650,63	5.163.594.700,88	4.332.440.356,68
2.	Należności od nierezydentów w walutach obcych	122.786.818.041,08	124.037.908.686,40	105.994.178.199,64
2.1.	Należności od MFW	3.259.844.447,34	3.259.844.447,34	2.344.541.377,82
2.2.	Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	119.526.973.593,74	120.778.064.239,06	103.649.636.821,82
3.	Należności od rezydentów w walutach obcych	561.508.082,29	561.508.082,29	101.303.935,61
4.	Należności od nierezydentów w walucie krajowej	0,00	0,00	0,00
5.	Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,00	0,00	0,00
6.	Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	4.765.152.164,57	4.765.152.164,57	3.158.748.533,36
7.	Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	0,00	0,00	0,00
8.	Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	697,70	697,70	0,00
9.	Pozycje w trakcie rozliczenia	0,00	0,01	0,00
10.	Pozostałe aktywa	6.303.871.902,98	6.085.038.009,56	6.074.435.891,26
10.1.	Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	1.072.834.838,57	1.072.834.838,57	1.146.326.941,11
10.2.	Pozostałe aktywa finansowe	4.865.999.150,57	4.864.751.880,16	4.709.474.600,44
10.3.	Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	0,00	4.734,46	187.190,33
10.4.	Rozliczenia międzyokresowe kosztów	7.725.324,68	7.725.324,68	46.360.973,40
10.5.	Inne	357.312.589,16	139.721.231,69	172.086.185,98

Źródło: dane NBP.

Tabela 20

Pasywa NBP

		Stan w złotych na:		
		31.12.2003	01.01.2004	31.12.2004
	PASYWA OGÓŁEM	139.581.111.539,25	140.613.202.341,41	119.661.106.916,55
1.	Pieniądz w obiegu	54.176.616.519,15	54.176.616.519,15	55.924.918.651,95
2.	Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej tytułu operacji polityki pieniężnej	26.354.274.930,58	26.354.274.930,58	27.240.318.678,65
2.1.	Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	12.141.088.751,58	12.141.088.751,58	13.247.536.303,56
2.2.	Depozyty na koniec dnia	11.216.152,22	11.216.152,22	52.377.173,97
2.3.	Depozyty o stałym oprocentowaniu	0,00	0,00	0,00
2.4.	Inne operacje polityki pieniężnej	14.201.970.026,78	14.201.970.026,78	13.940.405.201,12
3.	Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	12.178.392,62	12.178.392,62	13.917.936,52
4.	Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	8.393.444.065,49	8.393.444.065,49	11.429.217.775,38
4.1.	Zobowiązania wobec sektora rządowego	8.384.949.214,44	8.384.949.214,44	11.076.660.511,67
4.2.	Pozostałe zobowiązania	8.494.851,05	8.494.851,05	352.557.263,71
5.	Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej	13.272.438,11	13.272.438,11	136.626.597,24
6.	Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	3.055.931.378,59	3.055.931.378,59	3.577.020.831,05
7.	Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych	858.698.561,37	858.698.561,37	288.280.539,55
8.	Zobowiązania wobec MFW	4.583.717.383,66	4.583.717.383,66	4.412.809.298,44
9.	Pozycje w trakcie rozliczenia	1.599.936,74	1.599.938,16	0,00
10.	Pozostałe pasywa	4.017.472.356,72	1.438.638.208,42	304.394.097,48
10.1.	Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	0,00	4.442,83	558,74
10.2.	Rozliczenia międzyokresowe	3.618.259.578,24	1.401.456.147,83	261.561.425,05
10.3.	Inne	399.212.778,48	37.177.617,76	42.832.113,69
11.	Rezerwy na przyszłe zobowiązania	103.608.161,28	126.544.055,98	113.445.297,25
12.	Różnice z wyceny	0,00	31.894.870.521,90	9.774.184.873,87
13.	Fundusze i rezerwy	33.739.950.895,73	1.845.080.373,83	2.058.597.699,79
13.1.	Fundusz statutowy	1.500.000.000,00	1.500.000.000,00	1.500.000.000,00
13.2.	Fundusz rezerwowy	345.080.373,83	345.080.373,83	558.597.699,79
13.3.	Rezerwy	31.894.870.521,90	0,00	0,00
14.	Wynik finansowy	4.270.346.519,21	7.858.335.573,55	4.387.374.639,38
14.1.	Wynik finansowy bieżącego roku	4.270.346.519,21	3.587.989.054,34	4.387.374.639,38
14.2.	Wynik finansowy ubiegłego roku	0,00	4.270.346.519,21	0,00

Źródło: dane NBP.

15.5. Rachunek zysków i strat za 2004 r.

Tabela 21

Rachunek zysków i strat (w złotych)

		2003	2004
1.	**Wynik z tytułu odsetek, dyskonta, premii**	**2.696.653.426,19**	**3.544.029.686,94**
1.1.	Przychody z tytułu odsetek, dyskonta, premii	4.527.048.013,51	6.352.764.673,79
1.2.	Koszty z tytułu odsetek, dyskonta, premii	1.830.394.587,32	2.808.734.986,85
2.	**Wynik z operacji finansowych**	**2.508.763.077,05**	**2.020.643.795,45**
2.1.	Przychody z operacji finansowych	1.207.886.425,89	3.853.622.205,13
2.2.	Koszty operacji finansowych	82.145.292,04	3.102.504.767,44
2.3.	Koszty niezrealizowane	0,00	21.187.022.425,09
2.4.	Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	1.383.083.990,32	22.483.609.947,41
2.5.	Koszty z tytułu rozwiązania rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	62.047,12	27.061.164,56
3.	**Wynik z tytułu opłat i prowizji**	**-12.506.923,10**	**-12.963.689,98**
3.1.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	11.655.174,45	12.939.510,90
3.2.	Koszty z tytułu opłat i prowizji	24.162.097,55	25.903.200,88
4.	**Przychody z tytułu akcji i udziałów**	**29.629.660,00**	**11.058.835,85**
5.	**Pozostałe przychody**	**115.441.242,16**	**110.979.275,58**
A.	**Przychody netto ogółem [1+2+3+4+5]**	**5.337.980.482,30**	**5.673.747.903,84**
6.	**Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia**	**361.044.036,64**	**454.399.991,67**
7.	**Pozostałe koszty administracyjne**	**374.899.696,17**	**392.813.649,80**
8.	**Koszty amortyzacji**	**117.640.454,09**	**137.913.466,15**
9.	**Koszty emisji znaków pieniężnych**	**131.999.712,84**	**226.301.666,57**
10.	**Pozostałe koszty**	**82.050.063,35**	**74.944.490,27**
B.	**Wynik finansowy [A-6-7-8-9-10]**	**4.270.346.519,21**	**4.387.374.639,38**

Źródło: dane NBP.

15.6. Zmiany w bilansie NBP w 2004 r.

Suma bilansowa aktywów i pasywów Narodowego Banku Polskiego wyniosła na dzień 31 grudnia 2004 r. 119.661.106,92 tys. zł i zmniejszyła się o 20.952.095,42 tys. zł (14,9%), w porównaniu ze stanem 140.613.202,34 tys. zł – na dzień 1 stycznia 2004 r.

Tabela 22

Zmiany aktywów NBP w 2004 r.

	Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
		01.01.2004	31.12.2004	31.12.2004 - 01.01.2004	
		w tys. złotych			%
	AKTYWA				
1.	Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	5.163.594,70	4.332.440,36	-831.154,34	-16,1
2.	Należności od nierezydentów w walutach obcych	124.037.908,69	105.994.178,20	-18.043.730,49	-14,55
2.1.	Należności od MFW	3.259.844,45	2.344.541,38	-915.303,07	-28,08
2.2.	Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	120.778.064,24	103.649.636,82	-17.128.427,42	-14,18
3.	Należności od rezydentów w walutach obcych	561.508,08	101.303,93	-460.204,15	-81,96
4.	Należności od nierezydentów w walucie krajowej	0	0	0	0
5.	Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0	0	0	0
6.	Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	4.765.152,16	3.158.748,54	-1.606.403,62	-33,71
7.	Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	0	0	0	0
8.	Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	0,7	0	-0,7	-100
9.	Pozycje w trakcie rozliczenia	0	0	0	0
10.	Pozostałe aktywa	6.085.038,01	6.074.435,89	-10.602,12	-0,17
10.1.	Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	1.072.834,84	1.146.326,94	73.492,10	6,85
10.2.	Pozostałe aktywa finansowe	4.864.751,88	4.709.474,60	-155.277,28	-3,19
10.3.	Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	4,73	187,19	182,46	3.857,51
10.4.	Rozliczenia międzyokresowe kosztów	7.725,32	46.360,97	38.635,65	500,12
10.5.	Inne	139.721,24	172.086,19	32.364,95	23,16
	AKTYWA OGÓŁEM	140.613.202,34	119.661.106,92	-20.952.095,42	-14,9

Źródło: dane NBP.

Głównymi przyczynami spadku sumy aktywów na 31 grudnia 2004 r. w porównaniu z 1 stycznia 2004 r. były: silna aprecjacja złotego i związane z tym skutki wyceny aktywów. W ciągu 2004 r. złoty zyskał na wartości około 20% w stosunku do dolara (3,7405 PLN/USD na dzień 31 grudnia 2003 r. i 2,9904 PLN/USD na 31 grudnia 2004 r.) i ponad 13% w stosunku do euro i funta szterlinga (odpowiednio 4,7170 PLN/EUR i 6,6686 PLN/GBP na 31 grudnia 2003 r. oraz 4,0790 PLN/EUR i 5,7699 PLN/GBP na 31 grudnia 2004 r.).

Wynikiem wspomnianej aprecjacji było zmniejszenie wartości głównej pozycji aktywów „rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne" łącznie o 17.128.427,42 tys. zł.

Ponadto na zmianę sumy aktywów wpłynął spadek następujących pozycji:

- „złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości" o kwotę 831.154,34 tys. zł, w wyniku zmniejszenia zasobu złota o 740,819 uncji oraz spadku kursu dolara przy jednoczesnym wzroście cen rynkowych złota,

- „należności od MFW" o kwotę 915.303,07 tys. zł,

- „należności od rezydentów w walutach obcych" o 460.204,15 tys. zł, głównie w wyniku wykupu przez Ministerstwo Finansów ostatniej raty obligacji skarbowych emisji 1991 r. i spłaty przez Bank Handlowy w Warszawie S.A. ostatniej raty lokaty,

- „pozostałych należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej" o 1.606.403,62 tys. zł, głównie w wyniku przeksięgowania do ewidencji pozabilansowej należności w kwocie 1.183.103,71 tys. zł od Banku Handlowo-Kredytowego S.A. w Katowicach w likwidacji oraz spłaty rat kapitałowych kredytów na inwestycje centralne przez Bank BPH S.A. i Bank Polska Kasa Opieki S.A. a także spłaty pożyczki podporządkowanej przez Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.

Tabela 23

Zmiany pasywów NBP w 2004 r.

	Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
		01.01.2004	31.12.2004	31.12.2004 - 01.01.2004	
		w tys. złotych			%
	PASYWA				
1.	Pieniądz w obiegu	54.176.616,52	55.924.918,65	1.748.302,13	3,23
2.	Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	26.354.274,93	27.240.318,68	886.043,75	3,36
2.1.	Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	12.141.088,75	13.247.536,30	1.106.447,55	9,11
2.2.	Depozyty na koniec dnia	11.216,15	52.377,18	41.161,03	366,98
2.3.	Depozyty o stałym oprocentowaniu	0	0	0	0
2.4.	Inne operacje polityki pieniężnej	14.201.970,03	13.940.405,20	-261.564,83	-1,84
3.	Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	12.178,39	13.917,93	1.739,54	14,28
4.	Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	8.393.444,07	11.429.217,78	3.035.773,71	36,17
4.1.	Zobowiązania wobec sektora rządowego	8.384.949,22	11.076.660,51	2.691.711,29	32,1
4.2.	Pozostałe zobowiązania	8.494,85	352.557,27	344.062,42	4.050,25
5.	Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej	13.272,44	136.626,60	123.354,16	929,4
6.	Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	3.055.931,38	3.577.020,83	521.089,45	17,05
7.	Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych	858.698,56	288.280,54	-570.418,02	-66,43
8.	Zobowiązania wobec MFW	4.583.717,38	4.412.809,30	-170.908,08	-3,73
9.	Pozycje w trakcie rozliczenia	1.599,94	0	-1.599,94	-100
10.	Pozostałe pasywa	1.438.638,21	304.394,10	-1.134.244,11	-78,84
10.1.	Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	4,44	0,56	-3,88	-87,39
10.2.	Rozliczenia międzyokresowe	1.401.456,15	261.561,43	-1.139.894,72	-81,34
10.3.	Inne	37.177,62	42.832,11	5.654,49	15,21
11.	Rezerwy na przyszłe zobowiązania	126.544,06	113.445,30	-13.098,76	-10,35
12.	Różnice z wyceny	31.894.870,52	9.774.184,87	-22.120.685,65	-69,35
13.	Fundusze i rezerwy	1.845.080,37	2.058.597,70	213.517,33	11,57
13.1.	Fundusz statutowy	1.500.000,00	1.500.000,00	0	0
13.2.	Fundusz rezerwowy	345.080,37	558.597,70	213.517,33	61,87
13.3.	Rezerwy	0	0	0	0
14.	Wynik finansowy	7.858.335,57	4.387.374,64	-3.470.960,93	-44,17
14.1.	Wynik finansowy roku bieżącego	3.587.989,05	4.387.374,64	799.385,59	22,28
14.2.	Wynik finansowy roku ubiegłego	4.270.346,52	0	-4.270.346,52	-100
	PASYWA OGÓŁEM	140.613.202,34	119.661.106,92	-20.952.095,42	-14,9

Źródło: dane NBP.

Na zmniejszenie sumy pasywów na dzień 31 grudnia 2004 r. w porównaniu z 1 stycznia 2004 r. wpłynęła głównie aprecjacja złotego, co skutkowało zmniejszeniem pozycji „różnice z wyceny" o 22.120.685,65 tys. zł. Było to wynikiem zastosowania nowych zasad rachunkowości, zgodnie z którymi ujemne różnice kursowe (koszty niezrealizowane) zalicza się na koniec roku do wyniku finansowego, jednocześnie zmniejszając rachunek rewaluacyjny o tę samą kwotę[79].

Ponadto na zmianę sumy pasywów wpłynęło zmniejszenie:

- pozycji „zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych" – o kwotę 570.418,02 tys. zł, wynikającą głównie ze zmniejszenia stanu lokat terminowych w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych o 646.384,61 tys. zł,

- pozycji „wynik finansowy" – o 3.470.960,93 tys. zł, z tytułu rozliczenia z budżetem państwa zysku za 2003 r. i dokonania odpisu na fundusz rezerwowy oraz zwiększenia wyniku finansowego bieżącego roku,

przy jednoczesnym zwiększeniu:

- „pieniądza w obiegu" o 1.748.302,13 tys. zł, co jest skutkiem wzrostu zapotrzebowania na gotówkę,

- „zobowiązań wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej" – o 886.043,75 tys. zł, głównie z powodu wzrostu środków na rachunkach bieżących banków,

- „zobowiązań wobec innych rezydentów w walucie krajowej" – o 3.035.773,71 tys. zł, głównie z powodu zwiększenia środków na rachunkach sektora rządowego, w tym lokat terminowych Ministerstwa Finansów,

- „zobowiązań wobec rezydentów w walutach obcych" – o 521.089,45 tys. zł, z powodu zwiększenia środków na rachunkach sektora rządowego.

15.7. Zmiany w strukturze aktywów i pasywów w 2004 r.

Zarówno na dzień 1 stycznia, jak i na 31 grudnia 2004 r. główną pozycję aktywów stanowiły należności od nierezydentów w walutach obcych (odpowiednio 88,21% i 88,58% sumy bilansowej). Dodatkowo w opisywanym okresie zwiększył się udział pozycji „pozostałe aktywa", głównie w wyniku zwiększenia wartości środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Zmiany w strukturze aktywów przedstawia wykres 12.

[79] Na zmianę „różnic z wyceny" wpłynęło:
1. Zmniejszenie rachunku rewaluacyjnego w kwocie 22.483.524,73 tys. zł z tego:
   - z tytułu kosztów niezrealizowanych z wyceny aktywów i pasywów w walutach obcych w wysokości: 20.103.872,69 tys. zł,
   - z tytułu kosztów niezrealizowanych z wyceny złota w wysokości: 790.537,11 tys. zł,
   - z tytułu sprzedaży walut obcych za złote w wysokości: 1.588.566,65 tys zł,
   - z tytułu spadku zasobu złota w wysokości: 548,28 tys. zł.
2. Zwiększenie o 362.839,08 tys. zł w wyniku ujęcia dodatnich różnic z wyceny cenowej papierów wartościowych.

Wykres 12

Zmiany w strukturze aktywów NBP w 2004 r.

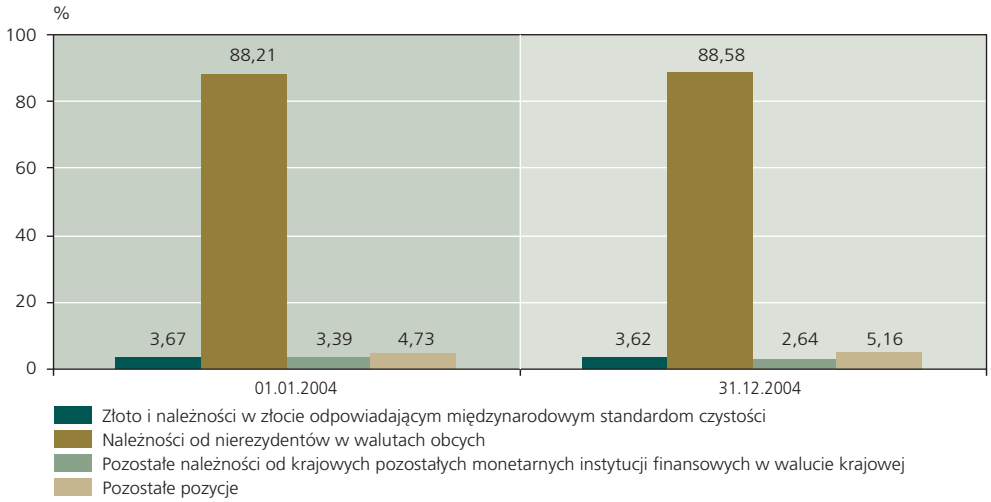

Źródło: dane NBP.

Na zmianę struktury pasywów na dzień 31 grudnia 2004 r. wpłynęło zwiększenie:

- „pieniądza w obiegu" z 38,53% do 46,74% sumy bilansowej,
- „zobowiązań wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej" z 18,75% do 22,76% sumy bilansowej,
- „zobowiązań wobec innych rezydentów w walucie krajowej" z 5,97% do 9,55% sumy bilansowej, głównie w wyniku zwiększenia środków na rachunkach sektora rządowego,

przy jednoczesnym zmniejszeniu:

- „różnic z wyceny" z 22,68% do 8,17% sumy bilansowej, głównie z tytułu zmniejszenia rachunku rewaluacyjnego.

Zmiany w strukturze pasywów przedstawia wykres 13.

Wykres 13

Zmiany w strukturze pasywów w 2004 r.

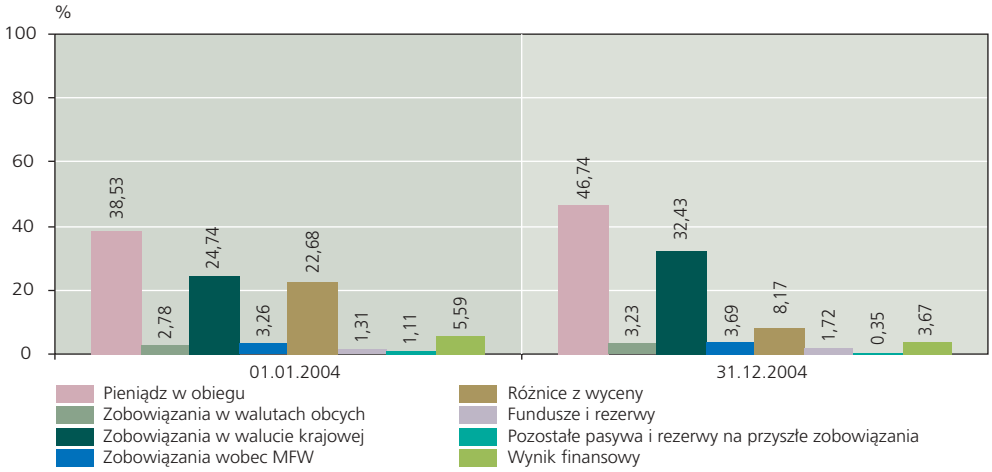

Źródło: dane NBP.

15.8. Zmiany w rachunku zysków i strat NBP w 2004 r.

Tabela 24

Rachunek zysków i strat NBP w latach 2003-2004

	Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana	
		2003	2004		
		tys. złotych			%
	Wynik finansowy	4.270.346,52	4.387.374,64	117.028,12	2,74
1.	Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii	2.696.653,42	3.544.029,68	847.376,26	31,42
	w tym: *odsetki skapitalizowane na inwestycje centralne**	-	1.991.304,73	1.991.304,73	-
2.	Wynik z operacji finansowych	2.508.763,08	2.020.643,80	-488.119,28	-19,46
	w tym: *przychody z tytułu korekt powstałych w wyniku zmian zasad rachunkowości*	-	*1.252.654,09*	*1.252.654,09*	-
	koszty z tytułu korekt powstałych w wyniku zmian zasad rachunkowości	-	219.155,13	219.155,13	-
3.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	-12.506,92	-12.963,69	-456,77	3,65
4.	Przychody z tytułu akcji i udziałów	29.629,66	11.058,84	-18.570,82	-62,68
5.	Pozostałe przychody	115.441,24	110.979,28	-4.461,96	-3,87
6.	Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia	361.044,04	454.399,99	93.355,95	25,86
7.	Pozostałe koszty administracyjne	374.899,70	392.813,65	17.913,95	4,78
8.	Koszty amortyzacji	117.640,45	137.913,47	20.273,02	17,23
9.	Koszty emisji znaków pieniężnych	131.999,71	226.301,67	94.301,96	71,44
10.	Pozostałe koszty	82.050,06	74.944,49	-7.105,57	-8,66

Źródło: dane NBP.

Podwyższenie wyniku finansowego w 2004 r. w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego nastąpiło głównie na skutek wzrostu wyniku z tytułu odsetek, dyskonta i premii o 847.376,26 tys. zł.

Wzrost tego wyniku został w dużej mierze zniwelowany niższym o 488.119,28 tys. zł wynikiem z tytułu operacji finansowych.

Zmiany struktury przychodów i kosztów NBP (w zaokrągleniu do jednego punktu procentowego) na dzień 31 grudnia 2003 r. i 2004 r. ilustruje wykres 14.

Na zmianę struktury przychodów i kosztów NBP w 2004 r.– w odniesieniu do okresu porównawczego – zasadniczy wpływ miały koszty niezrealizowane z wyceny kursowej, które na koniec grudnia 2004 r. wyniosły 20.894.409,80 tys. zł. Zgodnie z zasadami rachunkowości obowiązującymi w NBP, rachunek rewaluacyjny jest zmniejszany między innymi o kwotę stanowiącą równowartość kosztów niezrealizowanych z tytułu wyceny kursowej aktywów i pasywów w walutach obcych.

Wykres 14

Struktura przychodów i kosztów w latach 2003-2004

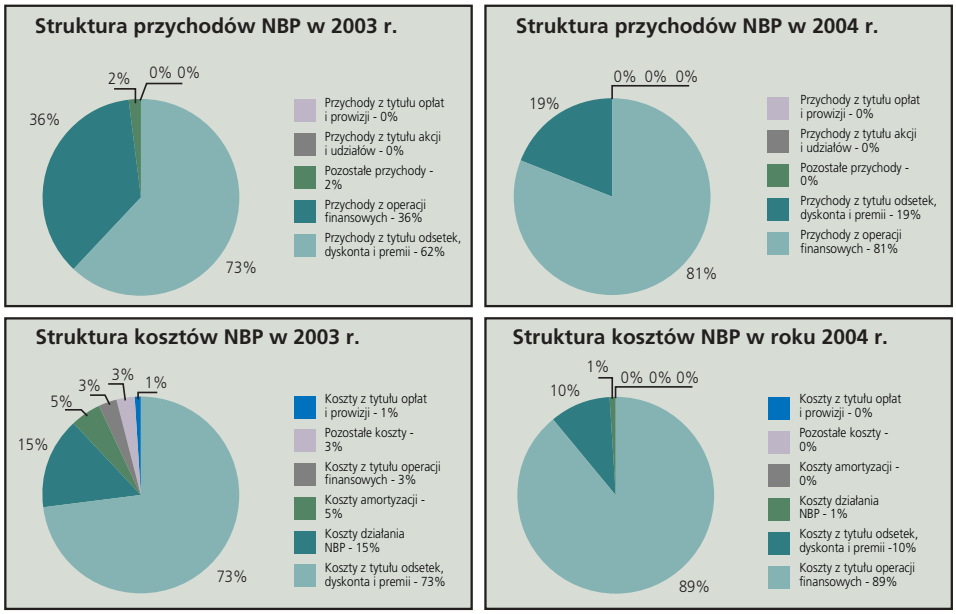

Źródło: dane NBP.

15.9. Rachunek zysków i strat NBP za 2004 r. – informacja szczegółowa

15.9.1. Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii

Wzrost wyniku z tytułu odsetek, dyskonta i premii był wypadkową zarówno podwyższenia przychodów o 1.825.716,66 tys. zł (40,33%), jak i kosztów o 978.340,40 tys. zł (53,45%).

Wzrost przychodów wystąpił w pozycji „wpływy odsetkowe od kredytów i pożyczek" (1.916.784,56 tys. zł), przede wszystkim na skutek zmian zasad rachunkowości NBP, polegających na zaliczeniu w poczet przychodów odsetek skapitalizowanych od kredytów na inwestycje centralne. Skutki zwiększenia wyżej wspomnianych przychodów zostały częściowo skompensowane spadkiem (o 117.787,36 tys. zł) wpływów z papierów wartościowych. Obniżenie tych pozycji przychodów wynikało głównie:

- z aprecjacji złotego w stosunku do dolara amerykańskiego (wartość złotego wobec euro i funta brytyjskiego średniorocznie zmniejszyła się); zniwelowała ona pozytywny wpływ powiększenia wolumenu zagranicznych papierów wartościowych wyrażonego w walucie oryginalnej[80],

- ze zmniejszania się stanu obligacji Skarbu Państwa w portfelu NBP (sprzedaż obligacji konwersyjnych w ramach *outright sale*, wykup rat kapitałowych obligacji w USD – emisja 1991 i 2001), co spowodowało niższe wpływy odsetkowe,

[80] Umocnienie złotego wobec dolara (porównując średnioroczne kursy: o 0,2409 PLN/USD), ze względu na większy udział dolara w strukturze pozycji walutowej NBP, miało większy wpływ na wynik finansowy NBP w 2004 r. niż skutki osłabienia złotego wobec euro i funta (średniorocznie odpowiednio o 0,1338 PLN/EUR i 0,3261 PLN/GBP).

Tabela 25

Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii w latach 2003-2004

Wyszczególnienie		Dane za rok		Zmiana		Struktura	
		2003	2004			2003	2004
		tys. złotych			%		
Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii		2.696.653,42	3.544.029,68	847.376,26	31,42	-	-
1	**Przychody**	**4.527.048,01**	**6.352.764,67**	**1.825.716,66**	**40,33**	**100,00**	**100,00**
	z papierów wartościowych	3.382.039,18	3.264.251,82	-117.787,36	-3,48	74,71	51,38
	od środków NBP zgromadzonych na rachunkach bankowych	601.466,55	624.426,35	22.959,80	3,82	13,29	9,83
	od kredytów i pożyczek	492.693,99	2.409.478,55	1.916.784,56	389,04	10,88	37,93
	inne przychody	50.848,29	54.607,95	3.759,66	7,39	1,12	0,86
2	**Koszty**	**1.830.394,59**	**2.808.734,99**	**978.340,40**	**53,45**	**100,00**	**100,00**
	odsetek, dyskonta i premii od papierów wartościowych	1.388.146,15	1.576.106,35	187.960,20	13,54	75,84	56,11
	odsetek od rachunków bieżących i lokat terminowych prowadzonych przez NBP	441.944,96	1.232.157,86	790.212,90	178,80	24,14	43,87
	kredytów i pożyczek w walutach obcych	96,75	35,20	-61,55	-63,62	0,01	0,00
	inne koszty	206,73	435,58	228,85	110,70	0,01	0,02

Źródło: dane NBP.

Wzrost kosztów odsetek, dyskonta i premii był głównie rezultatem:

- wprowadzenia w 2004 r. oprocentowania rachunku rezerwy obowiązkowej (koszty w wysokości 418.357,30 tys. zł),
- bardziej aktywnej polityki lokowania przez MF wolnych środków w NBP (wyższe o 353.500,91 tys. zł koszty odsetkowe od lokat prowadzonych w złotych),
- podwyższenia wartości księgowej zagranicznych papierów wartościowych, wynikającego z przyjęcia z dniem 1 stycznia 2004 r. nowych zasad ich wyceny, powodującego wzrost kosztów premii o 309.012,95 tys. zł.

Wpływ wyżej wymienionych czynników na podwyższenie kosztów odsetek, dyskonta i premii został częściowo zniwelowany niższymi kosztami obsługi papierów wartościowych NBP (spadek o 121.052,75 tys. zł).

15.9.2 Wynik z tytułu operacji finansowych

Spadek wyniku z operacji finansowych o 488.119,28 tys. zł był rezultatem zmiany zasad rachunkowości NBP, która skutkowała w szczególności:

- wystąpieniem na dzień 1 stycznia 2004 r. przychodów i kosztów z operacji finansowych w wysokości odpowiednio: 1.252.654,09 tys. zł oraz 219.155,13 tys. zł, stanowiących

Tabela 26

Wynik z tytułu operacji finansowych w latach 2003-2004

	Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
		2003	2004			2003	2004
		tys. złotych			%		
	Wynik z operacji finansowych	2.508.763,08	2.020.643,80	-488.119,28	-19,46		
1	Przychody z operacji finansowych	1.207.886,43	3.853.622,21	2.645.735,78	219,04	100,00	100,00
	Przychody z tytułu korekt powstałych w wyniku zmian zasad rachunkowości	-	1.252.654,09	1.252.654,09	-	-	32,51
	Dodatnie różnice kursowe	736.105,12	2.463.484,39	1.727.379,27	234,66	60,94	63,93
	Dodatnie różnice cenowe	471.781,31	137.483,73	-334.297,58	-70,86	39,06	3,57
	Pozostałe przychody z operacji finansowych	-	-	-	-	-	-
2	Koszty operacji finansowych	82.145,29	3.102.504,77	3.020.359,48	3.676,85	100,00	100,00
	Koszty z tytułu korekt powstałych w wyniku zmian zasad rachunkowości	-	219.155,13	219.155,13	-	-	7,06
	Ujemne różnice kursowe	44.923,74	2.823.219,06	2.778.295,32	6.184,47	54,69	91,00
	Ujemne różnice cenowe	37.221,55	60.130,58	22.909,03	61,55	45,31	1,94
3	Koszty niezrealizowane	-	21.187.022,43	21.187.022,43	-		100,00
	Koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	-	20.894.409,80	20.894.409,80	-	-	98,62
	Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-	292.612,63	292.612,63	-	-	1,38
4	Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	1.383.083,99	22.483.609,95	21.100.525,96	1.525,61	100,00	100,00
	Przychody ze zmniejszenia odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	129.797,91	85,22	-129.712,69	-99,93	9,38	0,00
	Przychody z rozwiązania rezerw na ryzyko kursowe	1.253.286,08	-	-1.253.286,08	-100,00	90,62	-
	Przychody z tytułu zmniejszenia stanu rachunku rewaluacyjnego	-	22.483.524,73	22.483.524,73	-	-	100,00
5	Koszty z tytułu utworzenia rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	62,05	27.061,16	26.999,11	43.511,86	100,00	100,00
	Koszty odpisów aktualizujących z operacji finansowych	62,05	27.061,16	26.999,11	43.511,86	100,00	100,00
	Koszty utworzenia rezerw na ryzyko kursowe	-	-	-	.-	-	-

Źródło: dane NBP.

efekt jednorazowego przeszacowania wartości zagranicznych papierów wartościowych znajdujących się w portfelu NBP,

- wyższymi przychodami i kosztami z tytułu różnic kursowych – odpowiednio o 1.727.379,27 tys. zł oraz 2.778.295,32 tys. zł,

- niższymi o 334.297,58 tys. zł przychodami z dodatnich różnic cenowych oraz wyższymi o 22.909,03 tys. zł kosztami z ujemnych różnic cenowych (konsekwencja przeszacowania wartości papierów wartościowych, o której mowa w pierwszym tire),

- wystąpieniem na dzień 31 grudnia 2004 r. kosztów niezrealizowanych z wyceny cenowej w wysokości 292.612,63 tys. zł.

Ponadto na zmianę wyniku z tytułu operacji finansowych oddziaływały:

- wyższe o 206.116,16 tys. zł przychody z tytułu rozwiązania rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych, wynikające przede wszystkim z wyższej skali sprzedaży walut obcych stanowiących podstawę do osiągnięcia przychodów ze zmniejszenia rachunku rewaluacyjnego,

- wyższe o 26.999,11 tys. zł koszty z tytułu utworzenia rezerw i odpisów aktualizujących, związane głównie z utworzeniem odpisu aktualizującego wartość posiadanych przez NBP akcji Centrum Zaufania i Certyfikacji – CENTRAST S.A.

Istotną pozycją strony kosztowej rachunku wyników są niezrealizowane koszty z wyceny kursowej w kwocie 20.894.409,80 tys. zł. Są one wynikiem aprecjacji waluty krajowej w 2004 r. Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP koszty te (niezrealizowane ujemne różnice kursowe) odnoszone są do wyniku i jednocześnie „neutralizowane" przychodami wynikającymi ze zmniejszenia stanu rachunku rewaluacyjnego, pełniącego rolę bufora zabezpieczającego wynik NBP przed stratami wynikającymi z aprecjacji waluty krajowej. W 2004 r. omawiane koszty wyceny kursowej skompensowano zmniejszeniem rachunku rewaluacyjnego o kwotę równą tym kosztom.

15.9.3. Wynik z tytułu opłat i prowizji

Tabela 27

Wynik z tytułu opłat i prowizji w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana	
	2003	2004		
	tys. złotych			%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	**-12.506,92**	**-12.963,69**	**-456,77**	**3,65**
Przychody z tytułu opłat i prowizji	11.655,17	12.939,51	1.284,34	11,02
Koszty z tytułu opłat i prowizji	24.162,09	25.903,20	1.741,11	7,21

Źródło: dane NBP.

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku wykonywania przez NBP czynności bankowych na rzecz sektora bankowego i państwowych funduszy celowych. Koszty z tego tytułu są natomiast głównie rezultatem prowadzenia przez banki komercyjne zastępczej obsługi kasowej jednostek budżetu państwa w miejscowościach, w których NBP nie ma własnych placówek[81] oraz świadczenia usług rozliczeniowych na rzecz NBP przez Krajową Izbę Rozliczeniową S.A.

[81] Zob. również rozdział „Działalność emisyjna".

15.9.4. Przychody z tytułu akcji i udziałów

Tabela 28

Przychody z tytułu akcji i udziałów w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2003	2004			2003	2004
	tys. złotych			%		
Przychody z tytułu akcji i udziałów	**29.629,66**	**11.058,84**	**-18.570,82**	**-62,68**	**100,00**	**100,00**
Przychody z tytułu posiadanych akcji	29.629,66	10.558,84	-19.070,82	-64,36	100,00	95,48
Przychody z tytułu posiadanych udziałów	-	500,00	500,00	-	-	4,52

Źródło: dane NBP.

Przychody z tytułu akcji i udziałów stanowiły równowartość wpływów z tytułu udziałów w spółce Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o., dywidend od posiadanych akcji KIR S.A. oraz Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei. Spadek przychodów z tytułu akcji i udziałów, w stosunku do 2003 r., był związany z niewystąpieniem w 2004 r. przychodów z tytułu przewalutowania posiadanych przez NBP akcji Banku Rozliczeń Międzynarodowych w Bazylei, osiągniętych w 2003 r.

15.9.5. Pozostałe przychody

Tabela 29

Pozostałe przychody w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2003	2004			2003	2004
	tys. złotych			%		
Pozostałe przychody	**115.441,24**	**110.979,28**	**-4.461,96**	**-3,87**	**100,00**	**100,00**
Przychody ze zmniejszenia odpisów aktualizujących wartość pozostałych aktywów	27,86	28,82	0,96	3,45	0,02	0,03
Przychody z rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania	1.500,58	22.334,12	20.833,54	1.388,37	1,30	20,12
Pozostałe przychody operacyjne	112.380,69	88.616,34	-23.764,35	-21,15	97,35	79,85
Korekta pozostałych kosztów z lat ubiegłych	1.532,11	-	-1.532,11	-100,00	1,33	-
Zyski nadzwyczajne	-	-	-	-	-	-

Źródło: dane NBP.

Na zmianę pozostałych przychodów oddziaływały osiągnięte w 2004 r. wpływy z rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania (zobowiązania sporne wobec pracowników oraz zobowiązania na odprawy dla pracowników restrukturyzowanych jednostek) w związku z niższym, niż przewidywano, ich wykorzystaniem. Wyższe przychody z tego tytułu zostały częściowo skompensowane spadkiem pozostałych przychodów operacyjnych, w głównej mierze ze względu na brak w 2004 r. wpływów ze sprzedaży metali szlachetnych oraz sprzedaży budynków NBP (w 2003 r. NBP sprzedał budynki w związku z restrukturyzacją sieci terenowej).

15.9.6. Koszty amortyzacji

Na koniec grudnia 2004 r. koszty amortyzacji ukształtowały się na poziomie 137.913,47 tys. zł, wyższym o 20.273,02 tys. zł niż w 2003 r.

Pozycja ta obejmuje:

- koszty amortyzacji środków trwałych w wysokości 104.637,48 tys. zł,
- koszty amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych w kwocie 33.275,99 tys. zł.

Wzrost kosztów amortyzacji nastąpił głównie w wyniku oddania do użytkowania nowoczesnego sprzętu informatycznego, w tym przede wszystkim w związku z wprowadzeniem Zintegrowanego Systemu Księgowego.

15.9.7. Koszty działania banku

Koszty działania banku, obejmujące koszty wynagrodzeń wraz z narzutami, pozostałe koszty administracyjne oraz koszty emisji znaków pieniężnych, wzrosły w porównaniu z 2003 r. o 205.571,86 tys. zł do poziomu 1.073.515,31 tys. zł. Najbardziej wzrosły koszty emisji znaków pieniężnych.

15.9.8. Koszty wynagrodzeń wraz z narzutami

Tabela 30

Koszty wynagrodzeń wraz z narzutami w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2003	2004			2003	2004
	tys. złotych			%		
Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia	**361.044,04**	**454.399,99**	**93.355,95**	**25,86**	**100,00**	**100,00**
Koszty wynagrodzeń	290.422,64	371.932,63	81.509,99	28,07	80,44	81,85
Koszty narzutów na wynagrodzenia	70.621,40	82.467,36	11.845,96	16,77	19,56	18,15

Źródło: dane NBP.

Wielkość kosztów wynagrodzeń wraz z narzutami na dzień 31 grudnia 2004 r. ukształtowała się na poziomie 454.399,99 tys. zł, tj. o 93.355,95 tys. zł (25,86%) wyższym w porównaniu z wysokością osiągniętą w 2003 r. Wzrost dotyczy kosztów w ich ujęciu księgowym (bez zachowania warunków porównywalności). Przy zastosowaniu analogicznych zasad ujmowania poszczególnych składników kosztów wynagrodzeń wraz z narzutami w 2003 i 2004 r., wielkość tych kosztów obniżyła się o 3.651,79 tys. zł.

Wzrost kosztów wynagrodzeń wraz z narzutami w ujęciu księgowym w stosunku do wykonania 2003 r. nastąpił na skutek:

- włączenia premii pracowników NBP, w wysokości 48.761,65 tys. zł, do kosztów wynagrodzeń, które w poprzednich latach wypłacane były z funduszu premiowego, tworzonego na ten cel z zysku NBP. Zmiana ta nastąpiła na skutek nowelizacji ustawy o Narodowym Banku Polskim, obowiązującej od 1 stycznia 2004 r.,
- ujęcia kosztów dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2004 r. wraz z narzutami wypłaconego w styczniu 2005 r. w kwocie 29.737,68 tys. zł,

- zmiany klasyfikacji rodzajowej rezerw tworzonych na przyszłe zobowiązania wobec pracowników z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych oraz nagród jubileuszowych w łącznej kwocie 14.930,62 tys. zł,

- utworzenia w roku 2004 rezerwy na zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych w wysokości 9.220,46 tys. zł.

Wzrost księgowy kosztów wynagrodzeń poniesionych z powyższych przyczyn w łącznej kwocie 102.650,41 tys. zł, został w części skompensowany spadkiem pozostałych składników kosztów wynagrodzeń pracowniczych, wynikającym ze zmniejszenia zatrudnienia o 217 etatów. Spadek zatrudnienia był wynikiem: racjonalizacji zatrudnienia w oddziałach okręgowych, likwidacji Ośrodka Szkoleniowego w Rybienku oraz Wydziałów Admistracyjno-Skarbcowych w Brodnicy i Słupcy, zmniejszenia zatrudnienia w Wydziale Administracyjno-Skarbcowym w Lubartowie, a także reorganizacji ZUG.

15.9.9. Pozostałe koszty administracyjne

Tabela 31

Pozostałe koszty administracyjne w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2003	2004			2003	2004
	tys. złotych			%		
Pozostałe koszty administracyjne	**374.899,70**	**392.813,65**	**17.913,95**	**4,78**	**100,00**	**100,00**
Koszty zużycia materiałów i energii	32.479,29	33.087,44	608,15	1,87	8,66	8,42
Koszty świadczeń na rzecz pracowników i innych osób uprawnionych	12.953,61	19.037,45	6.083,84	46,97	3,46	4,85
Koszty podróży służbowych	7.751,74	8.002,08	250,34	3,23	2,07	2,04
Koszty usług obcych	167.475,24	210.426,30	42.951,06	25,65	44,67	53,57
Koszty podatków i opłat	130.742,99	100.610,41	-30.132,58	-23,05	34,87	25,61
z tego: opłata na BFG	122.600,44	93.095,81	-29.504,63	-24,07	32,70	23,70
Koszty odpisów na fundusze specjalne (zfśs)	3.910,46	3.882,50	-27,96	-0,72	1,04	0,99
Inne koszty administracyjne	19.586,37	17.767,47	-1.818,90	-9,29	5,22	4,52

Źródło: dane NBP.

Pozostałe koszty administracyjne w 2004 r. ukształtowały się na poziomie wyższym o 17.913,95 tys. zł (o 4,78%) niż w 2003 r. Na ich wzrost oddziaływały przede wszystkim koszty usług obcych, wśród których największy udział stanowiły koszty związane z obsługą systemów informatycznych (104.718,37 tys. zł). Koszty te uległy zwiększeniu o 23.195,42 tys. zł (28,45%). Wzrost wystąpił w związku z wdrożeniem nowych systemów informatycznych (w 2004 r. dobiegł końca drugi krok etapu centralizacji Zintegrowanego Systemu Księgowego, w ramach którego zmodyfikowano systemy oddziałowe, przeniesiono pełną obsługę klientów do ZSK-C oraz dokonano centralizacji infrastruktury techniczno-systemowej) oraz koniecznością aktualizacji programów komputerowych. Ponadto, na zwiększenie kosztów usług obcych oddziaływał wzrost opłat za korzystanie z sieci Telbank oraz remontów, napraw i konserwacji środków trwałych. Drugą znaczącą pozycją powodującą podwyższenie pozostałych kosztów administracyjnych były koszty świadczeń na rzecz pracowników, które wzrosły o 6.083,84 tys. zł (46,97%), przede wszystkim na skutek podwyższenia kosztów odpraw dla zwalnianych pracowników z przyczyn zakładu pracy. Na obniżenie pozostałych kosztów administracyjnych oddziaływały głównie niższe 30.132,58 tys. zł koszty podatków i opłat, których spadek nastąpił w wyniku zmniejszenia opłaty na rzecz Bankowego Fun-

duszu Gwarancyjnego, spowodowanego ustaleniem na 2004 r. przez Radę BFG niższej stawki procentowej obowiązkowej opłaty.

15.9.10. Koszty emisji znaków pieniężnych

Tabela 32

Koszty emisji znaków pieniężnych w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2003	2004			2003	2004
	tys. złotych			%		
Koszty emisji znaków pieniężnych	**131.999,71**	**226.301,67**	**94.301,96**	**71,44**	**100,00**	**100,00**
Koszty emisji banknotów	71.070,00	127.192,87	56.122,87	78,97	53,84	56,21
Koszty emisji monet	60.929,71	99.108,80	38.179,09	62,66	46,16	43,79

Źródło: dane NBP.

Wzrost kosztów emisji znaków pieniężnych wiązał się przede wszystkim z:

- koniecznością zapewnienia banknotów niezbędnych do wymiany banknotów zniszczonych,
- wysokim popytem na monety o najniższych nominałach,
- wzrostem obiegu gotówkowego w 2004 r.,
- zwiększeniem ilości emisji monet kolekcjonerskich[82].

15.9.11. Pozostałe koszty

Tabela 33

Pozostałe koszty w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2003	2004			2003	2004
	tys. złotych			%		
Pozostałe koszty	**82.050,06**	**74.944,49**	**-7.105,57**	**-8,66**	**100,00**	**100,00**
Koszty odpisów aktualizujących wartość pozostałych aktywów	61,45	4.086,04	4.024,59	6.549,37	0,07	5,45
Koszty utworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania	9.236,11	9.658,11	422,00	4,57	11,26	12,89
Pozostałe koszty operacyjne	72.752,50	61.200,34	-11.552,16	-15,88	88,67	81,66
Korekta pozostałych przychodów z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-
Straty nadzwyczajne	-	-	-	-	-	-

Źródło: dane NBP.

[82] W 2004 r. NBP osiągnął przychody z tytułu sprzedaży monet kolekcjonerskich obiegowych w kwocie 73.431,99 tys. zł, wyższej o 33.535,58 tys. zł od zrealizowanej w 2003 r.

Pozostałe koszty ukształtowały się na poziomie niższym o 7.105,57 tys. zł od wykonania w 2003 r. Spadek ten był przede wszystkim rezultatem obniżenia o 11.552,16 tys. zł pozostałych kosztów operacyjnych w wyniku niewystąpienia w 2004 r. kosztów nieodpłatnego przekazania budynków NBP w ramach restrukturyzacji sieci terenowej (w momencie przekazania majątku jednostek terenowych, kwota jego nieumorzonej części była ewidencjonowana w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych). Zmniejszenie to zostało częściowo zniwelowane wystąpieniem w 2004 r. zwiększonych kosztów odpisów aktualizujących.

15.9.12. Wynik finansowy NBP i jego podział

W 2004 r. zysk Narodowego Banku Polskiego wyniósł 4.387.374,64 tys. zł, tj. o 117.028,12 tys. zł (2,74%) więcej niż w 2003 r.

Zgodnie z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 o Narodowym Banku Polskim, kwota wyniku finansowego NBP zostanie podzielona, po zatwierdzeniu przez Radę Ministrów, na:

- odpis na fundusz rezerwowy NBP (5% zysku) – 219.368,73 tys. zł,
- wpłatę z zysku NBP do budżetu państwa – 4.168.005,91 tys. zł.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1

WYBRANE INFORMACJE O SEKTORZE BANKOWYM

Na koniec 2004 r. fundusze własne regulacyjne krajowego sektora bankowego wyniosły 42,9 mld zł i były o 5,7% wyższe niż w grudniu 2003 r. Wzrost funduszy był głównie wynikiem przekazania 2,5 mld zł (61,1%) podzielonego zysku za poprzedni rok oraz dokapitalizowania przez inwestorów w kwocie około 1,8 mld zł. Na wypłatę dywidendy banki przeznaczyły 1,5 mld zł (35,8%) zysku do podziału sektora bankowego.

Wykres 15

Wybrane elementy podziału zysku banków komercyjnych i spółdzielczych

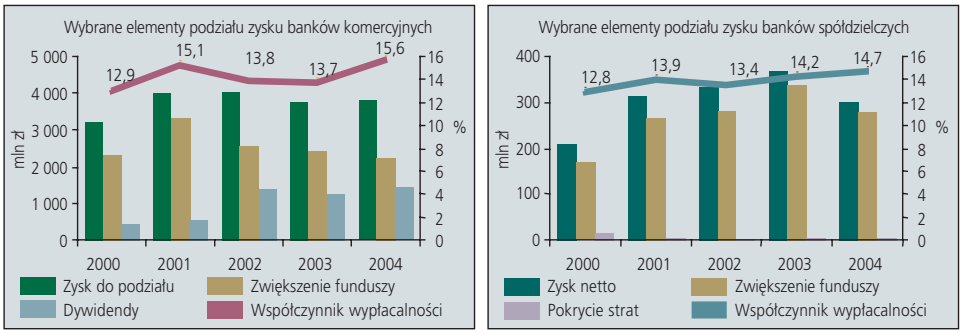

Źródło: dane NBP.

W wyniku wzrostu funduszy własnych i jednoczesnego ograniczenia ryzyka działalności banków współczynnik wypłacalności sektora bankowego ukształtował się w końcu 2004 r. na poziomie 15,5% i był o 1,9 pkt. proc. wyższy niż rok wcześniej. Na koniec 2003 r. współczynnik wypłacalności sektora bankowego wynosił 13,7% i był wyższy o 1,5 pkt. proc. w porównaniu ze średnim wskaźnikiem krajów „starej" Unii Europejskiej i o 0,1 pkt. proc. krajów nowo przyjętych.

Wykres 16

Współczynnik wypłacalności

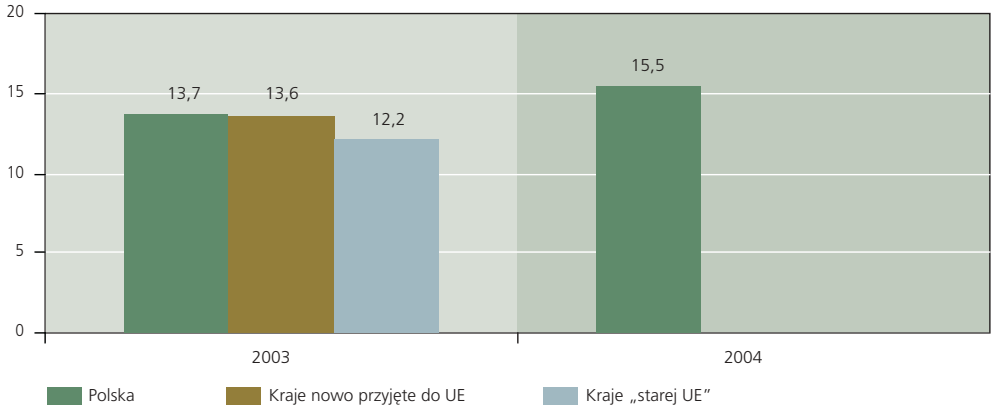

Źródło: Banking data tables, European Central Bank, Directorate Financial Stability And Supervision, Financial Stability Division, September 2004, WGMA/04/26. Dla Polski obliczenia NBP na podstawie danych banków.

Tabele 34, 35 i 36 zawierają wybrane dane szczegółowe dotyczące sytuacji sektora bankowego w 2004 r.

Tabela 34

Struktura aktywów sektora bankowego

Wyszczególnienie	Wartość (w mld zł)		Dynamika (w %)	Struktura (w %)	
	2003	2004	2003 = 100	2003	2004
Kasa i operacje z bankiem centralnym	19,2	20,0	104,0	3,9	3,7
Należności od sektora finansowego	77,0	106,9	138,8	15,7	19,9
Należności od sektora niefinansowego, w tym:	217,0	226,1	104,2	44,4	42,0
Kredyty netto dla sektora niefinansowego, w tym:	201,4	209,0	103,8	41,2	38,8
dla przedsiębiorstw	110,4	106,9	96,8	22,6	19,9
dla gospodarstw domowych	90,2	101,6	112,6	18,5	18,9
Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	19,7	20,7	105,4	4,0	3,9
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	0,4	0,6	125,4	0,1	0,1
Papiery wartościowe, w tym:	113,5	115,4	101,6	23,2	21,4
bony pieniężne i obligacje NBP	14,2	13,9	97,8	2,9	2,6
bony i obligacje skarbowe	86,9	90,7	104,4	17,8	16,9
Aktywa trwałe	22,2	21,6	97,5	4,5	4,0
Inne aktywa	20,0	26,8	134,4	4,1	5,0
Razem aktywa sektora bankowego	489,0	538,0	110,0	100,0	100,0

Źródło: dane NBP.

Tabela 35

Relacje z nierezydentami

Wskaźnik ostrzegawczy	Udział (w %)	
	2001	2001
Udział operacji z nierezydentami		
w aktywach sektora bankowego	10,5	14,5
w pasywach sektora bankowego	9,6	9,4

Źródło: dane NBP.

Tabela 36

Relacje aktywów i kredytów do PKB w porównaniu z krajami UE

Wskaźnik ostrzegawczy	Polska*	Nowi (10) członkowie UE	Kraje (15) starej UE*
	2001		
Relacja aktywów sektora bankowego do PKB (%)	60,0	79,6	278,4
Relacja kredytów dla sektora niefinansowego do PKB (%)	27,1	38,7	140,9

* Na koniec 2004 r. dla Polski relacja aktywów i kredytów w PKB wyniosła odpowiednio 62,5% i 26,4%.

Źródło: dane NBP.

ZAŁĄCZNIK 2

CENY TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH

W grudniu 2004 r. roczne tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) wynosiło 4,4% r/r. W przebiegu procesów inflacyjnych w 2004 r. można wyodrębnić kilka etapów. W I kwartale inflacja utrzymywała się na wyrównanym niskim poziomie (1,6-1,7%), zbliżonym do występującego w IV kwartale 2003 r. W okresie bezpośrednio poprzedzającym wstąpienie Polski do UE oraz w pierwszych miesiącach członkostwa, nastąpiło znaczne przyspieszenie tempa wzrostu cen konsumpcyjnych, które w lipcu wzrosło do 4,6%. Rosnąca presja na wzrost cen wynikała m.in. ze zwiększenia popytu wewnętrznego i zewnętrznego na niektóre krajowe surowce i towary, wprowadzenia uregulowań UE dotyczących podatków pośrednich, polityki celnej, polityki rolnej. Ponadto na światowych rynkach miał miejsce silny wzrost cen surowców energetycznych i przemysłowych (przede wszystkim ropy naftowej, węgla oraz miedzi). Pod wpływem tych czynników w drugiej połowie 2004 r. inflacja pozostawała na podwyższonym poziomie, w przedziale 4,4-4,6%.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2004 r. był efektem wzrostu:

- cen żywności i napojów bezalkoholowych o 7,8%, stanowiącego 48% łącznego wzrostu cen konsumpcyjnych,
- cen kontrolowanych o 3,7%, który przyczynił się w około 24% do wzrostu CPI,
- cen pozostałych towarów i usług o 2,6%, który przyczynił się w 28% do ogólnego wzrostu cen.

Tabela 37

Zmiany (r/r) podstawowych grup cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz struktura wag w latach 2003 -2004

	2003	2004	2003				2004				2003	2003
	Struktura wag w %		III	VI	IX	XII	III	VI	IX	I-XII	I-XII	
			analogiczny okres poprzedniego roku = 100									
CPI	100,0	100,0	0,6	0,8	0,9	1,7	1,7	4,4	4,4	4,4	0,8	3,5
Żywność i napoje bezalkoholowe	28,16	26,95	-3,5	-0,6	0,5	2,1	3,3	8,1	8,1	7,8	-1,0	6,3
Ceny kontrolowane	27,22	27,28	3,5	1,7	1,2	2,3	1,7	4,1	3,7	3,7	2,1	3,2
Paliwo	3,65	3,80	17,4	5,5	5,1	4,4	1,3	17,8	15,9	17,0	7,9	12,4
Pozostałe towary i usługi	44,62	45,77	1,4	1,1	1,0	1,0	0,7	2,3	2,6	2,6	1,1	1,9
Towary nieżywnościowe	26,72	27,29	0,5	0,1	-0,1	-0,1	-0,2	2,1	2,4	2,2	0,1	1,4
Usługi	17,90	18,48	2,7	2,6	2,6	2,6	2,1	2,7	3,0	3,4	2,7	2,7

Wykres 17

Zmiany (r/r) CPI i głównych kategorii cen

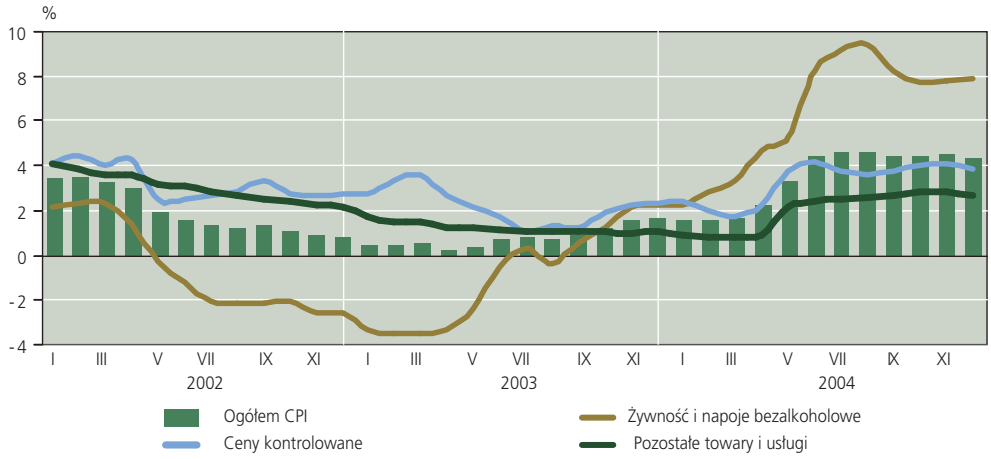

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Wykres 18

Dekompozycja CPI (r/r).

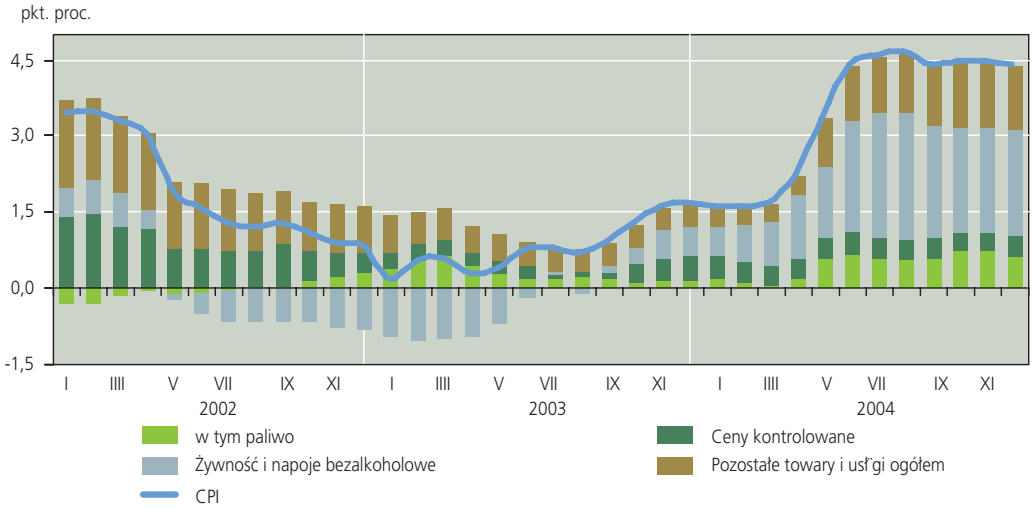

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych

W 2004 r. utrzymywał się silny wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych, który w największym stopniu wpłynął na przyspieszenie inflacji mierzonej indeksem CPI. Ze względu na silny wzrost cen w pierwszych miesiącach członkostwa Polski w UE roczna dynamika tej kategorii w grudniu 2004 r. ukształtowała się na wysokim poziomie 7,8% r/r (przed rokiem 2,1% r/r), znacznie przewyższając tempo ogólnego wzrostu cen.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w 2004 r. wzrastały szybciej niż w poprzednim roku. W okresie od stycznia do grudnia 2004 r. przyspieszenie dynamiki cen detalicznych odnotowano prawie we wszystkich grupach żywności, z wyjątkiem warzyw. Najbardziej, o 24,8%, wzrosły ceny cukru, miodu i wyrobów czekoladowych (w ramach tej grupy najbardziej podrożał cukier o 67,1%). Największe podwyżki w tej grupie cen skumulowały się w okresie przedakcesyjnym (w kwietniu 2004 r. ceny cukru wzrosły o 48,5%). Przyczyną były wzmożone zakupy konsumentów wynikające z obaw o wzrost cen po przystąpieniu Polski do UE. Silny wpływ na wzrost cen żywności w 2004 r. miały ceny mięsa, które wzrosły w okresie dwunastu miesięcy 2004 r. o 15,6%, głównie na skutek ograniczanej od wielu miesięcy produkcji mięsa wieprzowego oraz swobodnego, od 1 maja 2004 r., obrotu handlowego w ramach unijnego rynku. Ceny mięsa, po przyspieszeniu wzrostu w okresie okołoakcesyjnym (w okresie od maja do lipca br. wzrost o 13%), do końca 2004 r. utrzymywały się w skali roku na wysokim poziomie. Ceny olejów i pozostałych tłuszczów wzrosły o 10,4% ze względu na ograniczenia w podaży tłuszczów zwierzęcych oraz zwiększony popyt zewnętrzny na polskie masło. Z powodu niższej podaży, wynikającej ze słabszych zbiorów zbóż w 2003 r., do połowy 2004 r. oraz słabszej niż oczekiwano reakcji cen detalicznych na bardzo dobre zbiory w 2004 r. odnotowano również dwunastomiesięczny wzrost cen w grupie „pieczywo i produkty zbożowe" (o 5,8%).

Tabela 38 przedstawia założenia prognozy cen żywności i napojów bezalkoholowych z sierpnia 2003 r. oraz faktyczne wskaźniki tych cen w 2004 r.

Tabela 38

Wyszczególnienie	Prognoza z sierpnia 2003 r.	Realizacja	Główne przyczyny różnic
	średniorocznie		
Żywność i napoje bezalkoholowe	**102,4**	**106,3**	
pieczywo i produkty zbożowe	103,0	105,3	Na skutek głębokiego spadku produkcji zbóż w Polsce sezon 2003/04 charakteryzował się wysokim wzrostem cen płaconych producentom. Prognoza cen detalicznych pieczywa i produktów zbożowych bazowała na prognozie cen zbóż ekspertów rolnych, którzy przewidywali wzrost tych cen w I połowie 2004 r. jednak w znacznie słabszej skali. Natomiast w II połowie roku 2004 r. w wyniku przewidywanych wysokich zbiorów w 2004 r. oraz przejęcia unijnego systemu interwencji oraz regulacji cenowych przewidywano spadek cen zbóż od lipca 2004 r. Ceny skupu głównych zbóż uległy znaczącemu obniżeniu (zgodnie z oczekiwaniami), co nie wpłynęło na obniżenie cen detalicznych produktów zbożopochodnych.
mięso	103,1	109,6	W I połowie 2004 r. przewidywano, iż wraz z pogłębiającym się spadkiem podaży trzody chlewnej, ceny wieprzowiny będą sukcesywnie wzrastać. Przed przystąpieniem Polski do UE również przewidywano, iż nastąpi dostosowanie cen mięsa w Polsce do poziomu UE. Oczekiwano jednak, iż będzie to proces stopniowy, długookresowy. Odnotowana w pierwszych miesiącach po akcesji zwyżka cen spowodowała, iż polskie ceny rolne zbliżyły się do poziomu cen w pozostałych krajach poszerzonej UE. Główną przyczyną wzrostu cen detalicznych mięsa był wzrost wolumenu eksportu głównych gatunków mięs (wołowego – ogółem o 129%, do UE-15 – wzrost o 172%) wieprzowego (ogółem – spadek o 26,6%, do UE – wzrost 70,8%) i drobiowego (ogółem o 14,2% i do UE-15 – 20%).
ryby	100,3	100,5	
mleko, sery, jaja	100,8	105,1	Wzrost cen mleka na skutek wzrostu wolumenu eksportu z 418 t w 2003 r. do 49.617 t w 2004 r. – tj. 118-krotny wzrost, natomiast serów i twarogów o 54,6%.
oleje i pozostałe tłuszcze	100,7	110,8	Wzrost cen masła na skutek wzrostu wolumenu eksportu ogółem o 195%, a do UE-15 o 135,7%.
owoce	101,5	103,1	
warzywa	100,2	98,2	
cukier, miód, wyroby cukiernicze	101,6	117,0	Wzmożony popyt wewnętrzny na cukier wynikający z obaw konsumentów o wzrost cen po przystąpieniu do UE.
napoje bezalkoholowe	101,3	101,8	
pozostała żywność	98,3	100,2	

Z dniem 1 maja 2004 r. sektor rolno-spożywczy w Polsce znalazł się pod wpływem wstrząsu popytowego w związku z objęciem go zasadami jednolitego rynku i rozbudowanego instrumentarium Wspólnej Polityki Rolnej.

Pełne otwarcie rynków rolnych w ramach UE przyczyniło się w ciągu pierwszych kilku miesięcy po akcesji do silnego wzrostu popytu zewnętrznego na polską żywność na niespotykaną dotąd skalę. W konsekwencji nastąpił znaczący wzrost krajowych cen najważniejszych surowców rolnych, a co za tym idzie cen żywności i znaczący wzrost wskaźnika inflacji w pierwszych miesiącach po akcesji. We wrześniu i październiku bieżące tempo wzrostu cen żywności wyraźnie spadło.

W pierwszej połowie 2004 r. wzrost konkurencyjności cenowej na rynkach międzynarodowych wzmacniał bardzo korzystny dla krajowych eksporterów kurs EUR/PLN. Eliminacja wszystkich ograniczeń w handlu żywnością pomiędzy Polską a UE natychmiast ujawniła wysoką konkurencyjność cenową wielu polskich artykułów żywnościowych, przede wszystkim mięsa wołowego, mięsa drobiowego i produktów mleczarskich (masła, mleka w proszku i serów dojrzewających).

Coraz szerszy udział polskich eksporterów i producentów we wspólnotowych mechanizmach handlowych i interwencyjnych wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej prowadzić będzie w dłuższym okresie do stabilizacji cen na rynku wewnętrznym, ale na znacznie wyższym poziomie niż przed akcesją (z wyjątkiem zbóż, dla których zmiana mechanizmu wsparcia spowodowała trwałą obniżkę cen po zbiorach 2004 r.). Czynniki stabilizujące rynek rolny w Polsce do połowy 2005 r. to przede wszystkim wysokie zbiory zbóż w Polsce i w regionie, co przekłada się na znacząco niższe ceny pasz, a z pewnym opóźnieniem na niższe ceny mięsa.

Jednocześnie po 1 maja 2004 r. znacząco rozszerzona została lista towarów, które mogą zostać objęte subsydiami eksportowymi. Do 1 maja 2004 r. Polska stosowała subsydia eksportowe głównie do cukru, mięsa wieprzowego i mleka w proszku. Obecnie polscy eksporterzy mogą ubiegać się o dopłaty do eksportu z budżetu wspólnotowego do wielu nowych produktów, m. in. śmietany, masła, serów, mięsa wołowego i drobiowego, zbóż. Najnowsze dane dotyczące handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi wskazują na utrzymujący się roczny wzrost eksportu pomimo aprecjacji złotego wobec walut obcych.

Ceny kontrolowane

W analizowanym okresie inflacja w grupie cen kontrolowanych uległa przyspieszeniu z 2,3% (r/r) w grudniu 2003 r. do 3,7% (r/r) w grudniu 2004 r. Podstawowym czynnikiem prowadzącym do wzrostu tych cen były podwyżki cen paliw na rynku krajowym, które w grudniu 2004 r. wzrosły o 17,0% (r/r), przede wszystkim w wyniku rosnących cen ropy naftowej na świecie.

Spośród głównych grup cen kontrolowanych powyżej ogólnego wskaźnika cen kontrolowanych kształtowało się tempo wzrostu cen paliw (17,0%), wyrobów tytoniowych (7,5%) i gazu (4,3%). Wzrost cen paliw i gazu wynikał przede wszystkim ze wzrostu cen ropy na światowych rynkach. Natomiast wzrost cen wyrobów tytoniowych był efektem podwyższania akcyzy, ze względu na konieczność dostosowania jej wysokości do poziomu wymaganego w Unii Europejskiej. Roczny spadek cen wystąpił jedynie w przypadku napojów alkoholowych (o 0,8%).

W 2004 r. nie wprowadzono nowych taryf na energię elektryczną i gaz.

Tabela 39 przedstawia założenia prognozy cen kontrolowanych z sierpnia 2003 r. oraz faktyczne wskaźniki tych cen w 2004 r.

Tabela 39

Wyszczególnienie	Prognoza z sierpnia 2003 r.	Realizacja	Główne przyczyny różnic
	średniorocznie		
Ceny kontrolowane	101,9	103,2	
Napoje alkoholowe	99,4	99,8	
Wyroby tytoniowe	103,1	107,0	Ceny wyrobów tytoniowych wzrosły silniej niż wynikałoby to ze wzrostu akcyzy. Średni wzrost akcyzy w 2004 r. wyniósł około 9%, co przy uwzględnieniu udziału tego podatku w cenie detalicznej powinno wpłynąć na wzrost cen wyrobów tytoniowych o około 4%.
Paliwo	100,9	112,4	Znaczny wzrost cen ropy. Do prognozy cen paliw w sierpniu 2003 r. przyjęto średni poziom cen ropy w 2004 r. na poziomie 25 USD/b, faktycznie średni poziom cen ropy w 2004 r. wyniósł 38,3 USD/b,
Energia elektryczna	103,7	101,9	Gdyby zrealizowała się prognoza cen paliw z sierpnia 2003 r., wówczas roczny wzrost cen kontrolowanych w grudniu 2004 r. wyniósłby 1,9%.
Gaz	104,9	104,6	Brak zmiany taryf w 2004 r.
Ciepła woda	103,8	103,9	Brak zmiany taryf.
Centralne ogrzewanie	102,6	101,4	
Pozostałe grupy cen kontrolowanych	101,3	100,5	

Tempo wzrostu cen pozostałych towarów i usług konsumpcyjnych[83] zwiększyło się z 1,0% (r/r) w grudniu 2003 r. do 2,6% (r/r) w grudniu 2004 r. Przyspieszenie tempa wzrostu tych cen wynikało przede wszystkim ze wzrostu cen towarów nieżywnościowych w maju 2004 r. i związane było z regulacjami związanymi z przystąpieniem Polski do UE, tj. zmianą stawek VAT (wzrost z 7% na 22%) na materiały do konserwacji mieszkania. Z powodu wzrostu światowych cen węgla również w tym okresie znacznie podrożał opał, w tym najsilniej koks. W rezultacie roczna dynamika cen towarów nieżywnościowych w kolejnych miesiąca II półrocza ub.r. pozostawała na wysokim poziomie, wynosząc w grudniu 2004 r. 2,2% (r/r) wobec spadku ich cen o 0,1% (r/r) w grudniu 2003 r. W 2004 r. zanotowano również wzrost dynamiki cen usług z 2,6% (r/r) w grudniu 2003 r. do 3,4% (r/r) w grudniu 2004 r., niemniej był on słabszy od obserwowanego w przypadku towarów nieżywnościowych.

[83] Do grupy cen pozostałych towarów i usług konsumpcyjnych zaliczane są ceny towarów i usług, kształtowane przede wszystkim przez mechanizmy rynkowe, tj. wyłączone z nich zostały grupy cen kontrolowanych.

Wykres 19

Zmiany (r/r) cen pozostałych towarów i usług konsumpcyjnych

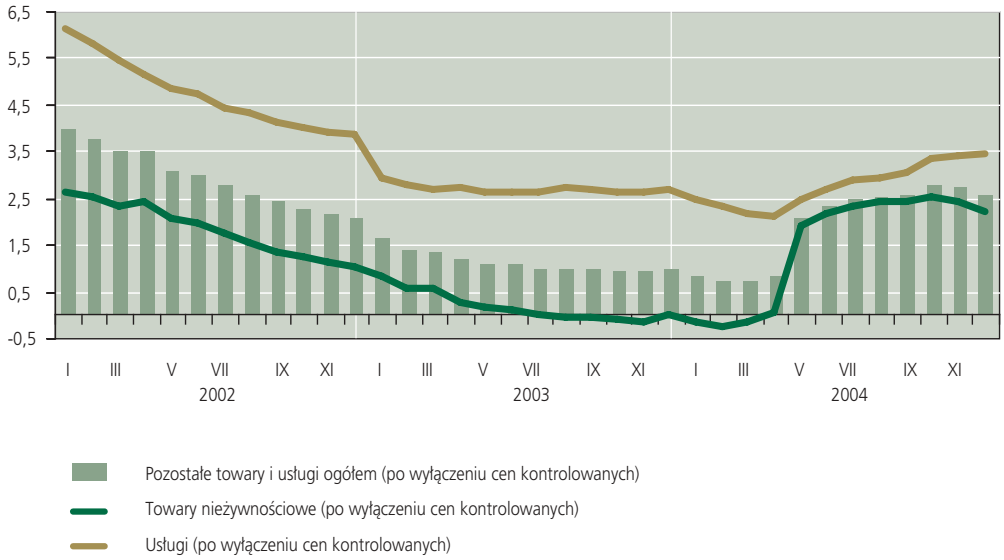

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

ZAŁĄCZNIK 3

CENY PRODUKCJI SPRZEDANEJ PRZEMYSŁU

W 2004 r. obserwowano silny wzrost wskaźnika cen produkcji sprzedanej przemysłu (średniorocznie 7% wobec 2,6% w 2003 r.). Największy wzrost cen zanotowano w sekcji górnictwo i kopalnictwo (23,7%), podczas gdy w sekcji przetwórstwo przemysłowe ceny wzrosły o 6,7%, a w energetyce o 1,9%. W przebiegu wskaźnika cen producentów (PPI) w 2004 r. wyróżnić można dwa okresy. W pierwszej połowie roku ceny producentów wzrastały dynamicznie (w tym w pierwszym kwartale o 2% kw/kw, a w drugim o 4,1% kw/kw), co przyczyniło się do wzrostu cen o ponad 8% w ujęciu rocznym. Natomiast druga połowa roku charakteryzowała się stabilizacją cen i stopniowym spadkiem wskaźnika rocznego (szczególnie w IV kwartale). W grudniu 2004 r. wzrost PPI wyniósł 5,2% r/r.

Tabela 40

Wyszczególnienie	2004									
	szacunkowa struktura wag w %	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I - XII
		analogiczny okres poprzedniego roku = 100				poprzedni kwartał =100				
PRZEMYSŁ PPI w tym:	100,0	104,4	108,8	108,3	106,5	102,0	104,1	100,6	99,7	107,0
– górnictwo i kopalnictwo	5,0	118,2	131,3	126,4	119,3	110,6	107,5	101,0	99,3	123,7
– przetwórstwo przemysłowe	84,7	103,8	108,3	108,3	106,5	101,7	104,4	100,6	99,7	106,7
– wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	10,3	103,1	102,9	101,1	100,6	100,1	100,3	100,2	100,0	101,9
BUDOWNICTWO		99,7	102,1	103,7	104,6	100,4	102,3	101,5	100,4	102,5
Ceny producentów na rynku krajowym	73,1	103,5	108,6	109,3	108,8	101,9	104,6	101,6	100,4	107,5

Źródło: dane GUS.

Inflacja cen producentów w 2004 r. wynikała głównie ze wzrostu cen surowców i materiałów na rynkach światowych oraz zmian kursów walutowych. Ponadto, od drugiego kwartału wystąpił wzrost presji inflacyjnej ze strony czynników popytowych, w rezultacie przystąpienia Polski do UE.

Po pierwsze, w 2004 r. nastąpił wzrost cen surowców i materiałów na rynkach światowych. Ceny ropy naftowej (typu BRENT) wyrażone w USD wzrosły średnio w roku o ponad 31%, co spowodowało wzrost średniorocznego wskaźnika cen w dziale wytwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej o 37,4%. Ceny miedzi na rynkach światowych wzrosły o ponad 61%, a w konsekwencji o ponad 40% wzrosły ceny w dziale kopalnictwo rud metali. Wzrost cen wyrobów stalowych na rynkach międzynarodowych o ponad 50% przełożył się na 27,8% wzrost cen w dziale produkcja metali. Ceny węgla na rynkach światowych wzrosły o ponad 68% przez co ceny producentów w dziale górnictwo węgla kamiennego i brunatnego wzrosły o 23,1%.

Wykres 20

Dynamika cen produkcji sprzedanej przemysłu oraz poszczególnych sekcji

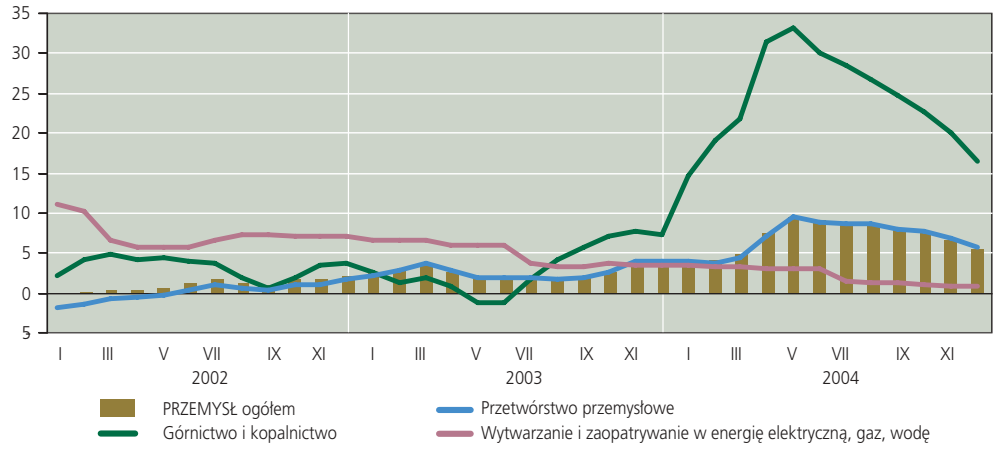

Źródło: dane GUS.

Po drugie, do wzrostu cen w I kwartale 2004 r. przyczyniło się osłabienie złotego (wzrost cen uzyskiwanych w eksporcie, wzrost kosztów importu).

Ponadto na skutek akcesji Polski do UE wzrosły ceny w dziale produkcja artykułów spożywczych i napojów (średnio w roku o 7,2%). Ze względu na wagę tego działu w przemyśle (około 18%), podwyżki te miały istotny wpływ na wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu ogółem.

Z kolei do spadku dynamiki cen w drugiej połowie 2004 r. przyczynił się przede wszystkim spadek cen uzyskiwanych w eksporcie, głownie na skutek umocnienia złotego (w IV kwartale 2004 r. w ujęciu r/r zanotowano deflację cen producentów dla produktów eksportowych). Z kolei w przypadku PPI krajowego do końca 2004 r. obserwowano wysoką dynamikę cen (7,9% w grudniu 2004 r.).

Wykres 21

Wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu ogółem oraz na rynku krajowym

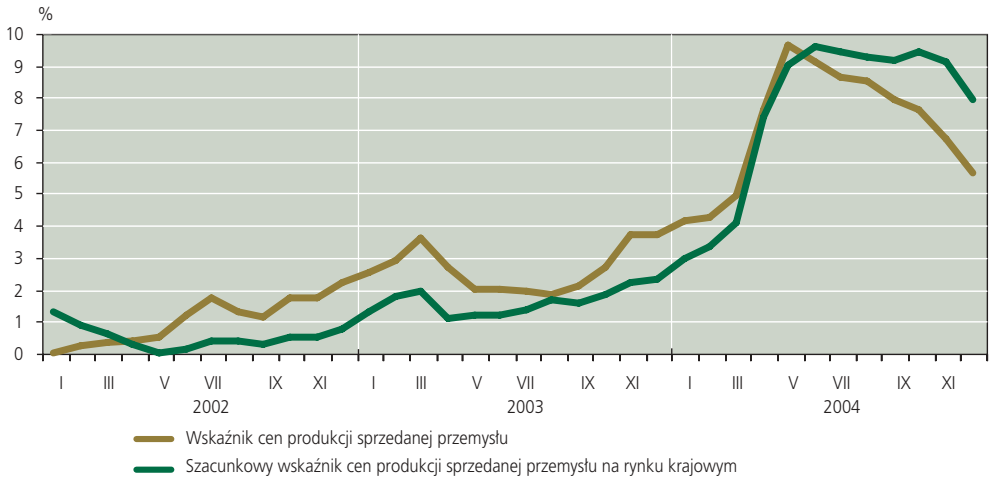

Źródło: dane GUS.

W II połowie 2004 r. ceny surowców na rynkach światowych, za wyjątkiem ropy naftowej, ustabilizowały się, co przyczyniło się do stabilizacji, a następnie spadków cen w ujęciu rocznym w działach silnie zależnych od surowców, tj. produkcji metali i górnictwie węgla.

W działach mniej uzależnionych od surowców oraz w działach nastawionych na produkcję eksportową wzrosty cen w 2004 r. były umiarkowane, a w czterech działach (produkcja wyrobów tytoniowych, produkcja masy włóknistej oraz papieru, produkcja sprzętu RTV, produkcja instrumentów medycznych) zanotowano średnioroczną deflację cen producentów.

ZAŁĄCZNIK 4

PKB I POPYT KRAJOWY

W 2004 r. popyt krajowy wzrósł o 5% wobec 2,6% w 2003 r. Zwiększenie rocznej dynamiki popytu krajowego było głównie wynikiem silnego wzrostu akumulacji (12,1%), wyższa była również dynamika spożycia ogółem (3,4%). W 2004 r. piąty rok z rzędu odnotowano poprawę eksportu netto, przy czym tempo zmniejszania się jego ujemnego salda było wyraźnie mniejsze niż w 2003 r.

Odpowiednik produktu krajowego brutto po stronie wytwarzania, czyli wartość dodana brutto[84] wzrosła o 5,1%, co wynikało z silnego ożywienia w przemyśle i usługach rynkowych (wkłady do wzrostu wartości dodanej ogółem odpowiednio 2,4 pkt. proc. oraz 2,3 pkt. proc.). Na przyspieszenie w usługach największy wpływ miał wzrost obrotów w handlu i naprawach[85], szczególnie w okresie boomu przedakcesyjnego. Z kolei o skali przyrostu produkcji przemysłowej decydował przemysł przetwórczy, którego dynamika wiązała się z rosnącym eksportem i poprawą konkurencyjności na rynku wewnętrznym.

Dynamikę PKB, popytu krajowego oraz relacje między nimi w latach 1996-2004 przedstawia tabela 41, udział poszczególnych składników we wzroście PKB wykres 1, a dynamikę PKB i popytu krajowego według kwartałów tabela 42[86].

Wykres 22

Udziały składników popytu finalnego we wzroście PKB

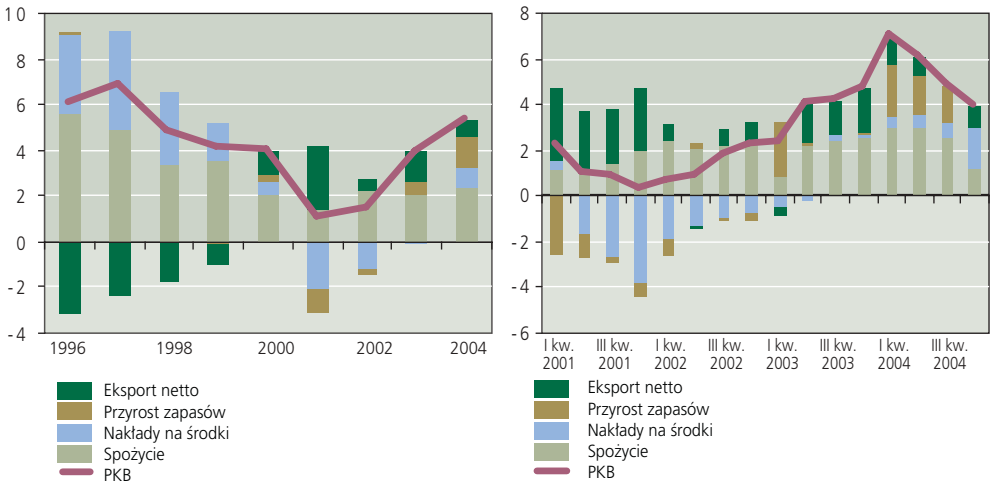

Źrodło: obliczenia NBP na podstawie danych GUS.

[84] Produkt krajowy brutto jest równy wartości dodanej brutto, powiększonej o saldo podatków od produktów (w tym ceł importowych) i dotacji do produktów.

[85] Dynamika roczna 6,3%, a wkład do wzrostu wartości dodanej w sektorze usług 2,5 pkt. proc.

[86] W przeciwieństwie do danych rocznych, dane kwartalne nie uwzględniają rewizji rachunków narodowych dokonanej przez GUS 13 maja 2005 r.

Tabela 41

PKB i popyt krajowy w latach 1996 – 2004

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	20042	2003	2004
	Dynamika (poprzedni rok = 100, ceny stałe)								
PKB	106,0	106,8	104,8	104,1	104,0	101,0	101,4	103,8	105,4
Popyt krajowy	109,4	109,1	106,3	104,8	102,8	98,4	100,8	102,6	105,0
Spożycie	107,1	106,1	104,2	104,5	102,5	101,7	102,7	102,5	103,4
Spożycie indywidualne	108,6	106,9	104,8	105,2	102,8	102,1	103,3	103,1	103,4
Akumulacja	119,5	120,8	113,8	106,1	103,9	87,4	93,2	103,2	112,1
Nakłady brutto na środki trwałe	119,7	121,7	114,2	106,8	102,7	91,2	94,2	99,8	105,3
Eksport	112,0	112,2	114,3	97,4	123,2	103,1	104,8	114,2	110,2
Import	128,0	121,4	118,5	101,0	115,6	94,7	102,6	109,3	108,7
Udział eksportu netto we wzroście PKB w pkt. proc.	-3,2	-2,4	-1,8	-1,0	1,0	2,7	0,5	1,1	0,3
	Struktura PKB w cenach bieżących								
Popyt krajowy	101,5	104,0	104,9	106,0	106,5	103,7	103,3	102,5	102,0
Spożycie	81,0	81,0	80,3	81,1	81,9	82,9	84,5	83,6	81,9
Akumulacja	20,5	23,0	24,6	24,9	24,7	20,7	18,9	18,9	20,0
Eksport netto	-1,5	-4,0	-4,9	-6,0	-6,5	-3,7	-3,3	-2,5	-2,0

Źródło: dane GUS.

Tabela 42

Dynamika PKB i popytu krajowego wg kwartałów

(analogiczny okres poprzedniego roku = 100)

	Rok	I kw	II kw	III kw	IV kw	I - IV kw
Wartość dodana brutto	2004	106,4	105,6	104,5	103,8	105,0
	2003	102,0	104,0	104,0	104,6	103,7
Przemysł	2004	114,4	112,7	107,4	105,1	109,7
	2003	102,8	106,9	106,9	108,4	106,3
Budownictwo	2004	96,1	97,2	96,8	101,4	98,6
	2003	82,4	94,7	100,3	102,2	97,1
Usługi rynkowe	2004	105,7	105,1	104,9	104,2	105,0
	2003	102,6	104,4	103,4	104,0	103,6
PKB	2004	106,9	106,1	104,8	103,9	105,3
	2003	102,3	104,0	104,1	104,7	103,8
Popyt krajowy	2004	105,5	105,1	104,6	102,9	104,5
	2003	102,6	102,1	102,5	102,7	102,5
Spożycie ogółem	2004	103,3	103,5	102,9	101,5	102,8
	2003	100,9	102,6	102,9	103,3	102,4
Spożycie indywidualne	2004	103,9	103,8	103,5	101,8	103,2
	2003	101,3	103,8	103,5	103,8	103,1
Akumulacja brutto	2004	120,7	113,4	112,6	107,0	111,9
	2003	115,6	99,7	100,9	101,0	102,8
Nakłady na środki trwałe brutto	2004	103,5	103,6	104,1	107,2	105,1
	2003	96,3	98,9	101,0	100,4	99,5

Źródło: dane GUS.

Duży wzrost akumulacji w 2004 r. wynikał z procesu odbudowywania poziomu rzeczowych środków obrotowych po ich głębokim spadku w latach 2001-2002. Wyhamowanie tempa narastania zapasów w IV kwartale 2004 r. wskazuje, iż proces ten w dużej mierze uległ zakończeniu. Na wzrost rocznej dynamiki akumulacji w 2004 r. złożył się ponadto odnotowany pierwszy raz od czterech lat wzrost nakładów brutto na środki trwałe (5,3%). Szczególnie silny wzrost nakładów brutto na środki trwałe wystąpił w IV kw. 2004 r. Wyraźne ożywienie popytu inwestycyjnego nastąpiło w sektorze przedsiębiorstw, szczególnie przemysłu przetwórczego.

Tempo wzrostu spożycia indywidualnego w 2004 r. było silniejsze niż przed rokiem i nadal przewyższało dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych. Mimo poprawy sytuacji na rynku pracy, realne dochody z pracy najemnej pozostały na poziomie poprzedniego roku. Wzrosły też świadczenia społeczne. Ich dynamika była niższa niż przed rokiem. Istotnymi źródłami finansowania przyrostu konsumpcji w 2004 r. były również wzrastające dochody z działalności gospodarczej na własny rachunek oraz dochody prywatnych właścicieli, a także nierejestrowanych składników dochodów. Ponadto, choć w mniejszym stopniu niż przed rokiem, źródłem finansowania przyrostu konsumpcji był spadek stopy oszczędności gospodarstw domowych.

W 2004 r. kontynuowana była silna dynamika eksportu, czemu sprzyjało polepszenie koniunktury w gospodarce światowej, akcesja Polski do Unii Europejskiej oraz korzystny dla eksporterów kurs złotego w pierwszej połowie roku. Utrzymała się dość wysoka dynamika importu, jednak wkład eksportu netto do wzrostu PKB pozostał dodatni, aczkolwiek istotnie mniejszy niż w 2003 r. Nastąpiło dalsze ograniczenie nierównowagi zewnętrznej, mierzone spadkiem oszczędności zagranicznych w relacji do PKB do ok. 1,5% z 2,2% w 2003 r. Spadkowi stopy oszczędności zagranicznych towarzyszył wzrost relacji oszczędności krajowych do PKB z 16,7% w 2003 r. do 18,6% w 2004 r., który był rezultatem istotnego polepszenia sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Ujemnie na stopę oszczędności w gospodarce oddziaływało pogorszenie deficytu finansów publicznych oraz spadek skłonności do oszczędzania gospodarstw domowych.

ZAŁĄCZNIK 5

NIERÓWNOWAGA ZEWNĘTRZNA

Rok 2004 był piątym z kolei rokiem obniżania się deficytu obrotów bieżących bilansu płatniczego. Wg wstępnych szacunków wyniósł on 2,96 mld EUR, tzn. był o 1,15 mld EUR mniejszy niż w 2003 r. i o 8,76 mld EUR mniejszy niż w 1999 r. W efekcie, relacja deficytu obrotów bieżących do PKB obniżyła się w ciągu pięciu ostatnich lat z 8,1% do 1,5 %. Poprawa salda obrotów bieżących w 2004 r. wynikała głównie ze zwiększenia się dodatniego salda transferów bieżących[87] oraz usług, a także zmniejszenia deficytu obrotów towarowych. W kierunku pogłębienia się nierównowagi na rachunku obrotów bieżących oddziaływał wzrost ujemnego salda dochodów.

Wykres 23

Bilans obrotów bieżących w latach 1994-2004

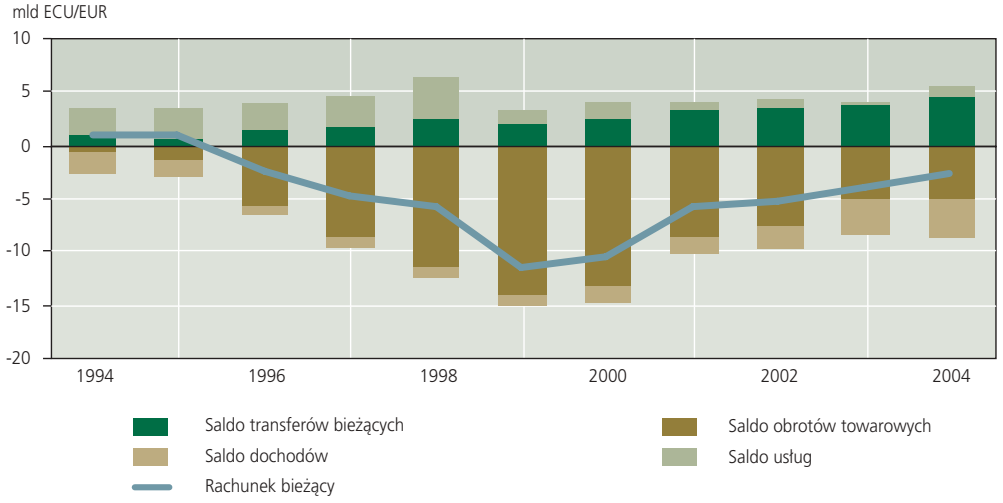

Źródło: dane NBP.

Wykres 24

Eksport i import w latach 1994-2004

Źródło: dane NBP.

[87] Na poprawę salda tej pozycji bilansu obrotów bieżących wpłynęły przede wszystkim transfery unijne, których napływ netto uwzględniany w tej części bilansu płatniczego wyniósł w 2004 r. 0,94 mld EUR. Pozostała część transferów unijnych w wysokości 0,62 mld EUR została zarejestrowana na rachunku kapitałowym bilansu płatniczego.

Na kształtowanie się wartości obrotów towarowych oddziaływała deprecjacja kursu dolara amerykańskiego wobec euro, zaniżając dynamikę obrotów wyrażoną w EUR w stosunku do dynamiki liczonej w USD i PLN[88].

Wzrost obrotów handlowych (licząc w EUR) okazał się w 2004 r. najwyższy od 2000 r. Na przyspieszenie dynamiki eksportu wpłynęły:

- wzrost popytu importowego w gospodarkach najważniejszych partnerów handlowych Polski[89],
- działalność przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, o czym świadczy wysoka dynamika eksportu w grupach o najwyższym udziale spółek zagranicznych (maszyny i urządzenia oraz sprzęt transportowy). Dodatkowo w 2004 r. znacząco zwiększył się ich udział w eksporcie do Rosji,
- zwiększenie się światowego zapotrzebowania na wyroby metalurgiczne i węgiel – powodujące wzrost ich cen na rynkach międzynarodowych,
- efekty związane z przystąpieniem do Unii Europejskiej. Przystąpienie do UE miało szczególnie pozytywny wpływ na sprzedaż artykułów rolnych. Wzrost eksportu rolnego w okresie maj – grudzień 2004 r. był przeszło dwukrotnie wyższy niż przed akcesją. Było to z jednej strony efektem wyeliminowania ceł w handlu rolnym z krajami Unii, z drugiej – objęcia polskich produktów rolnych dopłatami do eksportu do krajów trzecich,
- korzystna pozycja konkurencyjna polskich eksporterów wobec partnerów zagranicznych mierzona zmianami realnego efektywnego kursu walutowego deflowanego jednostkowymi kosztami pracy (REER ULC). Poprawa tak mierzonej konkurencyjności widoczna była bardzo wyraźnie w pierwszej połowie 2004 r. (spadek REER ULC o 21% w relacji do analogicznego okresu 2003 r.). Od III kw. 2004 r. można jednak zaobserwować stopniowe osłabienie pozycji konkurencyjnej polskich eksporterów, na co wpływało umacnianie się kursu złotego oraz mniejszy spadek jednostkowych kosztów pracy w Polsce. Ogółem w 2004 r. średnia wartość wskaźnika REER ULC zmniejszyła się o 11,1% przy spadku jednostkowych kosztów pracy w przetwórstwie przemysłowym wyrażonych w złotych o 8,8% w stosunku do 2003 r.[90]

Z kolei do przyspieszenia dynamiki importu przyczyniły się:

- wzrost przywozu o charakterze zaopatrzeniowym związany ze zwiększeniem produkcji przeznaczonej na eksport,
- wzrost cen surowców na rynkach światowych – głównie ropy naftowej,
- na początku 2004 r. antycypacja skutków przystąpienia do UE, związana głównie z wprowadzeniem wyższych stawek podatku VAT.

[88] W 2004 r. wartość eksportu wyrażona w EUR zwiększyła się o 22,0% w porównaniu z poprzednim rokiem. Wzrost ten był przeszło dwukrotnie wyższy niż w 2003 r. (9,1%). Natomiast wartość importu wzrosła o 19,1%, podczas gdy w 2002 r. zwiększyła się zaledwie o 3,3%. Wartość eksportu wyrażona w USD zwiększyła się w 2004 r. o 33,8% (podczas gdy w 2003 r. o 30,5%), a wartość importu zwiększyła się o 30,6% (wobec 23,6% w 2003 r.). Natomiast wartość złotowa eksportu w 2004 r. wzrosła o 25,1% (w 2003 r. o 24,5%), a importu o 22,3% (17,9%).

[89] Przyspieszenie wzrostu gospodarczego w Niemczech (po trzech latach stagnacji PKB zwiększył się w 2004 r. o 1,6%) znalazło odzwierciedlenie w prawie dwukrotnie szybszym wzroście eksportu do tego kraju w porównaniu z rokiem 2003.

[90] Do obliczenia REER ULC w IV kw. 2004 r. wykorzystano szacunki EBC.

Wykres 25

Deficyt obrotów bieżących a napływ inwestycji zagranicznych w latach 1996-2004

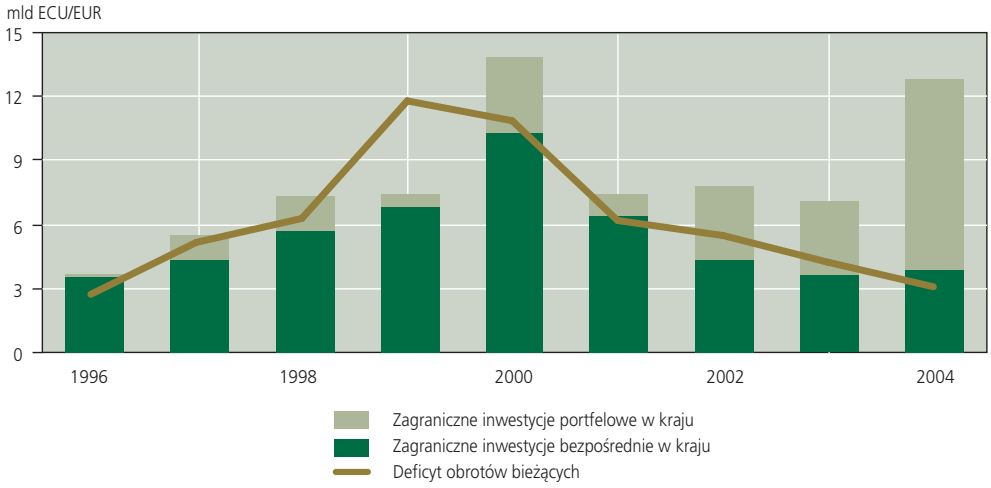

Źródło: dane NBP.

W 2004 r. poprawiła się struktura finansowania deficytu obrotów bieżących (wykres 25 i tabela 43). Został on z nadwyżką sfinansowany napływem długoterminowego kapitału zagranicznego w postaci inwestycji bezpośrednich (wobec blisko 85% w 2003 r.). Poprawa ta wynikała z istotnego zmniejszenia deficytu obrotów bieżących przy utrzymaniu inwestycji bezpośrednich na dotychczasowym poziomie (3,5 mld EUR). Jednocześnie wzrósł napływ kapitału zagranicznego w postaci inwestycji portfelowych (8,0 mld EUR), przede wszystkim w papiery dłużne. Główne wskaźniki ostrzegawcze pozostały na bezpiecznym poziomie.

Tabela 43

Główne wskaźniki ostrzegawcze

Wskaźnik ostrzegawczy	2001	2002	2003	2004
Saldo obrotów bieżących/PKB (%)	-2,9	-2,7	-2,2	-1,5
Saldo płatności towarowych/PKB (%)	-4,2	-3,8	-2,8	-2,3
Inwestycje bezpośrednie/ saldo obrotów bieżących (%)	107,7	76,7	84,9	143,8
(Saldo obrotów bieżących – inwestycje bezpośrednie)/PKB (%)	0,2	-0,6	-0,3	-1,1
Obsługa zadłużenia zagranicznego/eksport towarów i usług (%)	31,5	28,2	30,7	20,5
Oficjalne aktywa rezerwowe – w miesiącach importu towarów i usług	5,5	5,1	4,8	4,0

Źródło: obliczenia NBP na podstawie bilansu płatniczego na bazie transakcji.

ZAŁĄCZNIK 6

PODAŻ PIENIĄDZA

W 2004 r. zadłużenie gospodarstw domowych w sektorze bankowym znacznie wzrosło. W pierwszych dwóch kwartałach 2004 r. depozyty gospodarstw domowych spadały, jednak w drugiej połowie roku trend ten uległ zahamowaniu. W ostatnich miesiącach roku zanotowano wzrost depozytów gospodarstw domowych w sektorze bankowym. W 2004 r. obserwowano ujemne roczne tempo wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw. Na koniec 2004 r. zadłużenie tego sektora w bankach komercyjnych, po wyeliminowaniu wpływu wahań kursowych, kształtowało się jednak na poziomie zbliżonym do notowanego w grudniu 2003 r. Ograniczonej akcji kredytowej towarzyszył znaczny wzrost depozytów na rachunkach przedsiębiorstw. Na nominalne zmiany depozytów i kredytów silny wpływ miała aprecjacja złotego obserwowana od II kw. 2004 r.

Kredyty dla gospodarstw domowych

W 2004 r. wzrosła wartość kredytów dla gospodarstw domowych. Zadłużenie tego sektora w bankach komercyjnych wzrosło nominalnie o 13,5 mld zł (13,3%). Po wyeliminowaniu wpływu wahań kursowych wzrost ten był znacznie większy i wyniósł 18,0 mld zł (18,1%). W ciągu roku odnotowano dwa okresy znacznego przyspieszenia dynamiki kredytów – kwiecień oraz październik. Do znaczącego wzrostu akcji kredytowej w kwietniu 2004 r. przyczyniły się wzmożone zakupy spowodowane obawą o wzrost cen po przystąpieniu Polski do UE. W październiku rekordowy przyrost kredytów dla gospodarstw domowych wynikał z pozyskiwania środków na zakup akcji Banku PKO BP oraz Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych, prywatyzowanych w ofercie publicznej.

W 2004 r. do wzrostu zadłużenia gospodarstw domowych przyczyniały się głownie kredyty mieszkaniowe, jednak od połowy roku rosło znaczenie kredytów konsumpcyjnych we wzroście należności od tego sektora. Po usunięciu wpływu wahań kursowych, w całym 2004 r. przyrost kredytów mieszkaniowych stanowił 65,3% wzrostu zadłużenia gospodarstw domowych ogółem, natomiast kredyty konsumpcyjne były odpowiedzialne za 33,9% tego wzrostu. O ile jednak w pierwszej połowie 2004 r. cały wzrost należności od gospodarstw domowych wynikał z przyrostu kredytów mieszkaniowych, o tyle w drugiej połowie roku udział kredytów konsumpcyjnych we wzroście ogółu kredytów dla tego sektora przekraczał nieznacznie udział kredytów na cele mieszkaniowe. W grudniu 2004 r. udział kredytów mieszkaniowych w strukturze zadłużenia gospodarstw domowych wynosił 43,1%, natomiast w przypadku kredytów konsumpcyjnych był on równy 56,1%.

W 2004 r. wzrosło średnie ważone oprocentowanie kredytów dla gospodarstw domowych, które w grudniu 2004 r. wyniosło 10,4%, wobec 9,6% w styczniu. Do zwiększenia kosztu kredytu przyczyniał się wzrost stóp procentowych NBP, podczas gdy rosnąca konkurencja w sektorze banków komercyjnych i niebankowych instytucji finansowych oraz poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych oddziaływały w kierunku łagodzenia warunków przyznawania kredytów.

Wykres 26

Roczne tempo wzrostu należności od przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych w sektorze bankowym po usunięciu wpływu wahań kursowych

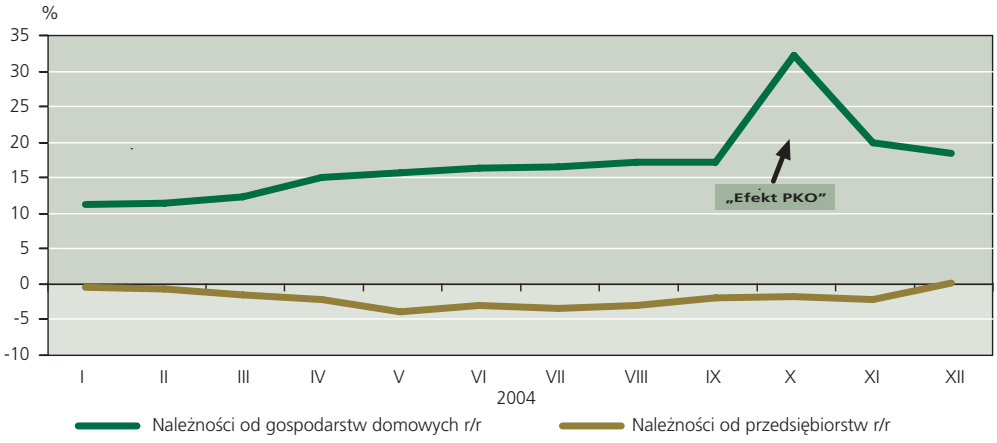

Źródło: dane NBP.

Wykres 27

Roczne tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych (proc., lewa oś) oraz oprocentowanie kredytów mieszkaniowych (proc. prawa oś)

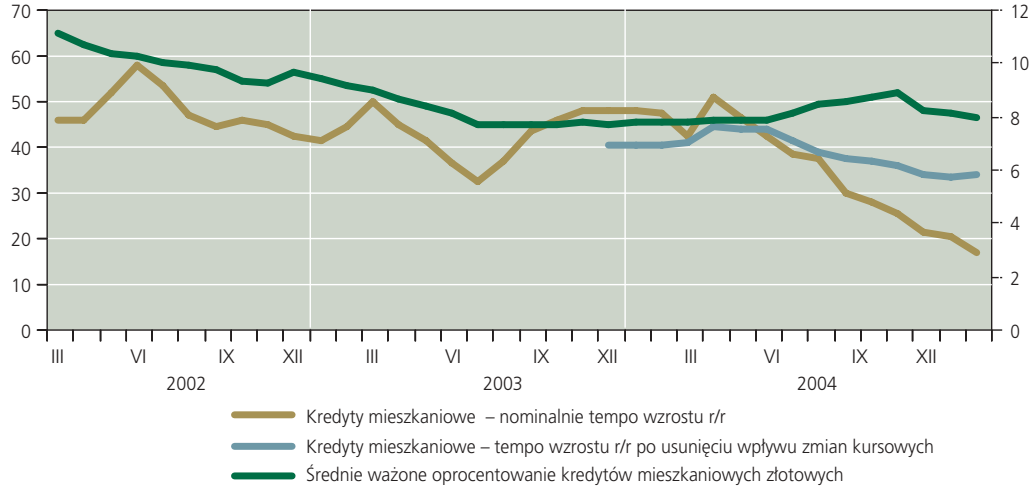

Źródło: dane NBP.

Kredyty dla przedsiębiorstw

Ożywienie gospodarcze nie znalazło pełnego odzwierciedlenia na rynku kredytów dla przedsiębiorstw. W 2004 r. nastąpił niewielki wzrost akcji kredytowej dla tego sektora. Wprawdzie nominalnie zobowiązania przedsiębiorstw w sektorze bankowym zmniejszyły się o 5,2 mld zł (-3,9%), jednak spadek ten w całości wynikał z aprecjacji złotego. Po usunięciu wpływu wahań kursowych zadłużenie sektora przedsiębiorstw w bankach komercyjnych wzrosło o 0,1 mld zł (0,1%).

W ciągu niemalże całego 2004 r. roczne tempo wzrostu należności od przedsiębiorstw, skorygowanych o wahania kursowe, przyjmowało wartości ujemne, jedynie w grudniu było ono większe od zera. Po spadku kredytów dla przedsiębiorstw w pierwszej połowie 2004 r., w ostatnich miesiącach roku odnotowano ich wzrost, głównie za sprawą kredytów operacyjnych. Niewielki przyrost kredytów może wynikać ze znacznej poprawy sytuacji finansowej przedsiębiorstw, jaka nastąpiła w 2004 r. Przedsiębiorstwa, dysponując znacznymi środkami własnymi mogą finansować swoją działalność bez zadłużania się w sektorze bankowym.

Średnie ważone oprocentowanie kredytów dla przedsiębiorstw wzrosło z 7,1% w styczniu 2004 r. do 8,3% w grudniu 2004 r. Badania ankietowe NBP wskazują, że w 2004 r. poziom oprocentowania kredytów nadal nie był postrzegany przez przedsiębiorców jako bariera rozwoju ich działalności.

Depozyty gospodarstw domowych

W pierwszej połowie 2004 r. miał miejsce spadek depozytów gospodarstw domowych. Roczna dynamika zobowiązań banków komercyjnych wobec tego sektora, po skorygowaniu o różnice kursowe, stopniowo jednak wzrastała i od września zaczęła przyjmować wartości dodatnie. W grudniu 2004 r. stan depozytów gospodarstw domowych był o 0,2 mld zł (0,1%) większy niż przed rokiem. Po wyeliminowaniu wpływu wahań kursowych wzrost ten był znacznie większy i wynosił 5,9 mld zł (3,1%).

Gospodarstwa domowe lokują swoje oszczędności finansowe także poza sektorem bankowym. W 2004 r., podobnie jak w poprzednim roku, tempo wzrostu aktywów finansowych gospodarstw domowych gromadzonych w innych niż banki instytucjach finansowych znacznie przewyższało tempo wzrostu depozytów bankowych. Wartość jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, depozytów w SKOK oraz obligacji i bonów skarbowych w posiadaniu gospodarstw domowych wzrosła w tym okresie o 6,4 mld zł (12,2%). Prowadzi to do zmiany struktury aktywów finansowych gospodarstw domowych i spadku udziału depozytów bankowych w tej strukturze.

Depozyty przedsiębiorstw

W 2004 r. miał miejsce dynamiczny wzrost depozytów na rachunkach przedsiębiorstw. W ciągu całego roku roczne tempo wzrostu tej kategorii przekraczało 20%. W grudniu 2004 r. stan depozytów przedsiębiorstw był o 16,9 mld zł (24,8%) większy niż przed rokiem, natomiast po usunięciu wpływu wahań kursowych ich wzrost wynosił 19,8 mld zł (29,2%).

Silna tendencja wzrostowa depozytów przedsiębiorstw wynikała ze zwiększonych przychodów i poprawy wyników finansowych tego sektora w warunkach ożywienia gospodarczego. Przyrost środków na rachunkach przedsiębiorstw był szczególnie wysoki w okresie poprzedzającym przystąpienie Polski do UE. Towarzyszył mu silny wzrost produkcji sprzedanej przemysłu i sprzedaży detalicznej, związany ze wzmożonymi zakupami gospodarstw domowych, ale słaby wzrost inwestycji.

Wykres 28

Roczne tempo wzrostu depozytów przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych w sektorze bankowym, po usunięciu wpływu wahań kursowych

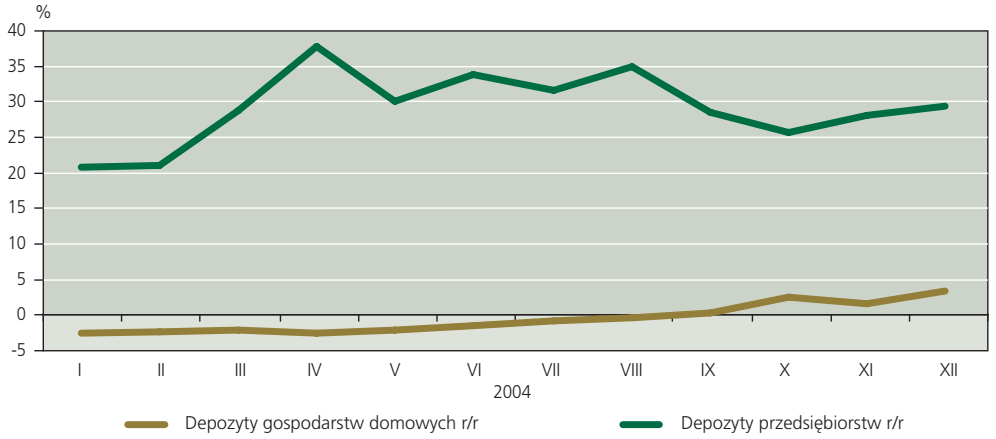

Źródło: dane NBP.

Agregaty monetarne

Opisane wyżej tendencje na rynku kredytów i depozytów znajdują odzwierciedlenie w zmianach podstawowych agregatów monetarnych (tabela 44). W 2004 r. podaż pieniądza M3 zwiększyła się nominalnie o 29,4 mld zł (8,7%). Po usunięciu wpływu wahań kursowych wzrost ten był jeszcze większy i wyniósł 38,3 mld zł (11,3%). W konsekwencji, w 2004 r. roczne tempo wzrostu podaży szerokiego pieniądza charakteryzował trend wzrostowy. Zwiększyło się ono z 4,8% w styczniu do 11,3% w grudniu 2004 r.

W 2004 r. nastąpił znaczny spadek dynamiki pieniądza gotówkowego w obiegu poza kasami banków. Roczne tempo wzrostu gotówki obniżyło się z 15,9% w styczniu do 3,2% w grudniu 2004 r. Zmiany te należy interpretować jako powrót do równowagi po utrzymującej się od początku 2002 r. bardzo wysokiej dynamice pieniądza gotówkowego. Udział gotówki w obiegu poza kasami banków w agregacie M3 zmniejszył się z 14,5% w grudniu 2003 r. do 13,7% na koniec 2004 r.

Tabela 44

Podaż pieniądza w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2003	Stan na 31.12.2004	Przyrost	Roczne tempo wzrostu nominalnie	Roczne tempo wzrostu realnie[a]
I. Podaż pieniądza M1	158.064,7	175.780,4	17.715,7	11,2	6,5
II. Podaż pieniądza M3	340.048,9	369.470,1	29.421,2	8,7	4,1
1. Pieniądz gotówkowy w obiegu (poza kasami banków)	49.417,0	50.775,5	1.358,6	2,7	-1,6
2. Depozyty i inne zobowiązania	288.347,3	311.747,9	23.400,5	8,1	3,6
2.1. Gospodarstwa domowe	192.441,5	192.585,1	143,5	0,1	-4,1
2.2. Niemonetarne instytucje finansowe	8.941,5	11.336,5	2.395,0	26,8	21,4
2.3. Przedsiębiorstwa	68.236,1	85.174,0	16.937,9	24,8	19,6
2.4. Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	8.576,7	8.937,9	361,3	4,2	-0,2
2.5. Instytucje samorządowe	8.791,1	11.320,7	2.529,6	28,8	23,3
2.6. Fundusze ubezpieczeń społecznych	1.360,4	2.393,6	1.033,2	75,9	68,5
3. Pozostałe składniki M3	2.284,6	6.946,7	4.662,1	204,1	191,3

[a] Jako deflatora użyto wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych.
Źródło: dane NBP.

Tabela 45

Należności systemu bankowego w latach 2003-2004

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2003	Stan na 31.12.2004	Przyrost	Roczne tempo wzrostu nominalnie	Roczne tempo wzrostu realnie[a]
	mld zł			%	
Należności ogółem	264.268,1	271.812,1	7.544,0	2,9	-1,5
Gospodarstwa domowe	101.970,3	115.485,9	13.515,6	13,3	8,5
Niemonetarne instytucje finansowe	11.394,6	10.170,3	-1.224,3	-10,7	-14,5
Przedsiębiorstwa	132.365,1	127.201,5	-5.163,6	-3,9	-8,0
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	826,3	773,3	-53,0	-6,4	-10,4
Instytucje samorządowe	12.852,7	13.377,7	525,0	4,1	-0,3
Fundusze ubezpieczeń społecznych	4.859,1	4.803,4	-55,7	-1,1	-5,3

[a] Jako deflatora użyto wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych.
Źródło: dane NBP.

Wykres 29

Roczne nominalne tempo wzrostu M1 i M3

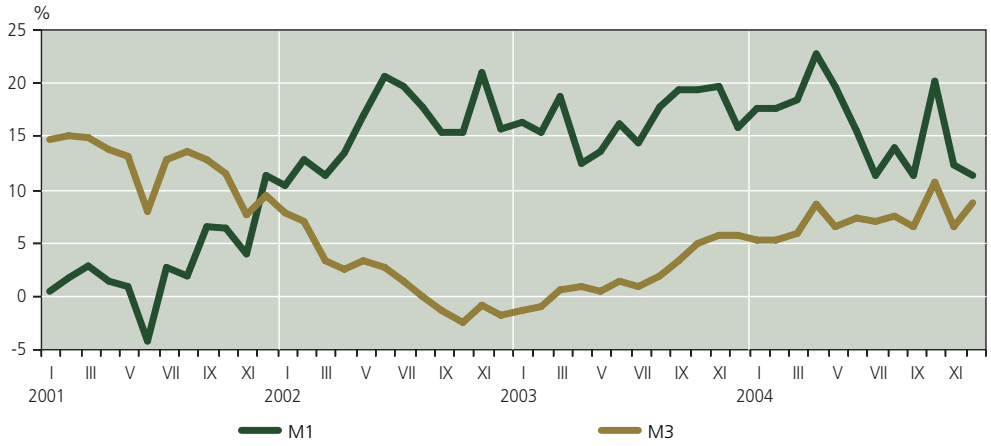

Źródło: dane NBP.

ZAŁĄCZNIK 7

WYKAZ WYKONAWCZYCH AKTÓW PRAWNYCH WYDANYCH W 2004 R. PRZEZ ORGANY NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO I KOMISJĘ NADZORU BANKOWEGO (OGŁOSZONYCH)

7.1. Zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego

7.2. Uchwały Rady Polityki Pieniężnej

7.3. Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego

7.4. Uchwały Komisji Nadzoru Bankowego

Załącznik 7.1.

Zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego

L.p.	Numer	Data uchwalenia	Data wejścia w życie	Tytuł (przedmiot regulacji)	Miejsce publikacji
1.	2/2004	16.01.2004	27.01.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 20 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 4, poz. 62
2.	3/2004	09.02.2004	13.02.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 100 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 8, poz. 127
3.	4/2004	09.03.2004	18.03.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 10 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 13, poz. 216
4.	5/2004	22.03.2004	30.03.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 10 zł i 200 zł oraz terminów wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 15, poz. 244
5.	6/2004	20.04.2004	01.05.2004 z wyjątkiem §1 pkt 4 i 7, §3 oraz §11 i 12, które weszły w życie z dniem 01.11.2004	w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych	Dz.Urz. NBP Nr 3, poz. 7
6.	7/2004	06.05.2004	14.05.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 20 zł oraz terminów wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 20, poz. 360
7.	8/2004	01.06.2004	07.06.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 100 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 24, poz. 415
8.	9/2004	09.06.2004	30.06.2004	zmieniające zarządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej	Dz.Urz. NBP Nr 7, poz. 14
9.	10/2004	29.06.2004	07.07.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 10 zł oraz terminów wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 29, poz. 531
10.	11/2004	19.07.2004	27.07.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 10 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 32, poz. 570
11.	12/2004	29.07.2004	06.08.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 10 zł i 200 zł oraz terminów wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 33, poz. 590
12.	15/2004	11.08.2004	20.08.2004	w sprawie ustalenia wzoru, próby, masy i wielkości emisji monety nominalnej wartości 20 zł oraz terminu wprowadzenia jej do obiegu	Monitor Polski Nr 35, poz. 612
13.	16/2004	17.08.2004	21.08.2004	zmieniające zarządzenie w sprawie upoważnienia do podejmowania decyzji dotyczących indywidualnych zezwoleń dewizowych oraz zezwoleń na prowadzenie działalności kantorowej	Dz.Urz. NBP Nr 12, poz. 22
14.	17/2004	6.09.2004	8.09.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 20 zł oraz terminów wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 37, poz. 656
15.	18/2004	17.09.2004	17.09.2004	zmieniające zarządzenie w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych	Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 28
16.	19/2004	7.10.2004	14.10.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 10 zł i 200 zł oraz terminów wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 42, poz. 735
17.	20/2004	26.10.2004	05.11.2004	w sprawie określenia sposobu prowadzenia rejestru działalności kantorowej, wzoru rejestru oraz trybu dokonywania wpisów do rejestru	Dz.Urz. NBP Nr 17, poz. 32
18.	21/2004	4.11.2004	15.11.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 10 zł oraz terminów wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 47, poz. 810
19.	22/2004	16.11.2004	25.11.2004	w sprawie ustalenia wzoru, stopu, masy i wielkości emisji monety nominalnej wartości 2 zł oraz terminu wprowadzenia jej do obiegu	Monitor Polski Nr 49, poz. 847
20.	23/2004	7.12.2004	15.12.2004	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 20 zł oraz terminów wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 53, poz. 901

Załącznik 7.2.

Uchwały Rady Polityki Pieniężnej

L.p.	Numer	Data uchwalenia	Data wejścia w życie	Tytuł (przedmiot regulacji)	Miejsce publikacji
1.	1/2004	30.03.2004	1.05.2004 , z tym że §1 ust. 2 ma zastosowanie począwszy od rezerwy obowiązkowej podlegającej utrzymaniu od dnia 30.06.2004	w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków i wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej	Dz.Urz. NBP Nr 2, poz. 2
2.	2/2004	31.03.2004	15.04.2004	w sprawie regulaminu Rady Polityki Pieniężnej	Monitor Polski Nr 17, poz. 290
3.	3/2004	26.04.2004	26.04.2004	w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2003 r.	Dz.Urz. NBP Nr 4, poz. 8
4.	4/2004	18.05.2004	18.05.2004	w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2003 r.	Dz.Urz. NBP. Nr 5, poz. 10
5.	5/2004	18.05.2004	18.05.2004	w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2003 r.	Monitor Polski Nr 24, poz. 416
6.	6/2004	18.05.2004	18.05.2004	w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej w 2003 r.	Monitor Polski Nr 24, poz. 417
7.	9/2004	25.08.2004	25.08.2004	w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim	Dz.Urz. NBP Nr 13, poz. 23
8.	10/2004	28.09.2004	01.01.2005	w sprawie określenia górnej granicy zobowiązań wynikających z zaciągania przez Narodowy Bank Polski pożyczek i kredytów w zagranicznych instytucjach bankowych i finansowych	Dz.Urz. NBP Nr 16, poz. 29
9.	11/2004	29.09.2004	01.01.2005	w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2005	Monitor Polski Nr 44, poz. 777
10.	12/2004	26.10.2004	26.10.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego	Dz.Urz. NBP Nr 17, poz. 31
11.	13/2004	23.11.2004	23.11.2004	w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2005	Dz.rz. NBP Nr 18, poz. 34
12.	14/2004	14.12.2004	01.01.2005	w sprawie zasad prowadzenia operacji otwartego rynku	Dz.Urz. NBP Nr 21, poz. 39

Załącznik 7.3.

Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego

L.p.	Numer	Data uchwalenia	Data wejścia w życie	Tytuł (przedmiot regulacji)	Miejsce publikacji
1.	14/2004	01.04.2004	01.04.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych	Dz.Urz. NBP Nr 2, poz. 3
2.	15/2004	13.04.2004	01.05.2004	w sprawie zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej	Dz.Urz. NBP Nr 3, poz. 4
3.	17/2004	21.04.2004	01.05.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji poleceń wypłaty i operacji czekowych w obrocie zagranicznym oraz skupu i sprzedaży walut obcych dla posiadaczy rachunków bankowych w Narodowym Banku Polskim"	Dz.Urz. NBP Nr 3, poz. 5
4.	20/2004	22.04.2004	01.05.2004 (01.11.2004)	w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski	Dz.Urz. NBP Nr 3, poz. 6
5.	24/2004	24.05.2004	24.05.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego	Dz.Urz. NBP Nr 5, poz. 11
6.	25/2004	28.05.2004	21.06.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia „Regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków i kont depozytowych papierów wartościowych oraz obsługi operacji na papierach wartościowych i ich rejestracji na rachunkach i kontach depozytowych tych papierów"	Dz.Urz. NBP Nr 6, poz. 12
7.	29/2004	14.06.2004	15.06.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej	Dz.Urz. NBP Nr 7, poz. 13
8.	40/2004	29.07.2004	01.09.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej	Dz.Urz. NBP Nr 11, poz. 20
9.	41/2004	06.08.2004	01.09.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia „Regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków i kont depozytowych papierów wartościowych oraz obsługi operacji na papierach wartościowych i ich rejestracji na rachunkach i kontach depozytowych tych papierów"	Dz.Urz. NBP Nr 11, poz. 21
10.	46/2004	19.08.2004	15.10.2004	w sprawie zasad i warunków sprzedaży przez Narodowy Bank Polski monet, banknotów i numizmatów przeznaczonych na cele kolekcjonerskie oraz na inne cele	Monitor Polski Nr 37, poz. 655
11.	49/2004	01.10.2004	01.10.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski	Dz.Urz. NBP Nr 16, poz. 30
12.	52/2004	15.11.2004	15.12.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji poleceń wypłaty i operacji czekowych w obrocie zagranicznym oraz skupu i sprzedaży walut obcych dla posiadaczy rachunków bankowych w Narodowym Banku Polskim"	Dz.Urz. NBP Nr 18, poz. 33
13.	54/2004	02.12.2004	13.12.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia „Regulaminu refinansowania banków kredytem lombardowym przez Narodowy Bank Polski"	Dz.Urz. NBP Nr 19, poz. 36
14.	55/2004	02.12.2004	01.01.2005	zmieniająca uchwałę w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego	Dz.Urz. NBP Nr 20, poz. 38
15.	56/2004	17.12.2004	10.01.2005	zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia „Regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków i kont depozytowych papierów wartościowych oraz obsługi operacji na papierach wartościowych i ich rejestracji na rachunkach i kontach depozytowych tych papierów"	Dz.Urz. NBP Nr 21, poz. 40

Załącznik 7.4.

Uchwały Komisji Nadzoru Bankowego

L.p.	Numer	Data uchwalenia	Data wejścia w życie	Tytuł (przedmiot regulacji)	Miejsce publikacji
1.	1/2004	09.06.2004	09.06.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie trybu wykonywania nadzoru bankowego	Dz.Urz. NBP Nr 8, poz. 15
2.	2/2004	29.06.2004	30.06.2004	zmieniająca uchwałę w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym z tytułu przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, z uwzględnieniem powiązań banków z innymi podmiotami zależnymi lub działającymi w tym samym holdingu oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu i sposobu ich wyznaczania	Dz.Urz. NBP Nr 8, poz. 16
3.	3/2004	08.09.2004	08.09.2004	w sprawie określenia wykazu dokumentów dotyczących działalności gospodarczej przedsiębiorcy zagranicznego, który ma wykonywać powierzone przez bank czynności określone w art. 6a ust. 1 ustawy - Prawo bankowe	Dz.Urz. NBP Nr 14, poz. 24
4.	4/2004	08.09.2004	01.01.2005	w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz zakresu stosowania metod statystycznych i warunków, których spełnienie umożliwia uzyskanie zgody na ich stosowanie, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, zakresu i sposobu uwzględnienia działania banków w holdingach w obliczaniu wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu, sposobu i warunków ich wyznaczania	Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 25
5.	5/2004	08.09.2004	01.01.2005	w sprawie wysokości, zakresu i warunków pomniejszania funduszy własnych banku o zaangażowania kapitałowe w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki i zakłady ubezpieczeń oraz zakresu i sposobu uwzględnienia działania banków w holdingach przy określaniu sposobu obliczania funduszy własnych	Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 26
6.	6/2004	08.09.2004	01.01.2005	w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględnienia zaangażowania przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, określenia innych zaangażowań, wobec których nie stosuje się przepisów dotyczących limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań oraz zakresu i sposobu uwzględnienia działania banków w holdingach, w obliczaniu limitów koncentracji zaangażowań	Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 27

ZAŁĄCZNIK 8

PUBLIKACJE I STRONA INTERNETOWA NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO W 2004 R.

Tytuł	Tematyka	Język
	Roczniki	
Raport Roczny 2003	Ogólna charakterystyka wyników gospodarczych i finansowych, rozwoju sektora bankowego, działalności NBP, bilansu NBP i systemu bankowego, a także bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej.	• polski • angielski
Sprawozdanie z działalności NBP w 2003 r.	Informacje na temat realizacji poszczególnych funkcji banku centralnego w 2003 r., bilans i rachunek wyników NBP.	• polski
Raport o stabilności systemu finansowego 2003	Przegląd stabilności najważniejszych segmentów rynku finansowego (w tym sektora bankowego, ubezpieczeniowego i emerytalnego) w minionym roku oraz przedstawienie perspektyw na nadchodzący rok.	• polski • angielski
Rozwój systemu finansowego w Polsce w latach 2002-2003	Opis tendencji rozwojowych poszczególnych segmentów krajowego systemu finansowego, a także porównanie z sytuacją krajów regionu lub krajów członkowskich Unii Europejskiej. W Raporcie przedstawiono także prawdopodobne scenariusze dalszego rozwoju instytucji i rynków finansowych w Polsce, a w odniesieniu do wybranych segmentów rynku finansowego zidentyfikowano również bariery ich rozwoju.	• polski
Założenia polityki pieniężnej na 2005 r.	Prezentacja założeń polityki pieniężnej ustalanych corocznie przez Radę Polityki Pieniężnej. Zawiera charakterystykę zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań polityki pieniężnej, cele oraz instrumenty jej realizacji.	• polski • angielski
Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2003 r.	Charakterystyka realizacji celu inflacyjnego, kształtowania się agregatów pieniężnych, instrumentów realizacji polityki pieniężnej, a także opis wykonania innych zadań postawionych przed polityką pieniężną.	• polski • angielski
Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za 2003 rok	Dane dotyczące bilansu płatniczego na bazie transakcji wraz z analizą i częścią metodologiczną (publikacja zastępuje „Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej" w części bilansu płatniczego na bazie transakcji)	• polski • angielski
Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski w 2003 roku	Informacje o stanie polskich należności zagranicznych oraz zobowiązań wobec zagranicy na koniec 2003 r., wyrażonych w euro, z uwzględnieniem podziału przedmiotowego i podmiotowego (publikacja zastępuje „Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej" w części bilansu aktywów i pasywów zagranicznych)	• polski
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	Analiza napływu inwestycji bezpośrednich w badanym okresie.	• polski
Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstw w 2003 r. w świetle danych GUS. Synteza	Zestawienie wyników rocznych ankiet wypełnianych przez grupę przedsiębiorstw oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego.	• polski
Sprawozdanie z działalności Komisji Nadzoru Bankowego za 2003 rok	Charakterystyka głównych kierunków działalności nadzoru bankowego, w podziale na: zadania licencyjne, analityczne, związane z sektorem banków spółdzielczych, inspekcyjne, regulacyjne oraz kontakty zagraniczne i działalność szkoleniową. Prezentuje ponadto aktualny skład KNB, a także podstawy prawne oraz tryb jej działalności. Zawiera także wykaz uchwał oraz spraw rozpatrzonych przez KNB.	• polski • angielski
Operacje otwartego rynku na tle płynności systemu bankowego w 2003 r.	Prezentacja sytuacji płynnościowej sektora bankowego w Polsce w 2003 r. Koncentruje się na opisie instrumentów wykorzystywanych przez Narodowy Bank Polski do stabilizacji stóp rynku międzybankowego. Dostępny tylko na stronie internetowej NBP.	• polski

Tytuł	Tematyka	Język
	Półroczniki	
Przegląd stabilności systemu finansowego za I półrocze 2004 r.	Przegląd stabilności najważniejszych segmentów systemu finansowego w Polsce (w tym sektora bankowego, ubezpieczeniowego i emerytalnego) w danym półroczu oraz przedstawienie perspektyw na nadchodzące kwartały.	• polski • angielski
	Kwartalniki	
Raport o Inflacji	Charakterystyka tendencji inflacyjnych w danym okresie, monetarnych aspektów procesów inflacyjnych oraz pozamonetarnych, wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań inflacji.	• polski • angielski
Bilans płatniczy	Dane na temat transakcji gospodarczych podmiotów krajowych z podmiotami zagranicznymi w danym kwartale.	• polski
Wstępna informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury	Analiza koniunktury w sektorze przedsiębiorstw opierająca się na: wynikach szybkiego monitoringu NBP, rezultatach badań koniunktury prowadzonych w innych krajowych ośrodkach oraz dostępnych obecnie badaniach GUS.	• polski
Sytuacja finansowa banków. Synteza	Ocena sytuacji finansowej banków opracowywana przez Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego na podstawie danych sprawozdawczych banków. W syntetyczny sposób przedstawia główne składniki aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, ich strukturę jakościową i tworzone rezerwy celowe, a także kształtowanie się funduszy własnych banków (w tym ich strukturę własnościową) i współczynnika wypłacalności.	• polski • edycje półroczne – także jęz. angielski
Biuletyn Miesięczny EBC Miesięczniki	NBP publikuje w języku polskim kwartalne wydania Biuletynu Miesięcznego EBC. Biuletyn zawiera informacje nt. sytuacji gospodarczej i monetarnej Unii Europejskiej, a także krajów spoza UE. Przedstawia też bieżące decyzje Rady Prezesów EBC dotyczące polityki pieniężnej EBC. Część statystyczna prezentuje wskaźniki makroekonomiczne strefy euro, m.in. skonsolidowane sprawozdanie finansowe Eurosystemu, informacje nt. rynków finansowych, finansów publicznych, stóp procentowych EBC i bieżących kursów walutowych.	• polski
	Miesięczniki	
Biuletyn Informacyjny	Podstawowe dane dotyczące ogólnej charakterystyki wyników gospodarczych i finansowych oraz polityki pieniężnej banku centralnego. Wydania kwartalne zawierają dodatkowo część opisową prezentującą podstawowe tendencje w zakresie sytuacji makroekonomicznej, kształtowanie się podaży pieniądza i czynników jego kreacji, bilans płatniczy oraz podstawowe instrumenty polityki pieniężnej.	• polski • angielski
Informacja Wstępna	Skrócona publikacja zawierająca wstępne dane dotyczące wyników gospodarczych, systemu bankowego oraz bilansu Narodowego Banku Polskiego, a także bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej.	• polski • angielski
Bank i Kredyt	Opracowania analityczne dot. sektora finansowego, zwłaszcza bankowego, a także artykuły o charakterze informacyjnym. Prezentacja najważniejszych zagadnień związanych z działalnością oraz strategicznymi zamierzeniami NBP jako banku centralnego. Wkładka edukacyjna – „Gospodarka polska na przełomie wieków – od A do Z".	• polski, • streszczenia w jęz. angielskim
Dziennik Urzędowy NBP	Akty dotyczące funkcjonowania banków: zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego, uchwały Rady Polityki Pieniężnej, uchwały i zarządzenia Komisji Nadzoru Bankowego, uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego oraz obwieszczenia w sprawie utworzenia, likwidacji i upadłości banków, oprocentowania kredytu refinansowego i lombardowego, stopy dyskontowej i redyskontowej weksli oraz stopy rezerw obowiązkowych banków.	• polski

Tytuł	Tematyka	Język
	Wydawnictwa nieperiodyczne	
Plan działalności NBP na lata 2004-2006	Podstawowe cele i najważniejsze zadania NBP planowane do realizacji w latach 2004-2006.	• polski • angielski
Raport na temat korzyści i kosztów przystąpienia do strefy euro	W Raporcie przedstawiono formalne warunki przyjęcia przez Polskę wspólnej waluty, analizę potencjalnych kosztów i zagrożeń związanych z przyjęciem euro oraz wnioski dotyczące pożądanego kształtu polityki makroekonomicznej w okresie poprzedzającym przyjęcie wspólnej waluty i najbardziej odpowiedniego dla Polski terminu akcesji do strefy euro.	• polski • angielski
Rola Narodowego Banku Polskiego w zakresie nadzoru nad systemami płatności	Cele i zasady, kryteria oceny oraz formy sprawowania nadzoru nad systemami płatności stosowane przez Narodowy Bank Polski	• polski • angielski
Globalizacja od A-Z	Opracowanie zawiera zbiór dodatków edukacyjnych do miesięcznika „Bank i Kredyt", opublikowanych w 2003 r. Przedstawia genezę i uwarunkowania globalizacji oraz różne formy międzynarodowej współpracy gospodarczej w warunkach globalizacji.	• polski
Informator o NBP	Omówienie podstawowych obszarów działalności banku centralnego w Polsce. Informator zawiera też charakterystykę organów NBP, strukturę organizacyjną i opis głównych publikacji NBP.	• polski • angielski
Nowe regulacje bankowe	Przedstawienie nowych regulacji dotyczących systemu bankowego zawartych w znowelizowanych w 2003 i 2004 r. ustawach: o Narodowym Banku Polskim i Prawo bankowe oraz nowej ustawie o niektórych zabezpieczeniach finansowych	• polski
Europejski System Banków Centralnych	Kompendium wiedzy o charakterze encyklopedycznym na temat Europejskiego Banku Centralnego oraz poszczególnych narodowych banków centralnych ESBC, z podziałem na banki wchodzące w skład Eurosystemu i spoza Eurosystemu	• polski
Euro – coraz bliżej	Informacje dotyczące przyszłego wprowadzenia euro w Polsce. Publikacja omawia zasady dotyczące wprowadzania euro w państwie członkowskim UE oraz prezentuje praktyczne konsekwencje wprowadzenia euro w Polsce	• polski
Materiały i Studia nr 171-184, jęz. polski nr 30, jęz. angielski	Seria wydawnicza, w której publikowane są opracowania będące efektem prac badawczych pracowników NBP, jak również autorów z uczelni oraz instytucji finansowych. Dotyczą ważnych problemów związanych z bankowością i polityką pieniężną	• polski • wybrane numery w jęz. ang.
	Strona internetowa NBP	
www.NBP.pl	Prezentacja Banku, struktura organizacyjna i zasady funkcjonowania Banku, akty prawne, informacja statystyczna (w tym tabele kursów ogłaszanych przez NBP), banknoty i monety emitowane przez NBP, lista banków działających w Polsce, publikacje, aktualności dotyczące NBP. Podstrony internetowe: „Edukacja ekonomiczna", „Euro 2002", „Konferencje NBP" oraz „Oferty pracy w NBP".	• polski • angielski
	Portal edukacji ekonomicznej nbportal.pl	
www.NBPortal.pl	Portal Edukacji Ekonomicznej Narodowego Banku Polskiego NBPortal.pl opisuje zagadnienia ekonomiczne prostym i zrozumiałym językiem. Oferuje m.in.: – około 200 godzin ogólnie dostępnych multimedialnych kursów e-learningowych. – aktualności gospodarcze, – bloki tematyczne poruszające najważniejsze sprawy ekonomiczne, – prezentacje multimedialne, – poradniki pomagające odnaleźć się w świecie kredytów, lokat, kart płatniczych, ubezpieczeń czy emerytur itp., – specjalną wirtualną bibliotekę, gdzie czeka ponad 1000 pełnych i gotowych do pobrania publikacji, – ekonomię na wesoło: gry zręcznościowe i strategiczne, krzyżówki, quizy, puzzle, konkursy itp.	• polski

ZAŁĄCZNIK 9

ZESTAWIENIE OTWARTYCH SEMINARIÓW PRZEPROWADZONYCH W NBP W 2004 R.

1.	Polityka stóp procentowych w warunkach zagrożenia kryzysem walutowym
2.	Czy H^{∞} jest rozwiązaniem problemu niepewności paradygmatu w polityce monetarnej?
3.	Pomiar oraz cechy oczekiwań inflacyjnych osób prywatnych w Polsce
4.	Instytucjonalne uwarunkowania stabilności finansowej
5.	Wzloty i upadki polskiej waluty
6.	Dostosowanie ram operacyjnych polityki pieniężnej do wymogów Eurosystemu
7.	Koordynacja polityki gospodarczej w UE - ramy instytucjonalno-prawne, proponowane zmiany, implikacje dla Polski
8.	Modelowanie optymalnego poziomu realnego efektywnego kursu złotego. Zastosowanie koncepcji fundamentalnego kursu równowagi
9.	Audyt i kontrola zarządzania długiem publicznym
10.	Skuteczność polityki pieniężnej w obliczu wstrząsów podażowych i popytowych – nie tylko o pułapce płynności
11.	Rozwój światowego oraz krajowego rynku walutowego i pozagiełdowych instrumentów pochodnych. Podsumowanie wyników badania koordynowanego przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych
12.	Stopy wejścia i wyjścia w polskim przetwórstwie przemysłowym na tle innych krajów. Badania demografii przedsiębiorstw
13.	Ceny kontrolowane a inflacja w Polsce, Czechach oraz na Węgrzech na tle Unii Europejskiej

ZAŁĄCZNIK 10

WYNIKI GŁOSOWANIA CZŁONKÓW RADY POLITYKI PIENIĘŻNEJ NAD WNIOSKAMI I UCHWAŁAMI PODJĘTYMI W 2004 R.

Data podjęcia wniosku	Przedmiot wniosku lub uchwały	Decyzja RPP	Wyniki głosowania członków Rady	
			za:	przeciw:
30.03.2004	uchwała w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków i wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
31.03.2004	uchwała w sprawie regulaminu Rady Polityki Pieniężnej		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
26.04.2004	uchwała w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2003 r.		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
27.04.2004	wniosek o zmianę nastawienia w polityce pieniężnej na restrykcyjne		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar M.Noga S.Owsiak A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	S.Nieckarz M.Pietrewicz
18.05.2004	uchwała w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2003 r.		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	

Data podjęcia wniosku	Przedmiot wniosku lub uchwały	Decyzja RPP	Wyniki głosowania członków Rady	
			za:	przeciw:
18.05.2004	uchwała w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2003 r.		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
18.05.2004	uchwała w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej w 2003 r.		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
30.06.2004	wniosek o podwyższenie wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	wniosek nie uzyskał większości głosów	M.Pietrewicz	L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna
30.06.2004	uchwała w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim	podwyżka wszystkich stóp procentowych o 0,5 pkt. proc.	L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	M.Pietrewicz
28.07.2004	wniosek o podwyższenie wszystkich stóp procentowych o 0,5 pkt. proc.	wniosek nie uzyskał większości głosów	L.Balcerowicz D.Filar	J.Czekaj S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna
28.07.2004	wniosek o podwyższenie wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	wniosek uzyskał większość głosów	L.Balcerowicz D.Filar M.Noga A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	J.Czekaj S.Nieckarz S.Owsiak M.Pietrewicz

Data podjęcia wniosku	Przedmiot wniosku lub uchwały	Decyzja RPP	Wyniki głosowania członków Rady	
			za:	przeciw:
28.07.2004	uchwała w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim	podwyżka wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	L.Balcerowicz D.Filar M.Noga A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	J.Czekaj S.Nieckarz S.Owsiak M.Pietrewicz
25.08.2004	wniosek o podwyższenie wszystkich stóp procentowych o 0,5 pkt. proc.	wniosek uzyskał większość głosów	L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar M.Noga S.Owsiak A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	S.Nieckarz M.Pietrewicz
25.08.2004	wniosek o podwyższenie wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	wniosek nie uzyskał większości głosów	S.Nieckarz M.Pietrewicz	L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar M.Noga S.Owsiak A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna
25.08.2004	uchwała w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim	podwyżka wszystkich stóp procentowych o 0,5 pkt. proc.	L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar M.Noga S.Owsiak A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	S.Nieckarz M.Pietrewicz
28.09.2004	uchwała w sprawie określenia górnej granicy zobowiązań wynikających z zaciągania przez Narodowy Bank Polski pożyczek i kredytów w zagranicznych instytucjach bankowych i finansowych		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
28.09.2004	uchwała w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2005		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar M.Noga S.Owsiak A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	S.Nieckarz M.Pietrewicz

Data podjęcia wniosku	Przedmiot wniosku lub uchwały	Decyzja RPP	Wyniki głosowania członków Rady	
			za:	przeciw:
26.10.2004	uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat NBP		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
23.11.2004	uchwała w sprawie zatwierdzenia planu finansowego NBP na rok 2005		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
			S.Nieckarz był nieobecny na posiedzeniu	
23.11.2004	uchwała w sprawie wyboru biegłego rewidenta badającego roczne sprawozdanie finansowe NBP za rok obrotowy 2004		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	
			S.Nieckarz był nieobecny na posiedzeniu	
14.12.2004	uchwała w sprawie zasad prowadzenia operacji otwartego rynku		L.Balcerowicz J.Czekaj D.Filar S.Nieckarz M.Noga S.Owsiak M.Pietrewicz A.Sławiński H.Wasilewska-Trenkner A.Wojtyna	

ZAŁĄCZNIK 11

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

ERNST & YOUNG

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla Rady Polityki Pieniężnej Narodowego Banku Polskiego

1. Przeprowadziliśmy badanie załączonego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2004 roku Narodowego Banku Polskiego (zwanego dalej „NBP" „Bank") z siedzibą w Warszawie przy ulicy Świętokrzyskiej 11/21, obejmującego:
   - bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2004 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 119.661.106.916,55 złotych,
   - rachunek zysków i strat za okres od dnia 1 stycznia 2004 roku do dnia 31 grudnia 2004 roku wykazujący zysk w wysokości 4.387.374.639,38 złotych oraz
   - informację dodatkową,
2. Za rzetelność, prawidłowość i jasność załączonego sprawozdania finansowego, jak również za prawidłowość ksiąg rachunkowych odpowiada Zarząd NBP. Naszym zadaniem było zbadanie załączonego sprawozdania finansowego i wyrażenie, na podstawie badania, opinii o tym, czy sprawozdanie finansowe jest, we wszystkich istotnych aspektach, rzetelne, prawidłowe i jasne oraz czy księgi rachunkowe stanowiące podstawę jego sporządzenia są prowadzone, we wszystkich istotnych aspektach, w sposób prawidłowy.
3. Badanie sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do obowiązujących w Polsce postanowień:,
   - rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości,
   - norm wykonywania zawodu biegłego rewidenta wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów,

   w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność czy sprawozdanie to nie zawiera istotnych nieprawidłowości. W szczególności, badanie obejmowało sprawdzenie – w dużej mierze metodą wyrywkową - dokumentacji, z której wynikają kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym. Badanie obejmowało również ocenę poprawności przyjętych i stosowanych przez Zarząd zasad rachunkowości i znaczących szacunków dokonanych przez Zarząd, jak i ogólnej prezentacji sprawozdania finansowego. Uważamy, że przeprowadzone przez nas badanie dostarczyło nam wystarczających podstaw do wyrażenia opinii o sprawozdaniu finansowym traktowanym jako całość.
4. Sprawozdanie finansowe NBP za poprzedni rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2003 roku było przedmiotem badania Komisji Badania Rocznego Sprawozdania Finansowego Narodowego Banku Polskiego, która w dniu 15 kwietnia 2004 roku przedłożyła Radzie Ministrów wniosek o zatwierdzenie powyższego sprawozdania finansowego. W dniu 29 czerwca 2004 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego NBP za rok zakończony dnia 31 grudnia 2003 roku.

1

ERNST & YOUNG

5. Naszym zdaniem załączone sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:
   - przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny wyniku finansowego za okres od dnia 1 stycznia 2004 roku do dnia 31 grudnia 2004 roku, jak też sytuacji majątkowej i finansowej NBP na dzień 31 grudnia 2004 roku;
   - sporządzone zostało na podstawie przepisów Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z dnia 21 listopada 1997 roku z późniejszymi zmianami),Uchwały nr 16/2003 Rady Polityki Pieniężnej (dalej „RPP") z dnia 16 grudnia 2003 roku w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego wraz z późniejszymi zmianami, Uchwały nr 17/2003 RPP z dnia 16 grudnia 2003 roku w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim, Uchwały nr 57/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 30 grudnia 2003 roku w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim wraz z późniejszymi zmianami, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych;
   - jest zgodne z powołanymi wyżej przepisami.

6. Nie zgłaszając zastrzeżeń, zwracamy uwagę, że w roku 2004 weszły w życie trzy uchwały RPP z zakresu rachunkowości nr 16/2003, 17/2003 oraz 12/2004 zastępujące obowiązujące wcześniej uchwały nr 10/1999 RPP z dnia 16 czerwca 1999 roku w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego oraz uchwałę nr 11/1999 RPP z dnia 16 czerwca 1999 roku w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim. Korekty wynikające z wprowadzenia powyższych uchwał zmieniających zasady rachunkowości NBP w łącznej kwocie 3.587.989 tysięcy złotych, zostały ujęte w rachunku zysków i strat okresu bieżącego, jak to zostało wykazane w punkcie drugim informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego. W związku z wprowadzeniem nowych zasad rachunkowości dane za rok 2003 nie są w pełni porównywalne. W przypadku, gdyby opisane powyżej korekty nie zostały ujęte w rachunku zysków i strat okresu bieżącego, zysk NBP za rok zakończony 31 grudnia 2004 roku stosując nowe zasady rachunkowości obowiązujące w 2004 roku wyniósłby 799.386 tysięcy złotych.

w imieniu
Ernst & Young Audit Sp. z o.o.
ul. Emilii Plater 53, 00-113
Warszawa
numer ewid. 130

Tomasz Bieske
Biegły rewident Nr 9291/6975

Iwona Kozera
Biegły rewident Nr 9528/7104

ERNST & YOUNG
AUDIT sp. z o.o.
ul. Emilii Plater 53
00-113 Warszawa
-36-

Warszawa, dnia 30 marca 2005 roku

2

ANEKS STATYSTYCZNY

TABELA I

Podstawowe dane statystyczne

Wyszczególnienie	Jednostka	2003	2004		
		XII	I	II	III
1. Produkcja sprzedana przemysłu					
a) w cenach bieżących	mln zł	48.607,4	45.990,4	47.157,7	55.731,1
b) w cenach stałych					
- ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	114,0	114,4	118,3	123,5
- poprzedni miesiąc = 100	%	101,9	93,7	102,0	117,1
2. Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej					
a) w cenach bieżących	mln zł	4.643,1	1.502,5	1.566,3	2.074,3
b) w cenach stałych					
- ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	99,4	83,2	93,6	106,2
- poprzedni miesiąc = 100	%	143,3	29,7	113,2	131,8
3. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych					
a) ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	101,7	101,6	101,6	101,7
b) poprzedni miesiąc = 100	%	100,2	100,4	100,1	100,3
c) grudzień roku poprzedniego = 100	%	101,7	100,4	100,5	100,8
4. Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu					
a) ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	103,7	104,1	104,2	104,9
b) poprzedni miesiąc = 100	%	100,1	100,8	100,7	101,5
5. Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej					
a) ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	98,6	99,3	99,5	100,2
b) poprzedni miesiąc = 100	%	99,9	100,2	100,1	100,6
6. Pracujący w sektorze przedsiębiorstw ogółem	tys. osób	4.827,0	4.856,0	4.855,0	4.854,0
7, Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ogółem	tys. osób	4.671,0	4.669,0	4.671,0	4.667,0
8. Liczba bezrobotnych	tys. osób	3.175,7	3.293,2	3.294,5	3.265,8
9. Stopa bezrobocia	%	20,0	20,6	20,6	20,5
10. Przeciętne wynagrodzenia miesięczne brutto w sektorze przedsiębiorstw	zł	2.662,2	2.325,7	2.377,4	2.427,3
11. Wyniki finansowe budżetu państwa					
a) dochody budżetu państwa	mln zł	152.110,6	12.078,2	22.957,0	36.011,3
b) wydatki budżetu państwa	mln zł	189.153,6	16.216,4	32.303,1	47.815,0
c) wynik budżetu państwa i saldo kredytów zagranicznych	mln zł	-31.081,4	-1.311,6	-5.985,8	-8.036,5
12. Wyniki finansowe przedsiębiorstw					
a) przychody ogółem	mln zł	1.080.601,7	.	.	285.591,3
w tym przychody ze sprzedaży produktów	mln zł	659.087,0	.	.	176.009,5
b) koszty uzyskania przychodów ogółem	mln zł	1.050.716,7	.	.	269.200,0
w tym koszt własny sprzedanych produktów	mln zł	661.952,8	.	.	171.277,9
c) wynik finansowy brutto (saldo)	mln zł	30.176,0	.	.	16.964,9
d) obciążenia wyniku finansowego brutto	mln zł	12.188,5	.	.	3.559,7
e) wynik finansowy netto (saldo)	mln zł	17.987,4	.	.	13.405,3
f) wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności	%	97,2	.	.	94,3
g) wskaźnik rentowności obrotu netto	%	1,7	.	.	4,7
h) wskaźnik płynności II stopnia	%	84,3	.	.	88,4
i) aktywa obrotowe ogółem	mln zł	317.484,5	.	.	331.349,9
j) należności i roszczenia z tytułu dostaw i usług	mln zł	136.146,8	.	.	141.241,8
k) zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług	mln zł	139.772,5	.	.	136.389,6

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
54.957,7	51.851,1	53.142,8	51.354,7	52.409,8	56.792,8	56.946,7	56.061,7	54.284,4
121,8	112,2	115,7	106,0	113,7	109,5	103,5	111,4	106,8
97,0	93,3	102,7	96,0	101,8	109,0	99,7	99,0	97,7
3.044,7	2.539,5	2.929,5	3.187,5	3.593,2	3.933,5	4.246,6	3.519,1	5.224,0
125,9	86,7	85,8	85,7	102,6	100,1	104,1	104,3	107,8
145,8	82,8	114,6	108,5	112,4	109,2	107,9	82,8	148,2
102,2	103,4	104,4	104,6	104,6	104,4	104,5	104,5	104,4
100,8	101,0	100,9	99,9	99,6	100,3	100,6	100,3	100,1
101,6	102,6	103,5	103,4	103,0	103,3	104,0	104,3	104,4
107,6	109,6	109,1	108,6	108,5	107,9	107,6	106,7	105,2
102,1	101,3	99,8	100,2	100,3	99,9	100,4	99,6	98,7
101,4	102,2	102,8	103,4	103,7	104,1	104,4	104,6	104,8
101,0	100,8	100,7	100,5	100,3	100,2	100,1	100,1	100,1
4.868,0	4.874,0	4.880,0	4.874,0	4.874,0	4.882,0	4.886,0	4.881,0	4.849,0
4.675,0	4.681,0	4.688,0	4.688,0	4.681,0	4.685,0	4.698,0	4.689,0	4.679,0
3.173,8	3.092,5	3.071,2	3.042,4	3.005,7	2.970,9	2.938,2	2.942,6	2.999,6
20,0	19,6	19,5	19,3	19,1	18,9	18,7	18,7	19,1
2.427,1	2.353,6	2.405,0	2.428,1	2.412,7	2.439,6	2.386,3	2.505,0	2.748,1
51.043,2	61.956,9	74.758,6	86.524,8	99.644,8	113.107,6	127.562,3	142.181,8	156.290,2
61.824,5	77.142,5	94.488,4	109.591,6	125.438,1	141.948,5	158.204,1	176.001,5	197.794,7
-5.882,0	-9.190,2	-13.776,1	-17.003,7	-19.786,2	-25.694,2	-28.159,6	-31.352,8	-38.379,8
.	.	595.020,7	.	.	910.318,3	.	.	.
.	.	368.146,0	.	.	564.567,1	.	.	.
.	.	557.706,9	.	.	853.488,8	.	.	.
.	.	358.048,6	.	.	551.548,9	.	.	.
.	.	38.387,3	.	.	57.905,9	.	.	.
.	.	7.522,9	.	.	11.503,1	.	.	.
.	.	30.864,4	.	.	46.402,7	.	.	.
.	.	93,7	.	.	93,8	.	.	.
.	.	5,2	.	.	5,1	.	.	.
.	.	91,4	.	.	95,1	.	.	.
.	.	343.393,5	.	.	356.895,3	.	.	.
.	.	146.622,4	.	.	150.469,2	.	.	.
.	.	137.257,2	.	.	138.535,6	.	.	.

TABELA II

Rynek finansowy – podstawowe informacje

Wyszczególnienie	Jednostka	2003	2004		
		XII	I	II	III
1. Stopa oprocentowania kredytu lombardowego	%	6,75	6,75	6,75	6,75
2. Stopa redyskonta weksli	%	5,75	5,75	5,75	5,75
3. Stopa oprocentowania kredytu refinansowego	%	6,75/7,75	6,75/7,75	6,75/7,75	6,75/7,75
4. Stopa depozytowa	%	3,75	3,75	3,75	3,75
5. Minimalna stopa rentowności 28-dniowych operacji otwartego rynku	%	5,25	5,25	5,25	5,25
6. Stopa rezerw obowiązkowych od:					
a) wkładów złotowych					
- płatnych na każde żądanie	%	3,50	3,50	3,50	3,50
- terminowych	%	3,50	3,50	3,50	3,50
b) wkładów w walutach obcych (równowartość w złotych)					
- płatnych na każde żądanie	%	3,50	3,50	3,50	3,50
- terminowych	%	3,50	3,50	3,50	3,50
7. Stopa rezerwy od środków uzyskanych z tytułu sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo)	%	.	.	.	.
8. Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowe	%	.	.	.	.
9. Wielkość rezerwy obowiązkowej ogółem	mln zł	10.220,23	10.220,23	10.346,10	10.233,67
a) na rachunku bieżącym	mln zł	10.220,23	10.220,23	10.346,10	10.233,67
b) zadeklarowana kwota gotówki	mln zł	.	.	.	.
10. Przetargi na bony skarbowe					
a) liczba przetargów w ciągu miesiąca		4	4	4	5
b) wartość bonów zaoferowanych do sprzedaży (w cenach nominalnych)	mln zł	5.300,00	4.900,00	4.200,00	5.700,00
z tego bonów o terminie wykupu:					
- 2-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 3-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 6-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 8-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 10-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 13-tygodniowym	mln zł	100,00	300,00	0,00	100,00
- 26-tygodniowym	mln zł	0,00	600,00	0,00	0,00
- 39-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 52-tygodniowym	mln zł	5.200,00	4.000,00	4.200,00	5.600,00
c) popyt zgłoszony przez oferentów (w cenach nominalnych)	mln zł	11.450,22	15.646,33	12.223,88	16.698,30
z tego na bony o terminie wykupu:					
- 2-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 3-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 6-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 8-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 10-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 13-tygodniowym	mln zł	491,38	1.416,40	0,00	480,01
- 26-tygodniowym	mln zł	0,00	3.014,33	0,00	0,00
- 39-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 52-tygodniowym	mln zł	10.958,84	11.215,60	12.223,88	16.218,29

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
6,75	6,75	6,75	7,50	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
5,75	5,75	5,75	6,50	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
6,75/7,75	6,75/7,75	6,75/7,75	7,50/8,50	8,0/9,0	8,0/9,0	8,0/9,0	8,0/9,0	8,0/9,0
3,75	3,75	3,75	4,50	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
5,25	5,25	5,25	6,00	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50
3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50
3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50
3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50
3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50
.	.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
.	0,9 stopy	0,9 stopy	0,9 stopy	0,9 stopy	0,9 stopy	0,9 stopy	0,9 stopy	0,9 stopy
	redyskontowej weksli	redyskontowej weksli	redyskontowej weksli	redyskontowej weksli	redyskontowej weksli	redyskontowej weksli	redyskontowej weksli	redyskontowej weksli
10.340,35	10.442,87	10.639,44	10.639,44	10.631,80	10.680,65	10.680,65	10.819,00	11.097,38
10.340,35	10.442,87	10.639,44	10.639,44	10.631,80	10.680,65	10.680,65	10.819,00	11.097,38
.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	3	4	4	5	4	5	4	3
4.100,00	3.000,00	4.100,00	4.700,00	5.500,00	3.700,00	4.800,00	3.100,00	1.200,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
300,00	0,00	100,00	300,00	0,00	100,00	300,00	0,00	100,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.800,00	3.000,00	4.000,00	4.400,00	5.500,00	3.600,00	4.500,00	3.100,00	1.100,00
8.333,15	5.250,50	12.953,90	11.339,15	11.485,60	10.191,98	14.907,06	8.455,21	4.952,50
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
796,34	0,00	294,85	1.364,62	0,00	460,25	1.938,33	0,00	264,91
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7.536,81	5.250,50	12.659,05	9.974,53	11.485,60	9.731,73	12.968,73	8.455,21	4.687,59

TABELA II – cd.

Rynek finansowy – podstawowe informacje

Wyszczególnienie	Jednostka	2003	2004		
		XII	I	II	III
d) sprzedaż bonów (w cenach nominalnych)	mln zł	5.300,00	4.900,00	4.200,00	5.700,00
z tego bonów o terminie wykupu:					
- 2-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 3-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 6-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 8-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 10-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 13-tygodniowym	mln zł	100,00	300,00	0,00	100,00
- 26-tygodniowym	mln zł	0,00	600,00	0,00	0,00
- 39-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 52-tygodniowym	mln zł	5.200,00	4.000,00	4.200,00	5.600,00
e) średni ważony zysk z kupionych bonów	%	6,12	5,68	5,84	5,88
z tego z bonów o terminie wykupu:					
- 2-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 3-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 6-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 8-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 10-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 13-tygodniowym	%	5,31	5,30	0,00	5,24
- 26-tygodniowym	%	0,00	5,54	0,00	0,00
- 39-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 52-tygodniowym	%	6,14	5,73	5,84	5,89
f) stan na koniec miesiąca bonów pochodzących z przetargów i będących w obiegu (według kosztów zakupu)	mln zł	45.605,50	46.503,26	47.259,11	47.367,69
11. Przetargi na bony pieniężne NBP					
a) liczba przetargów w ciągu miesiąca		4	4	4	4
b) wartość bonów zaoferowanych do sprzedaży (w cenach nominalnych)	mln zł	10.000,00	20.500,00	12.000,00	11.000,00
z tego bonów o terminie wykupu:					
- 1-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 7-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 14-dniowym	mln zł	10.000,00	20.500,00	12.000,00	11.000,00
- 28-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
c) popyt zgłoszony przez oferentów (w cenach nominalnych)	mln zł	14.015,09	32.409,00	25.980,62	32.062,09
z tego na bony o terminie wykupu:					
- 1-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 7-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 14-dniowym	mln zł	14.015,09	32.409,00	25.980,62	32.062,09
- 28-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
d) sprzedaż bonów (w cenach nominalnych)	mln zł	9.580,00	18.395,00	12.000,00	11.000,00
z tego bonów o terminie wykupu:					
- 1-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 7-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 14-dniowym	mln zł	9.580,00	18.395,00	12.000,00	11.000,00
- 28-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
4.100,00	3.000,00	4.100,00	4.700,00	5.500,00	3.700,00	4.800,00	2.800,00	1.200,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
300,00	0,00	100,00	300,00	0,00	100,00	300,00	0,00	100,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.800,00	3.000,00	4.000,00	4.400,00	5.500,00	3.600,00	4.500,00	2.800,00	1.100,00
6,14	6,89	6,80	7,09	7,27	7,41	6,98	6,80	6,44
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5,38	0,00	5,64	5,85	0,00	6,77	6,57	0,00	6,28
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6,20	6,89	6,83	7,18	7,27	7,42	7,01	6,80	6,46
48.101,22	46.920,01	48.162,61	48.536,10	49.585,42	48.773,44	48.434,84	47.465,83	43.977,01
5	4	4	5	4	4	5	4	5
1.400,00	1.100,00	14.300,00	16.000,00	13.600,00	21.000,00	17.000,00	4.400,00	11.500,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.400,00	1.100,00	14.300,00	16.000,00	13.600,00	21.000,00	17.000,00	4.400,00	11.500,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.858,50	1.880,00	62.494,00	39.225,00	21.564,50	38.005,30	124.761,66	67.460,00	34.005,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.858,50	1.880,00	62.494,00	39.225,00	21.564,50	38.005,30	124.761,66	67.460,00	34.005,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.400,00	999,00	14.300,00	16.000,00	13.600,00	21.000,00	17.000,00	4.400,00	10.240,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.400,00	999,00	14.300,00	16.000,00	13.600,00	21.000,00	17.000,00	4.400,00	10.240,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TABELA II – cd.

Rynek finansowy – podstawowe informacje

Wyszczególnienie	Jednostka	2003	2004		
		XII	I	II	III
e) średni ważony zysk z kupionych bonów	%	5,25	5,25	5,25	5,25
z tego z bonów o terminie wykupu:					
- 1-dniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 7-dniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 14-dniowym	%	5,25	5,25	5,25	5,25
- 28-dniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
f) stan na koniec miesiąca bonów pochodzących z przetargów i będących w obiegu (według kosztów zakupu)	mln zł	5.987,77	9.480,64	5.987,77	1.995,92
12. Bezwarunkowa sprzedaż papierów wartościowych przez NBP (OUTRIGHT SALE)					
a) liczba przetargów		0	0	0	0
b) wartość nominalna papierów wartościowych przeznaczonych przez NBP do sprzedaży	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
c) wartość nominalna ofert zgłoszonych przez banki	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
d) wartość nominalnana ofert przyjętych	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
e) wartość aukcyjna ofert przyjętych	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
13. Informacje o wynikach sesji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie					
a) liczba spółek na koniec miesiąca		203	203	204	204
b) kapitalizacja na koniec miesiąca	mln zł	140.001,45	146.462,91	156.594,43	160.014,75
c) wskaźnik C/Z na koniec miesiąca		49,90	46,10	49,10	46,60
d) WIG na koniec miesiąca		20.820,07	21.947,21	23.317,86	23.870,12
e) WIG średni w miesiącu		20.394,22	22.083,09	22.949,64	23.642,15
f) WIRR na koniec miesiąca		2.740,68	3.130,99	3.749,15	3.970,06
g) WIRR średni w miesiącu		2.585,99	3.048,69	3.462,20	3.944,52
h) obroty w miesiącu	mln zł	5.978,16	8.060,85	8.404,94	11.063,58
i) wskaźnik obrotu	%	2,30	2,80	2,80	3,60

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
5,25	5,25	5,25	5,79	6,00	6,50	6,50	6,50	6,50
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5,25	5,25	5,25	5,79	6,00	6,50	6,50	6,50	6,50
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.097,76	399,18	7.784,10	7.483,02	4.090,44	8.478,56	5.486,13	398,99	5.725,52
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
205	206	206	212	213	214	215	221	230
162.854,90	159.273,29	161.201,10	158.482,90	161.827,94	168.604,95	170.851,75	197.127,83	214.312,54
46,30	27,00	27,30	25,00	19,30	20,30	19,90	16,10	17,10
24.304,41	23.607,70	23.949,32	23.632,26	24.239,18	25.267,83	25.419,31	25.424,73	26.636,19
24.680,43	23.267,97	23.527,47	23.702,07	23.776,20	24.965,35	25.149,78	25.325,50	26.077,71
4.588,01	4.360,81	4.193,33	4.208,25	4.481,54	4.910,80	4.757,86	4.578,42	4.738,62
4.316,73	4.289,78	4.286,08	4.156,38	4.316,43	4.710,32	4.765,14	4.601,23	4.686,05
8.715,66	7.810,06	6.273,12	6.138,44	6.080,82	7.178,51	8.848,12	17.217,88	13.982,64
2,80	2,60	2,10	2,00	2,00	2,20	2,40	4,90	3,80

Tabela III

Kursy PLN do USD i EUR w 2004 r. (w zł)

Miesiąc	Kurs średni NBP na koniec miesiąca			Przeciętny kurs średni w miesiącu	
	PLN/1 USD	PLN/1 EUR	relacja USD/1 EUR	PLN/1 USD	PLN/1 EUR
Grudzień 2003	3,7405	4,7170	1,2611	3,7879	4,6547
Styczeń 2004	3,8478	4,7614	1,2374	3,7349	4,7116
Luty	3,9313	4,8746	1,2399	3,8457	4,8542
Marzec	3,8813	4,7455	1,2227	3,8903	4,7683
Kwiecień	4,0254	4,8122	1,1955	3,9587	4,7581
Maj	3,8044	4,6509	1,2225	3,9360	4,7290
Czerwiec	3,7470	4,5422	1,2122	3,7867	4,5932
Lipiec	3,6299	4,3759	1,2055	3,6430	4,4686
Sierpień	3,6816	4,4465	1,2078	3,6434	4,4355
Wrzesień	3,5569	4,3832	1,2323	3,5827	4,3764
Październik	3,3960	4,3316	1,2755	3,4602	4,3235
Listopad	3,1793	4,2150	1,3258	3,2830	4,2620
Grudzień	2,9904	4,0790	1,3640	3,0954	4,1438

TABELA IV

Średnie ważone oprocentowanie depozytów złotowych w bankach komercyjnych

Wyszczególnienie	2003	2004											
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Depozyty gospodarstw domowych													
Rachunki bieżące (przedsiębiorcy indywidualni i rolnicy)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ROR (osoby prywatne)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Terminowe deklarowane na okres:													
- 1 miesiąca	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	3,1	3,4	3,4	3,3	3,3
- 3 miesięcy	2,5	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	3,2	3,6	3,6	3,6	3,5
- 6 miesięcy	2,7	2,8	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	3,3	3,7	3,7	3,7	3,7
- 1 roku	3,4	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	4,1	4,4	4,3	4,4	4,4
- 2 lat	3,9	3,9	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,5	4,7	4,7	4,7	4,7
- powyżej 2 lat	3,6	3,6	3,6	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4	3,8	4,0	4,0	4,4	4,3
Ogółem terminowe gospodarstw domowych	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,1	3,5	3,9	3,9	3,9	3,8
Depozyty przedsiębiorstw													
Rachunki bieżące	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Terminowe deklarowane na okres:													
- 1 miesiąca	3,0	2,9	2,9	2,9	3,0	2,9	2,9	3,1	3,2	3,4	3,4	3,3	3,4
- 3 miesięcy	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9	2,9	3,1	3,2	3,4	3,4	3,3	3,3
- 6 miesięcy	2,9	3,0	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9	3,0	3,1	3,4	3,2	3,1	3,2
- 1 roku	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,2	3,2	3,3	3,6	3,7	3,6	3,6	3,4
- 2 lat	3,9	3,8	3,9	4,0	3,9	4,0	4,0	3,9	3,9	4,1	4,2	4,3	4,4
- powyżej 2 lat	2,8	3,0	3,1	4,2	4,2	4,0	4,0	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Ogółem terminowe przedsiębiorstw	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	3,1	3,2	3,4	3,4	3,3	3,4
Ogółem	**2,9**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,1**	**3,5**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,7**

TABELA V

Średnie ważone oprocentowanie kredytów złotowych w bankach komercyjnych

Wyszczególnienie	2003	2004											
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kredyty dla przedsiębiorstw													
Udzielone w rachunku bieżącym	7,0	7,0	6,9	6,8	7,1	7,1	7,1	7,5	8,0	8,2	8,2	8,2	8,1
Udzielone na okres:													
- 1 roku	7,0	6,9	6,9	6,8	7,1	7,2	7,3	7,6	8,1	8,3	8,2	8,2	8,2
- 2 lat	7,5	7,3	7,4	7,4	7,6	7,6	7,8	8,1	8,5	8,7	8,6	8,6	8,6
- 3 lat	7,7	7,6	7,7	7,9	8,0	8,2	8,2	8,6	8,6	8,7	8,7	8,8	8,6
- 5 lat	7,5	7,5	7,6	7,5	7,8	7,8	7,9	8,3	8,6	8,8	8,7	8,7	8,6
- powyżej 5 lat	7,3	7,4	7,4	7,4	7,6	7,7	7,7	8,0	8,4	8,6	8,7	8,7	8,7
Ogółem	**7,2**	**7,1**	**7,1**	**7,1**	**7,3**	**7,4**	**7,4**	**7,8**	**8,2**	**8,4**	**8,4**	**8,4**	**8,3**
Kredyty dla gospodarstw domowych													
Udzielone w rachunku bieżącym	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,9	16,0	16,0	16,1	16,1
Kredyty konsumenckie udzielone na okres:													
- 1 roku	15,8	15,7	15,7	15,2	15,2	15,2	15,2	15,2	15,3	15,5	14,9	15,4	15,5
- 2 lat	16,3	16,2	16,2	16,0	15,9	15,9	15,8	15,8	15,9	16,1	16,8	16,1	16,1
- 3 lat	16,7	16,7	16,7	16,4	16,1	15,9	15,8	15,7	15,8	16,0	15,9	15,9	15,8
- 5 lat	14,9	15,1	14,9	14,9	14,9	14,8	14,9	14,9	15,9	16,1	16,2	16,1	16,2
- powyżej 5 lat	15,8	15,7	15,7	15,2	15,2	15,3	15,2	15,3	15,9	16,1	16,0	16,1	16,3
Ogółem	**15,8**	**15,7**	**15,7**	**15,3**	**15,3**	**15,3**	**15,2**	**15,3**	**15,7**	**15,8**	**15,5**	**15,8**	**15,9**
Kredyty mieszkaniowe udzielone na okres:													
- 1 roku	7,4	7,3	7,3	7,4	7,5	7,5	7,5	7,6	7,9	8,1	8,0	8,3	7,5
- 2 lat	7,9	7,7	7,7	7,8	7,9	7,8	7,8	8,2	8,7	8,8	8,7	8,9	8,1
- 3 lat	8,1	8,0	8,0	8,1	8,2	8,2	8,1	8,3	8,7	8,9	8,7	8,9	7,9
- 5 lat	8,4	8,4	8,4	8,4	8,5	8,5	8,5	8,8	9,2	9,4	9,3	9,5	8,7
- powyżej 5 lat	7,1	7,4	7,4	7,5	7,4	7,4	7,4	7,7	7,9	8,0	8,6	8,7	8,3
Ogółem	**7,6**	**7,7**	**7,7**	**7,7**	**7,8**	**7,8**	**7,8**	**8,1**	**8,4**	**8,5**	**8,7**	**8,8**	**8,1**
Kredyty dla przedsiębiorców indywidualnych udzielone na okres:													
- 1 roku	7,6	7,5	7,5	7,9	8,1	8,1	8,3	8,6	9,1	9,3	9,4	9,3	9,3
- 2 lat	8,4	8,3	8,3	8,7	8,9	9,1	9,2	9,5	10,0	10,1	10,1	10,0	9,9
- 3 lat	7,7	7,8	7,8	8,2	8,3	8,4	8,4	8,6	9,1	9,3	9,4	9,3	9,2
- 5 lat	7,3	7,3	7,3	7,6	7,8	7,8	7,9	8,1	8,5	8,7	8,9	8,8	8,8
- powyżej 5 lat	7,8	7,8	7,8	8,1	8,4	8,6	8,6	8,9	9,4	9,6	9,5	9,4	9,3
Ogółem	**7,7**	**7,6**	**7,6**	**8,0**	**8,2**	**8,3**	**8,4**	**8,6**	**9,1**	**9,3**	**9,4**	**9,3**	**9,3**
Kredyty na cele rolnicze udzielone na okres:													
- 1 roku	6,5	6,5	6,5	6,9	6,9	6,9	6,8	7,5	8,2	8,2	8,3	8,3	8,3
- 2 lat	6,6	6,6	6,6	7,1	7,1	7,1	7,1	7,7	8,5	8,5	8,6	8,6	8,6
- 3 lat	6,5	6,6	6,6	7,0	7,0	7,0	7,0	7,5	8,3	8,4	8,5	8,5	8,5
- 5 lat	6,6	6,6	6,6	7,0	7,0	7,0	7,0	7,5	8,2	8,3	8,4	8,4	8,4
- powyżej 5 lat	6,6	6,6	6,6	7,0	7,0	7,0	7,0	7,6	8,4	8,4	8,5	8,5	8,5
Ogółem	**6,6**	**6,6**	**6,6**	**7,0**	**7,0**	**7,0**	**7,0**	**7,6**	**8,4**	**8,4**	**8,5**	**8,5**	**8,5**
Kredyty pozostałe udzielone na okres:													
- 1 roku	13,5	13,5	13,9	12,1	12,5	12,4	12,7	12,8	13,1	13,3	12,6	12,8	12,7
- 2 lat	13,0	12,5	12,0	11,6	11,9	11,9	12,3	12,4	12,7	12,8	12,7	12,7	12,7
- 3 lat	12,9	12,6	12,3	11,5	11,8	12,0	12,1	12,6	12,9	13,2	13,0	13,1	12,9
- 5 lat	11,6	11,5	11,5	11,0	11,2	11,2	11,2	11,5	11,7	11,8	11,7	11,6	11,5
- powyżej 5 lat	10,8	10,8	10,8	9,7	9,9	10,0	10,0	10,3	10,8	10,8	10,7	10,6	10,5
Ogółem	12,6	12,6	12,7	11,3	11,7	11,6	11,8	11,9	12,3	12,4	12,2	12,1	12,0
Ogółem gospodarstwa domowe	**12,1**	**12,1**	**12,0**	**11,6**	**11,6**	**11,6**	**11,6**	**11,8**	**12,2**	**12,3**	**12,5**	**12,4**	**12,1**
Ogółem przedsiębiorstwa i konsumenckie	**9,6**	**9,6**	**9,5**	**9,3**	**9,5**	**9,6**	**9,6**	**9,9**	**10,3**	**10,5**	**10,7**	**10,5**	**10,4**
Ogółem kredyty złotowe	**9,2**	**9,1**	**9,0**	**8,9**	**9,2**	**9,3**	**9,3**	**9,7**	**10,1**	**10,3**	**10,6**	**10,3**	**10,3**

TABELA VI

Bilans zagregowany pozostałych monetarnych instytucji finansowych – stan w mln zł
AKTYWA

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
Kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych	303.808,30	301.603,00	309.050,30	307.637,30
- monetarne instytucje finansowe	40.671,70	36.917,20	42.304,90	41.530,90
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	19.559,40	18.601,20	19.050,90	18.525,70
- pozostałe sektory krajowe[1]	243.577,20	246.084,60	247.694,50	247.580,70
Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe	107.096,60	111.533,80	108.127,30	108.206,70
- monetarne instytucje finansowe	14.840,00	18.383,60	14.943,50	10.434,60
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	89.301,40	90.312,70	90.524,60	95.148,50
- pozostałe sektory krajowe[1]	2.955,20	2.837,50	2.659,20	2.623,60
Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe	7.487,50	7.387,20	7.328,50	7.327,40
- monetarne instytucje finansowe	1.267,90	1.334,70	1.338,30	1.341,30
- pozostałe sektory krajowe[1]	6.219,60	6.052,50	5.990,20	5.986,10
Aktywa zagraniczne	55.816,30	54.033,50	56.180,30	63.625,50
Aktywa trwałe[2]	28.809,00	28.794,10	28.919,40	28.996,60
Pozostałe aktywa	24.415,00	24.594,40	25.651,40	25.508,00
Aktywa ogółem	527.432,70	527.946,00	535.257,20	541.301,50

[1] Niemonetarne instytucje finansowe oraz sektor niefinansowy.

[2] Z wyłączeniem aktywów trwałych finansowych ujętych w wierszu *„Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe"*.

TABELA VI

Bilans zagregowany pozostałych monetarnych instytucji finansowych – stan w mln zł
PASYWA

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
Depozyty i inne zobowiązania wobec podmiotów krajowych	350.621,00	347.520,40	350.790,60	356.083,30
- monetarne instytucje finansowe	31.750,00	33.923,30	35.047,70	35.613,30
- instytucje rządowe szczebla centralnego	10.587,90	10.328,50	10.315,50	13.587,90
- pozostałe sektory krajowe[1]	308.283,10	303.268,60	305.427,40	306.882,10
- bieżące	107.997,60	103.470,50	106.103,00	110.958,90
- terminowe	200.248,60	199.762,50	199.290,50	195.891,90
- z terminem wypowiedzenia	36,9	35,6	33,9	31,3
- operacje z przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	4.538,10	4.655,60	4.804,00	5.061,30
Kapitał i rezerwy	83.886,90	83.896,40	84.401,70	84.825,60
Fundusze podstawowe	43.455,90	43.363,30	43.466,80	43.632,30
Fundusze uzupełniające	1.012,80	1.029,30	1.129,70	1.179,30
Rezerwy	39.418,20	39.503,80	39.805,20	40.014,00
Pasywa zagraniczne	47.279,10	47.052,40	48.343,70	47.591,90
Pozostałe pasywa	41.107,60	44.821,20	46.917,20	47.739,40
Pasywa ogółem	527.432,70	527.946,00	535.257,20	541.301,50

[1] Niemonetarne instytucje finansowe, instytucje samorządowe, fundusze ubezpieczeń społecznych oraz sektor niefinansowy.

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
310.021,70	**310.775,70**	**309.925,10**	**309.373,80**	**317.354,70**	**314.283,80**	**331.273,80**	**322.181,40**	**316.366,10**
38.569,30	43.639,30	41.133,90	42.414,80	46.965,70	42.991,30	41.938,60	43.767,90	44.927,40
19.804,40	18.629,70	19.349,00	19.514,70	19.472,20	19.453,80	20.499,80	21.745,70	20.545,70
251.648,00	248.506,70	249.442,20	247.444,30	250.916,80	251.838,70	268.835,40	256.667,80	250.893,00
103.766,30	**101.763,00**	**109.343,60**	**108.941,50**	**104.525,00**	**112.193,50**	**110.007,30**	**105.701,50**	**110.452,40**
9.619,00	8.961,50	16.337,50	16.086,50	12.690,60	16.863,50	14.237,20	9.277,70	14.716,40
91.437,20	90.022,30	90.188,40	89.962,00	89.160,10	93.059,90	93.500,60	94.244,00	93.025,50
2.710,10	2.779,20	2.817,70	2.893,00	2.674,30	2.270,10	2.269,50	2.179,80	2.710,50
7.222,10	**7.084,10**	**7.133,50**	**7.259,40**	**7.378,80**	**7.570,00**	**7.546,10**	**7.565,30**	**7.644,90**
1.347,70	1.169,20	1.192,00	1.294,10	1.446,50	1.457,60	1.460,90	1.461,90	1.125,50
5.874,40	5.914,90	5.941,50	5.965,30	5.932,30	6.112,40	6.085,20	6.103,40	6.519,40
72.291,30	**73.615,30**	**72.631,80**	**73.339,00**	**74.236,20**	**73.884,80**	**76.882,30**	**82.939,00**	**84.063,70**
29.102,30	**29.157,00**	**28.938,30**	**29.095,80**	**29.225,40**	**29.318,60**	**29.378,00**	**29.545,60**	**29.748,90**
27.488,10	**28.176,30**	**27.484,20**	**28.094,50**	**28.987,10**	**28.567,70**	**30.024,00**	**30.407,50**	**29.499,70**
549.891,80	**550.571,40**	**555.456,50**	**556.104,00**	**561.707,20**	**565.818,40**	**585.111,50**	**578.340,30**	**577.775,70**

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
360.515,70	**358.940,10**	**364.548,40**	**364.146,90**	**367.599,60**	**371.069,90**	**388.344,30**	**377.621,70**	**381.465,20**
34.295,20	35.086,60	35.537,10	36.306,20	35.778,40	39.340,50	37.199,00	39.355,50	35.373,80
12.575,40	11.655,80	11.869,50	12.080,00	12.429,00	12.251,20	12.301,40	14.426,70	12.182,70
313.645,10	312.197,70	317.141,80	315.760,70	319.392,20	319.478,20	338.843,90	323.839,50	333.908,70
108.303,90	114.249,90	117.836,00	111.941,10	117.267,30	117.823,70	130.370,90	124.259,00	124.169,90
205.310,40	197.130,00	196.573,80	200.769,70	199.249,60	198.435,10	204.754,60	195.950,40	203.963,90
30,8	30,1	28,1	26,8	25,9	25,4	25,3	26	28,8
0	787,7	2.703,90	3.023,10	2.849,40	3.194,00	3.693,10	3.604,10	5.746,10
5.122,60	**4.918,20**	**5.139,30**	**5.376,60**	**5.599,20**	**5.620,40**	**5.133,00**	**4.744,20**	**4.653,10**
83.467,80	**85.102,20**	**86.622,30**	**86.768,90**	**86.973,90**	**87.416,90**	**87.311,90**	**87.313,10**	**88.236,80**
42.456,50	44.349,20	45.616,80	45.642,80	45.674,60	45.693,90	45.715,80	45.746,10	46.306,00
711,6	633,4	709	706	677	1.107,80	1.138,70	1.307,40	1.644,00
40.299,70	40.119,60	40.296,50	40.420,10	40.622,30	40.615,20	40.457,40	40.259,60	40.286,80
50.836,20	**51.949,50**	**49.610,20**	**49.659,40**	**49.884,20**	**49.639,50**	**49.856,30**	**50.386,00**	**50.861,30**
49.949,50	**49.661,40**	**49.536,30**	**50.152,20**	**51.650,30**	**52.071,70**	**54.466,00**	**58.275,30**	**52.559,30**
549.891,80	**550.571,40**	**555.456,50**	**556.104,00**	**561.707,20**	**565.818,40**	**585.111,50**	**578.340,30**	**577.775,70**

TABELA VII

Bilans NBP – stan w mln zł
AKTYWA

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
Kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych	4.711,40	4.711,50	4.883,50	4.625,90
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	4.687,50	4.688,20	4.860,40	4.602,00
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0	0
- pozostałe sektory krajowe[1]	23,9	23,3	23,1	23,9
Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe	529,4	537,3	546,3	541,8
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	145,6	144,5	144,6	144,8
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	383,8	392,8	401,7	397
Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe	80,8	81,7	82,9	82,4
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	0	0	0	0
- pozostałe sektory krajowe[1]	80,8	81,7	82,9	82,4
Aktywa zagraniczne	132.807,70	147.409,60	152.981,00	147.493,70
Aktywa trwałe[2]	1.780,10	1.779,90	1.790,30	1.796,70
Pozostałe aktywa	631,5	621,7	583,8	615,6
Aktywa ogółem	140.540,90	155.141,70	160.867,80	155.156,10

[1] Niemonetarne instytucje finansowe oraz sektor niefinansowy.

[2] Z wyłączeniem aktywów trwałych finansowych ujętych w wierszu *„Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe"*.

TABELA VII

Bilans NBP – stan w mln zł
PASYWA

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
Pieniądz gotówkowy w obiegu	54.176,60	52.352,10	53.267,90	53.834,80
Depozyty podmiotów krajowych	23.590,00	29.464,10	31.732,30	32.987,60
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	12.152,30	6.339,60	10.735,20	9.190,20
- instytucje rządowe szczebla centralnego	10.786,50	22.656,20	20.615,50	23.487,30
- pozostałe sektory krajowe[1]	651,2	468,3	381,6	310,1
Emisja dłużnych papierów wartościowych	14.202,00	17.741,00	14.277,60	9.855,30
Kapitał i rezerwy	2.804,60	2.596,60	2.607,60	2.618,00
Fundusze podstawowe	1.845,10	1.845,10	1.845,10	1.845,10
Rezerwy	959,5	751,5	762,5	772,9
Pasywa zagraniczne	5.456,70	8.665,10	10.730,40	9.665,20
Pozostałe pasywa	40.311,00	44.322,80	48.252,00	46.195,20
Pasywa ogółem	140.540,90	155.141,70	160.867,80	155.156,10

[1] Niemonetarne instytucje finansowe, instytucje samorządowe, fundusze ubezpieczeń społecznych oraz sektor niefinansowy.

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
4.586,50	4.585,80	4.470,40	4.469,90	4.469,50	4.387,20	4.386,90	4.386,30	4.261,20
4.562,40	4.561,90	4.441,40	4.440,70	4.440,80	4.358,50	4.358,40	4.358,20	4.233,70
0	0	0	0	0	0	0	0	0
24,1	23,9	29	29,2	28,7	28,7	28,5	28,1	27,5
144,9	145	145,1	145,2	145,4	145,5	145,6	115,5	114,8
144,9	145	145,1	145,2	145,4	145,5	145,6	115,5	114,8
0	0	0	0	0	0	0	0	0
82,4	82,4	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9
0	0	0	0	0	0	0	0	0
82,4	82,4	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9
148.196,60	144.582,80	141.332,20	135.537,60	141.050,00	135.439,10	125.908,00	123.727,00	114.978,50
1.840,80	1.850,40	1.872,00	1.912,60	1.914,30	1.920,30	1.933,10	1.943,20	1.970,20
1.151,00	2.247,60	3.597,00	7.656,20	5.101,90	8.227,70	11.616,90	17.345,80	432,5
156.002,20	153.494,00	151.497,60	149.802,40	152.762,00	150.200,70	144.071,40	147.598,70	121.838,10

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
56.644,60	54.575,30	54.875,70	55.266,10	56.064,50	55.353,80	55.554,40	54.955,00	55.924,90
31.265,80	32.808,50	30.953,30	31.198,00	34.864,00	27.003,70	28.851,10	35.362,50	28.253,10
6.949,70	11.667,80	8.945,50	9.544,20	15.208,30	7.880,60	9.306,30	8.765,10	13.299,90
23.701,10	20.720,50	21.586,40	21.128,90	19.016,50	18.315,00	18.778,70	25.815,00	13.813,20
615	420,2	421,4	524,9	639,2	808,1	766,1	782,4	1.140,00
8.993,00	8.331,90	15.616,40	15.316,40	11.916,40	16.316,40	13.316,40	8.216,40	13.556,40
2.627,60	2.638,30	2.874,20	2.877,40	2.887,60	2.897,10	2.906,20	2.916,50	2.924,60
1.845,10	1.845,10	2.058,60	2.058,60	2.058,60	2.058,60	2.058,60	2.058,60	2.058,60
782,5	793,2	815,6	818,8	829	838,5	847,6	857,9	866
8.078,30	11.684,00	9.157,70	7.060,40	8.929,00	10.595,00	5.230,90	7.600,70	4.948,70
48.392,90	43.456,00	38.020,30	38.084,10	38.100,50	38.034,70	38.212,40	38.547,60	16.230,40
156.002,20	153.494,00	151.497,60	149.802,40	152.762,00	150.200,70	144.071,40	147.598,70	121.838,10

TABELA VIII

Bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych – stan w mln zł
AKTYWA

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
Kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych	263.160,50	264.709,10	266.768,50	266.130,30
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	19.559,40	18.601,20	19.050,90	18.525,70
- pozostałe sektory krajowe[1]	243.601,10	246.107,90	247.717,60	247.604,60
Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe	92.640,40	93.543,00	93.585,50	98.169,10
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	89.685,20	90.705,50	90.926,30	95.545,50
- pozostałe sektory krajowe[1]	2.955,20	2.837,50	2.659,20	2.623,60
Papiery z prawem do kapitału i udziały[2] wyemitowane przez pozostałe sektory krajowe[1]	6.300,40	6.134,20	6.073,10	6.068,50
Aktywa zagraniczne	188.624,00	201.443,10	209.161,30	211.119,20
Aktywa trwałe[3]	30.589,10	30.574,00	30.709,70	30.793,30
Pozostałe aktywa	20.286,80	21.393,70	22.571,60	22.194,80
Aktywa ogółem	601.601,20	617.797,10	628.869,70	634.475,20

[1] Niemonetarne instytucje finansowe oraz sektor niefinansowy.
[2] Łącznie z prawami poboru, jednostkami uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych oraz aktywami trwałymi finansowymi.
[3] Z wyłączeniem finansowych aktywów trwałych ujętych w wierszu *„Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe"*.

TABELA VIII

Bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych – stan w mln zł
PASYWA

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
Pieniądz gotówkowy w obiegu	49.416,90	48.529,70	49.604,30	49.906,00
Depozyty i inne zobowiązania wobec instytucji rządowych szczebla centralnego	21.374,40	32.984,70	30.931,00	37.075,20
Depozyty i inne zobowiązania wobec pozostałych sektorów krajowych[1]	308.934,30	303.736,90	305.809,00	307.192,20
- bieżące	108.646,00	103.938,80	106.484,60	111.269,00
- terminowe	200.251,40	199.762,50	199.290,50	195.891,90
- z terminem wypowiedzenia	36,9	35,6	33,9	31,3
- operacje z przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	3.754,50	3.868,50	3.993,50	4.337,20
Kapitał i rezerwy	85.423,60	85.158,30	85.671,00	86.102,30
Pasywa zagraniczne	52.735,80	55.717,50	59.074,10	57.257,10
Pozostałe pasywa	81.418,60	89.144,00	95.169,20	93.934,60
Saldo operacji wzajemnych monetarnych instytucji finansowych	-1.456,90	-1.342,50	-1.382,40	-1.329,40
Pasywa ogółem	601.601,20	617.797,10	628.869,70	634.475,20

[1] Niemonetarne instytucje finansowe, instytucje samorządowe, fundusze ubezpieczeń społecznych oraz sektor niefinansowy.

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
271.476,50	267.160,30	268.820,20	266.988,20	270.417,70	271.321,20	289.363,70	278.441,60	271.466,20
19.804,40	18.629,70	19.349,00	19.514,70	19.472,20	19.453,80	20.499,80	21.745,70	20.545,70
251.672,10	248.530,60	249.471,20	247.473,50	250.945,50	251.867,40	268.863,90	256.695,90	250.920,50
94.147,30	92.801,50	93.006,10	92.855,00	91.834,40	95.330,00	95.770,10	96.423,80	95.736,00
91.437,20	90.022,30	90.188,40	89.962,00	89.160,10	93.059,90	93.500,60	94.244,00	93.025,50
2.710,10	2.779,20	2.817,70	2.893,00	2.674,30	2.270,10	2.269,50	2.179,80	2.710,50
5.956,80	5.997,30	6.022,40	6.046,20	6.013,20	6.193,30	6.166,10	6.184,30	6.600,30
220.487,90	218.198,10	213.964,00	208.876,60	215.286,20	209.323,90	202.790,30	206.666,00	199.042,20
30.943,10	31.007,40	30.810,30	31.008,40	31.139,70	31.238,90	31.311,10	31.488,80	31.719,10
23.462,30	26.063,00	26.730,40	31.477,90	28.957,40	31.643,40	36.625,70	42.874,60	24.782,80
646.473,90	641.227,60	639.353,40	637.252,30	643.648,60	645.050,70	662.027,00	662.079,10	629.346,60

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
51.467,80	50.214,40	50.524,90	50.993,30	50.932,90	50.201,80	50.539,20	50.076,30	50.775,50
36.276,50	32.376,30	33.455,90	33.208,90	31.445,50	30.566,20	31.080,10	40.241,70	25.995,90
314.260,10	312.617,90	317.563,20	316.285,60	320.031,40	320.286,30	339.610,00	324.621,90	335.048,70
108.702,90	114.670,10	118.257,40	112.466,00	117.906,50	118.631,80	131.137,00	125.041,40	125.004,90
205.526,40	197.130,00	196.573,80	200.769,70	199.249,60	198.435,10	204.754,60	195.950,40	204.268,90
30,8	30,1	28,1	26,8	25,9	25,4	25,3	26	28,8
0	787,7	2.703,90	3.023,10	2.849,40	3.194,00	3.693,10	3.604,10	5.746,10
4.351,70	4.143,60	4.273,10	4.461,30	4.679,60	4.927,80	4.066,60	3.567,40	3.378,30
84.747,70	86.571,30	88.304,50	88.352,20	88.415,00	88.856,40	88.757,20	88.767,70	90.035,90
58.914,50	63.633,50	58.767,90	56.719,80	58.813,20	60.234,50	55.087,20	57.986,70	55.810,00
98.342,40	93.117,40	87.556,60	88.236,30	89.750,80	90.106,40	92.678,40	96.822,90	68.789,70
-1.886,80	-1.446,80	-1.092,70	-1.005,10	-419,8	-128,7	208,3	-5,5	-487,4
646.473,90	641.227,60	639.353,40	637.252,30	643.648,60	645.050,70	662.027,00	662.079,10	629.346,60

TABELA IXa

Podaż pieniądza M3

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
1. Pieniądz gotówkowy w obiegu (poza kasami banków)	49.417,00	48.529,70	49.604,20	49.906,00
- pieniądz gotówkowy w obiegu (z kasami banków)	54.176,60	52.352,10	53.267,90	53.834,80
- gotówka w kasach banków	4.759,70	3.822,40	3.663,60	3.928,80
2. Depozyty i inne zobowiązania bieżące	108.646,00	103.938,80	106.484,60	111.269,00
- gospodarstwa domowe	57.030,50	55.828,70	57.636,80	57.555,90
w tym osoby prywatne	47.367,00	47.208,40	49.416,60	49.189,60
- niemonetarne instytucje finansowe	4.331,60	3.955,80	4.152,90	4.453,60
- przedsiębiorstwa	35.593,90	32.466,30	32.603,00	36.646,80
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	3.721,20	3.442,70	3.434,90	3.478,30
- instytucje samorządowe	7.007,00	7.211,40	7.962,70	8.317,10
- fundusze ubezpieczeń społecznych	961,9	1.033,90	694,3	817,3
PIENIĄDZ M1 (1 + 2)	**158.063,00**	**152.468,50**	**156.088,80**	**161.175,00**
3. Depozyty i inne zobowiązania z terminem pierwotnym do 2 lat (włącznie) i zablokowane	179.665,00	179.209,50	178.878,70	175.666,00
- gospodarstwa domowe	135.374,70	136.003,80	135.906,00	133.903,10
w tym osoby prywatne	133.871,80	134.501,90	134.387,30	132.489,80
- niemonetarne instytucje finansowe	4.609,90	3.932,20	3.751,40	3.875,20
- przedsiębiorstwa	32.642,20	31.214,20	30.514,40	29.447,20
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	4.855,40	4.877,10	4.915,20	4.995,90
- instytucje samorządowe	1.784,10	2.744,60	3.260,30	2.906,40
- fundusze ubezpieczeń społecznych	398,5	437,6	531,4	538,3
4. Depozyty z terminem wypowiedzenia do 3 miesięcy (włącznie)	36,4	35,1	33,3	30,8
PIENIĄDZ M2 (M1 + 3 + 4)	**337.764,30**	**331.713,10**	**335.000,80**	**336.871,80**
5. Operacje z przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0
6. Dłużne papiery wartościowe z terminem pierwotnym do 2 lat (włącznie)	2.284,60	2.174,40	2.301,20	2.411,20
PIENIĄDZ M3 (M2 + 5 + 6)	**340.048,90**	**333.887,50**	**337.302,00**	**339.283,00**

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
51.467,90	50.214,40	50.524,90	50.993,40	50.932,90	50.201,80	50.539,20	50.076,20	50.775,50
56.644,60	54.575,30	54.875,70	55.266,10	56.064,50	55.353,80	55.554,40	54.955,00	55.924,90
5.176,80	4.360,90	4.350,80	4.272,80	5.131,60	5.152,00	5.015,20	4.878,70	5.149,40
108.703,00	114.670,10	118.257,40	112.466,10	117.906,50	118.631,80	131.137,00	125.041,40	125.004,90
56.822,90	56.915,30	57.707,50	57.328,10	57.519,20	57.168,30	62.691,70	57.071,20	58.644,40
48.286,60	48.322,60	48.791,70	48.227,50	47.854,30	47.601,70	53.247,70	46.891,80	46.715,50
5.059,30	4.786,90	4.985,40	4.543,70	5.076,40	4.898,80	15.047,60	7.484,10	6.267,20
34.492,30	39.068,80	41.545,60	37.323,00	41.553,50	42.341,50	39.545,00	45.004,00	44.989,40
3.469,00	3.528,20	3.642,20	3.762,80	4.028,60	3.903,90	3.854,10	4.131,20	3.985,10
7.753,50	9.240,10	8.997,20	8.484,20	8.583,30	9.187,20	8.790,30	9.943,90	9.103,50
1.106,00	1.130,70	1.379,50	1.024,40	1.145,60	1.132,10	1.208,30	1.407,00	2.015,30
160.170,80	**164.884,60**	**168.782,30**	**163.459,40**	**168.839,50**	**168.833,50**	**181.676,20**	**175.117,60**	**175.780,40**
185.392,70	176.537,00	176.335,40	180.574,10	179.032,50	177.909,20	184.510,80	177.813,40	186.723,00
133.430,40	131.436,20	130.491,30	130.637,90	131.104,80	130.599,80	128.278,20	130.854,80	133.920,70
131.822,90	129.994,60	128.932,70	129.025,90	129.584,90	129.036,10	126.625,60	129.338,30	132.046,30
4.597,20	3.783,50	3.474,20	3.304,10	2.976,20	3.389,00	6.903,70	3.908,50	5.069,30
37.815,80	32.312,10	33.753,10	36.678,40	35.168,70	34.208,00	38.563,40	33.606,00	40.184,60
4.997,10	5.013,20	5.038,90	5.219,00	4.963,60	5.047,10	5.204,90	5.016,60	4.952,80
3.805,30	3.236,10	3.145,00	3.807,60	3.745,30	3.969,70	4.749,90	3.746,20	2.217,20
746,9	755,9	432,8	927,2	1.074,00	695,6	810,6	681,2	378,3
30,4	29,6	27,6	26,4	25,5	23,8	21,8	20,5	20
345.594,00	**341.451,20**	**345.145,30**	**344.060,00**	**347.897,50**	**346.766,50**	**366.208,80**	**352.951,50**	**362.523,40**
0	787,7	2.703,90	3.023,10	2.849,40	3.194,00	3.693,10	3.604,10	5.746,10
2.186,60	2.091,70	2.137,90	2.161,70	2.230,20	2.287,90	1.950,20	1.238,50	1.200,60
347.780,60	**344.330,60**	**349.987,20**	**349.244,80**	**352.977,10**	**352.248,50**	**371.852,20**	**357.794,10**	**369.470,10**

TABELA IXb

Czynniki kreacji pieniądza M3 (stan w mln zł)

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
Aktywa zagraniczne netto	**135.888,20**	**145.725,60**	**150.087,30**	**153.862,20**
- aktywa zagraniczne	188.624,00	201.443,10	209.161,40	211.119,20
- pasywa zagraniczne	52.735,80	55.717,50	59.074,10	57.257,10
Należności	**270.568,50**	**271.805,30**	**273.653,70**	**272.907,20**
Kredyty, pożyczki i inne należności	258.935,90	260.468,30	262.574,40	261.894,20
- gospodarstwa domowe	101.970,30	102.577,10	103.297,70	104.148,30
w tym osoby prywatne	73.947,80	74.343,80	74.812,30	75.474,80
- niemonetarne instytucje finansowe	10.693,30	10.383,90	10.398,50	10.412,50
- przedsiębiorstwa	130.111,20	132.313,30	133.187,30	132.141,20
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	826,3	833,5	834,1	838,6
- instytucje samorządowe	10.475,70	10.362,60	10.335,30	10.138,00
- fundusze ubezpieczeń społecznych	4.859,10	3.997,80	4.521,50	4.215,50
Dłużne papiery wartościowe	5.332,20	5.202,70	5.006,10	4.944,50
- niemonetarne instytucje finansowe	701,3	574,3	583,1	523
- przedsiębiorstwa	2.253,90	2.263,20	2.076,10	2.100,70
- instytucje samorządowe	2.377,00	2.365,10	2.346,90	2.320,80
Papiery wartościowe z prawem do kapitału i udziały	6.300,40	6.134,40	6.073,20	6.068,60
- niemonetarne instytucje finansowe	4.707,00	4.494,50	4.427,70	4.350,30
- przedsiębiorstwa	1.593,50	1.639,90	1.645,50	1.718,30
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	**70.158,40**	**59.596,40**	**61.842,60**	**60.321,70**
Należności od instytucji rządowych szczebla centralnego	91.532,80	92.581,10	92.773,50	97.396,90
- kredyty	4.043,90	4.054,10	4.023,80	4.008,70
- papiery dłużne	87.308,20	88.340,40	88.579,40	93.224,70
Zobowiązania wobec instytucji rządowych szczebla centralnego	21.374,40	32.984,70	30.930,90	37.075,20
Długoterminowe zobowiązania finansowe	106.127,80	105.911,80	106.202,60	106.447,90
Depozyty z term. pierwot. pow. 2 lat oraz z term. wypowiedzenia pow. 3 miesięcy	20.587,00	20.553,50	20.412,40	20.226,40
- gospodarstwa domowe	17.488,00	17.730,10	17.547,80	17.400,60
w tym osoby prywatne	17.369,50	17.608,40	17.426,50	17.281,20
- niemonetarne instytucje finansowe	1.779,90	1.753,10	1.752,80	1.737,20
- przedsiębiorstwa	1.150,40	924,8	970,1	946,9
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	140,9	124,9	125,2	126,7
- instytucje samorządowe	26,5	20,6	16,4	15
- fundusze ubezpieczeń społecznych	1,3	0,1	0,1	0,1
Dłużne papiery wartościowe z terminem pierwotnym powyżej 2 lat	117,3	200	119,2	119,2
Kapitał i rezerwy	85.423,60	85.158,30	85.671,00	86.102,30
Aktywa trwałe (bez aktywów finansowych)	**30.589,10**	**30.574,00**	**30.709,70**	**30.793,30**
Saldo pozostałych pozycji netto	**-61.027,50**	**-67.902,10**	**-72.788,70**	**-72.153,50**

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
161.573,40	**154.564,60**	**155.196,10**	**152.156,80**	**156.473,00**	**149.089,30**	**147.703,10**	**148.679,30**	**143.232,10**
220.487,90	218.198,00	213.964,00	208.876,60	215.286,10	209.323,90	202.790,30	206.666,00	199.042,10
58.914,50	63.633,50	58.767,90	56.719,80	58.813,20	60.234,50	55.087,20	57.986,70	55.810,10
277.933,50	**273.325,00**	**274.558,70**	**272.582,10**	**275.897,60**	**277.005,20**	**294.979,60**	**284.009,00**	**278.412,50**
266.934,00	262.154,00	263.317,50	261.266,50	264.850,00	266.282,00	284.309,10	273.395,00	266.810,40
107.785,40	108.730,10	109.456,60	109.854,40	111.940,10	112.914,10	128.637,10	117.053,30	115.485,90
78.290,80	78.898,30	79.614,80	80.014,00	81.964,10	83.044,20	98.784,70	87.299,60	86.370,40
10.722,90	10.346,70	10.752,60	10.700,00	10.508,50	10.352,90	10.864,90	10.291,90	9.568,20
132.315,40	128.630,20	128.447,10	126.103,30	127.728,50	127.834,80	128.588,60	128.596,40	125.093,10
847,6	823,6	815	815,7	768,5	765,6	773,2	754,2	773,3
10.092,40	10.058,40	10.034,00	10.067,70	10.334,00	10.370,20	10.621,10	10.643,50	11.086,50
5.170,20	3.565,10	3.812,30	3.725,20	3.570,50	4.044,40	4.824,20	6.055,60	4.803,40
5.042,60	5.173,60	5.218,70	5.269,40	5.034,30	4.529,80	4.504,30	4.429,70	5.001,70
587,2	586	568,2	612	451,5	535,9	503	487,6	602,1
2.122,90	2.193,20	2.249,50	2.281,00	2.222,70	1.734,30	1.766,40	1.692,20	2.108,40
2.332,50	2.394,40	2.400,90	2.376,40	2.360,10	2.259,70	2.234,80	2.249,90	2.291,20
5.956,90	5.997,40	6.022,50	6.046,20	6.013,30	6.193,40	6.166,20	6.184,30	6.600,40
4.335,10	4.355,60	4.390,30	4.407,60	4.365,80	4.487,30	4.451,60	4.474,40	4.776,90
1.621,80	1.641,80	1.632,20	1.638,60	1.647,40	1.706,10	1.714,50	1.709,90	1.823,50
57.369,90	**60.257,80**	**59.834,30**	**60.098,40**	**60.922,20**	**65.273,20**	**65.240,20**	**56.798,80**	**69.394,10**
93.646,50	92.634,10	93.290,10	93.307,30	92.367,80	95.839,50	96.320,20	97.040,60	95.390,00
4.371,40	4.841,10	5.346,60	5.560,70	5.419,50	4.909,40	4.910,30	4.916,00	4.539,50
89.104,70	87.627,90	87.787,40	87.585,60	86.800,10	90.800,30	91.265,70	91.994,10	90.734,30
36.276,60	32.376,30	33.455,80	33.209,00	31.445,60	30.566,20	31.080,10	40.241,70	25.995,90
105.003,10	107.285,60	108.664,40	108.669,10	108.753,40	109.505,40	109.126,40	107.033,10	107.717,70
20.134,40	20.593,40	20.238,90	20.196,00	20.217,50	20.527,50	20.247,20	18.142,50	17.554,80
17.275,50	17.125,90	16.927,20	16.890,60	16.977,80	17.458,70	17.199,80	15.081,60	14.591,60
17.156,60	17.004,20	16.807,20	16.761,80	16.840,20	17.292,70	17.017,60	14.885,50	14.371,90
1.720,20	2.158,70	2.127,70	2.129,30	2.073,70	1.940,10	1.929,30	1.989,30	1.947,10
998,2	972,7	1.049,70	1.035,90	1.015,50	964,6	947	887,7	824,2
123,7	114,9	121,3	127,2	136,9	149,4	156,7	166,6	177,2
16,7	221,2	13	13	13,6	14,5	14,4	17,2	14,6
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0
121	120,9	121,1	120,9	120,9	121,5	122	122,9	127
84.747,70	86.571,30	88.304,50	88.352,20	88.415,00	88.856,40	88.757,20	88.767,70	90.035,90
30.943,10	**31.007,40**	**30.810,30**	**31.008,40**	**31.139,70**	**31.238,90**	**31.311,10**	**31.488,80**	**31.719,10**
-75.036,20	**-67.538,50**	**-61.747,70**	**-57.931,80**	**-62.702,00**	**-60.852,80**	**-58.255,30**	**-56.148,80**	**-45.569,90**

TABELA X

Pieniądz rezerwowy i czynniki jego kreacji – stany w mln zł

Wyszczególnienie	2003	2004		
	XII	I	II	III
Aktywa zagraniczne netto	**127.351,00**	**138.744,50**	**142.250,70**	**137.828,50**
Oficjalne aktywa rezerwowe	**127.804,90**	**142.417,30**	**147.965,60**	**142.375,70**
Kredyt refinansowy	**4.635,30**	**4.635,20**	**4.806,20**	**4.549,10**
- kredyt redyskontowy	0	0	0	0
- kredyt lombardowy	0	0	171	0
- kredyt na realizację programów postępowania naprawczego	0	0	0	0
- kredyt na inwestycje centralne	3.287,50	3.287,50	3.287,50	3.201,40
- kredyt inny	1.347,70	1.347,70	1.347,70	1.347,70
- kredyty niespłacone w terminie	0	0	0	0
Operacje otwartego rynku (netto)	**-6.000,00**	**-9.500,00**	**-6.000,00**	**-2.000,00**
- kredyt aukcyjny	0	0	0	0
- lokaty aukcyjne	0	0	0	0
- bony pieniężne NBP	-6.000,00	-9.500,00	-6.000,00	-2.000,00
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	**-10.402,70**	**-22.263,30**	**-20.213,70**	**-23.090,30**
Saldo pozostałych pozycji (netto)	**-49.265,90**	**-53.309,10**	**-56.886,80**	**-54.267,20**
Pieniądz rezerwowy banku centralnego	**66.317,70**	**58.307,40**	**63.956,30**	**63.020,10**
- pieniądz gotówkowy w obiegu (z kasami banków)	54.176,60	52.352,10	53.267,90	53.834,80
- rachunki bieżące banków	12.126,40	5.940,60	10.673,60	9.170,10
- rachunki rezerw obowiązkowych	14,7	14,7	14,9	15,3

2004								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
140.118,40	132.898,80	132.174,50	128.477,20	132.121,00	124.844,00	120.677,10	116.126,30	110.029,70
143.094,50	139.102,70	136.018,80	130.276,40	135.760,30	130.353,50	120.722,50	118.654,10	109.996,30
4.549,00	4.549,00	4.433,30	4.433,30	4.433,30	4.351,40	4.351,40	4.351,30	4.230,80
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.201,40	3.201,40	3.119,50	3.119,50	3.119,50	3.037,60	3.037,60	3.037,60	2.950,70
1.347,60	1.347,60	1.313,90	1.313,80	1.313,80	1.313,80	1.313,80	1.313,80	1.280,10
0	0	0	0	0	0	0	0	0
-1.100,00	-400	-7.800,00	-7.500,00	-4.100,00	-8.500,00	-5.500,00	-400	-5.740,00
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
-1.100,00	-400	-7.800,00	-7.500,00	-4.100,00	-8.500,00	-5.500,00	-400	-5.740,00
-23.701,10	-20.720,50	-21.586,40	-21.128,90	-19.016,50	-18.315,00	-18.778,70	-25.815,00	-13.813,20
-56.338,90	-50.088,40	-43.404,30	-40.817,70	-42.166,70	-39.147,70	-36.885,30	-30.544,80	-25.534,80
63.527,40	66.238,90	63.817,10	63.463,90	71.271,10	63.232,60	63.864,40	63.717,90	69.172,50
56.644,60	54.575,30	54.875,70	55.266,10	56.064,50	55.353,80	55.554,40	54.955,00	55.924,90
6.867,10	11.648,10	8.925,60	8.181,10	15.190,30	7.862,60	8.289,20	8.746,20	13.230,40
15,7	15,5	15,8	16,7	16,3	16,3	20,8	16,7	17,1

UWAGI METODYCZNE

TABELA I

Podstawowe dane statystyczne

Informacje zawarte w tabeli I podane są za „Biuletynem Statystycznym" Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Definicje odnoszące się do kategorii zamieszczonych w tej tabeli zawarte są w publikacjach GUS.

1. Dane w pkt. 1, 2, 6, 7, 10 i 12 obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez względu na charakter własności, tj. zaliczane do sektora publicznego (podmioty stanowiące własność państwową, jednostek samorządu terytorialnego oraz własność mieszaną z przewagą kapitału podmiotów sektora publicznego) i prywatnego.

2. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty, prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa, łącznie z działalnością usługową; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i kopalnictwa; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego, hoteli i restauracji; transportu, gospodarki magazynowej i łączności; obsługi nieruchomości, wynajmu maszyn i urządzeń bez obsługi operatorskiej, wypożyczania artykułów użytku osobistego i domowego; informatyki; pozostałych usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej; odprowadzania ścieków, wywozu śmieci, usług sanitarnych i pokrewnych; rekreacji, kultury i sportu oraz innych usług.

3. Pojęcie „przemysł" dotyczy sekcji według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD): „górnictwo i kopalnictwo", „przetwórstwo przemysłowe" oraz „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę".

4. Dane o produkcji sprzedanej przemysłu (pkt 1), sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (pkt 2) dotyczą:

– podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekraczała 9 osób.

5. Dane o wartości produkcji sprzedanej przemysłu (pkt 1) oraz sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (pkt 2) prezentowane są bez należnego podatku od towarów i usług VAT oraz podatku akcyzowego, łącznie natomiast z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

6. Dane o sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (pkt 2) dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju przez podmioty gospodarcze budowlane, tj. zaliczone zgodnie z PKD do sekcji „budownictwo".

7. Informacje o produkcji sprzedanej przemysłu (pkt 1) i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (pkt 2) podane są bez wyrównań sezonowych.

8. Dane w zakresie: pracujących, zatrudnienia i wynagrodzeń (pkt 6, 7, 10) dotyczą podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekraczała 9 osób, przy czym dane nie obejmują zatrudnionych poza granicami kraju oraz zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i in.

9. Dane o pracujących w sektorze przedsiębiorstw (pkt 6) podane są według stanu na koniec miesiąca.

10. Dane o liczbie bezrobotnych (pkt 8) obejmują osoby, które były zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy na koniec miesiąca.

11. Stopa bezrobocia (pkt 9) oznacza udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Dane o stopie bezrobocia rejestrowanego prezentuje się po uwzględnieniu skorygowanej liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym, będącej składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Weryfikacji liczby pracujących dokonano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 r. oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r.

12. Dochody z prywatyzacji nie stanowią bieżących dochodów budżetu państwa, a są źródłem finansowania deficytu budżetowego (pkt 11).

13. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych (pkt 12) dotyczą podmiotów gospodarczych, prowadzących księgi rachunkowe i zobowiązanych do sporządzania co kwartał sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym, przy czym dane we wszystkich rodzajach działalności dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

TABELA II

Rynek finansowy – podstawowe informacje

Źródłem informacji w tabeli II jest Narodowy Bank Polski (z wyjątkiem danych w pkt.13, udostępnianych przez Giełdę Papierów Wartościowych SA w Warszawie).

1. Stopy oprocentowania, zamieszczone w tabeli II, podane są w stosunku rocznym w wysokości, która obowiązywała w ostatnim dniu miesiąca, jedynie w przypadku średniego ważonego zysku z kupionych bonów skarbowych bądź bonów pieniężnych NBP, podane jest średnie oprocentowanie w ciągu miesiąca.

2. Zamieszczenie w jednej rubryce dwóch wielkości stóp oprocentowania (pkt 3 – stopa oprocentowania kredytu refinansowego) oznacza, że pierwsza podana stopa oprocentowania odnosi się do kredytu refinansowego na finansowanie inwestycji centralnych objętych poręczeniem Skarbu Państwa. Jest ona równa stopie oprocentowania kredytu lombardowego. Druga stopa, wyższa o jeden punkt procentowy, odnosi się do pozostałych kredytów refinansowych.

3. Z dniem 1 grudnia 2001 r. NBP wprowadził stopę depozytową banku centralnego (pkt 4). Stopa depozytowa wyznacza cenę, jaką bank centralny oferuje bankom komercyjnym za złożenie przez nie krótkookresowego depozytu.

4. Rezerwa obowiązkowa ogółem (pkt 9) dotyczy wielkości deklarowanych przez banki i obowiązujących w ostatnim dniu miesiąca. Od dnia 28 lutego 2002 r. rezerwa obowiązkowa utrzymywana jest wyłącznie na rachunkach prowadzonych w NBP.

5. Informacje o przetargach na bony skarbowe (pkt 10), z wyjątkiem stanu bonów w obiegu na koniec miesiąca) obejmują dane z przetargów przeprowadzonych w ciągu miesiąca. Średnie zyski z kupionych bonów są ważone udziałem sprzedaży bonów o poszczególnych terminach wykupu w ogólnej wartości zakupionych bonów. Stan bonów w obiegu na koniec miesiąca obliczony został z uwzględnieniem terminu wykupu, liczonego od następnego dnia po przetargu, w wyniku którego nastąpiła sprzedaż. Powyższy stan nie obejmuje bonów będących w obiegu, niepochodzących z przetargów.

6. Informacje o przetargach na bony pieniężne NBP (pkt 11), z wyjątkiem stanu bonów w obiegu na koniec miesiąca) obejmują dane z przetargów przeprowadzonych w ciągu miesiąca.

Średnie zyski z kupionych bonów są ważone udziałem sprzedaży bonów o poszczególnych terminach wykupu w ogólnej wartości zakupionych bonów.

7. Informacje o wynikach sesji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (pkt 13) prezentowane są w oparciu o system giełdowy „Warset" wprowadzony w listopadzie 2000 r.

8. Warszawski Indeks Giełdowy-WIG oraz Warszawski Indeks Rynku Równoległego-WIRR liczone są według tzw. formuły kapitałowej, odzwierciedlającej procentowe zmiany wartości rynkowej spółek giełdowych. Na każdej sesji giełdy liczona jest wartość rynkowa wszystkich spółek rynku podstawowego dla WIG oraz równoległego dla WIRR (giełdowa kapitalizacja) i porównywana z wartością z poprzednich sesji. Przyjęto założenie, że wartości bazowe indeksu WIG na pierwszej sesji giełdy w dniu 16.04.1991 r. oraz indeksu WIRR z końca 1994 r. wynosiły 1.000 pkt.

9. Wskaźniki obejmują spółki ze wszystkich rynków notowań.

10. Kapitalizacja dotyczy tylko spółek krajowych.

11. Wskaźnik C/Z oznacza relację ceny rynkowej do zysku netto i jest obliczany jako iloraz łącznej wartości rynkowej spółek na koniec miesiąca do ich łącznych zysków i strat w ciągu ostatnich 4 kwartałów, za które dostępne są dane finansowe.

12. Wskaźnik obrotu oznacza stosunek wartości sprzedanych akcji do średniej wartości notowanych akcji w danym miesiącu.

13. Wartość obrotów w miesiącu oraz wskaźnik obrotu obejmuje notowania ciągłe oraz system jednolitego kursu dnia.

TABELA III

Kursy PLN do USD i EUR w 2004 r.

Źródłem informacji są dane Narodowego Banku Polskiego.

1. Kurs średni NBP jest to urzędowy kurs oficjalny, który służy do celów statystycznych i księgowych.

2. Przeciętny kurs średni złotego do dolara amerykańskiego i euro oraz relacji USD/EUR obliczony został jako średnia arytmetyczna z kursów średnich NBP z poszczególnych dni miesiąca.

KLASYFIKACJA SEKTOROWA PODMIOTÓW
STOSOWANA W TABELACH IV, V, VI, VII, VIII, IX, X

sektor finansowy – zawiera następujące podsektory:

- monetarne instytucje finansowe[1] (obejmują bank centralny i pozostałe monetarne instytucje finansowe). *Obecnie w Polsce pojęcie pozostałych monetarnych instytucji finansowych obejmuje jedynie banki;*

- instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne;

[1] Pod pojęciem monetarnych instytucji finansowych rozumie się instytucje finansowe, których działalność polega na przyjmowaniu depozytów i/lub bliskich substytutów depozytów od podmiotów innych niż monetarne instytucje finansowe oraz udzielaniu kredytów i/lub inwestowaniu w papiery wartościowe na własny rachunek.

- pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego (obejmują m.in. SKOK-i, przedsiębiorstwa leasingu finansowego, przedsiębiorstwa factoringowe, domy maklerskie, fundusze inwestycyjne oraz firmy utworzone w celu sekurytyzacji aktywów);

- pomocnicze instytucje finansowe (obejmują m.in. kantory, giełdy papierów wartościowych, instytucje sprzedaży ratalnej);

sektor niefinansowy – zawiera następujące podsektory:

- – przedsiębiorstwa i spółki państwowe;

- – przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie;

- – przedsiębiorców indywidualnych;

- – rolników indywidualnych;

- – osoby prywatne;

- – instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych.

W Tabeli IX *„Podaż pieniądza M3 i czynniki jego kreacji"*, należności i zobowiązania banków wobec podmiotów sektora niefinansowego prezentowane są w podziale na trzy sektory:

- gospodarstwa domowe – obejmujące:

  – osoby prywatne;

  – rolników indywidualnych;

  – przedsiębiorców indywidualnych (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, zatrudniające do 9 osób włącznie);

- przedsiębiorstwa – obejmujące:

  – przedsiębiorstwa i spółki państwowe;

  – przedsiębiorstwa i spółki prywatne i spółdzielnie (w tym: przedsiębiorcy indywidualni zatrudniający powyżej 9 osób);

- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych (instytucje niekomercyjne stanowiące odrębne jednostki prawne działające na rzecz gospodarstw domowych, których podstawowe przychody, pomijając uzyskiwane z okazjonalnej sprzedaży, stanowią dobrowolne wpłaty pieniężne lub wkłady w naturze od gospodarstw domowych, dotacje instytucji rządowych i samorządowych oraz dochody z tytułu własności);

sektor instytucji rządowych i samorządowych – zawiera następujące podsektory:

- instytucje rządowe szczebla centralnego (obejmują m.in. organy władzy publicznej, organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, państwowe szkoły wyższe, państwowe instytucje kultury, pomocy społecznej i in.);

- instytucje samorządowe (obejmują m.in. urzędy powiatowe i gminne, sejmiki samorządowe, publiczne szkoły podstawowe, samorządowe instytucje kultury, instytucje pomocy społecznej i in.);

- fundusze ubezpieczeń społecznych (obejmują Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz zarządzane przez nie fundusze, kasy chorych).

Szczegółowe informacje nt. ujęcia sektorowego poszczególnych podmiotów oraz agregatów monetarnych zawarte zostały na stronie internetowej NBP (www.nbp.pl/statystyka/sprawozdawczość statystyczna banków/instrukcja).

Tabela IV

Średnie ważone oprocentowanie depozytów złotowych w bankach komercyjnych

Ważone stopy procentowe liczone są na podstawie danych o oprocentowaniu z 11 banków komercyjnych, tj.:

Powszechna Kasa Oszczędności – Bank Polski SA,

Bank Handlowy w Warszawie SA,

ING Bank Śląski SA,

Bank BPH SA,

Bank Zachodni WBK SA,

BRE Bank SA,

Bank Millennium SA,

Bank Polska Kasa Opieki SA,

Kredyt Bank SA,

Bank Gospodarki Żywnościowej SA,

Raiffeisen Bank Polska SA.

Banki te, w przypadku klientów rezydentów, posiadały na koniec grudnia 2004 r. 79,7% depozytów złotowych gospodarstw domowych i 76,0% depozytów złotowych przedsiębiorstw.

Dane dotyczące wysokości stóp procentowych w poszczególnych bankach uzyskiwane są z raportów miesięcznych przekazywanych do NBP. Są one sporządzane według stanu na ostatni dzień miesiąca. Stopy procentowe są podawane w stosunku rocznym, bez uwzględnienia kapitalizacji. Banki przekazują dane o oprocentowaniu produktu, który ma największy udział w danej kategorii. W obliczeniach priorytet nadano zmiennym stopom procentowym. Oprocentowanie stałe uwzględniane jest tylko w przypadku braku oprocentowania zmiennego. Bank, który nie posiada produktu w danej kategorii, jest pomijany w obliczeniach.

Tabela V

Średnie ważone oprocentowanie kredytów złotowych w bankach komercyjnych

Ogólne zasady wyliczania są takie same jak dla depozytów złotowych w tabeli IV i odnoszą się do tej samej grupy banków, a ich udział w rynku kredytów złotowych dla przedsiębiorstw wyniósł 73,6% i 58,9% w odniesieniu do kredytów udzielanych gospodarstwom domowym. W raportach przesyłanych do NBP przyjęto zasadę zamieszczania oprocentowania oferowanego klientom o wysokiej wiarygodności kredytowej.

Uwagi ogólne do tabel VI, VII, VIII

1. Dane dotyczą stanów na koniec poszczególnych miesięcy i pochodzą z informacji bilansowych otrzymywanych z banków w systemie „Bankowa Informacja Sprawozdawcza (BIS)" oraz z bilansu Narodowego Banku Polskiego.

2. Informacje zostały zaprezentowane w układzie dostosowanym do standardów obowiązujących w Europejskim Banku Centralnym.

3. Aktywa w tabelach VI, VII, VIII prezentowane są w ujęciu brutto, tzn. bez pomniejszenia należności o utworzone rezerwy, umorzenia i odpisy aktualizujące (wyjątek stanowią papiery wartościowe, które wykazano według wyceny rynkowej).

4. Wszystkie kategorie oprócz aktywów / pasywów zagranicznych, kapitałów oraz rezerw są odzwierciedleniem operacji z rezydentami.

Tabela VI

Bilans zagregowany pozostałych monetarnych instytucji finansowych – aktywa i pasywa

1. Grupa **kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych** zawiera rachunki bieżące, rezerwy obowiązkowe, operacje otwartego rynku, lokaty, kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia, inne należności, odsetki zapadłe oraz należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu.

2. **Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe** będące w posiadaniu pozostałych monetarnych instytucji finansowych.

3. **Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe** zawierają akcje, prawa poboru, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych i certyfikaty inwestycyjne oraz aktywa trwałe finansowe (akcje i udziały).

4. **Aktywa zagraniczne** obejmują wszystkie aktywa dotyczące nierezydentów w złotych i w dewizach.

5. **Aktywa trwałe** to całość aktywów trwałych z wyłączeniem aktywów trwałych finansowych.

6. **Pozostałe aktywa** obejmują kasę, czyli gotówkę i pozostałe środki w kasach pozostałych monetarnych instytucji finansowych, a także pozostałe należności i odsetki niezapadłe od wszystkich sektorów, konta rozliczeniowe, należności od dłużników różnych, koszty i przychody rozliczane w czasie, inne aktywa finansowe, pozostałe aktywa, inne operacje, odsetki od zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu.

7. **Depozyty i inne zobowiązania wobec podmiotów krajowych** zawierają depozyty bieżące, depozyty terminowe, zablokowane, z terminem wypowiedzenia, kredyty i pożyczki otrzymane, m.in. refinansowe, aukcyjne (operacje otwartego rynku) oraz zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych (zaliczone do grupy „terminowe"), inne zobowiązania oraz zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.

8. **Emisja dłużnych papierów wartościowych** to zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych.

9. **Kapitał i rezerwy** dzielą się na: a) fundusz podstawowy, na który składają się kapitał podstawowy, należne wpłaty na kapitał podstawowy, akcje własne, fundusz zapasowy, fundusz ogólnego ryzyka, fundusz rezerwowy oraz wynik z lat ubiegłych, b) fundusze uzupełniające, tj. fundusz z aktualizacji wyceny oraz inne fundusze uzupełniające określone uchwałą Komisji Nadzoru Bankowego (przypisane zarówno rezydentom, jak i nierezydentom), c) rezerwy zawierające rezerwy celowe, umorzenia i odpisy z tytułu trwałej utraty wartości, rezerwy na zabezpieczenie listów zastawnych (rezydent, nierezydent), rezerwy celowe na zobowiązania pozabilansowe (rezydent, nierezydent), rezerwę na ryzyko ogólne (rezydent, nierezydent).

10. **Pasywa zagraniczne** obejmują wszystkie pasywa dotyczące nierezydentów w złotych i w dewizach, z wyjątkiem rezerw wymienionych w pkt. 9, które obejmują rezydenta i nierezydenta.

11. **Pozostałe pasywa** zawierają odsetki od powyższych kategorii pasywów, konta rozliczeniowe, zobowiązania wobec wierzycieli różnych, koszty i przychody rozliczane w czasie, przychody zastrzeżone, inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych, pozostałe pasywa, różnice kursowe z przeliczenia zobowiązań podporządkowanych, rezerwę na ryzyko i wydatki niezwiązane z podstawową działalnością banku składającego sprawozdanie, zobowiązania podporządkowane, inne operacje, odsetki od zobowiązań podporządkowanych, wynik w trakcie zatwierdzania, wynik bieżącego roku.

Tabela VII

Bilans Narodowego Banku Polskiego – aktywa i pasywa

1. Kategoria **kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych** zawiera należności z tytułu udzielonych kredytów m.in. redyskontowych, lombardowych, refinansowych na inwestycje centralne, udzielonych z zagranicznych linii kredytowych, aukcyjnych (operacje otwartego rynku), pozostałych kredytów, a także z tytułu zdeponowanych środków pieniężnych na rachunkach bieżących oraz terminowych, oraz odsetki zapadłe od wymienionych operacji.

2. **Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe** – to papiery będące w posiadaniu Narodowego Banku Polskiego.

3. **Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe** – aktualnie są to w przypadku NBP tylko aktywa trwałe finansowe (udziały).

4. **Aktywa zagraniczne** obejmują wszystkie aktywa dotyczące nierezydentów w złotych i w dewizach.

5. **Aktywa trwałe** to całość aktywów trwałych z wyłączeniem aktywów trwałych finansowych.

6. **Pozostałe aktywa** zawierają odsetki niezapadłe od powyższych operacji, koszty przyszłych okresów, rozrachunki międzyoddziałowe, pozostałe aktywa z wyłączeniem aktywów trwałych.

7. **Depozyty podmiotów krajowych** to zobowiązania z tytułu depozytów na rachunkach bieżących i terminowych, rezerwy obowiązkowej, lokat aukcyjnych (operacje otwartego rynku), środków wydzielonych oraz pozostałych depozytów.

8. **Emisja dłużnych papierów wartościowych** to zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych NBP.

9. **Kapitał i rezerwy** w przypadku NBP dzieli się na fundusze własne, tj. fundusz statutowy i fundusz rezerwowy oraz rezerwy, w skład których wchodzą rezerwy celowe, umorzenia i odpisy aktualizujące.

10. **Pasywa zagraniczne** obejmują wszystkie pasywa dotyczące nierezydentów w złotych i w dewizach.

11. **Pozostałe pasywa** zawierają odsetki od powyższych kategorii pasywów, przychody przyszłych okresów, rozrachunki międzyoddziałowe i międzybankowe, pozostałe pasywa oraz wynik finansowy.

Tabela VIII

Bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych – aktywa i pasywa

1. Tabela VIII zawiera skonsolidowany bilans wszystkich monetarnych instytucji finansowych i jest odpowiednikiem tabeli pt. *System bankowy: banki komercyjne i NBP – aktywa i pasywa* opublikowanej w aneksie statystycznym do Raportu Rocznego za 2001 r.

2. W aktywach i pasywach w/w bilansu wysaldowane zostały operacje wzajemne pomiędzy krajowymi monetarnymi instytucjami finansowymi. Saldo operacji wzajemnych krajowych monetarnych instytucji finansowych, które znalazło się po stronie pasywnej zostało obliczone według następującego algorytmu:

depozyty pozostałych monetarnych instytucji finansowych (tabela VII – pasywa) pomniejszone zostały o *kredyty, pożyczki i inne należności pozostałych monetarnych instytucji finansowych* (tabela VII – aktywa), następnie powiększone o *depozyty monetarnych instytucji finansowych* (tabela VI – pasywa) i pomniejszone o *kredyty, pożyczki i inne należności monetarnych instytucji finansowych* (tabela VI – aktywa).

3. *Pozostałe aktywa* (aktywa) oraz *pieniądz gotówkowy w obiegu* (pasywa) zostały pomniejszone o wartość gotówki znajdującej się w kasach pozostałych monetarnych instytucji finansowych.

4. Po stronie pasywnej wartość emisji dłużnych papierów wartościowych pomniejszono o dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez krajowe monetarne instytucje finansowe, pozostające w portfelach tego sektora. Tę samą zasadę prezentacji zastosowano w odniesieniu do kapitałów i rezerw, tj. kapitały i rezerwy pomniejszono o papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez krajowe monetarne instytucje finansowe stanowiące element aktywów tego sektora.

SKRÓTY

BCI	bezpośredni cel inflacyjny
BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BIS	Bank for International Settlements Bank Rozrachunków Międzynarodowych
CAEL	Adekwatność kapitału (C), jakość aktywów (A), wyniki finansowe (E) i płynność (L)
CMFB	Committee on Monetary, Financial and Balance of Payment Statistics Komitet ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego
CPI	Consumer Price Index wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych
DSPW	Dealerzy Skarbowych Papierów Wartościowych
EBC	Europejski Bank Centralny
EBOiR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ELIXIR	System wymiany zleceń płatniczych w formie elektronicznej w KIR SA
ERM II	Exchange Rate Mechanism II Europejski Mechanizm Kursowy
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
FSI	Financial Stability Institute
GIIF	Generalny Inspektor Informacji Finansowej
GINB	Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego
GUS	Główny Urząd Statystyczny
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych
IBAN	International Bank Account Number Międzynarodowy Numer Rachunku Bankowego
JVI	Joint Vienna Institute
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KNB	Komisja Nadzoru Bankowego
KNUiFE	Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych
KPWiG	Komisja Papierów Wartościowych i Giełd
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MP SA	Mennica Państwowa
NBP	Narodowy Bank Polski
NRB	Numer Rachunku Bankowego
NUK	Nowa Umowa Kapitałowa
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

pb	punkt bazowy
PKB	produkt krajowy brutto
PKN	Polski Komitet Normalizacyjny
PWPW SA	Państwowa Wytwórnia Papierów Wartościowych SA
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
RTGS	Real-Time Gross Settlement System rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym
SORBNET	System Obsługi Rachunków Banków w Centrali NBP
TARGET	Transeuropean Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System transeuropejski zautomatyzowany system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym
UE	Unia Europejska
UGW	Unia Gospodarcza i Walutowa
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta
XML	Extensible Markup Language
ZBDE	Zintegrowana Baza Danych Ekonomicznych
ZBP	Związek Banków Polskich
ZSK	Zintegrowany System Księgowy

NBP

Opracowano na podstawie materiałów NBP

Wydał:

Narodowy Bank Polski
Departament Komunikacji Społecznej

ul. Świętokrzyska 11/21, 00-919 Warszawa

tel. (22) 653 23 35, fax (22) 653 13 21

http://www.nbp.pl

Projekt graficzny

Oliwka s.c.

Zdjęcie Prezesa NBP

Piotr Grzybowski

Zdjęcie na okładce

NBP

Skład i druk

Drukarnia NBP

ISSN 1427-0277

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2005